



LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

LATVIJAS BANKAS 2017. GADA PĀRSKATS



Grafiskajos attēlos ar punktiem atzīmēts rādītāja faktiskais lielums, ar līnijām – šo rādītāju aproksimējošā līkne. Rādītāja katras dienas mērījumu aproksimējošā līkne ir vairāk izcelta nekā faktiskā lieluma līkne.

Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

– *attiecīgajā periodā nav darījumu vai nav atlikumu.*

x *dati nav pieejami vai rādītājus nav iespējams aprēķināt.*

0; 0.0 *rādītāja lielums ir mazāks par pusi no lietotās mērvienības.*

© Latvijas Banka, 2018

Pāpublicējot obligāta avota norāde.

Foto: Indriķis Stūrmanis un Andris Tenass

27.04.2018. redakcija.

ISSN 1407–1797

Latvijas Banka
K. Valdemāra iela 2A, Rīga, LV-1050
Tālrunis: 67022300 info@bank.lv
<http://www.bank.lv>

Ievadvārdi	5
Latvijas Bankas vīzijas, misijas un vērtību vēstījumi	8
Ekonomiskā vide	9
Norises pasaules tautsaimniecībā	10
Eiropa zonas tautsaimniecība un Eurosistēmas monetārā politika	12
Latvijas tautsaimniecības attīstība	15
<i>Finanšu nosacījumi un naudas piedāvājums</i>	<i>15</i>
<i>Ārējais pieprasījums un konkurētspēja</i>	<i>21</i>
<i>Iekšzemes ekonomiskā aktivitāte</i>	<i>23</i>
<i>Darba tirgus</i>	<i>25</i>
<i>Inflācija</i>	<i>27</i>
<i>Maksājumu bilance un ārējais parāds</i>	<i>28</i>
<i>Fiskālā politika</i>	<i>29</i>
Latvijas Bankas darbība	31
Juridiskais ietvars un funkcijas. Latvijas Banka Eurosistēmā un Eiropas Savienības institūcijās	32
Monētārās politikas īstenošana Latvijā	33
Ekonomiskā izpēte, analīze un prognozēšana	33
Ieguldījumu pārvaldīšana	35
Skaidrā nauda apgrozībā	36
Maksājumu un norēķinu sistēmas	40
Finanšu stabilitāte	44
Kredītu reģistra darbība	45
Statistika	46
Finanšu pakalpojumi valdībai	48
Valdības un citu institūciju konsultēšana	48
Sabiedrības informēšana un izglītošana	49
Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām	52
Latvijas Bankas pārvaldība un organizācija	54
Latvijas Bankas struktūra	55
Pārvaldības principi un attīstība	57
Resursu pārvaldība	57
Risku pārvaldīšana	59
Iekšējais audits un ārējā revīzija	61
Latvijas Bankas 2017. gada finanšu pārskati	63
Neatkarīgu revidentu ziņojums	110
Pielikumi	112
1. Monetārie rādītāji 2017. gadā	113
2. Latvijas Bankas 2017. gada mēnešu bilances	114
3. Latvijas Bankas struktūrvienības 2017. gada beigās	116
4. Latvijas Bankas dalība Eurosistēmā un Eiropas Centrālo banku sistēmā	118
5. Latvijas Bankas pārstāvniecība starptautiskajās organizācijās	119
6. 2017. gadā publicētie Latvijas Bankas izdevumi un nozīmīgākās Latvijas Bankas darbinieku publikācijas	120
7. Eurosistēmas monetārās politikas un citu svarīgu uzdevumu 2017. gada aktualitātes	122
8. Latvijas Bankas pamatuzdevumu izpildes 2017. gada normatīvās aktualitātes	128
9. Termini	129

SAĪSINĀJUMI

ABSIP	"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma" (<i>asset-backed securities purchase programme</i> ; ABSPP)
AS	akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
EBI	Eiropas Banku iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EFK	Ekonomikas un finanšu komiteja
EK	Eiropas Komisija
EKS sistēma	Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS sistēma)
EKS 2010	Eiropas Kontu sistēma 2010
ES	Eiropas Savienība
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
EURIBOR	euro starpbanku piedāvājuma procentu likmju indekss (<i>euro interbank offered rate</i>)
<i>Eurostat</i>	Eiropas Savienības statistikas birojs
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FRS	ASV Federālo rezervju sistēma
IIN	iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	iekšzemes kopprodukts
ITRMO	ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (<i>targeted longer-term refinancing operations</i> ; TLTRO)
ITRO	ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (<i>longer-term refinancing operations</i> ; LTRO)
M1	šaurās naudas rādītājs
M2	vidējās naudas rādītājs
M3	plašās naudas rādītājs
MFI	monetrārā finanšu iestāde
NCB	nacionālā centrālā banka
NĪN	nekustamā īpašuma nodoklis
NOIP3	trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma" (<i>third covered bond purchase programme</i> ; CBPP3)
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
OPEC	Naftas eksportētājvalstu organizācija (<i>Organization of Petroleum Exporting Countries</i>)
PAIP	paplašinātā aktīvu iegādes programma (<i>expanded asset purchase programme</i> ; <i>expanded APP</i>)
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
SDR	Speciālās aizņēmuma tiesības (<i>Special Drawing Rights</i>)
SEPA	Vienotā eiro maksājumu telpa (<i>Single Euro Payments Area</i>)
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SN	solidaritātes nodoklis
SNB	Starptautisko norēķinu banka (<i>Bank for International Settlements</i>)
SPCI	saskaņotais patēriņa cenu indekss
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
UIN	uzņēmumu ienākuma nodoklis
USAIP	"Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma" (<i>corporate sector purchase programme</i> ; CSPP)
VSAIP	"Valsts sektora aktīvu iegādes programma" (<i>public sector asset purchase programme</i> ; PSPP)
VSAOI	valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
VUM	Vienotais uzraudzības mehānisms



Pasaules ekonomiskā izaugsme 2017. gadā kļuva straujāka, turklāt tās tempa kāpums bija vērojams lielākajā daļā pasaules tautsaimniecību. Izaugsmi veicināja finanšu līdzekļu pieejamība, ko nodrošināja stimulējoša centrālo banku monetārā politika, kā arī pasaules tirdzniecības atvēršanās.

Īpaši labvēlīgs 2017. gads bija eiro zonai – tās IKP pieaugums pārspēja prognozes un sasniedza 2.5% – spēcīgāko kāpumu pēdējo 10 gadu laikā. Patērētāju un uzņēmēju noskaņojuma rādītājiem palielinoties līdz rekordaugstam līmenim, pieauga patēriņš un investīciju apjoms. Spēcīgā izaugsme nodrošināja arī arvien labvēlīgāku situāciju darba tirgū, un bezdarba līmenis turpināja samazināties visās eiro zonas valstīs. Joprojām palielinājās pieprasījums pēc darbaspēka, nodarbināto skaitam sasniedzot vēsturiski augstāko līmeni. Nozīmīgs atbalsts izaugsmei bija Eirosistēmas īstenotā atbalstošā monetārā politika, kas labvēlīgi ietekmēja kredītēšanas dinamiku. Pārlicība, ka inflācija vidējā termiņā tuvojas mērķa līmenim – cenu kāpumam, kas ir zemāks par 2%, bet tuvu tam, – pieaugusi, bet nenoteiktība saglabājas.

2017. gadā Latvijas tautsaimniecības izaugsme bija straujākā pēdējos sešos gados – IKP palielinājās par 5.0%. To nodrošināja ārējā pieprasījuma nostiprināšanās un investīciju aktivitātes atjaunošanās, augot gan privāto, gan ar ES fondiem saistīto investīciju apjomam. Labvēlīgā situācija darba tirgū darba ņēmējiem stimulēja privāto patēriņu, tomēr norises darba tirgū liecināja arī par nākotnē gaidāmām problēmām. Augošais darbaspēka trūkums un ar to saistītais straujākais darba samaksas kāpums mazina izmaksu konkurētspējas potenciālu. 2017. gadā darba ražīguma un algu plaisai nedaudz palielinoties, Latvijas eksporta tirgus daļas pasaulē joprojām bija noturīgas. Tālākai konkurētspējas nodrošināšanai nepieciešamas investīcijas gan fiziskajā kapitālā, gan cilvēkkapitālā.

Straujākas izaugsmes un zemu procentu likmju laikā gan Latvijā, gan eiro zonā kopumā īstenojama ekonomiskā politika, kas vērsta uz tautsaimniecības potenciāla palielināšanu, lai spētu nodrošināt tās izaugsmi ilgtermiņā. Šajā laikā ir būtiski veidot rezerves un uzkrājumus, īpaši ņemot vērā, ka zemo procentu likmju periods reiz beigsies. Turklāt jāturpina īstenot strukturālās reformas, kas vērstas uz tautsaimniecības elastīguma palielināšanu un ļauj nodrošināt konkurētspēju.

Globāli konkurētspējīga izglītība ir ilgtermiņa izaugsmes un stabilitātes stūrakmens. Arī Latvijas Banka piedāvāja redzējumu par izglītības kvalitāti ietekmējošiem faktoriem un

izglītības iespējām. Darbaspēka izmaksu pieaugums var veicināt investīcijas tehnoloģijās, kas balstītu darba ražīguma kāpumu. Vienlaikus svarīga ir investīcijām pievilcīga vide, t.sk. stabila nodokļu politika, kas orientēta uz ekonomiskās izaugsmes, uzņēmumu konkurētspējas un iedzīvotāju labklājības veicināšanu. Šos principus Latvijas Banka ietvēra nodokļu stratēģijas piedāvājumā un uz tiem balstījās, iesaistoties diskusijās par nodokļu politikas pamatnostādņu pārmaiņām valstī.

Gaidāms, ka arī 2018. gadā turpināsies noturīga Latvijas ekonomiskā izaugsme, saglabājoties pozitīvām tendencēm pasaules tautsaimniecībā un turpinoties investīciju ieplūdei.

Latvijas Bankai 2017. gads bija lielu projektu īstenošanas gads. Zibenīgi starpbanku maksājumi, nozīmīgu projektu pabeigšana vērtspapīru tirgū, Baltijas reģionālā skaidrās naudas apstrādes centra izveide – tās ir tikai dažas no iniciatīvām, kuras būtiski ietekmēja finanšu nozari un tautsaimniecību kopumā.

Modernie finanšu tirgus produkti jau tuvāko gadu laikā ienāks ikviena Latvijas iedzīvotāja ikdienā, un izšķiroša loma te ir nacionālās centrālās bankas uzturētajai modernajai starpbanku maksājumu infrastruktūrai. Latvija kā pirmā eiro zonā ieviesa zibmaksājumus – starpbanku maksājumus, kuru izpilde notiek dažu sekunžu laikā 24/7/365 režīmā. Dienām, stundām, pat minūtēm ilgi naudas pārskaitījumi tikai darbadienās un darba laikā starp dažādām kredītiestādēm drīz kļūs par vēstures lappusi, kas pāršķirta uz neatgriešanos.

Divi būtiski projekti sadarbībā ar citiem finanšu tirgus dalībniekiem īstenoti vērtspapīru tirgū. Latvija ir pievienojusies Eirosistēmas izveidotajai TARGET2 vērtspapīriem (T2V) platformai. Tā ļauj integrētā tehniskajā vidē nodrošināt saskaņotus un standartizētus vērtspapīru un naudas norēķinu pakalpojumus Eiropas centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un to klientiem saskaņā ar piegādes pret samaksu principu. Latvijas Banka sniedza būtisku atbalstu, lai tieši Latvijā darbu veiksmīgi uzsāktu Baltijas centrālais vērtspapīru depozitārijs Nasdaq CSD SE, kas apvieno visu triju Baltijas valstu vērtspapīru tirgus un novērtēts kā pilnībā atbilstošs Eirosistēmas monetārās politikas darījumu veikšanai.

Nozīmīgs darbs paveikts skaidrās naudas apstrādes jomā. Latvijas Bankā sācis darboties Baltijas reģionālais skaidrās naudas apstrādes centrs, kurā 2017. gadā apstrādāts aptuveni 140 milj. banknošu un 40 milj. monētu.

Ievērojot iedzīvotāju un uzņēmēju intereses, turpinājās darbs, lai saīsinātu naudas zīmju īstuma pārbaudes laiku Latvijas Bankā izveidotajā valsts vienotajā naudas zīmju ekspertīzes centrā, kas darbojas kopš 2016. gada 1. jūlija. Iepriekš aizdomīgas naudas zīmes tika pārbaudītas pat pusotru mēnesi, bet Latvijas Bankas eksperti spējuši šo laiku saīsināt līdz nedēļai.

Viena no būtiskākajām iniciatīvām 2017. gadā bija Latvijas Bankas līdzdalība valsts fondēto pensiju shēmas pilnveides priekšlikumu izstrādē. Ar pensiju fondu tiesiskā regulējuma pārmaiņām tiek salāgotas pārvaldītāju un ieguldītāju intereses, ar mazākām pensiju fondu pārvaldīšanas komisijas maksām gadā ietaupot vismaz 20 milj. eiro jeb aptuveni 16 eiro katram esošajam pensiju sistēmas 2. līmeņa dalībniekam.

Laikā no 2017. gada beigām līdz Latvijas Bankas 2017. gada pārskata apstiprināšanai Latvijas Bankas vadības darbu skāra būtiskas pārmaiņas. Kopš 2018. gada 19. februāra Latvijas Bankas prezidentam I. Rimšēvičam piemērots aizliegums veikt darbības, kas saistītas ar lēmumu pieņemšanas, kontroles un uzraudzības funkcijām Latvijas Bankā. Latvijas Bankas vadības vērtējumā minētais apstāklis neietekmē Latvijas Bankas finansiālo stāvokli vai tās darbības finanšu rezultātus, kā arī Latvijas Bankas spēju profesionāli pildīt tās uzdevumus.

Šie notikumi nav ietekmējuši Latvijas Bankas ikdienas darbu – iedzīvotāji un uzņēmēji turpina saņemt ierastos pakalpojumus nacionālajā centrālajā bankā. Tās uzturētā in-

frastruktūra nodrošina raitus un drošus starpbanku maksājumus (arī zibmaksājumus), apgrozībā ir tīra un kvalitatīva skaidrā nauda, Kredītu reģistrs operatīvi nodrošina informāciju par privātpersonu spēkā esošām un izbeigtām saistībām.

Svarīgi noskaidrot notikušā apstākļus pēc iespējas ātrāk. Vienlaikus būtiski uzsvērt, ka Latvijas Banka ir rīcībspējīga arī tās prezidenta prombūtnes laikā, un lēmumu pieņemšanu nodrošina Latvijas Bankas padome, savukārt operatīvo darbību – Latvijas Bankas valde. Ikviens Latvijas Bankas darbinieks profesionāli pilda savus pienākumus.

Vēlos pateikties ikvienam Latvijas Bankas darbiniekam par 2017. gadā paveikto un novēlu arī turpmāk īstenot ierosmes, kas ir būtiskas gan finanšu tirgum kopumā, gan ikvienam iedzīvotājam un uzņēmējam.



Z. Razmusa
Latvijas Bankas prezidenta vietniece
Rīgā 2018. gada 9. aprīlī

LATVIJAS BANKAS VĪZIJA

Latvijas Banka kā Eirosistēmas dalībniece pilnvērtīgi darbojas Eiropas Centrālo banku sistēmā un sniedz nozīmīgu ieguldījumu stabilā un ilgtspējīgā Latvijas un eiro zonas tautsaimniecības attīstībā. Latvijas Banka ir neatkarīga un savus uzdevumus veic, sabiedrības interešu un augstas profesionālās atbildības vadīta. Latvijas Banka ir uzticama sadarbības partnere un ekonomikas kompetences centrs Latvijā.

LATVIJAS BANKAS MISIJA

Latvijas Bankas kā centrālās bankas un Eirosistēmas dalībnieces darbības galvenais mērķis ir cenu stabilitāte, kas sekmē ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi.

Latvijas Banka profesionāli un nepārtraukti pilda tai uzticētos uzdevumus, nodrošinot augstu darba kvalitāti un efektivitāti.

Latvijas Banka vairo sabiedrības ekonomikas zināšanas un ir aktīva Eirosistēmas dalībniece.

VĒRTĪBAS

Mūsu vērtības atspoguļo mūsu attieksmi pret darbu, kolēģiem un sabiedrību.

Kompetence:

- mums ir ļoti labas zināšanas un prasmes;
- mācāmies no citu labās prakses un esam paraugs citiem;
- rodam kvalitatīvus un efektīvus risinājumus.

Uzticamība:

- strādājam sabiedrības labā, un mums rūp sabiedrības viedoklis;
- mūsu rīcība ir atbildīga un prognozējama;
- mūsu darbība ir pārskatāma – mēs atklāti rīkojamies un skaidrojam savu rīcību.

Sadarbība:

- strādājam komandā;
- esam atsaucīgi un atvērti jaunām idejām;
- uz klausām ieteikumus un uzturam labas ilgtermiņa partnerattiecības;
- esam orientēti uz darba rezultātu.



NORISES PASAULES TAUTSAIMNIECĪBĀ

2017. gadā pasaules ekonomiskās aktivitātes izaugsme būtiski paātrinājās, turklāt straujāk attīstījās gan attīstības, gan attīstīto valstu tautsaimniecība. Izaugsmes temps īpaši paātrinājās 2. pusgadā, kad lielā daļā Eiropas valstu, ASV, Japānā, kā arī citās nozīmīgās attīstītajās valstīs, Ķīnā, Brazīlijā u.c. izaugsmes temps pārspēja sākotnējās prognozes.

Augot ekonomiskajai aktivitātei un būtiski uzlabojoties globālās izaugsmes prognozēm, 2017. gada 2. pusgadā palielinājās naftas cenas, kas savukārt kāpināja inflāciju. Tomēr, lai gan kopējā inflācija pieauga, neietverot svārstīgākos komponentus, t.sk. naftu un pārtiku, cenu kāpuma ietekme turpināja būt zema, īpaši attīstītajās valstīs.

Pasaules lielākās centrālās bankas turpināja nodrošināt labvēlīgus finansēšanas nosacījumus, neraugoties uz pēdējā laikā vērojamo monetārās politikas diverģenci. ES valstu centrālajām bankām un Japānas Bankai turpinot īstenot stimulējošu monetāro politiku, *Bank of England* un FRS veica pakāpenisku monetārās politikas normalizēšanu.

Globālā izaugsme 2017. gadā kļuva arvien spēcīgāka

2017. gadā pasaulē turpinājās ekonomiskās izaugsmes nostiprināšanās. Izaugsmes tempa kāpums aptvēra arvien vairāk valstu. Attīstīto valstu tautsaimniecību izaugsme kļuva spēcīgāka. Izaugsmes galvenais dzinējspēks joprojām bija privātais patēriņš, tomēr paātrinājās arī investīciju kāpums. Investīciju pieaugumu veicināja globālās tirdzniecības atvēršanās un uzņēmēju un patērētāju noskaņojuma rādītāju uzlabošanās. Situācija darba tirgū turpināja uzlaboties, pieauga darbvietu skaits un samazinājās bezdarba līmenis. Lai arī brīvā kapacitāte darba tirgū saruka, tas vēl neatspoguļojās visaptverošā algu kāpumā. Attīstīto valstu tautsaimniecībās joprojām stimulējošā monetārā politika balstīja izaugsmi, nodrošinot pieejamus finanšu resursus gan uzņēmumiem, gan mājsaimniecībām.

2017. gadā ASV ekonomiskās izaugsmes dati bija pozitīvi, taču nelielu korekciju 3. ceturksnī ieviesa viesuļvētru izraisītie postījumi un darbības pārrāvumi industriālajā sektorā, kas gan paliekoši neietekmēja ekonomisko izaugsmi ilgākā periodā. Ņemot vērā pozitīvos tautsaimniecības datus, FRS bāzes likmes intervālu gada laikā paaugstināja trīs reizes (līdz 1.25–1.5%). Septembra sanāksmē tika pieņemts lēmums, un ar 2017. gada oktobri tika uzsākta centrālās bankas bilances samazināšanas programma, kuras ietvaros tiek samazināts reinvestēšanas apjoms valdības parāda vērtspapīros un ar hipotēku nodrošinātajos vērtspapīros.

Apvienotās Karalistes ekonomiskā izaugsme 2017. gadā bija vājāka nekā citās attīstītajās valstīs. Tās tautsaimniecībā saglabājās nenoteiktība, ko izraisīja Apvienotās Karalistes balsojums par izstāšanos no ES. Šāda situācija liecina par pārejas perioda nepieciešamību, lai Apvienotā Karaliste vienotos ar ES un citiem ārējiem partneriem par turpmāko sadarbības modeli. Gada laikā augusi inflācija, un tā pārsniedz *Bank of England* noteikto mērķrādītāju, tāpēc *Bank of England* novembrī paaugstināja bāzes likmi līdz 0.5%, tomēr aktīvu iegādes programmas apjoms netika mainīts (435 mljrd. Lielbritānijas sterliņu mārciņu un 10 mljrd. Lielbritānijas sterliņu mārciņu). Augstāku inflāciju noteica importa preces, kuru cenas palielinājās straujāk, pēc Apvienotās Karalistes referendumā par dalību ES sarūkot Lielbritānijas sterliņu mārciņas vērtībai.

Japānas IKP audzis pēdējos astoņus ceturkšņus pēc kārtas, un tas pēdējo 10 gadu laikā noticis pirmo reizi. Neraugoties uz pozitīvajām tendencēm ar eksportu saistītās nozarēs, privātais patēriņš Japānā joprojām ir vājš. Lai gan situācija tautsaimniecībā uzlabojās, Japānas Banka joprojām īstenoja stimulējošu monetāro politiku. Japānas Banka 2017. gadā saglabāja nemainīgu īstermiņa monetārās politikas procentu likmi (-0.1%), valdības 10 gadu obligāciju ienesīguma mērķi (0%), kā arī naudas bāzes gada pieauguma mērķi (80 trlj. Japānas jenu jeb aptuveni 608 mljrd. eiro).

Attīstības valstīs tautsaimniecības izaugsmi stimulēja attīstīto valstu izaugsmes kāpums un globālās tirdzniecības atveseļošanās. Izejvielu (īpaši naftas) cenu pieaugums deva papildu atbalstu izejvielu eksportētājvalstīm. Vienlaikus izaugsmi veicināja patēriņa un investīciju kāpums, arī uzņēmēju konfidences līmenis arvien palielinājās. Naftas cenu pieaugums radīja atveseļošanās iespēju gan Krievijā, gan Brazīlijā, kur 2016. gadā izaugsmes temps bija negatīvs. Globālās tirdzniecības kāpuma un nozīmīgu kapitāla ieplūžu dēļ izaugsme atsākās arī citās attīstības valstīs, īpaši Ķīnā un Indijā.

Inflāciju pasaulē palielināja izejvielu cenu kāpums

2017. gadā inflācija vairākumā attīstīto valstu saglabājās zema, tomēr spiedienu uz cenu kāpumu veicināja augošās enerģijas cenas. Naftas cenas turpināja 2016. gadā sāktu tendenci un, lai gan ne bez svārstībām, kopumā palielinājās. 1. pusgadā, ASV ieguves apjomam turpinot augt, naftas cenas kritās un vasaras vidū sasniedza gada zemāko punktu, bet pēc tam bija vērojams straujš kāpums, un gada nogalē *Brent* jēlnafta tika kotēta par 17.7% dārgāk nekā gada sākumā (66.87 ASV dolāri par barelu). 2. pusgadā naftas cenas sāka augt, jo globālā ekonomiskā izaugsme bija straujāka, nekā gaidīts, un arī pieprasījums bija lielāks. Citi faktori, kas pozitīvi ietekmēja naftas cenas, bija zemāks ASV dolāra kurss, attiecību saasināšanās Tuvajos Austrumos un novembra beigās panāktā OPEC valstu un Krievijas vienošanās par naftas ieguves apjoma ierobežošanu arī 2018. gadā.

Zelta cena 2017. gadā pieauga par 12% un gada beigās bija 1 314 ASV dolāru par Trojas unci. Galvenie zelta cenas kāpuma iemesli bija ASV dolāra vērtības samazināšanās un augošās inflācijas gaidas.

Ekonomiskās izaugsmes nostiprināšanās, kā arī monetārās politikas diverģence ietekmēja svārstības finanšu tirgos

Eiro kursa kāpumu attiecībā pret ASV dolāru veicināja ekonomiskās situācijas uzlabošanās un politiskās nenoteiktības mazināšanās eiro zonā. ASV procentu likmes bija augstākas par eiro zonas procentu likmēm, FRS gada laikā trīs reizes paaugstināja bāzes likmes intervālu, un finanšu tirgus dalībnieki cerēja uz vēl straujāku ekonomisko izaugsmi ASV. Kopumā 2017. gadā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru palielinājās par 14.1% (no 1.0517 2016. gada beigās līdz 1.2005 2017. gada beigās).

Lielbritānijas sterliņu mārciņas kursa svārstības 2017. gadā galvenokārt noteica Apvienotās Karalistes un ES sarunas par Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES. Euro kurss attiecībā pret Lielbritānijas sterliņu mārciņu gada laikā palielinājās par 4.1% (no 0.8535 2016. gada beigās līdz 0.8880 2017. gada beigās). Euro kurss attiecībā pret Japānas jenu pieauga par 10.0% (no 122.97 2016. gada beigās līdz 135.28 2017. gada beigās). Euro nominālais efektīvais kurss 2017. gadā palielinājās par 5.43%.

Lai gan FRS un *Bank of England* paaugstināja bāzes likmes, atbilstošās valdības 10 gadu obligāciju vidējās svērtās peļņas likmes samazinājās attiecīgi par 4 bāzes punktiem un 5 bāzes punktiem, gada beigās sasniedzot attiecīgi 2.41% un 1.19%. Faktori, kas ASV liek saglabāties zemām peļņas likmēm, saistīti ar zemākām ilgtermiņa inflācijas gaidām, FRS bāzes likmju pārmaiņu gaidām, kā arī ar investoru spēcīgo pieprasījumu, turpretī Apvienotajā Karalistē saglabājās zemas peļņas likmes, jo pastāvēja ar izstāšanās nosacījumiem no ES saistīta nenoteiktība, kas var būtiski ietekmēt tālākas Apvienotās Karalistes ekonomiskās izaugsmes iespējas. Euro zonas valstu obligāciju tirgos bija vērojamas dažādas norises: atsevišķām valstīm izdevās paaugstināt kredītreitingu, tāpēc ienesīgums samazinājās, tomēr vairākumā valstu, t.sk. Vācijā, parāda vērtspapīru ienesīgums palielinājās, ņemot vērā to, ka ECB 2017. gada rudenī paziņoja par mazāku aktīvu iegādes apjomu 2018. gadā, kā arī eiro zonas ekonomiskie rādītāji kopumā bija labāki, nekā gaidīts. Gada laikā Vācijas valdības 10 gadu obligāciju vidējā svērtā peļņas likme palielinājās par 22 bāzes punktiem un gada beigās bija 0.42%. Vienlaikus Francijas valdības 10 gadu obligāciju vidējā svērtā peļņas likme pieauga par 10 bāzes punktiem un gada beigās bija 0.78%. Zemāks Francijas vērtspapīru ienesīguma kāpums skaidrojams

ar politiskās nenoteiktības mazināšanos pēc Emanuela Makrona (*Emmanuel Macron*) uzvaras prezidenta vēlēšanās. Līdzīgi kā Vācijā, arī Itālijas un Spānijas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme 2017. gadā palielinājās straujāk (attiecīgi par 19 bāzes punktiem un 18 bāzes punktiem). Šajās valstīs papildu augšupvērstu spiedienu uz valdības obligāciju peļņas likmēm rada politiskā nenoteiktība (Spānijas gadījumā – notikumi Katalonijā, Itālijas gadījumā – 2018. gadā gaidāmās parlamenta vēlēšanas).

2017. gadā ASV akciju tirgus sasniedza jaunus rekordaugstus līmeņus. Turpinot attīstīties ASV tautsaimniecībai un makroekonomiskajiem rādītājiem kļūstot arvien pozitīvākiem, arī akciju tirgus dinamiski attīstījās, investoriem gaidot akciju sabiedrību peļņas rādītāju uzlabošanu. S & P 500 un *Dow Jones* indekss palielinājās attiecīgi par 19.4% un 25.1%. ASV banku akciju cenu indekss pieauga mazliet straujāk nekā S & P 500 (par 20.0%). Makroekonomisko rādītāju uzlabošanās ietekmē arī eiro zonas finanšu tirgos bija vērojamas pozitīvas tendences, piemēram, EURO STOXX 600 indekss palielinājās par 7.7%, bet EURO STOXX banku indekss spēja apsteigt pārējo tirgu un pieauga par 10.9%. Apvienotās Karalistes akciju tirgū UK FTSE 100 indekss palielinājās par 7.6%, bet banku indekss – par 11.6%, tomēr kāpumu kavēja joprojām būtiskā nenoteiktība Apvienotās Karalistes un ES sarunās par Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES. Japānas akciju tirgus indekss *Nikkei 225* palielinājās par 19.1%, Ķīnas akciju tirgus indekss – par 6.6%, bet attīstības valstu akciju indekss MSCI EM – par 34.5%. Attīstības valstu akciju indeksa straujo kāpumu veicināja ASV dolāra vērtības samazināšanās, kā arī ārējā pieprasījuma palielināšanās (attīstīto valstu tautsaimniecību izaugsme).

EIRO ZONAS TAUTSAIMNIECĪBA UN EIROSISTĒMAS MONETĀRĀ POLITIKA

Eiro zonas tautsaimniecības attīstību balstīja labvēlīgi finanšu nosacījumi un globālā izaugsme

2017. gadā eiro zonas ekonomiskā izaugsme bija straujākā pēdējo 10 gadu laikā. Izaugsmes temps būtiski pieauga visās eiro zonas valstīs gan Eirosistēmas stimulējošās monetārās politikas, gan arī globālās izaugsmes un starptautiskās tirdzniecības nostiprināšanās ietekmē. Patērētāju un uzņēmēju noskaņojuma rādītājiem sasniedzot rekordaugstu līmeni, palielinājās patēriņa un investīciju apjoms. Globālās tirdzniecības aktivitātes izaugsmes ietekmē vērojama eiro zonas eksporta pieaugums nodrošināja pozitīvu neto eksporta devumu IKP kāpumā. IKP izaugsmes temps eiro zonā sasniedza 2.3% (ar darbadienu skaitu neizlīdzināti dati), kas ir ne tikai būtisks uzlabojums salīdzinājumā ar 2016. gadu (pieaugums – 1.8%), bet pārsniedza arī periodā pirms krīzes vēroto vidējo izaugsmi¹.

Privātais patēriņš, gada laikā pieaugot par 1.6%, nodrošināja būtisku devumu IKP izaugsmē arī 2017. gadā (0.9 procentu punktu devums kopējā gada izaugsmē). Privāto patēriņu veicināja zemās procentu likmes un ienākumu kāpums, ko noteica būtiska situācijas uzlabošanās darba tirgū. Ienākumu pieaugumu vairāk ietekmēja nodarbinātības, nevis atalgojuma kāpums, kas 2017. gadā, lai gan paātrinājās, joprojām bija neliels. Kopumā eiro zonā turpināja uzlaboties patērētāju noskaņojuma rādītāji, kas gada beigās stabilizējās vēsturiski augstākajā līmenī.

Investīciju izaugsme eiro zonā paātrinājās

Investīciju kāpumu veicināja labvēlīgie finanšu nosacījumi, spēcīgs iekšzemes un ārējais pieprasījums, uzņēmumu peļņas rādītāju uzlabošanās, kā arī vēsturiskā skatījumā augstākie uzņēmumu konfidences rādītāji. Investīciju galvenais dzinējspēks 2017. gadā bija ieguldījumi mašīnās un iekārtās, kas veidoja pusi no kopējās investīciju izaugsmes, kā arī investīcijas būvēs un ēkās, savukārt investīcijas intelektuālajā īpašumā saruka.

¹ Euro zonas vidējais izaugsmes temps 1999.–2007. gadā bija 2.2%.

Lai gan investīciju kāpuma temps dažādās valstīs nozīmīgi atšķirās, lielākajās eiro zonas valstīs¹ investīciju apjoms pieauga, ļaujot arī turpmāk gaidīt stabilu ekonomisko izaugsmi. Sākoties nākamajam ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansējuma plānošanas periodam, līdzekļu apgūšanas kāpums būtiski palielināja investīcijas jaunajās ES valstīs.

Papildus spēcīgam iekšzemes pieprasījumam eiro zonas izaugsmi balstīja arī ārējais pieprasījums. Eksporta straujo kāpuma tempu veicināja pasaules tautsaimniecības atveseļošanās. Euro zonas valstu eksports uz ārpus eiro zonas esošajām valstīm pieauga par 4.9%, bet imports no tām – par 4.4%.

EK prognozē, ka straujāka ekonomiskā izaugsme ļāvusi eiro zonas valstu valdībām kopumā samazināt budžeta deficītu līdz 1.1% no IKP. Lai gan daudzviet fiskālās politikas nostāja nav vērtējama kā pretcikliska, budžeta deficīta mazināšana ļauj ierobežot ar valsts parādu saistīto risku. Vienlaikus dažādu valstu fiskālā situācija būtiski atšķiras, piemēram, Vācijas valdība pēdējos trīs gadus strādājusi ar budžeta pārpalikumu, bet Francija tikai 2017. gadā prognozē budžeta deficīta samazināšanu līdz 2.9% no IKP.

Bezdarba līmenis turpināja sarukt

Situācija eiro zonas darba tirgū 2017. gadā turpināja uzlaboties. Joprojām nozīmīgi auga nodarbinātība (gada laikā – par 1.6%). 4. ceturksņa laikā tika nodarbināti 156.7 milj. cilvēku, kas vēsturiskā skatījumā ir augstākais līmenis un par 2.3 milj. nodarbināto pārsniedz 2008. gada sākuma rādītāju.

Pieaugot darbvietu skaitam, bezdarbs 2017. gada laikā samazinājās līdz 2008. gada beigu līmenim un decembrī bija 8.6%. Bezdarba sarukums bija vērojams visās eiro zonas valstīs, tomēr tā atšķirības valstu dalījumā joprojām ir nozīmīgas. Zemākais bezdarba līmenis 2017. gada decembrī bija Vācijā (3.6%), augstākais – Grieķijā (20.8%). Sarūkošs, tomēr joprojām augsts bezdarba līmenis vērojams arī Spānijā (16.4%).

Arvien samazinoties darba meklētāju skaitam, 2017. gada beigās strauji pieauga to uzņēmumu skaits, kuri saskārās ar darbinieku trūkumu, tomēr saspilējums darba tirgū vēl neatspoguļojās algu dinamikā. Atalgojums eiro zonā 2017. gada 4. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 1.9%.

Joprojām zems algu kāpums nenodrošina pietiekamu augšupvērstu spiedienu uz inflāciju

Lai gan ekonomiskā izaugsme bija strauja, inflācija joprojām neuzrādīja noturīgu kāpuma tendenci. Salīdzinājumā ar 2016. gadu inflācija pieauga, tomēr kāpums galvenokārt bija vērojams 2017. gada sākumā, bet 2. pusgadā inflācija stabilizējās.

Gada vidējā inflācija 2017. gadā pieauga līdz 1.5% (2016. gadā – 0.2%). Salīdzinājumā ar 2016. gadu 2017. gada inflācijas kāpumu būtiski ietekmēja enerģijas un pārtikas cenu pieaugums. Enerģijas cenu kāpums veidoja 0.5 procentu punktus, bet pārtikas cenu pieaugums – 0.4 procentu punktus no gada vidējās inflācijas.

Pamatinflācija (inflācijas rādītājs, ko aprēķina, neietverot svārstīgo pārtikas un enerģijas cenu ietekmi uz inflāciju) 2017. gadā salīdzinājumā ar 2016. gadu pieauga tikai par 0.1 procentu punktu (no 0.9% līdz 1.0%). Šis nelielais kāpums situācijā, kad būtiski palielinājās kopējā ekonomiskā aktivitāte, atspoguļo joprojām nepietiekamo iekšzemes faktoru radīto spiedienu uz cenu dinamiku, ko nosaka arī gausā atalgojuma izaugsme. Pamatinflācijas komponenta, pakalpojumu un pārējo preču (izņemot pārtiku un enerģiju) cenu pārmaiņas 2017. gadā bija diezgan nelielas. Neenerģijas un nepārtikas preču cenas 2017. gadā vidēji pieauga par 0.4% – tādā pašā tempā kā 2016. gadā. Cenu kāpums nekļuva straujāks, lai gan 2017. gadā bija vērojams spēcīgāks enerģijas un importa cenu pieaugums nekā 2016. gadā, norādot uz pašlaik vājo ietekmes pārnesei. Pakalpojumu cenas vidēji 2017. gadā palielinājās nedaudz straujāk nekā 2016. gadā (par 1.4%).

¹ Vācija, Francija, Itālija, Spānija, Nīderlande, Beļģija un Austrija.

Lai gan ekonomiskā izaugsme bija spēcīga, zems inflācijas kāpums bija faktors, kas noteica nepieciešamību monetārajai politikai turpināt stimulēt tautsaimniecību

Galvenās ECB procentu likmes netika mainītas (sk. 1. tabulu), bet Eirosistēmas aktīvu bilances vērtība turpināja palielināties, atspoguļojot joprojām īstenoto stimulējošo monetāro politiku.

1. tabula

GALVENĀS ECB PROCENTU LIKMES
(%)

Galveno ECB procentu likmju veidi	31.12.2016.	31.12.2017.
Noguldījumu iespēja uz nakti	-0.40	-0.40
Galvenās refinansēšanas operācijas	0.00	0.00
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25	0.25

Avots: ECB.

Stimulējoša monetārā politika turpināja pozitīvi ietekmēt finansējuma pieejamību un finansēšanas nosacījumus majsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām. Tomēr, neraugoties uz izaugsmes nostiprināšanos, inflācijas dinamika neatbilda noturīgas inflācijas līmeņa korekcijas pazīmēm, kas nostiprinātu pārliecību par Eirosistēmas inflācijas mērķa sasniegšanu.

ECB Padome nolēma, ka šajā situācijā arī turpmāk nepieciešams īstenot stimulējošu monetāro politiku, un līdz 2017. gada martam katru mēnesi iegādājās vērtspapīrus aptuveni 80 mljrd. eiro apjomā. ECB Padome nolēma, sākot ar 2017. gada aprīli, katru mēnesi iegādāties vērtspapīrus 60.0 mljrd. eiro apjomā. 2017. gada oktobrī tika nolemts PAIP pagarināt līdz nākamā gada septembrim un, sākot ar 2018. gada janvāri, turpināt vērtspapīru iegādi, katru mēnesi iegādājoties vērtspapīrus 30.0 mljrd. eiro apjomā.

Gada laikā būtiski uzlabojoties tautsaimniecības attīstības un finanšu tirgus rādītājiem, ECB Padome 2017. gada jūnija sanāksmē mainīja risku novērtējumu, secinot, ka ar eiro zonas izaugsmes perspektīvu saistītie riski ir līdzsvaroti. Atbilstoši šim novērtējumam ECB Padome mainīja perspektīvas norādi attiecībā uz procentu likmēm, tajā vairs neietverot norādi par galveno ECB procentu likmju samazināšanu. ECB Padome paredzēja, ka galvenās ECB procentu likmes "ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī".

Lai atvieglotu PAIP īstenošanu, ECB Padome izmantoja programmas ietvaros iekļauto nosacījumu maiņas iespēju. 2017. gada janvārī VSAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru termiņa diapazons tika paplašināts, samazinot minimālo atlikušo termiņu līdz dzēšanai no 2 gadiem līdz 1 gadam. Tika atļauta arī tādu vērtspapīru iegāde, kuru ienesīgums ir zemāks par ECB noguldījumu iespējas procentu likmi, ja tas nepieciešams PAIP īstenošanai.

Lai turpinātu nodrošināt labvēlīgus nosacījumus eiro naudas tirgos, ECB pagarināja fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu vismaz līdz 2019. gada pēdējā rezervju prasību izpildes perioda beigām.

Papildus martā notika noslēdzošā ITRMO II izsole. Tajā izsniegtais aizdevumu apjoms sasniedza 233.5 mljrd. eiro. Dažas bankas izmantoja iespēju pirms termiņa dzēst ITRMO I izsolēs saņemtos kredītresursus. ITRMO un ITRO atlikums gada laikā pieauga no 556.6 mljrd. eiro līdz 760.6 mljrd. eiro. Savukārt, palielinoties likviditātes pārpalikumam, līdz 3.4 mljrd. eiro samazinājās galveno refinansēšanas operāciju izmantošanas apjoms (2016. gadā – 39.1 mljrd. eiro).

Kopumā Eirosistēmas aktīvu bilances vērtība 2017. gadā pieauga par 808.8 mljrd. eiro un gada beigās sasniedza 4.5 trlj. eiro. Lielākās pārmaiņas radīja PAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru atlikuma kāpums. 2017. gada decembra beigās PAIP ietvaros iegādāto aktīvu

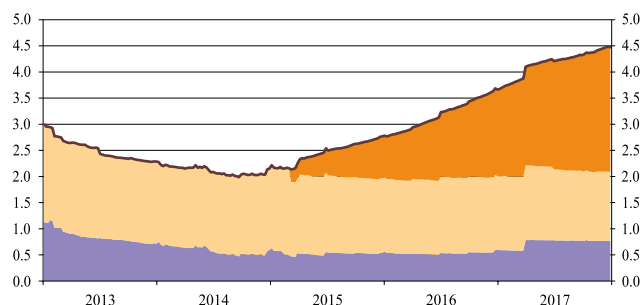
portfeļa bilances vērtība bija 2.4 trlj. eiro (sk. 1. att.), no tiem 82.6% veidoja VSAIP. Likviditātes pārpalikums pieauga no 1.2 trlj. eiro līdz 1.8 trlj. eiro.

1. attēls

EIROSISTĒMAS AKTĪVI (trlj. eiro)

- Eiro zonas rezidentu vērtspapīri, kas iegādāti PAIP ietvaros
- Citi aktīvi
- Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi eiro
- Aktīvi kopā

Avots: ECB.



LATVIJAS TAUSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBA

FINANŠU NOSACĪJUMI UN NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Valdībai, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām Latvijas finanšu tirgū 2017. gadā bija labvēlīgi finanšu nosacījumi: zemas naudas tirgus procentu likmes, obligāciju un kredītu procentu likmes, kā arī akciju cenu kāpums. Atbalstoši finanšu nosacījumi veicināja straujāku Latvijas tautsaimniecības attīstību, palielinot ieguldītāju aktīvu vērtību, mazinot aizņēmēju kredītmaksājumus, veicinot nefinanšu sabiedrību pieprasījumu pēc kredītiem un jaunām investīcijām, kā arī mājsaimniecību patēriņu. Vienlaikus iekšzemes uzņēmējdarbības vides stabilitāte un paredzamība ir būtisks priekšnosacījums vēl labvēlīgāku finanšu nosacījumu pieejamībai, savukārt, piemēram, mainītie tiesību akti, tiesu varas trūkumi, nenoteiktība atsevišķās darījumu partnervalstīs, kā arī kredītiestāžu augstie kredītu standarti ierobežoja straujāku kredītešanas attīstību. Lai gan zemās noguldījumu procentu likmes ievērojami mazināja procentu ienākumus, iekšzemes noguldījumu apjoms būtiski nemainījās, pieaugot likvidāko noguldījumu īpatsvaram. Galvenie finanšu rādītāji liecināja par Latvijas kredītiestāžu stabilitāti.

Stimulējoša monetārā politika veicināja eiro naudas tirgus procentu likmju samazināšanos

Eirosistēmas stimulējošā monetārā politika, kuras īstenošanā joprojām tika izmantoti arī netradicionālie monetārās politikas instrumenti, veicināja eiro naudas tirgus procentu likmju un darījumu apjoma tālāku kritumu. Stimulējošas monetārās politikas ietekmē gan eiro zonas, gan Latvijas kredītiestāžu virsrezerves (brīvo finanšu līdzekļu pārpalikums virs noteiktajām obligāto rezervju prasībām) 2017. gadā joprojām bija augstas. Eurosistēmā 2017. gada beigās kredītiestāžu virsrezerves jau bija 1.8 trlj. eiro, savukārt Latvijas Bankā – 5.5 mljrd. eiro. Tas izskaidro kredītiestāžu zemo pieprasījumu pēc savstarpējiem aizdevumiem eiro, kas 2017. gadā dominēja, nosakot eiro naudas tirgus procentu likmju un darījumu apjoma sarukumu.

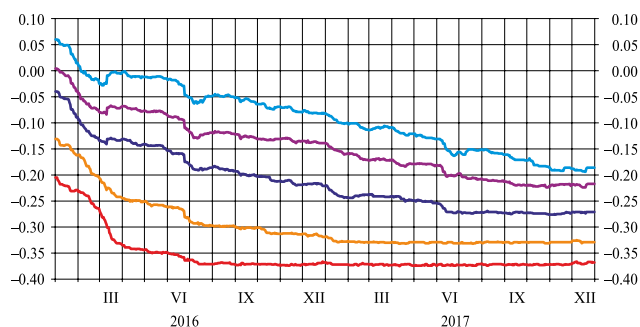
EURIBOR naudas tirgus procentu likmes 2017. gadā turpināja samazināties (sk. 2. att.). 3 mēnešu un 6 mēnešu EURIBOR procentu likmes, kurām parasti tiek piesaistītas nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes, 2017. gada 2. pusgadā sasniedza zemāko līmeni kopš aplūkotā naudas tirgus procentu likmju indeksa ieviešanas – attiecīgi -0.33% un -0.27% . Samazinājās arī starpība starp 1 gada un 1 mēneša naudas tirgus procentu likmēm.

Samērā zems kredītiestāžu pieprasījums pēc eiro savstarpējiem aizdevumiem 2017. gadā noteica darījumu apjoma kritumu eiro naudas tirgū. Piemēram, eiro zonā EONIA darījumu apjoms, kas rāda, cik daudz lielākās Eiropas kredītiestādes aizdevušas uz nakti citām kredītiestādēm, 2017. gadā samazinājās līdz vēsturiski zemākajam līmenim un gada beigās (novembrī un decembrī) svārstījās ap 5.3 trlj. eiro. Latvijas kredītiestāžu eiro darījumu uz

EURIBOR (%)

- 1 mēneša
- 3 mēnešu
- 6 mēnešu
- 9 mēnešu
- 12 mēnešu

Avots: Bloomberg.



nakti apjoms ar citām iekšzemes kredītiestādēm salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu saruka par 38.5% un 2017. gadā vidēji mēnesī bija 8.2 milj. eiro (2016. gadā – 13.2 milj. eiro). Pietiekama likviditāte noteica Latvijas kredītiestāžu darījumu apjoma kritumu ne vien darījumiem uz nakti, bet arī darījumiem ar termiņu līdz 1 mēnesim (2017. gadā vidēji mēnesī – 1.4 milj. eiro; 2016. gadā – 15.1 milj. eiro).

Latvijas kredītiestāžu darījumu apjoms ar citām iekšzemes kredītiestādēm samazinājās arī ārvalstu valūtu segmentā, tomēr lēnāk (par 16.9%). Tas 2017. gadā vidēji bija 303.8 milj. eiro mēnesī (2016. gadā – 365.5 milj. eiro).

Latvijas kredītiestādes tradicionāli iesaistās starpbanku naudas tirgus darījumos ar ārvalstu monetārajām un finanšu iestādēm, kuru darbība aptver ģeogrāfiski plašu reģionu. Līdzīgi kā iepriekšējos gados šādi darījumi veidoja lielāko daļu no kopējā Latvijas kredītiestāžu darījumu apjoma starpbanku tirgū. Minēto darījumu vidējais mēneša apjoms 2017. gadā bija 14.9 mljrd. eiro (2016. gadā – 21.0 mljrd. eiro).

Īstenotā monetārā politika un valsts riska prēmijas kritums radīja labvēlīgus apstākļus valsts parāda finansēšanai

Euro zonas naudas tirgus procentu likmju attīstības tendences, kā arī īstenotā PAIP eiro zonas valstīs, t.sk. Latvijā, radīja priekšnoteikumus zemām valdības obligāciju procentu likmēm. Latvijas tautsaimniecības attīstība, aizsāktās reformas un stabila iekšpolitiskā situācija nostiprināja finanšu tirgus dalībniekos pārliecību par valsts kredītspēju, kas veicināja valsts riska prēmijas kritumu. Turklāt zemu procentu likmju apstākļos relatīvi augstāks Latvijas obligāciju ienesīgums radīja lielākas iespējas nopelnīt meklējošu investoru interesi. Tādējādi, sarūkot riska prēmijai salīdzinājumā ar eiro zonas kodola valstīm, Latvijas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme, ko ECB izmanto konverģences atbilstības novērtēšanai, samazinājās no 0.9% 2016. gada decembrī līdz 0.6% 2017. gada decembrī. Uzcelojums virs Vācijas valdības attiecīgā termiņa obligāciju peļņas likmes saruka no 65 bāzes punktiem līdz 29 bāzes punktiem.

Arī 2017. gadā Latvijas tautsaimniecības kopumā veiksmīgā attīstība un iepriekšējo gadu reformas atbalstīja investoru pieprasījumu, emitējot obligācijas starptautiskajā tirgū. Pieprasījuma kāpums pēc valdības obligācijām stimulēja valsts aizņemšanās nosacījumu uzlabošanos. Latvija pirmo reizi starptautiskajā tirgū emitēja obligācijas ar termiņu 30 gadu. Sākotnējā izsolē obligāciju peļņas likme (2.3%) bija samērā zema salīdzinājumā ar citām līdzīga kredītreitinga valstīm. Izsoles peļņas likme bija par 98 bāzes punktiem augstāka nekā *mid swap* (mijmaiņas darījumu) peļņas likme un par 127 bāzes punktiem augstāka nekā Vācijas attiecīgā termiņa obligāciju peļņas likme.

Akciju tirgū vērojama ļoti strauja izaugsme

Nefinanšu sabiedrību darbības rādītāju uzlabošanās un augstāka aktivitāte veicināja akciju cenu kāpumu Latvijas akciju tirgū, turpretī stingrākas prasības kredītiestādēm attiecībā uz klientu naudas izcelsmes pārbaudi samazināja kredītiestāžu ārvalstu klientu noguldījumu apjomu.

Latvijas finanšu un nefinanšu sabiedrību emitēto vērtspapīru atlikums 2017. gadā saruka

par 219.5 milj. eiro (līdz 1.1 mljrd. eiro). Vērtspapīru atlikums samazinājās, sarūkot ārvalstu investoru interesei par ieguldījumiem Latvijas kredītiestādēs. Tomēr labvēlīgie finansēšanās nosacījumi stimulēja jaunu emitentu ienākšanu obligāciju tirgū.

AS "Nasdaq Riga" Oficiālā saraksta un Otrā saraksta akciju apgrozījums 2017. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās 3.6 reizes (līdz 49.6 milj. eiro). Līdz ar akciju sabiedrību peļņas rādītāju uzlabošanos 2017. gadā par 35.8% pieauga AS "Nasdaq Riga" akciju tirgus indekss.

Straujāka tautsaimniecības izaugsme veicināja valūtas darījumu apjoma pieaugumu

Straujāka tautsaimniecības izaugsme veicināja ārvalstu tirdzniecības plūsmu kāpumu, augot nepieciešamībai izmantot valūtas konvertēšanas pakalpojumus. Pēc iepriekšējos divos gados vērotā krituma Latvijas kredītiestāžu aktivitāte valūtas tirgos 2017. gadā pat nedaudz pieauga. Vidējais valūtas darījumu mēneša apjoms 2017. gadā bija 36.1 mljrd. eiro – par 0.4% lielāks nekā vidējais valūtas darījumu apjoms 2016. gadā.

Ar iekšzemes darījuma partneriem veikto valūtas darījumu mēneša vidējais apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga (ar iekšzemes nebanku finanšu sabiedrībām – par 88.2% un ar iekšzemes nefinanšu sabiedrībām – par 4.9%). Lai gan Latvijas valūtas tirgū joprojām dominēja eiro konvertēšana ASV dolāros, 2017. gadā palielinājās ar iekšzemes nefinanšu sektoru veikto eiro konvertēšanas darījumu apgrozījums Lielbritānijas sterliņu mārciņās (par 10.0%) un citās valūtās (par 23.0%).

Zemās tirgus procentu likmes samazināja kredītu maksājumus, atvieglāja kredītu atmaksāšanu un uzlaboja kredītu kvalitāti

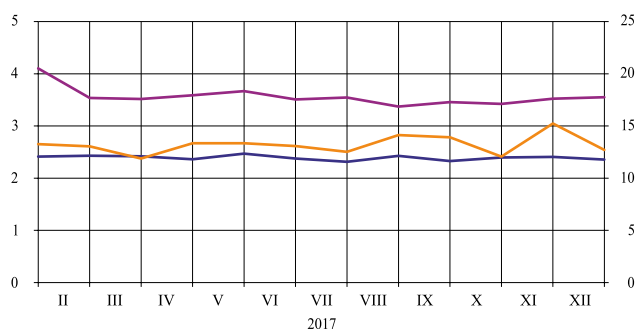
Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību eiro no jauna izsniegto kredītu procentu likmes turpināja sarukt, sasniedzot zemāko Latvijā kopš neatkarības atgūšanas novēroto līmeni. No jauna izsniegto kredītu zemās procentu likmes arvien vairāk ietekmēja esošo kredītu procentu likmes, ļaujot nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām ietaupīt uz kredītu maksājumu rēķina, atvieglāja kredītu atmaksāšanu, uzlaboja kredītu kvalitāti un veicināja patēriņu. Zemo kredītu procentu likmju pozitīvo ietekmi uz nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību pieprasījumu pēc jauniem kredītiem mazināja trūkumi uzņēmējdarbības vides stabilitātē un paredzamībā, kā arī kredītņēmēju neatbilstība kredītiestāžu izvirzītajiem kredītu standartiem.

Mājsaimniecību kredītu atlikuma procentu likmes 2017. gadā turpināja samazināties, taču daudz lēnāk. Esošo mājokļa iegādei eiro izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme 2017. gadā svārstījās 2.2–2.3% līmenī (sk. 3. att.), savukārt attiecīgā patēriņa kredītu un pārējo mājsaimniecībām izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme svārstījās 11.5–11.8% līmenī. Nefinanšu sabiedrību kredītu atlikuma procentu likmes nedaudz pieauga galvenokārt vienreizēju kredītiestāžu tirgus struktūras pārmaiņu ietekmē. Taču nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme 2017. gadā saglabājās samērā zema (2.5%).

3. attēls

IEKŠZEMES NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM EIRO NO JAUNA IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

- Nefinanšu sabiedrībām izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām izsniegtie patēriņa kredīti (labā ass)



Avots: Latvijas Banka.

Mājsaimniecībām eiro no jauna izsniegto kredītu noteikumiem un nosacījumiem 2017. gadā bija tendence uzlaboties: pieauga mājokļa iegādei izsniegto kredītu attiecība pret nodrošinājuma vērtību un patēriņa kredītu apjoms. Euro no jauna izsniegto kredītu mājokļa iegādei vidējā svērtā procentu likme 2017. gadā samazinājās par 0.3 procentu punktiem (līdz 2.7%), savukārt patēriņa kredītu un pārējo mājsaimniecībām izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme – par 0.8 procentu punktiem (līdz 12.1%). Mājsaimniecībām no jauna izsniegto kredītu apjoms pieauga, pārsniedzot iepriekšējā gada apjomu, un to veicināja gan jauno ģimeņu atbalsta programmas mājokļa iegādei turpināšana, gan ekonomiskās situācijas uzlabošanās – darba algu kāpums, bezdarba mazināšanās un mājsaimniecību uzkrājumu palielināšanās.

Nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu procentu likmes 2017. gadā ietekmēja ne tikai naudas tirgus procentu likmju attīstība, bet arī tautsaimniecības un atsevišķu nozaru straujākas attīstības veicinātā kredītriska prēmijas samazināšanās. Turklāt 2017. gadā bija vērojams krasāks mazo un vidējo nefinanšu sabiedrību pieprasījuma kāpums salīdzinājumā ar lielajām nefinanšu sabiedrībām. Zemais procentu likmju līmenis, kā arī nepieciešamība veikt ieguldījumus pamatlīdzekļos veicināja mazo un vidējo nefinanšu sabiedrību pieprasījuma kāpumu pēc kredītiem. Turpretī lielo nefinanšu sabiedrību pieprasījums pārstāja augt, tām vairāk izmantojot iekšējos resursus. Tādējādi palielinājās relatīvi dārgāko mazo un vidēja apjoma kredītu īpatsvars kopējā nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu apjomā, nedaudz augšupvērsti ietekmējot nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu vidējo svērtā procentu likmi. Nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme 2017. gadā salīdzinājumā ar 2016. gadu samazinājās par 0.1 procentu punktu (līdz 2.6%), maza un vidēja apjoma kredītiem (līdz 1 milj. eiro) sarūkot par 0.4 procentu punktiem (līdz 3.6%), savukārt liela apjoma (lielākiem par 1 milj. eiro) kredītiem nemainoties (2.5%).

Lai gan kredītu procentu likmes bija zemas, kredītēšanas izaugsme joprojām saglabājās vāja

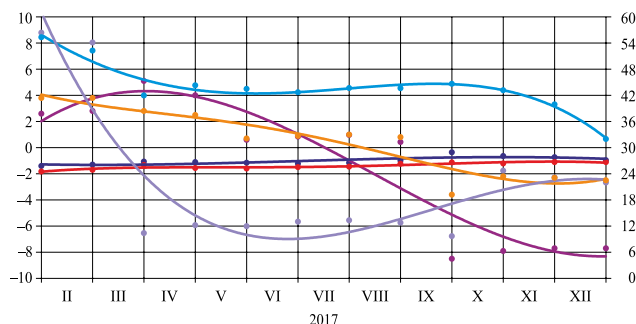
2017. gadā Latvijas tautsaimniecība attīstījās samērā strauji, tomēr kredītēšanas izaugsme joprojām bija vāja. Kredītēšanas potenciāls netika pilnībā izmantots, lai gan kredītiestādēm bija iespēja izmantot ECB stimulējošās monetārās politikas sniegtās iespējas, lai nodrošinātu izdevīgākus kredītu piedāvājuma nosacījumus un zemāku procentu likmju līmeni.

Svārstības galvenokārt bija vērojamas nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu portfeli. Gada pirmajos mēnešos tas auga, taču kopš aprīļa kāpums praktiski apstājās, bet septembrī tā apjomu būtiski mazināja kāda finanšu tirgus dalībnieka darījums, nododot daļu kredītportfeļa ārvalstu mātes bankas rīcībā. Latvijas tautsaimniecību gan tas neietekmēja, jo nefinanšu sabiedrības turpina izmantot saņemtos kredītus, tomēr kopējais iekšzemes kredītportfelis saruka, tā gada pārmaiņu tempam atgriežoties negatīvajā teritorijā un gadā kopumā iekšzemes finanšu iestādēm (ieguldījumu fondi, izņemot naudas tirgus fondus, un alternatīvo ieguldījumu fondi, citi finanšu starpnieki, finanšu palīgsabiedrības, piesaistošās finanšu iestādes un naudas aizdevēji, apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi), nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumam samazinoties par 2.5% (sk. 4. att.). Savukārt, ja minētās strukturālās pārmaiņas neņemtu

4. attēls

IEKŠZEMES FINANŠU IESTĀDĒM, NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO KREDĪTU ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅU TEMPS

- (%)
- Nefinanšu sabiedrībām izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām izsniegtie kredīti
- t.sk. kredīti mājokļa iegādei
- Finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti kopā
- Patēriņa kredīti
- Finanšu iestādēm izsniegtie kredīti (labā ass)



Avots: Latvijas Banka.

vērā, turpinātos neliels kredītu atlikuma kāpums. Visu gadu joprojām auga nebanku finanšu sektoram izsniegto kredītu atlikums; to veicināja līzings sektora pozitīvā attīstība, tomēr kāpums bija lēnāks nekā 2016. gadā. Mājsaimniecību kredītēšanas jomā būtisku pārmaiņu nebija. Turpinājās jauno ģimeņu atbalsta programma mājokļa iegādei, tomēr mājsaimniecībām izsniegto kredītu kopējais atlikums gada laikā saruka par 1.0%.

Zemās noguldījumu procentu likmes samazināja noguldītāju procentu ienākumus, tomēr iekšzemes noguldījumi joprojām bija stabils kredītiestāžu finanšu resursu avots

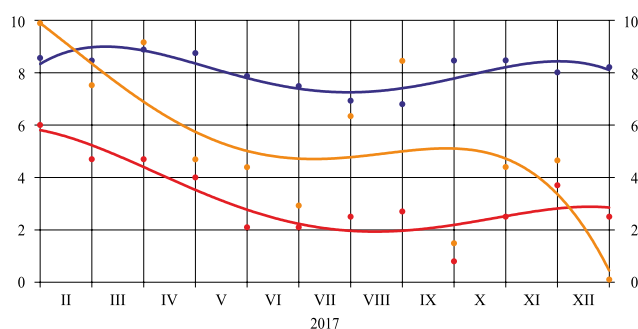
Zemās noguldījumu procentu likmes samazināja uzkrājēju noguldījumu procentu ienākumus. Tā kā mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumiem to kopējā noguldījumu apjomā bija dominējošā loma, esošo mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību noguldījumu procentu likme 2017. gadā bija tuvu nullei. Lai arī zemas procentu likmes motivēja noguldītājus uzņemties augstāku risku, šādu darījumu īpatsvars nebija liels. Kopējā mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikumā 2017. gada beigās bija 7.2% mājsaimniecību termiņnoguldījumu (2016. gadā beigās – 8.4%). Mājsaimniecību termiņnoguldījumu atlikuma vidējā svērtā procentu likme 2017. gadā saglabājās 1.3% līmenī, savukārt attiecīgā jauno termiņnoguldījumu procentu likme pieauga par 0.1 procentu punktu (līdz 0.7%).

Lai gan noguldījumu procentu likmes bija zemas, 2017. gadā iekšzemes noguldījumu atlikums palielinājās par 2.5% (sk. 5. att.), galvenokārt augot mājsaimniecību noguldījumu atlikumam. Tas visai strauji palielinājās jau ceturto gadu pēc kārtas (2017. gadā – par 8.2%). Tomēr kopējais noguldījumu atlikuma gada pieaugums bija lēnāks nekā 2016. gadā. Tā straujāku kāpumu kavēja norises finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību sektoros, kur uzkrājumu atlikuma pārmaiņas liecināja par straujāku nefinanšu sabiedrību kārtējo izdevumu un investīciju pieaugumu. Nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums gada laikā būtiski nemainījās, uzņēmējiem papildu ieņēmumus izmantojot importa un investīciju darījumos. Vienlaikus finanšu sabiedrības – galvenokārt pensiju fondi – samazināja noguldījumu atlikumu kredītiestādēs, izvēloties ienesīgākus finanšu līdzekļu izvietojuma veidus.

5. attēls

IEKŠZEMES FINANŠU IESTĀŽU, NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN MĀJSAIMNIECĪBU NOGULDĪJUMU ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅU TEMPS (%)

- Nefinanšu sabiedrību noguldījumi
- Mājsaimniecību noguldījumi
- Finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumi kopā



Avots: Latvijas Banka.

Latvijas tautsaimniecības veiksmīgā izaugsme atspoguļojās monetāro rādītāju attīstībā

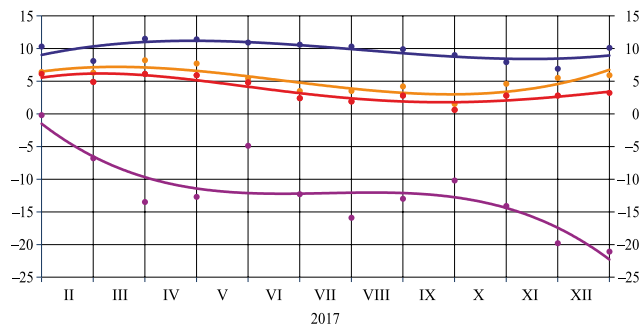
Plašās naudas pieaugumu galvenokārt noteica tās likvidāko komponentu kāpums. Noguldījumu uz nakti (Latvijas devums eiro zonas M1) atlikums 2017. gadā palielinājās par 5.9%. Latvijas devums eiro zonas naudas piedāvājuma rādītājā M2 kāpa lēnāk (3.4%), jo 2017. gadā pieauga tikai noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem atlikums (par 10.1%), bet noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikums samazinājās par 21.1% (sk. 6. att.). Latvijas devumā eiro zonas plašās naudas rādītājā M3 ietvertu papildu komponentu apjoms saruka un bija neliels. Kopumā 2017. gadā Latvijas ieguldījums eiro zonas M3 pieauga par 3.2% (sk. 1. pielikumu). Latvijas devums eiro zonas naudas bāzē 2017. gadā palielinājās par 20.0%, gada beigās sasniedzot 10.1 mljrd. eiro. To veidoja kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu; 5.7 mljrd. eiro), kā arī Latvijas Bankas proporcionālā

6. attēls

**LATVIJAS DEVUMS EIRO ZONAS NAUDAS
PIEDĀVĀJUMĀ UN TĀ SASTĀVDAĻĀS**
(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada
atbilstošo periodu; %)

- Noguldījumi uz nakti
- Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot)
- Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem (ieskaitot)
- M3

Avots: Latvijas Banka.



daļa kopējā Eurosistēmas emitēto banknošu apjomā (4.4 mljrd. eiro). Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi (ārpus eiro zonas) pieauga par 0.5 mljrd. eiro jeb 14.0% un 2017. gada beigās bija 3.9 mljrd. eiro.

Latvijas kredītiestādēs pieauga iekšzemes finansējuma nozīme

Lai gan 2017. gadā kredītu un noguldījumu procentu likmes turpināja samazināties, stabils iekšzemes noguldījumu atlikuma pieaugums nozīmēja Latvijas kredītiestāžu aktīvu un pasīvu struktūras nostiprināšanos ilgtspējīgā līmenī. 2017. gadā Latvijas kredītiestādēs iekšzemes kredīti bija pilnībā segti ar piesaistītajiem iekšzemes noguldījumiem, iekšzemes kredītu un noguldījumu attiecība 2017. gada beigās bija 101.9% (2016. gadā – 104.9%).

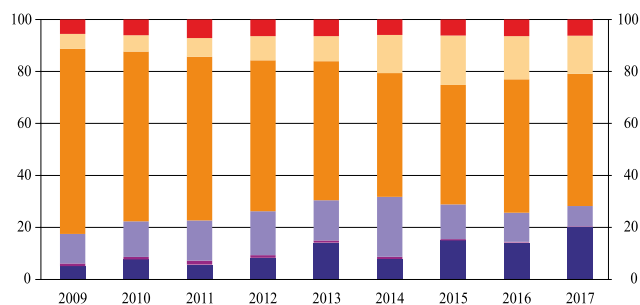
Latvijas kredītiestāžu¹ aktīvi (to struktūru sk. 7. att.) samazinājās par 3.7%, sarūkot prasībām pret MFI (par 32.4%) un kredītiestāžu kredītportfelim (par 4.6%). Kredītiestāžu kredītportfeļa kritumu galvenokārt noteica ārvalstu klientu kredītportfeļa pārmaiņas. Savukārt iekšzemes klientiem, izņemot valdību, izsniegto kredītu atlikuma samazinājumu (par 2.5%) galvenokārt izskaidro vienreizējs darījums, kas saistīts ar strukturālajām pārmaiņām kredītiestāžu sektorā.

7. attēls

KREDĪTIESTĀŽU AKTĪVU STRUKTŪRA
(%)

- Citi aktīvi
- Parāda vērtspapīri un citi vērtspapīri ar fiksētu ienākumu
- Kredīti
- Prasības pret ārvalstu MFI
- Prasības pret iekšzemes MFI, izņemot Latvijas Banku
- Prasības pret Latvijas Banku

Avots: Latvijas Banka.



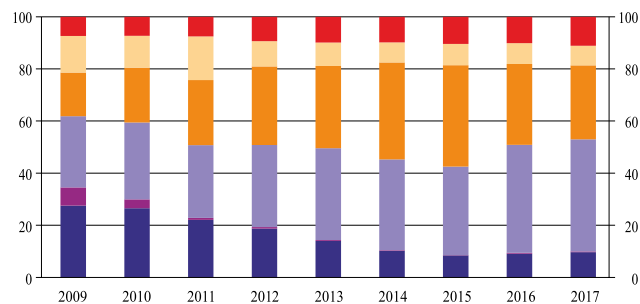
Latvijas kredītiestāžu pasīvu struktūrā (sk. 8. att.) 2017. gadā turpināja augt iekšzemes finansējuma īpatsvars. Latvijas kredītiestāžu pasīvu samazinājumu noteica ārvalstu klien-

8. attēls

KREDĪTIESTĀŽU PASĪVU STRUKTŪRA
(%)

- Kapitāls un rezerves
- Citas saistības
- Ārvalstu klientu noguldījumi
- Iekšzemes klientu noguldījumi
- Saistības pret citām ārvalstu MFI
- Saistības pret ārvalstu radniecīgajām MFI

Avots: Latvijas Banka.



¹ Latvijas Republikā 2017. gada beigās reģistrēta 21 kredītiestāde (t.sk. piecas ārvalstu kredītiestāžu filiāles). 2017. gada 1. oktobrī, apvienojoties AS DNB banka un Nordea Bank AB Latvijas filiālei, tika izveidota jauna kredītiestāde Luminor Bank AS.

tu noguldījumu atlikuma kritums (12.0%), kas galvenokārt bija saistīts ar stingrākām prasībām ārvalstu klientu apkalpošanas jomā. Kā jau minēts, iekšzemes noguldījumu atlikums 2017. gadā auga vien nedaudz. Arī no ārvalstīm piesaistītais MFI finansējums, kura lielāko daļu veido mātes banku finansējums, būtiski nemainījās (10.0% no kopējiem kredītiestāžu pasīviem).

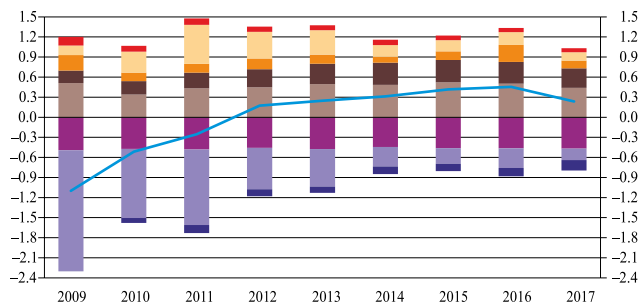
Kaut arī zemās procentu likmes Latvijas kredītiestādēs izraisīja procentu ienākumu un peļņas kritumu, galvenie finanšu rādītāji liecina par Latvijas kredītiestāžu finansiālo stabilitāti

Latvijas kredītiestāžu likvīdo aktīvu īpatsvars kopējo aktīvu atlikumā saglabājās augstā līmenī un veidoja vairāk nekā trešdaļu no kopējiem aktīviem (2017. gada beigās – 37.4%). Kredītiestāžu kredītportfeļa kvalitāte līdz ar straujo tautsaimniecības izaugsmi turpināja pakāpeniski uzlaboties, un 2017. gada beigās kredītu ar maksājumu kavējumu ilgāku par 90 dienām īpatsvars kopējā kredītiestāžu kredītportfelī saruka līdz 4.1% (2016. gada beigās – 4.4%). Par finanšu sistēmas stabilitāti liecina arī kredītiestāžu kopējais kapitāla rādītājs, kas saglabājās augstā līmenī un gada beigās bija 21.4% (minimālā prasība ir 8%), bet pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājs bija 19.0%. Gada laikā pirmā līmeņa pamata kapitālu palielināja 5 kredītiestādes kopumā par 343.4 milj. eiro. Latvijas kredītiestāžu peļņa (sk. 9. att.) 2017. gadā bija būtiski zemāka nekā iepriekšējā gadā (236.1 milj. eiro; 2016. gadā – 453.8 milj. eiro). Pēdējo divu gadu laikā to ietekmēja gan vienreizēji darījumi, gan strukturālas pārmaiņas kredītiestāžu sektorā.

9. attēls

KREDĪTIESTĀŽU IENĀKUMU, IZDEVUMU UN DARBĪBAS REZULTĀTU DINAMIKA
(mljrd. eiro)

- Tīrie procentu ienākumi
- Tīrie komisijas naudas ienākumi
- Finanšu instrumentu tirdzniecības un pārvērtēšanas ienākumi
- Uzkrājumu samazināšanas ienākumi
- Pārējie ienākumi
- Administratīvie izdevumi
- Izdevumi uzkrājumiem
- Pārējie izdevumi
- Pārskata gada nesadalītā peļņa vai zaudējumi



Avots: Latvijas Banka.

Finansiālās darbības peļņu veidojošo komponentu struktūra būtiski nemainījās. Tīrie procentu ienākumi arvien veidoja vairāk nekā pusi no finansiālās darbības peļņas, savukārt tīrie komisijas naudas ienākumi – vienu trešdaļu. Tādējādi ilgstošais zemo procentu likmju periods nav būtiski mainījis kredītiestāžu finansiālās darbības peļņas struktūru.

ĀRĒJAIS PIEPRASĪJUMS UN KONKURĒTSPĒJA

Ārējā pieprasījuma stiprināšanās atspoguļojās arī Latvijas eksporta kāpumā. Joprojām saglabājas nenoteiktība, kas saistīta ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES un turpmākajiem tirdzniecības nosacījumiem

2017. gadā gan pasaules tautsaimniecības, gan eiro zonas, gan arī Latvijas galveno tirdzniecības partnervalstu tautsaimniecību izaugsmes kāpums nodrošināja Latvijas ārējā pieprasījuma pieaugumu. Ārējais pieprasījums salīdzinājumā ar 2016. gadu būtiski uzlabojās. Tas atspoguļojās arī preču un pakalpojumu eksporta reālā apjoma kāpumā (4.7%). Lielāko pozitīvo devumu ārējā pieprasījuma pieaugumā sniedza Lietuva un Krievija, kuru importa apjoms kopš 2016. gada ievērojami palielinājās. Krievija vēl 2016. gada beigās importēja mazāk nekā iepriekšējā gadā, taču 2017. gadā tās importa gada izaugsme pārsniedza 10%. Šādas straujas izaugsmes iemesls bija gan naftas un citu dabas resursu cenu kāpums 2017. gadā, gan arī atbilstošais eksporta un iekšzemes patēriņa pieaugums Krievijā. Krievijas pieprasījuma atjaunošanās atspoguļojās arī nozīmīgā Latvijas eksporta kāpumā uz šo valsti. Savukārt Lietuvas importa izaugsmi veicināja investīciju pieaugums ES fondu līdzekļu ieplūdes atjaunošanās ietekmē. Joprojām ir ar

Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES saistīta nenoteiktība, taču arī 2017. gadā Latvijas eksports uz Apvienoto Karalisti turpināja augt.

2017. gadā preču eksporta ienākumi salīdzinājumā ar 2016. gadu palielinājās par 10.1%. To veicināja gan reālā eksporta apjoma pieaugums (5.7%), gan eksporta cenu kāpums (4.3%). Gada laikā cenas pieauga ne tikai naftas produktiem, bet arī daļai Latvijas eksporta preču, piemēram, pienam un piena produktiem, gaļas izstrādājumiem, graudiem, koksnes izstrādājumiem, parastā metāla izstrādājumiem un elektroprecēm.

Preču grupu dalījumā lielāko pozitīvo eksporta ienākumu devumu sniedza pārtikas rūpniecības ražojumu eksports. Salīdzinājumā ar mēreno pieaugumu 2016. gadā un negatīvu tempu 2015. gadā vērojams, ka vietējie ražotāji spējuši gan pārorientēties un sasniegt jaunus tirgus kopš Krievijas noteiktajām sankcijām, gan arī turpināt kāpināt ražošanu. Ievērojams bija arī metāla un to izstrādājumu, mehānismu un elektroierīču, dzīvu dzīvnieku un to izcelsmes produktu, kā arī koka un kokapstrādes nozares devums. Zīmīgi, ka kopējo eksporta pieaugumu lielākoties nodrošināja iekšzemes preču eksports, nevis reeksports. Kopumā tomēr apstrādes rūpniecības jaudu noslodze ir tuvu maksimumam un vēsturiski augstākajā līmenī, un, lai uzturētu šādu attīstības tempu, vitāli nepieciešamas investīcijas.

Pakalpojumu eksporta ienākumi pieauga nedaudz straujāk (6.9%) nekā iepriekšējā gadā, un mainījās izaugsmi noteicošās pakalpojumu grupas. Iepriekš ar negatīvo devumu esošā transporta pakalpojumu nozare 2017. gadā nodrošināja lielāko pozitīvo devumu, ko noteica labi jūras transporta, autotransporta un gaisa transporta pakalpojumu rezultāti. Iepriekš veiktie ieguldījumi dos stimulu attīstībai. Piemēram, tika veikta kravas automobiļu parku atjaunošana, lidaparātu nomainīta un investīcijas VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" infrastruktūrā. Savukārt, turpinoties kravu apjoma sarukumam, dzelzceļa transportā sniegtie pakalpojumi mazinājās arī 2017. gadā. Stabili izaugsmi saglabāja gan būvniecības pakalpojumu, gan datorpakalpojumu un informācijas tehnoloģiju nozares. Būvniecības pakalpojumu pieprasījumu joprojām nodrošināja apgūtie tirgi, taču nākotnē būvniecības pakalpojumu eksporta izaugsmes uzturēšanai var nākties paplašināt eksporta ģeogrāfiju – gan *Brexit* ietekme Apvienotajā Karalistē, gan mājokļu tirgus iespējamā korekcija Skandināvijā turpmāk varētu esošajos tirgos samazināt pieprasījumu pēc būvniecības pakalpojumiem. Ienākumi no ārvalstu viesu tēriņiem gadā kopumā saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Savukārt iebraukušo ārvalstu viesu skaits un viesu Latvijā pavadītais laiks turpināja pieaugt. Viesu skaita kāpumu visvairāk veicināja Krievijas, Lietuvas un Vācijas ceļotāji.

Valstu dalījumā Latvijas preču eksports salīdzinājumā ar 2016. gadu pieauga gandrīz uz visām galvenajām preču eksporta partnervalstīm. Lielākais pozitīvais devums 2017. gadā bija preču eksporta kāpumam uz Krieviju, ASV, Vāciju, Igauniju un Zviedriju. Starp galvenajām partnervalstīm bija vērojams preču eksporta kritums uz Poliju, taču to lielākoties noteica reeksporta sarukums, jo iekšzemē ražotās produkcijas eksports uz Poliju būtiski pieauga. Eksports uz Baltijas valstīm salīdzinājumā ar 2016. gadu bija veiksmīgs. 2017. gadā preču eksporta izaugsmes temps uz Igauniju palielinājās līdz 6.8%, bet uz Lietuvu salīdzinājumā ar preču eksporta sarukumu iepriekšējā gadā tas pieauga par 2.5%. Uz abām valstīm joprojām mazāk reeksportētas elektroiekārtas un minerālprodukti (uz Lietuvu), bet vērojams citu apjomā nozīmīgu grupu kāpums (piemēram, piena produkti un koksne un tās izstrādājumi). Eksportā uz Krieviju 2017. gadā bija vērojams straujš pieaugums gandrīz visās preču grupās, tādējādi palielinoties šīs valsts īpatsvaram kopējā preču eksportā (līdz 9.1%).

Latvijas preču eksportētāji spēja nodrošināt augošu daļu pasaules tirgū, tomēr izmaksu konkurētspēja turpināja pasliktināties, un konkurētspējas saglabāšanai nepieciešamas investīcijas

2017. gadā turpinājās līdzīga izmaksu konkurētspējas rādītāju dinamika kā iepriekšējā

gadā: reālais efektīvais kurss turpināja mazliet palielināties. Lai gan ES tirgū Latvijas preču eksporta tirgus daļa nedaudz saruka, mazinoties konkurētspējas efekta devumam, pasaules tirgū Latvijas preču eksporta tirgus daļa pieauga. Turklāt palielinājās arī apstrādes rūpniecības nozarē darbojošos uzņēmumu vidējais rentabilitātes līmenis. Latvijas pakalpojumu eksporta tirgus daļa ES importā 2017. gadā bija lielāka nekā 2016. gadā, un to noteica īpaši strauja tirgus daļu attīstība 2017. gada sākumā. Pieaugumu lielākoties nodrošināja būvniecības pakalpojumu, informācijas tehnoloģiju pakalpojumu, kā arī transporta pakalpojumu tirgus daļas kāpums. 2017. gadā arī EK aptauja rāda, ka uzlabojies uzņēmēju vērtējums par apstrādes rūpniecības konkurētspēju ārējos tirgos.

2018. gada ārējā pieprasījuma prognozes liecina, ka tas būs noturīgs, turpinot labvēlīgi ietekmēt eksportu. Tomēr, ņemot vērā algu kāpumu, augsto jaudu noslodzi un iepriekšējo gadu zemo investīciju apjomu, eksporta pieaugums prognozējams mērenāks nekā 2017. gadā. Eksportētājiem arī turpmāk būs nozīmīga diversifikācija gan preču, gan valstu dalījumā. Konkurētspējas noturēšanai un ienākumu palielināšanai nepieciešamas investīcijas, vienlaikus jārada jauni nišas produkti un produkti ar augstāku pievienoto vērtību.

IEKŠZEMES EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE

2017. gadā ekonomiskās izaugsmes temps sasniedza augstāko rādītāju pēdējo sešu gadu laikā (IKP palielinājās par 4.5% saskaņā ar sezonāli un ar kalendāro dienu skaitu neizlīdzinātiem datiem un par 5.0% saskaņā ar sezonāli un ar kalendāro dienu skaitu izlīdzinātiem datiem). Būtiskas pārmaiņas izaugsmē salīdzinājumā ar 2016. gadu radīja investīciju aktivitātes atjaunošanās, ienākumu pieauguma ietekmē turpināja palielināties privātais patēriņš, kā arī uzlabojās eksporta iespējas. Tādējādi arī uzkrājumu pieaugums bija lēnāks nekā 2016. gadā

Pretstatā 2016. gada rezultātiem investīciju devums IKP izaugsmē 2017. gadā bija ne vien pozitīvs, bet jau tuvojās privātā patēriņa sniegumam (sk. 10. att.). Lai gan 2016. gada investīciju kūtrums bija saistāms ar ES fondu līdzekļu plūsmu pārrāvumu, 2017. gada investīciju straujo pieauguma tempu balstīja ne vien šo plūsmu zemā bāze, bet arī plaša spektra investīciju projekti ar dažādu finansēšanas avotu struktūru. Būtiski palielinājās ieguldījumi inženierbūvēs, noliktavu un tirdzniecības ēku būvniecībā, kā arī investīcijas transportlīdzekļos. Tomēr vēl arvien vāja bija investīciju ieplūde mašīnu un iekārtu grupā.

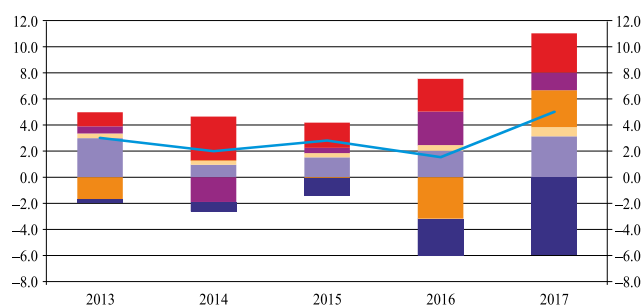
10. attēls

IKP KOMPONENTU DEVUMS TĀ GADA PIEAUGUMA TEMPĀ UN IKP GADA PIEAUGUMS

(saskaņā ar sezonāli un ar kalendāro dienu skaitu izlīdzinātiem datiem; %)

- Privātais patēriņš
- Sabiedriskais patēriņš
- Kopējā pamatkapitāla veidošana
- Krājumu pārmaiņas
- Preču un pakalpojumu eksports
- Preču un pakalpojumu imports
- IKP

Avots: CSP.



2017. gadā inflācija nedaudz palēnināja reālās pirkspējas kāpumu, t.i., neraugoties uz straujāku bruto nominālās algas pieaugumu (7.9%), ko pastiprināja gan neliels minimālās algas kāpums, gan augošs darbaspēka trūkums, reālā neto alga palielinājās nedaudz lēnāk nekā 2016. gadā, t.i., par 4.0%. Tomēr privātā patēriņa kāpums bija noturīgs un turpināja nozīmīgi balstīt IKP izaugsmi. Savukārt uzkrājumu pieaugums bija lēnāks nekā 2016. gadā.

2017. gadā pieprasījumu pēc importa būtiski ietekmēja gan investīciju aktivitātes palielināšanās, gan eksporta iespēju uzlabošanās, veicinot kapitālpreču un starppatēriņa preču importu. Augošs ārējais pieprasījums atspoguļojās preču un pakalpojumu eksporta kāpumā

(4.7% reālā izteiksmē; saskaņā ar sezonāli un ar kalendāro dienu skaitu izlīdzinātiem datiem). Arī atalgojuma pieaugums turpinās ietekmēt izmaksu konkurētspēju.

Gaidāms, ka 2018. gadā tautsaimniecības izaugsme joprojām būs noturīga. Daudzi būtiski investīciju projekti, kas uzsākti 2017. gadā, tiks īstenoti 2018. gadā, tomēr investīciju kāpums turpināsies salīdzinājumā ar augstāku bāzi nekā iepriekšējā gadā, tādējādi pieauguma temps būs nedaudz lēnāks. Patēriņu vēl arvien veicinās stabils atalgojuma kāpums, un viens no tā virzītājspēkiem 2018. gadā būs arī paaugstinātā minimālā alga. Pasaulē tautsaimniecības 2018. gada izaugsmes prognozes ļauj gaidīt arī samērā noturīgu ārējā pieprasījuma kāpumu, tomēr eksportējošo uzņēmumu konkurētspējas noturībai nepieciešams vairāk investīciju mašīnās un iekārtās, kas nodrošinātu darba ražīguma pieaugumu.

IKP izaugsmi 2017. gadā veicināja gan būvniecības atveseļošanās pēc straujā krituma 2016. gadā, gan arī rūpniecības izaugsme

Būvniecībā bija vērojama pretēja situācija nekā 2016. gadā – ES 2014.–2020. gada budžeta plānošanas periodā būvniecībai paredzētās ES fondu līdzekļu ieplūdes būtiska pastiprināšanās radīja strauju pieaugumu nozarē, kur pievienotā vērtība kāpa par 16.2%. ES fondu līdzekļu ietekmē lielākais devums izaugsmē bija inženierbūvēm (t.sk. ceļiem, šosejām, cauruļvadiem). Papildus ES fondu līdzekļu pieejamības ietekmei nozares izaugsme bija spēcīga arī segmentos, kas vairāk saistīti tieši ar privātajām investīcijām, lielu ieguldījumu sniedzot administratīvo ēku, ražošanas ēku un tirdzniecības ēku būvē. Nozares izaugsmi 2017. gadā būtiski veicināja arī būvniecības aktivitātes izvērsšana ārvalstīs – gada laikā ārpus Latvijas veikto darbu apjoms palielinājās divas reizes, pārsniedzot 10% no nozares produkcijas apjoma.

Būvniecības atveseļošanās uzlaboja arī citu nozaru rezultātus – 2017. gadā strauji auga gan ieguves rūpniecība, gan iekšzemes transporta pārvadājumi, gan arī ar būvniecību saistītās apstrādes rūpniecības apakšnozares. Apstrādes rūpniecības dinamisko attīstību 2017. gadā nodrošināja ne tikai iekšzemes (t.sk. būvniecības) aktivitāte, bet arī ārējā pieprasījuma palielināšanās. Spēcīgs izaugsmes temps saglabājās visu 2017. gadu, pat gada nogalē, kad jau tā augstās gada bāzes dēļ varēja gaidīt izaugsmes tempa samazināšanos. Kopumā nozares pievienotā vērtība pieauga par 8.1%. Straujāks vai mērenāks ražošanas apjoma kāpums 2017. gadā bija gandrīz visās apakšnozarēs, bet īpaši strauja izaugsme bija vērojama dinamiski augošajam būvniecības sektoram nepieciešamo izejmateriālu jomā (nemetālisko minerālu izstrādājumi, metāla konstrukcijas, dažādi būvmateriāli, kurus ražo arī ķīmisko vielu, gumijas un plastmasas izstrādājumu apakšnozarēs). Savukārt ārējos tirgos lielākā interese bija par Latvijā ražoto pārtiku un dzērieniem, ķīmiskajiem produktiem, elektriskajām iekārtām, gatavajiem metālizstrādājumiem, automobiļiem un to sastāvdaļām un – saskaņā ar uzņēmumu datiem – arī farmaceitiskajiem preparātiem. Apjomīgu rudens lietavu dēļ 2017. gadā radās izejmateriālu sagādes un ražas novākšanas, kā arī loģistikas grūtības, kas kavēja kokapstrādes un pārtikas pārstrādes attīstību. Izejmateriālu pieejamību negatīvi ietekmēja arī Baltkrievijas zāģbaļķu eksporta liegums.

Uzņēmēju aptaujas liecina, ka rūpnieku noskaņojums gada laikā uzlabojās un sasniedza pozitīvāko vērtējumu kopš 2007. gada. Labāks kļuva gan kopējais, gan eksporta pasūtījumu vērtējums. Rūpnieki ir optimistiski noskaņoti par ražošanas apjoma prognozēm un produkcijas pārdošanas cenām, vairākums aptaujāto uzskata arī, ka viņu darbībai pašlaik nekādu šķēršļu nav. Tāpēc gaidāms, ka apstrādes rūpniecības izaugsme turpināsies. Vienlaikus tik augstu izaugsmes tempu kā 2017. gadā kopumā būs grūti saglabāt, un tas pakāpeniski saruks. Straujāku attīstību ierobežos darbaspēka trūkuma problēmas. Jaudu noslodze 2018. gada 1. ceturksnī sasniedza jaunu rekordu. Augstie noslodzes rādītāji signalizē, ka tālākai izaugsmei nepieciešami jauni ieguldījumi, kas galvenokārt arī noteiks turpmākās attīstības potenciālu.

Arī tirdzniecības attīstība 2017. gadā bija straujāka nekā 2016. gadā, t.sk. mazumtirdz-

niecības pieaugums sasniedza 4.3%, lielāko devumu nodrošinot pārtikas un ar mājokli saistīto preču mazumtirdzniecībai. Ar mājokli saistīto preču tirdzniecības kāpums daļēji atspoguļo pirktspējas pieaugumu, lai gan tā palielinājās nedaudz lēnāk nekā 2016. gadā. Tirdzniecības nozares attīstība 2017. gadā bija samērā dinamiska arī attiecībā uz tās nākotnes plāniem: tika attīstīta tirdzniecības uzņēmumu loģistikas darbība, sāka vairāku jaunu tirdzniecības vietu izveidi vai esošo paplašināšana, tirgū arī ienāca vai interesi par Latvijas tirgu izrādīja daži jauni dalībnieki. Vienlaikus mazumtirdzniecībā raksturīga iekšēja pārkārtošanās. Nozares pārstāvji norāda uz lielu konkurenci un cīņu gan par klientiem, gan par darbaspēku. Turpinās esošo tirdzniecības uzņēmumu migrācija, meklējot izdevīgākus darbības modeļus.

Enerģētika, ieguve un ūdensapgāde 2017. gadā bija starp nozarēm, kas attīstījās straujāk nekā 2016. gadā (pievienotā vērtība pieauga par 7.6%), tomēr, piemēram, enerģētikas izaugsmi lielākoties balstīja faktori, kas neveido ilgtermiņa attīstības pamatu. Piemēram, lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nelabvēlīgie laikapstākļi veicināja elektroenerģijas ģenerāciju hidroelektrostacijās, bet patēriņu daļēji ierobežoja augstāka gaisa temperatūra apkures sezonā. Tādējādi mazinājās gan nepieciešamība pēc siltumenerģijas, gan elektroenerģijas ražošana koģenerācijā. Viens no elektroenerģijas ražošanu un eksportu stimulējošiem faktoriem gadā kopumā bija periodiskas dīkstāves Lietuvas un Zviedrijas 4. apgabala starpsavienojumā. Tur remontdarbi plānoti 2018. gadā. Vidējā un ilgākā periodā viena no būtiskākajām enerģētikas nozares attīstības problēmām būs ierobežotais vietējais tirgus: pieprasījuma apjoms un tā pārmaiņas varētu neatbilst vēsturiski izveidotajām jaudām.

Lai gan 2017. gadā kopumā transporta nozarē pievienotā vērtība augusi par 6.5%, agrākie transporta nozares balsti – ostu un dzelzceļa kravas – 2017. gadā turpināja nu jau triju gadu ilgo lejupslīdi, un kritums gada beigās kļuva krasāks. Bargāku ziemu ietekmē īstermiņā varētu uzlaboties ostu un dzelzceļa transporta rādītāji, taču kopējā tendence pārvirzīt Krievijas eksporta kravas uz Krievijas ostām saglabāsies arī turpmāk. Ātrāka reģiona izaugsmē un iekšzemes attīstība aktivizēja autokravu plūsmas, savukārt veiktie ieguldījumi VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" attīstībā un aktīva lidsabiedrību darbība palīdzēja kāpināt gaisa pasažieru skaitu un arī pārvadāto kravu apjomu.

Vienīgā nozare, kur bija vērojama krasi negatīva attīstība, bija finanšu pakalpojumi (-16.6%). Nozarē vērotais kritums saistāms gan ar nerezidentu uzņēmējdarbības turpmāku samazināšanos stingrāko prasību dēļ, gan ar vērtspapīru tirdzniecības peļņas sarukumu. Kredītiestāžu peļņa 2017. gadā kopumā samazinājās aptuveni par 50%, un tas daļēji atspoguļojās arī pievienotās vērtības kritumā.

2018. gada sākumā palielinājušies ar globālo attīstību saistītie negatīvie riski, t.sk. ASV politikas ietekmē radušās bažas par iespējamu tirdzniecības karu un saspīlējuma rašanās daudzu valstu attiecībās ar Krieviju. Tomēr kopumā Latvijas tirdzniecības partnervalstīs joprojām tiek prognozēta veiksmīga attīstība, kas veicinās izaugsmi eksportējošajās nozarēs. Turpināsies arī uz iekšzemes pieprasījumu orientēto nozaru izaugsmē – būvniecības izaugsmē investīciju aktivitātes palielināšanās dēļ, kā arī mazumtirdzniecības un privāto pakalpojumu nozaru izaugsmē, balstoties uz privātā patēriņa kāpumu. Taču 2018. gada sākumā pieredzēto finanšu sektora problēmu dēļ finanšu nozarē visdrīzāk turpināsies kritums. Tāpēc kopumā 2018. gadā izaugsmē būs lēnāka nekā 2017. gadā, kad tempu palīdzēja kāpināt zemā 2016. gada bāze. Latvijas Banka prognozē, ka Latvijas IKP kāpums 2018. gadā būs 4.1%.

DARBA TIRGUS

Bezdarbs samazinās, bet darba roku rezerves nav izsmeltas

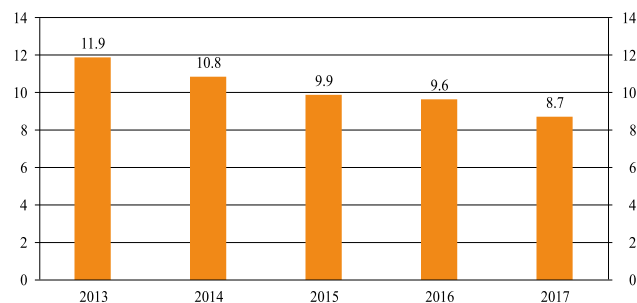
Līdz ar straujāku ekonomisko aktivitāti noturīgi pieauga darbaspēka pieprasījums, līdzdalības un nodarbinātības līmenim sasniedzot vēsturiski augstākos rādītājus. Savukārt

darbspēka piedāvājumu joprojām ierobežoja vairāki faktori, tāpēc nodarbināto skaits gandrīz nemainījās. Darba tirgus 2017. gadā kļuva arvien labvēlīgāks darba ņēmējiem. Bezdarbam samazinoties zem dabiskā līmeņa, vairāk uzņēmēju norādīja uz darbspēka trūkumu, kas veicināja straujāku atalgojuma kāpumu.

Bezdarbs turpināja pakāpeniski samazināties līdz deviņu gadu zemākajam līmenim. To galvenokārt nodrošināja tautsaimniecības izaugsmes nostiprināšanās. 2017. gadā darba meklētāju īpatsvars bija 8.7% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita (gada samazinājums – 0.9 procentu punkti; sk. 11. att.). Nodarbināto skaits gada laikā gandrīz nemainījās – nodarbinātības līmeņa pieaugumu kompensēja darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita sarukums. Tomēr lēna nodarbinātības izaugsme un augošais neaizpildīto vakancu skaits neliecina par iekšzemes darbspēka rezervju izsmelšanu – bezdarbs atbilstoši tā plašajai definīcijai saglabājas joprojām liels (ietverot ekonomiski neaktīvos iedzīvotājus, kas nemeklē darbu, bet ir gatavi to uzsākt, kā arī nepilna darba laika nodarbinātos, kas nevar atrast pilna laika darbu, tas ir gandrīz divreiz augstāks par darba meklētāju īpatsvaru). Augstais bezdarbs liecina par valstī esošu darbspēka rezervi, kas izmantojama, mazinot darbspēka pieprasījuma un darbspēka piedāvājuma struktūras neatbilstību. Turklāt Latvijai ir reemigrācijas potenciāls. Nerisīnot darbspēka trūkuma problēmu, brīvo darbvieta skaita pieaugums un uzņēmēju plāni palielināt darbinieku skaitu tieši savā uzņēmumā nozīmēs arvien lielāku uzņēmumu konkurenci par darbiniekiem un atalgojuma kāpumu, kas apsteidz darba ražīgumu. Tādējādi pasliktināsies uzņēmumu konkurētspēja, būtiski samazinot Latvijas tautsaimniecības turpmākās izaugsmes izredzes.

11. attēls

DARBA MEKLĒTĀJU ĪPATSVARŠ
(% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem)



Avots: CSP.

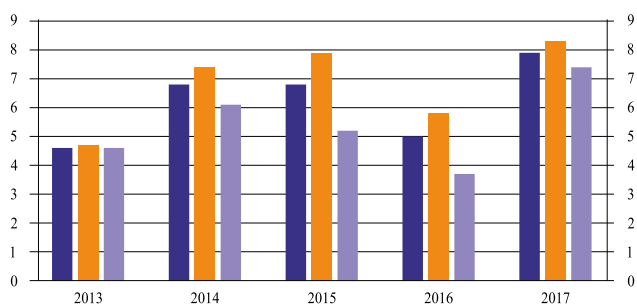
Straujāks atalgojuma kāpums ierobežo konkurētspēju un vienlaikus paver attīstības iespējas

Vidējās algas kāpuma paātrinājums (līdz 7.9%; sk. 12. att.) bija vērojams visās galvenajās tautsaimniecības nozarēs un ietvēra gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā strādājošos. Tomēr vienlaikus pieauga arī darba ražīgums. Tādējādi darbspēka ienākumu daļa kopējā pievienotajā vērtībā 2017. gadā vairs nepalielinājās, stabilizējoties tuvu ES vidējam rādītājam. Gaidāms, ka 2018. gadā atalgojuma kāpumu ietekmēs nozīmīga minimālās algas palielināšana. Saglabājoties noturīgām bezdarba un atalgojuma reģionālajām atšķirībām, pārāk straujš (ar darba ražīguma un vidējās algas dinamiku nepamatots) minimālās algas pieaugums var pasliktināt darba tirgus situāciju reģionos ar zemu vidējo algu.

12. attēls

**NOMINĀLĀS BRUTO VIDĒJĀS MĒNEŠĀ
DARBA SAMAKSAS PĀRMAIŅAS**
(gada pieauguma temps; %)

■ Kopā
■ Privātais sektors
■ Sabiedriskais sektors



Avots: CSP.

Darbspēka trūkuma pazīmes un straujāks atalgojuma kāpums ne tikai ierobežo uzņēmumu konkurētspēju, bet arī paver iespēju darba tirgū atgriezties ilgtermiņa bezdarbniekiem un mudina uzņēmējus vairāk investēt tehnoloģijās un iekārtās, kā arī ir svarīgs reemigrācijas priekšnoteikums. Lai turpmākais bezdarba sarukums būtu ilgtspējīgs, tam jābalstās uz bezdarba strukturālās komponentes samazinājumu. To var panākt ar aktīvo darba tirgus pasākumu efektivitātes celšanu, bet ilgtermiņā – arī ar strukturālām reformām izglītībā un veselības aprūpē.

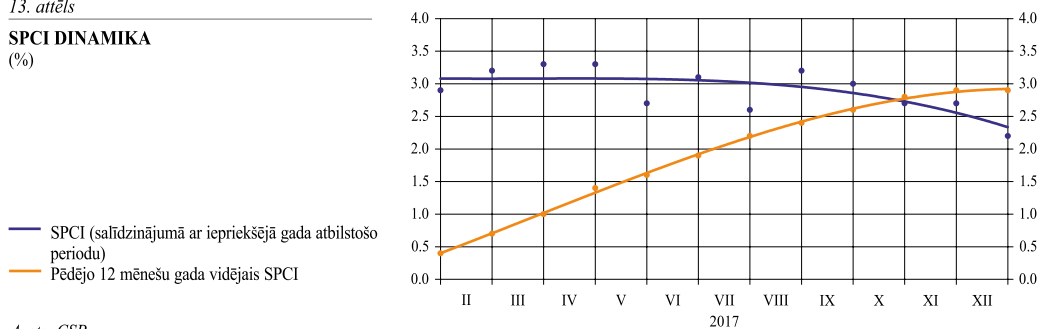
INFLĀCIJA

Inflācijas svārstīgumu galvenokārt noteica pasaules pārtikas cenu dinamika

Pēc četrus gadus ļoti zemās inflācijas perioda 2017. gadā vidējā inflācija (SPCI) pieauga līdz 2.9% (sk. 13. att.). Inflācijas svārstības gada laikā galvenokārt noteica piedāvājuma puses faktoru globālās tendences – pārtikas produktu un naftas cenu dinamika. Straujāks inflācijas pieaugums bija gada sākumā, un to galvenokārt noteica pārtikas preču sadārdzinājums, savukārt gada beigās bāzes efekta dēļ inflācija bija zemāka. Palielinoties ekonomiskās izaugsmes tempam, pieprasījuma puses ietekme uz inflāciju nedaudz pieauga.

13. attēls

SPCI DINAMIKA (%)



Avots: CSP.

Lai gan pārtikas produktu cenas pasaules tirgos 2017. gadā vidēji bija augstākas nekā 2016. gadā, 2017. gada beigās to līmenis bija zemāks nekā gada sākumā. Piena produktu pasaules cenu kāpumam gada sākumā sekoja tikpat straujš kritums gada beigās, kas vēl nepaspēja atspoguļoties Latvijas mazumtirdzniecības cenās. Savukārt rekordaugsto ražu un arvien augošo pasaules krājumu dēļ labības cenas gada laikā palielinājās tikai nedaudz, un tas noteica maizes mazumtirdzniecības cenu stabilitāti.

Naftas cenas un iekšzemes pieprasījuma ietekme uz inflāciju palielinās

Naftas cenām 2017. gada 1. pusgadā bija raksturīga lejupvērsta tendence, kas atspoguļoja tirgus gaidas par naftas ieguves kāpumu ASV. Tomēr 2. pusgadā, sarūkot naftas produktu krājumiem un OPEC pagarinot līgumu par samazināto naftas ieguves apjomu, naftas cenas būtiski pieauga. To daļēji kompensēja eiro kursa nostiprināšanās attiecībā pret ASV dolāru. Naftas produktu pasaules cenu kāpums jau atspoguļojies degvielas cenās, savukārt dabasgāzes un siltumenerģijas cenās tas atspoguļosies vēlāk.

Pieprasījuma puses ietekme uz inflāciju nedaudz pieauga, turpinoties atalgojuma kāpumam. Neregulēto pakalpojumu cenas – inflācijas komponents, kuru būtiski ietekmē iedzīvotāju pirktspēja, – pieauga divreiz vairāk nekā 2016. gadā (par 3.1%).

Paredzams, ka nākamajos mēnešos pieprasījuma puses ietekme uz inflāciju turpinās palielināties, savukārt pārtikas cenu komponenta devums inflācijā būs zemāks nekā 2017. gadā. Vienlaikus 2018. gada inflāciju būtiski ietekmēs vairāku tiesību aktu grozījumi – akcīzes nodokļa likmju palielināšana degvielai, alkoholam un tabakai, samazinātās PVN likmes ieviešana Latvijai raksturīgajiem augļiem un dārzeņiem, kā arī būtiska minimālās algas paaugstināšana.

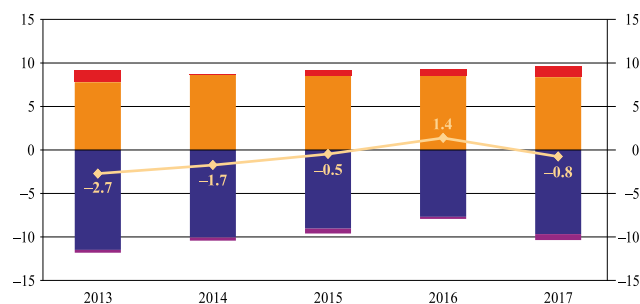
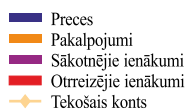
MAKSĀJUMU BILANCE UN ĀRĒJAIS PARĀDS

Lai gan pasaules ekonomiskā nostiprināšanās bija labvēlīga Latvijas eksportētājiem, globālo cenu kāpums un Latvijas ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās noteica tekošā konta deficītu 2017. gadā

Spēcīgs pieprasījums pasaules tautsaimniecībā kopumā un Latvijas galvenajās tirdzniecības partnervalstīs veicināja eksporta pieaugumu. Savukārt iekšzemes ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās noteica importa kāpumu lielākoties investīciju un ražošanai izmantoto importēto izejvielu dēļ. Importa straujāks pieaugums par eksporta kāpumu radīja preču un pakalpojumu bilances deficītu (2016. gadā – neliels pārpalikums), un ES fondu līdzekļu ieplūde to tikai daļēji kompensēja. Tāpēc tekošajā kontā 2017. gadā kopumā izveidojās 204.0 milj. eiro deficīts (0.8% no IKP; sk. 14. att.).

14. attēls

TEKOŠĀ KONTA BILANCE (% no IKP)



Avots: Latvijas Banka.

Latvijas preču eksportu 2017. gadā labvēlīgi ietekmēja ārējā pieprasījuma uzlabošanās, kas savukārt veicināja arī globālo cenu pieaugumu. Tas ietekmēja ne tikai Latvijas preču eksporta ienākumu kāpumu, bet arī importēto preču sadārdzināšanos. Vienlaikus būtisks iekšzemes ekonomiskās aktivitātes pieaugums izraisīja importa apjoma kāpumu. Lai gan investīciju atjaunošanās iekšzemē bija viens no preču tirdzniecības deficīta pieauguma iemesliem (līdz 9.7% no IKP), tomēr nākotnē tas rada iespēju palielināt eksporta konkurētspēju.

Ārējā pieprasījuma uzlabošanās un starptautiskās tirdzniecības aktivizēšanās pozitīvi atspoguļojās arī pakalpojumu jomā. Pakalpojumu eksportam augot mazliet straujāk nekā 2016. gadā un turpinot būtiski pārsniegt importu, pakalpojumu kontā saglabājās pārpalikums (8.4% no IKP). Pakalpojumu eksporta kāpumu visbūtiskāk veicināja transporta pakalpojumi, būvniecības pakalpojumi un datorpakalpojumi. Arī pakalpojumu imports 2017. gadā turpināja augt, lai gan lēnāk nekā iepriekšējos gados.

Kopumā ES struktūrfondu līdzekļi Latvijā ieplūda 734 milj. eiro apjomā (mazāk nekā vidēji iepriekšējos piecos gados); gada sākumā ES struktūrfondu līdzekļu apguve vēl bija lēna.

Ārējā pieprasījuma pakāpeniska uzlabošanās ļauj pozitīvi vērtēt Latvijas eksporta ienākumu pieauguma iespējas 2018. gadā. Tomēr vienlaikus vērojams pasaules naftas cenu kāpums, kā arī spēcīgs iekšējais patēriņš, straujāka ES fondu līdzekļu apguve, uzņēmumu augstā jaudu noslodze un gaidāmā investīciju aktivitāte iekšzemē atspoguļosies importa pieprasījuma pieaugumā. Tādējādi līdz ar noturīgu Latvijas tautsaimniecības izaugsmi turpmāk prognozējama tekošā konta deficīta mērena palielināšanās.

2017. gadā Latvijā neto izteiksmē finansējums aizplūda, savukārt neto ārējais parāds samazinājās

Maksājumu bilances finanšu kontā pārrobežu finanšu plūsmas 2017. gadā liecināja, ka aktīvi ārvalstīs palielinājās vairāk nekā Latvijas ārējās saistības (attiecīgi par 2.7 mljrd. eiro un 2.5 mljrd. eiro) un neto izteiksmē no Latvijas aizplūda finansējums. Finanšu resursu aktīvu pieaugumu ārvalstīs galvenokārt veicināja sabiedriskais sektors. Eirosistēmas monetārās politikas ietvaros Latvijas Banka turpināja piedalīties PAIP, kā arī pieauga rezerves aktīvi ārvalstīs vērtspapīru veidā. 2017. gadā kopumā ārvalstu tiešo investīciju

ieplūde Latvijā pēc zemā līmeņa 2016. gadā atkal bija tuvu vēsturiski vidējam līmenim, sasniedzot 2.4% no IKP. 2017. gadā kopumā lielākās ārvalstu tiešās investīcijas ieplūda finanšu, tirdzniecības, transporta un lauksaimniecības nozarēs (visvairāk no Zviedrijas, Lietuvas un Luksemburgas).

2017. gadā gan Latvijas bruto, gan neto ārējā parāda attiecība pret IKP samazinājās (attiecīgi līdz 140.9% no IKP un 24.4% no IKP). 2017. gada sākumā tika dzēstas 2012. gada emitētās obligācijas, tādējādi veicinot valdības ārējā parāda samazināšanos. MFI saistības gandrīz nemainījās, savukārt nefinanšu sabiedrību ārējās saistības pieauga. Šo procesu galvenokārt noteica divu kredītiestāžu apvienošanās, daļu rezidentiem iepriekš izsniegto aizdevumu nododot mātes bankai ārvalstīs un tādējādi saistībām pret iekšzemes kredītiestādi kļūstot par saistībām pret ārvalsts kredītiestādi. Vienlaikus palielinājās ārējie aktīvi, veicinot Latvijas neto ārējā parāda sarukumu.

FISKĀLĀ POLITIKA

Valsts budžeta izpildes rādītāji liecina, ka 2017. gadā fiskālā politika bijusi ekspansīva, strukturālā budžeta bilances attiecībai pret IKP pasliktinoties. Atšķirībā no 2016. gada, kad ārēju faktoru dēļ fiskālā pozīcija īslaicīgi uzlabojās, gan 2017. gada izpilde, gan turpmākajiem gadiem apstiprinātais valdības budžeta plāns¹ norāda, ka arī turpmāk tiks īstenota ekspansīva fiskālā politika.

Arī nominālajā izteiksmē Latvijas valdības budžeta bilance 2017. gadā pasliktinājās, gadu noslēdzot ar deficītu 0.5% no IKP (2016. gadā neliels pārpalikums – 0.1% no IKP). Neraugoties uz spēcīgo ieņēmumu kāpumu gada laikā (8.9%), ko galvenokārt noteica arvien straujāk augošās ekonomiskās aktivitātes rezultātā līdzīgi augošie nodokļu ieņēmumi (par 8.0%), izdevumu kāpums bijis vēl straujāks (10.3%).

2017. gada valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumu palielinājumu galvenokārt noteica valdības patēriņa pieaugums atlīdzības un preču un pakalpojumu veidā un valsts sektora investīciju palielinājums kapitālo izdevumu veidā – to kāpums atspoguļo atveseļošanas salīdzinājumā ar 2016. gada zemo valdības investīciju bāzi, kas bija sarukusi galvenokārt sakarā ar gauso ES struktūrfondu ietvaros finansēto projektu virzību. Vairāk nekā pusi no kapitālizdevumu pieauguma veido tieši pašvaldību īstenotie projekti (ceļi, infrastruktūra u.c.). Arī turpmākajos trijos gados gaidāma tikpat spēcīga valdības investīciju ieplūde. Vienlaikus ar atalgojuma kāpumu augot vidējam sociālo iemaksu apjomam, palielinājies arī sociālajiem pabalstiem novirzīto līdzekļu apjoms.

Nodokļu ieņēmumu pieaugumu nodrošināja gan mājsaimniecību ienākumu kāpums un noturīgais privātais patēriņš, gan nodokļu iekasējamības uzlabošanās. Lai gan Latvijas valsts budžetā iekasēto nodokļu ieņēmumu apjoms relatīvi attiecībā pret IKP joprojām ir viens no zemākajiem ES, kur nodokļu veidā 2016. gadā vidēji tika iekasēti 40% no IKP, 2017. gada apjomīgais nodokļu ieņēmumu pieaugums gandrīz par 600 milj. eiro jau otro gadu pēc kārtas noturēja nodokļu ieņēmumu attiecību pret IKP virs 30%, kas Latvijai ir augstākais rādītājs pēdējos 15 gados. Līdzīgi kā 2016. gadā kopējie budžeta ieņēmumi pieauga mērenāk, jo ES struktūrfondu plānošanas perioda lēnās pārejas dēļ 2017. gada sākumā vēl nebija sāktā jaunā perioda ES struktūrfondu līdzekļu apguve, gada ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumiem salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nedaudz sarūkot. Vienlaikus nedaudz samazinājās arī nenodokļu ieņēmumi.

2017. gadā bija vērojams visu galveno nodokļu veidu (IIN, UIN, PVN, VSAOI un akcīzes nodokļa) ieņēmumu pieaugums, taču vairāk nekā 80% no nodokļu ieņēmumu kopējā kāpuma aptuveni līdzīgās daļās nodrošināja PVN, IIN un VSAOI, katrs Valsts kases ieņēmumus papildinot vairāk nekā par 150 milj. eiro. PVN ieņēmumi palielinājās par

¹ Likums "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam", 5. pants [skatīts 03.04.2018.]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295595-par-vidēja-termiņa-budžeta-ietvaru-2018-2019-un-2020-gadam>.

8.4%, atspoguļojot privātā patēriņa kāpumu. Līdz ar ekonomiskās aktivitātes pieaugumu palielinoties iedzīvotāju ienākumiem, strauji auga darbaspēka nodokļi (IIN, VSAOI un solidaritātes nodoklis), to ieņēmumiem palielinoties par 9.6%.

Ietverot Latvijas Republikas Saeimas 2017. gada vasarā veiktās nodokļu regulējuma pārmaiņas, 2017. gada nogalē Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu "Par valsts budžetu 2018. gadam" un likumu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam", kas paredz veidot valdības budžetu ar deficītu attiecīgi 1.0% no IKP 2018. gadā, 0.9% no IKP 2019. gadā un 0.4% no IKP 2020. gadā. Par vidēja termiņa budžeta politikas prioritārajiem virzieniem tika nosaukti veselības aprūpes pieejamības uzlabošana, nacionālās drošības stiprināšana, demogrāfijas pasākumi, autoceļu un dzelzceļu publiskās infrastruktūras uzlabošana, kā arī augstākās izglītības mācībspēku atalgojuma palielināšana.

Gatavojoties 2017. gada 22. februāra 5 gadu eiroobligāciju dzēšanai 1.0 mljrd. ASV dolāru apjomā, papildus jau 2016. gadā piesaistītajiem līdzekļiem Valsts kase 2017. gada februārī emitēja eiroobligācijas 650 milj. eiro apjomā. 500 milj. eiro no šiem piesaistītajiem līdzekļiem tika iegūti ar ilgtermiņa obligācijām, kuras tika emitētas ar pašlaik vēsturiskā skatījumā ilgāko atmaksas termiņu – 30 gadu. Papildus tam jūnijā veikta eiroobligāciju emisija 350 milj. eiro apjomā. Eiroobligāciju emisijām un to dzēšanas apjomam savstarpēji kompensējoties, valdības parāds 2017. gadā saglabājās gandrīz nemainīgs, sarūkot no 40.5% no IKP 2016. gadā līdz 40.1% no IKP 2017. gadā tikai uz IKP pieauguma rēķina.

Kā ierasts, decembrī Fiskālās disciplīnas padome publicēja viedokli¹ par fiskālās disciplīnas izpildi, apstiprinot, ka strukturālās bilances korekcija nav nepieciešama, taču rekomendēja īstenot konservatīvu fiskālo politiku un ierobežot izdevumu kāpumu arī turpmāk saistībā ar riskiem, kas varētu īstenoties sakarā ar cikliskās komponentes lielo ietekmi strukturālās bilances nosacījuma novērtēšanā un IKP deflatora aplēšu ietekmi izdevumu pieauguma nosacījuma aprēķinos.

Ņemot vērā to, ka pašlaik Latvijas tautsaimniecība attīstās virs sava potenciāla, Latvijas valdībai būtu nepieciešams mazināt strukturālo deficītu, virzoties uz sabalansētu budžetu strukturālā izteiksmē, līdzīgi kā to apņēmusies panākt Lietuvas² un Igaunijas³ valdība. Lai Latvijas valdība to panāktu, nominālā valdības budžeta bilance būtu jāveido ar pārpa likumu.

¹ Fiskālās disciplīnas padomes "Viedoklis par fiskālās disciplīnas likuma 11. panta izpildi" [skatīts 03.04.2018.]. Pieejams: http://fdp.gov.lv/files/uploaded/FDP_1_08_1757_20171206_FDL_11pants.pdf.

² Lietuvas *Draft Budgetary Plan 2018*, 9. lpp. [skatīts 03.04.2018.]. Pieejams: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/lt_dbp_2018_en.pdf.

³ Igaunijas *Draft Budgetary Plan 2018*, 15. lpp. [skatīts 03.04.2018.]. Pieejams: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/2018_dbp_ee_en.pdf.

LATVIJAS BANKAS DARBĪBA



JURIDISKAIS IETVARS UN FUNKCIJAS. LATVIJAS BANKA EIROSISTĒMĀ UN EIROPAS SAVIENĪBAS INSTITŪCIJĀS

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka un ECBS un Eirosistēmas dalībniece.

Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, t.sk. ECB tiesību aktus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem (tālāk tekstā – ECBS un ECB Statūti).

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Latvijas Bankai ir šādi pamatuzdevumi:

- līdzdarboties Eirosistēmas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- pārvaldīt ārējās rezerves un pārējos finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi;
- sadarboties ar ECB, pārējo ES valstu u.c. valstu centrālajām bankām un citām finanšu institūcijām;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam un sniegt finanšu pakalpojumus citiem tirgus dalībniekiem;
- konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu monetārās politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos;
- uzturēt Kredītu reģistru;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā;
- pildīt Valsts analīzes centra un Monētu valsts analīzes centra funkcijas, nodrošinot efektīvu naudas viltojumu analīzi.

Latvijas Banka neprasa un nepieņem norādījumus no Latvijas un citu ES valstu valdībām, ES institūcijām un citām nacionālajām, ārvalstu vai starptautiskajām institūcijām un to struktūrām. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

2017. gadā Latvijas Bankas prezidents darbojās ECB Padomē un Ģenerālpadomē, piedaloties Eirosistēmas monetārās politikas formulēšanā un ar Eirosistēmas un ECBS uzdevumiem saistītu lēmumu pieņemšanā.

Sadarbībā ar FKTK Latvijas Bankas prezidenta vietniece piedalījās ECB Uzraudzības valdes darbā, kas nodrošina ar kredītiestāžu uzraudzību saistīto ECB uzdevumu izpildi un sagatavo attiecīgu lēmumu projektus iesniegšanai ECB Padomē neiebilšanas procedūras ietvaros.

Latvijas Bankas pārstāvji strādāja Eirosistēmas/ECBS komitejās (sk. 4. pielikumu) un darba grupās, risinot ar monetāro politiku, tirgus operācijām, finanšu stabilitāti, maksājumu sistēmām, eiro banknotēm, statistiku, starptautiskajām attiecībām, komunikāciju un grāmatvedību saistītus u.c. jautājumus.

Latvijas Bankas speciālisti darbojās arī ES Padomes un EK komitejās un darba grupās. Darbojoties EFK un tās apakškomitejās, Latvijas Bankas pārstāvji regulāri piedalījās lēmumu sagatavošanā ES tautsaimniecības attīstības un finanšu stabilitātes jautājumos un ES ekonomiskās politikas stratēģijas veidošanā, īpašu uzmanību pievēršot strukturālo reformu īstenošanai ES un risku mazināšanas pasākumiem banku savienībā, kā arī starptautisko finanšu institūciju politikas veidošanā.

Latvijas Bankas pārstāvji darbojās EK un *Eurostat* darba grupās ar eiro monētām, maksājumu sistēmām, tautsaimniecības prognozēšanu un statistiku saistītos jautājumos.

2017. gadā Latvijas Bankas prezidents piedalījās ESRK darbā, tai pieņemot lēmumus ar makrouzraudzības politiku ES saistītos jautājumos. Latvijas Bankas pārstāvji darbojās ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās.

Ar FKTK sniegtu saskaņojumu EBI, kuras vispārējais mērķis ir saglabāt finanšu stabilitāti un nodrošināt banku nozares integritāti un efektīvu un pienācīgu darbību, Uzraugu padomes darbā piedalījās arī Latvijas Bankas pārstāvis.

MONETĀRĀS POLITIKAS ĪSTENOŠANA LATVIJĀ

Īstenojot Eirosistēmas monetāro politiku, Latvijas Banka piedalījās VSAIP, pārņemot Latvijas valsts parāda vērtspāpīrus vai, ja to iegādi ierobežoja šādu vērtspāpīru emisijas apjoms vai tirgus situācija, starptautisko institūciju vērtspāpīrus. Latvijas kredītiestāžu norēķinu kontos uzkrājoties liels brīvo līdzekļu apjoms, bija maza kredītiestāžu interese aizņemties finanšu resursus Eirosistēmas monetārās politikas operācijās Latvijas Bankā.

Turpinoties VSAIP ietvaros otrreizējā tirgū veiktajām vērtspāpīru iegādēm, Latvijas Bankas bilances postenis "Vērtspāpīri, kas tiek turēti monetārās politikas mērķiem" 2017. gadā pieauga no 4.4 mljrd. eiro līdz 6.7 mljrd. eiro¹ (vidējais vērtspāpīru mēneša iegādes apjoms bija 192 milj. eiro; 2016. gadā – 212 milj. eiro). Kopumā Eirosistēma 2017. gada beigās turēja Latvijas valdības vērtspāpīrus 1.7 mljrd. eiro apjomā² (2016. gada beigās – 1.3 mljrd. eiro). Latvijas Bankas veiktās vērtspāpīru iegādes apjoms saruka, jo, VSAIP mēneša iegādes apjomam samazinoties, mazāk tika pirkti starptautisko institūciju vērtspāpīri.

Joprojām stimulējošā monetārā politika veicināja likviditātes pārpalikuma kāpumu Latvijas kredītiestādēs, un 2017. gada decembrī tas vidēji sasniedza 5.0 mljrd. eiro (2016. gada decembrī – vidēji 4.1 mljrd. eiro). Tomēr Latvijas kredītiestāžu likviditāte palielinājās mazāk nekā Latvijas Bankas īpašumā esošo monetārās politikas mērķiem turēto vērtspāpīru atlikums. Lielāko daļu vērtspāpīru Latvijas Bankai pārdeva ārvalstu, nevis Latvijas kredītiestādes.

Kredītiestāžu obligāto rezervju prasības samazinājās no 229 milj. eiro 2016. gada beigās līdz 212 milj. eiro 2017. gada beigās. Kredītiestāžu norēķinu kontu apjoma attiecība pret obligāto rezervju prasībām 2017. gada beigās bija 27 (joprojām augstākais rādītājs eiro zonas valstīs; eiro zonā vidēji – 10), liecinot par nozīmīgu likviditātes pārpalikumu.

Saglabājoties liels likviditātes pārpalikumam, Latvijas kredītiestāžu interese par centrālās bankas kredītooperācijām bija maza. Galveno refinansēšanas operāciju vidējais atlikums bija 0.5 milj. eiro, bet ITRO vidējais atlikums – 246.5 milj. eiro (tuvu 2016. gada vidējiem rādītājiem). Turklāt ITRO galvenokārt ietvēra ITRMO, kuru vidējais atlikums bija 244.7 milj. eiro, savukārt ITRO ar termiņu 3 mēneši vidējais atlikums bija 1.8 milj. eiro.

EKONOMISKĀ IZPĒTE, ANALĪZE UN PROGNOZĒŠANA

Ekonomiskā izpēte un analīze ir svarīga Latvijas Bankas darbības sastāvdaļa, kuras nolūks ir ar zinātniskām metodēm iegūt pamatotu skaidrojumu tautsaimniecībā notiekošajiem un nākotnē prognozējamiem procesiem, kā arī tautsaimniecības attīstības alternatīvajiem scenārijiem, mainoties ekonomiskās politikas virzienam. Tas veicina kvalitatīvu ekonomiskās politikas lēmumu pieņemšanu gan Latvijas, gan eiro zonas līmenī.

¹ <https://www.bank.lv/par-mums/parskati/menesa-bilance>.

² <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implementation/omt/html/index.en.html>.

Divreiz gadā (jūnijā un decembrī) tiek publicētas Eirosistēmas, t.sk. Latvijas Bankas, speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses. Latvijas Bankas prognozēšana organizēta tā, lai veiksmīgi piedalītos Eirosistēmas prognozēšanas procedūrās, gan izstrādājot Latvijas tautsaimniecības makroekonomiskās prognozes, gan piedaloties citu eiro zonas valstu prognožu apspriešanā Eirosistēmas/ECBS Monetārās politikas komitejā un tās Prognozēšanas darba grupā.

Ne mazāk svarīgs ir arī ikdienas analītiskais darbs, kas sadarbībā ar citām eiro zonas valstu centrālajām bankām tiek veikts Eirosistēmas/ECBS Monetārās politikas komitejas un tās darba grupu – Ekonometriskās modelēšanas darba grupas, Prognozēšanas darba grupas un Valsts finanšu darba grupas – ietvaros. Šo darba grupu argumentētās diskusijās tiek gatavots pamats Eirosistēmas monetārās politikas lēmumiem ECB Padomē. Latvijas Bankas darbinieki aktīvi piedalās Monetārās politikas komitejas un tās darba grupu ietvaros izveidoto pētniecisko tīklu (*networks*) un ekspertu grupu (*task force*) darbībā. 2017. gadā Latvijas Bankas darbinieki prezentēja savu pētījumu rezultātus Mājsaimniecību finanšu un patēriņa apsekojuma tīkla, kā arī Strukturālo reformu un Dabiskās procentu likmes ekspertu grupās.

2017. gadā Latvijas Banka turpināja pētniecisko darbību trijos prioritārajos virzienos: 1) monetārās politikas transmisija, 2) fiskālā politika un valsts parāda ilgtspēja un 3) ilgtermiņa izaugsme un konkurētspēja. 2017. gadā Latvijas Banka savā interneta vietnē publiskoja četrus pētījumus un gada nogalē pabeidza vēl vienu pētījumu.

Pētījuma Nr. 1/2017 mērķis bija uzlabot Latvijas Bankas rīcībā esošā jaunā Keinsa (*New Keynesian*) atvērta tautsaimniecības modeļa darbību, ieviešot mainīga piedāvājuma algu vienošanās mehānismu. Novērtējot modeli ar Latvijas datiem, autors secināja, ka algu vienošanās mehānisms labi raksturo Latvijas darba tirgus uzbūvi un uzlabo modeļa sniegumu.

Pētījumā Nr. 2/2017 autori turpināja pētīt eksporta tirgus daļu ietekmējošus faktorus un, izmantojot Beijesa modeļu svērumu paneļu veidā, analizēja 25 ES valstu eksporta tirgus daļas. Autori konstatēja, ka eksporta tirgus daļu izaugsmes veicinātājfaktori vecajās un jaunajās ES dalībvalstīs¹ atšķiras. Jaunajās ES dalībvalstīs īpaši svarīga ir darbaspēka un kopējā faktoru produktivitāte, savukārt ārvalstu tiešās investīcijas ir nozīmīgākas par iekšzemes ieguldījumiem. Vecajām un jaunajām ES dalībvalstīm ir viens kopējs tirgus daļas ietekmējošs faktors – Ķīnas radītais konkurences spiediens, kas abās grupās kopš 21. gs. sākuma spēcīgi ietekmējis eksporta rezultātus. Pētījuma rezultāti liecina arī par to, ka cenu konkurētspējai nevienā no minētajām valstu grupām nav ļoti būtiskas lomas, t.i., jaunajās ES dalībvalstīs relatīvās eksporta cenas tiešām korelē ar eksporta rezultātiem, bet tikai tad, ja veikta to korekcija saistībā ar kvalitāti. Pētījums veikts sadarbībā ar pētniekiem no Gētes Universitātes, ECB un EK.

Pētot Latvijas tautsaimniecību ietekmējošos faktorus, pētījuma Nr. 3/2017 autors detalizētāk analizēja Latvijas izglītības sistēmas iezīmes. Pētījuma mērķis bija noteikt, kādi skolu raksturlielumi ļauj skolēniem iegūt labākas sekmes valsts eksāmenos. Autors secināja, ka eksāmenu rezultātiem ir pozitīva sakarība ar skolas lielumu (skolēnu skaitu attiecīgajā skolā) un skolotāju algām. Savukārt kvantitatīvie rādītāji (piemēram, skolotāju un datoru skaits uz skolēnu) nav robusti mācību sasniegumus ietekmējoši faktori. Rezultāti liecina arī par to, ka skolēnu sekmes pilsētu un lauku skolās būtu līdzīgas, ja neatšķirtos šo skolu raksturlielumi.

Sadarbībā ar pētniekiem no citām ES valstu centrālajām bankām tika veikts pētījums Nr. 4/2017. Izmantojot Algas dinamikas tīkla (*Wage Dynamic Network*) aptaujas datus,

¹ Veco ES dalībvalstu grupu veido Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Dānija, Francija, Grieķija, Īrija, Itālija, Nīderlande, Portugāle, Somija, Spānija, Vācija un Zviedrija, bet jauno ES dalībvalstu grupā ietilpst Bulgārija, Čehijas Republika, Igaunija, Kipra, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovākija, Slovēnija un Ungārija (Horvātija, Luksemburga un Malta novērtējumā nav iekļautas ierobežotas datu pieejamības dēļ).

autori analizēja uzņēmumu reakciju uz minimālās algas paaugstināšanu. Salīdzinājumā ar citām Baltijas valstīm Latvijā minimālā alga jau tagad ir diezgan liela, un pētījuma rezultāti liecina, ka uzņēmumi arī vairāk reaģē uz tās celšanu.

Vēl viena 2017. gadā tapuša pētījuma mērķis bija pētīt ES fondu ietekmi uz uzņēmumu produktivitāti. Pētījuma rezultāti rāda, ka Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības fonda līdzfinansēto projektu īstenošana ļauj praktiski nekavējoties palielināt uzņēmuma apgrozījumu, nodarbināto skaitu un kapitālu, tomēr pozitīva ietekme uz produktivitāti vērojama ar aptuveni divu gadu nobīdi. Pētījums veikts sadarbībā ar OECD pētnieku.

Kvalitatīva pētnieciskā darbība nav iespējama bez darbinieku pastāvīgas kvalifikācijas paaugstināšanas un darba rezultātu rūpīga vērtējuma. Lai nodrošinātu augstu pētījumu kvalitāti, to vērtēšanai tiek piesaistīti ārējie recenzenti no citu valstu centrālajām bankām un akadēmiskās vides.

Latvijas Banka atbalsta arī darbinieku pētījumu publicēšanu starptautiski recenzējamās žurnālos. Piemēram, *Macroeconomic Dynamics* (Cambridge University Press) publicēts raksts, kurā izstrādāta parasti lietotajām perturbācijas metodēm alternatīva neoklasisko augsmes modeļu atrisināšanas metode, savukārt raksts, kurā piedāvāta teorētiskā bāze eksporta tirgus daļu pieauguma un sarukuma iemeslu skaidrošanai, publicēts *Structural Change and Economic Dynamics Articles* (Elsevier).

Nolūkā paaugstināt Latvijas Bankas pētnieku kvalifikāciju un stiprināt dziļāku integrāciju starptautiskajā pētniecības vidē Latvijas Banka organizē regulārus seminārus, kuros aicina augstas kvalifikācijas ekspertus prezentēt savu pētījumu rezultātus. 2017. gadā astoņus no deviņiem šādiem semināriem bija iespēja apmeklēt arī interesentiem no citām institūcijām.

Latvijas Banka par pētījumu rezultātiem informē arī plašāku sabiedrību, pētījumu un diskusiju materiālu secinājumus skaidrojot rakstos un blogos makroekonomika.lv u.c. populārās tīmekļa vietnēs.

IEGULDĪJUMU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankas ārējās rezerves, kas ietver zelta krājumus un ārvalstu valūtu, un pārējie finanšu ieguldījumi 2017. gada beigās bija 5.7 mljrd. eiro (2016. gada beigās – 5.8 mljrd. eiro).

Latvijas Banka ieguldījumus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām. Lielākā finanšu aktīvu daļa Latvijas Bankā tika pārvaldīta attiecībā pret ASV, eiro zonas valsti, Kanādas un Apvienotās Karalistes valdības 1–10 gadu vērtspapīru svērto indeksu. Neitrālā portfeļa valūta ir eiro, un neitrālā aktīvu struktūra ir 55% ASV dolāru, 21% eiro, 14% Lielbritānijas sterliņu mārciņu un 10% Kanādas dolāru aktīvu. 2017. gadā tika nedaudz mainīta Latvijas Bankas finanšu aktīvu struktūra, likvidējot valdības 10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeli un izveidojot ilgtermiņa vērtspapīru portfeli, aizstājot valdības 10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeli esošos eiro zonas valstu vērtspapīrus ar augstāka ienesīguma eiro zonas valstu vērtspapīriem, kā arī palielinot 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeli. Latvijas Banka finanšu aktīvus iegulda drošos un likvidos finanšu instrumentos, galvenokārt ES valstu valdības un ASV valdības, to aģentūru un starptautisko organizāciju emitētos parāda vērtspapīros, kā arī augstas kvalitātes banku un komercsabiedrību emitētos parāda vērtspapīros un ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros. Procentu riska indeksa (*duration*) regulēšanai un ienesīguma līkņu maiņas stratēģiju īstenošanai procentu likmju tirgū tiek izmantoti biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi. Nepieciešamās finanšu aktīvu valūtu struktūras nodrošināšanai tiek izmantoti gan biržā tirgotie, gan biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi.

Ieguldījumu pārvaldīšanā būtiska ir valdības 2, 5 un 10 gadu obligāciju procentu likmju dinamika. 2017. gada laikā Vācijas un Kanādas valdības 2, 5 un 10 gadu obligāciju vidējā svērtā procentu likme pieauga (sk. 2. tabulu), palielinājās arī Apvienotās Karalistes un ASV valdības 2 un 5 gadu obligāciju vidējā svērtā procentu likme, bet šo valstu valdības 10 gadu obligāciju vidējā svērtā procentu likme samazinājās. Saglabājoties vēsturiskā skatījumā ļoti zemām procentu likmēm, valsts centrālajai bankai kā konservatīvam ieguldītājam, uzņemoties nelielu risku, ir sarežģīti nodrošināt pozitīvu ienesīgumu.

2. tabula

VALDĪBAS OBLIGĀCIJU PROCENTU LIKMES

(gada beigās, %)

Valdības obligāciju termiņš	Vācija		Apvienotā Karaliste		ASV		Kanāda	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
2 gadi	-0.63	-0.77	0.44	0.08	1.88	1.19	1.69	0.75
5 gadi	-0.20	-0.53	0.72	0.49	2.21	1.93	1.87	1.11
10 gadu	0.43	0.21	1.19	1.24	2.41	2.44	2.05	1.72

Avots: Bloomberg.

Latvijas Bankas zelta rezerves tiek glabātas *Bank of England*. Zelta rezervju tirgus vērtības svārstību riska ierobežošanai Latvijas Banka izmantoja biržā tirgotos un biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un biržā netirgotos valūtas mījmaiņas līgumus. 2017. gada nogalē Latvijas Banka pārtrauca zelta cenas riska ierobežošanu.

Latvijas Banka izmanto septiņu ārējo pārvaldītāju pakalpojumus. Tie pārvalda daļu no Latvijas Bankas finanšu aktīviem saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām ar mērķi palielināt finanšu aktīvu diversifikāciju un gūt lielākus ienākumus attiecībā pret uzņemto risku.

Ieguldījumu pārvaldīšanā liela uzmanība tiek pievērsta riska vadībai un kontrolei. Katru dienu tiek pārbaudīta finanšu aktīvu un zelta portfeļu atbilstība vadlīnijām un kontrolēts riska sadalījums atbilstoši dažādiem ieguldījumu lēmumiem.

Latvijas Banka savu ECB nodoto ārējo rezervju aktīvu daļu Japānas jenās pārvalda kopā ar *Oesterreichische Nationalbank*.

SKAIDRĀ NAUDA APGROZĪBĀ

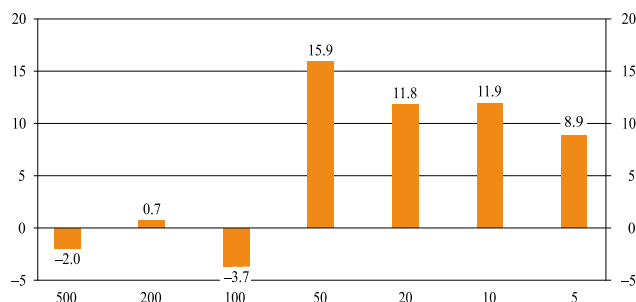
2017. gada beigās apgrozībā bija Latvijas Bankas emitētās eiro banknotes un monētas 63.2 milj. eiro vērtībā.

Vērtējot pēc skaita, Latvijas Bankas eiro banknošu emisija 2017. gada laikā pieauga par 4.1% un gada beigās sasniedza 43.6 milj. banknošu. Visvairāk no Latvijas Bankas neto emitētajām eiro banknotēm apgrozībā 2017. gada beigās bija 50 eiro un 10 eiro banknošu (attiecīgi 15.9 milj. un 11.9 milj.; sk. 15. att.).

15. attēls

LATVIJAS BANKAS NETO EMITĒTĀS EIRO BANKNOTES

(2017. gada beigās; nominālvērtība; skaits milj.)

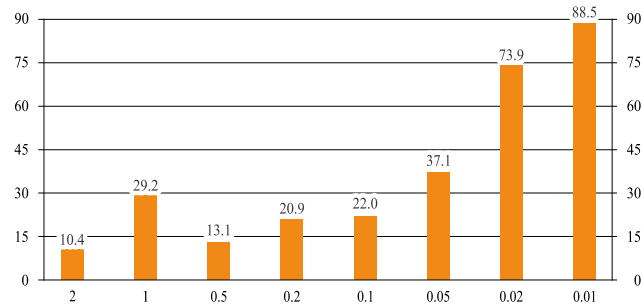


Avots: Latvijas Banka.

Savukārt Latvijas Bankas eiro monētu emisija, vērtējot pēc skaita, 2017. gadā pieauga par 15.8%, decembra beigās sasniedzot 295.1 milj. monētu. No Latvijas Bankas neto emitētajām monētām 2017. gada beigās apgrozībā visvairāk bija 1 centa un 2 centu monētas (attiecīgi 88.5 milj. un 73.9 milj.; sk. 16. att.).

16. attēls

**LATVIJAS BANKAS NETO EMITĒTĀS
EIRO MONĒTAS**
(2017. gada beigās; nominālvērtība; skaits milj.)



No kredītiestādēm saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi Latvijas Bankā nodrošināja automātiskās naudas apstrādes sistēmas, 2017. gadā apstrādājot 139.1 milj. banknošu. 8.5% (11.8 milj.) no apstrādātajām banknotēm tika atzītas par apgrozībai nederīgām un iznīcinātas (2016. gadā – attiecīgi 20.5% un 28.5 milj.).

2017. gadā Latvijas Banka turpināja to komersantu reģistrāciju un darbības kontroli, kuri veic eiro banknošu un monētu apstrādi un laišanu otrreizējā apgrozībā. Komersants ir tiesīgs veikt eiro banknošu un monētu apstrādi un laišanu otrreizējā apgrozībā Latvijas Republikā, reģistrējoties Latvijas Bankā kā skaidrās naudas apstrādes iestāde. 2017. gada beigās Latvijā bija reģistrētas 62 skaidrās naudas apstrādes iestādes.

Lai komersanti, kuri iesaistīti skaidrās naudas apritē, varētu laikus sagatavoties Eiropas sērijas 50 eiro banknotes laišanai apgrozībā, Latvijas Banka nodrošināja iespēju aizņemties jaunās 50 eiro banknotes iekārtu testēšanai pirms oficiālās laišanas apgrozībā 2017. gada 4. aprīlī. Latvijas Banka pēc šādu uzņēmumu pieprasījuma organizēja seminārus par jaunās 50 eiro banknotes pretviltišanas elementiem. Pētījumi liecina, ka informētībā par skaidrās naudas dizainu un pretviltišanas elementiem Latvija jau tradicionāli ir starp līderēm eiro zonā. Arī otrā izlaiduma (Eiropas sērijas) 50 eiro banknotes laišana apgrozībā notika bez jebkādam problēmām.

Latvijas Banka 2017. gadā kļuva par Baltijas reģionālo skaidrās naudas loģistikas centru un sniedz ar skaidrās naudas loģistiku saistītus pakalpojumus citām ES centrālajām bankām.

2017. gadā Latvijas Bankā esošais Valsts analīzes centrs un Monētu valsts analīzes centrs identificēja 1 749 viltojumus (1 462 banknotes un 287 monētas; 2016. gadā Latvijā par viltotām atzītas 1 577 naudas zīmes, t.sk. 300 monētu un 1 277 banknotes). 2017. gadā atklāto viltojumu nominālvērtību summa (75.4 tūkst. eiro) salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās, bet konstatēto viltojumu skaits bija par 172 lielāks. Visvairāk tikušas viltotas 50 eiro un 20 eiro banknotes.

2017. gadā turpinājās lata naudas zīmju izņemšana no apgrozības, apmainot lata banknotes un monētas 2.1 milj. latu vērtībā (1.9 milj. latu banknotēs un 0.2 milj. latu monētās). 2017. gada beigās vēl nebija apmainītas lata banknotes 44.9 milj. latu vērtībā un lata monētas 44.4 milj. latu vērtībā. 2017. gada decembra beigās visvairāk neapmainītu bija 5 latu un 20 latu banknošu (attiecīgi 1.7 milj. un 0.9 milj.) un 1 santīma un 2 santīmu monētu (attiecīgi 150.2 milj. un 90.2 milj.).

Atzīmējot Latvijas vēsturei un kultūrai nozīmīgas jubilejas un kultūrvēsturiskas vērtības, 2017. gadā Latvijas Banka laida apgrozībā kolekcijas monētas "Vecīša cimdīņš" (apgrozībā no 28.03.2017.), "Latgales kongress" (apgrozībā no 04.05.2017.), "Zelta



LATGALE

Kalta 2017. g. *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija)

Monētas nacionālās puses mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)
Attēlots Latgales ģerbonis.



KURZEME

Kalta 2017. g. *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija)

Monētas nacionālās puses mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)
Attēlots Kurzemes ģerbonis.

Svars: 8.50 g; diametrs: 25.75 mm; biezums: 2.20 mm

Forma: apaļa; krāsa: ārējā daļa – sudraba, iekšējā daļa – zelta

Sastāvs: ārējā daļa – vara un niķeļa sakausējums (Cu, Ni), iekšējā daļa – trīs slāņi: niķeļa, vara un cinka sakausējums, niķelis, niķeļa, vara un cinka sakausējums (Ni, Cu, Zn; Ni; Ni, Cu, Zn)

Monētas josta – ar uzrakstu * DIEVS * SVĒTĪ * LATVIJU.

Monētas kopējās puses mākslinieks Luks Luiķss (*Luc Luyckx*)

KOLEKCIJAS MONĒTAS

PASAKU MONĒTA III.
VECĪŠA CIMDIŅŠ

Nominālvērtība: 5 eiro

Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm

Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
ar triju krāsu uzdrukā aversā

Kalta 2017. g. *UAB Lietuvos monetų kalykla* (Lietuva)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)



LATGALES KONGRESS

Nominālvērtība: 5 eiro

Svars: 26.00 g, forma: kvadrāts, laukuma izmērs: 32 mm × 32 mm

Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*, ar triju krāsu uzdrukā aversā

Kalta 2017. g. *Faude & Huguenin SA* (Šveice)
Mākslinieks: Ivars Drulle

ZELTA SAKTAS. PAKAVSAKTA

Nominālvērtība: 20 eiro

Svars: 6.00 g, diametrs: 21.00 mm

Metāls: 999.9° zelts, kvalitāte: *proof*

Kalta 2017. g. *Münze Österreich Aktiengesellschaft* (Austrija)

Mākslinieces: Ingūna Elere (grafiskais dizains), Solvita Rulle (plastiskais veidojums)



EDUARDS VEIDENBAUMS



Divu monētu komplekta katras monētas nominālvērtība: 2.5 eiro
Svars: 20.00 g, diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kaltas 2017. g. Koninklijke Nederlandse Munt (Nīderlande)
Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

KALĒJS KALA DEBESĪS

Nominālvērtība: 5 eiro
Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta 2017. g. Koninklijke Nederlandse Munt (Nīderlande)
Mākslinieki: Edgars Folks (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)



LPNP 1. SESIJA

Nominālvērtība: 5 eiro
Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta 2017. g. Koninklijke Nederlandse Munt (Nīderlande)
Mākslinieks: Ivars Drulle (grafiskais dizains)

saktas. Pakavsakta" (apgrozībā no 31.08.2017.), "Eduards Veidenbaums" (apgrozībā no 05.10.2017.), "Kalējs kala debesīs" (apgrozībā no 04.11.2017.) un "LPNP 1. sesija" (apgrozībā no 02.12.2017.).

2017. gadā Latvijas Banka laida apgrozībā arī divas 2 eiro piemiņas monētas – monētu "Kurzeme" (apgrozībā no 14.11.2017.) un monētu "Latgale" (apgrozībā no 14.11.2017.).

Latvijas Bankas kolekcijas monētas 2017. gadā saņēma atzinību Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecības *Watermark* starptautiskajā konkursā "Monētu zvaigznājs", kurā tika vērtētas 2016. gadā izlaistās monētas. Perlukora un sudraba kolekcijas monēta "Zeme" atzīta par labāko nominācijā "Oriģināla tehnoloģija", bet nominācijā "Veiksmīgs mākslinieciskais risinājums" otro godalgu saņēma sudraba kolekcijas monēta "Ziemassvētku kaujas". Spānijas žurnāls "EL ECO Filatélico y Numismático", vērtējot 2016. gada monētas, par trešo labāko monētu pasaulē atzina sudraba kolekcijas monētu "Nacionālais uzņēmējs".

2017. gada 1. jūlijā sāka darboties Latvijas Bankas kolekcijas monētu interneta platforma, radot iespēju uzreiz norēķināties par kolekcijas monētu un citu numismātikas produktu iegādi un saņemt tos vēlamajā laikā un vietā.

MAKSĀJUMU UN NORĒĶINU SISTĒMAS

TARGET2-LATVIJA SISTĒMAS DARBĪBA UN TARGET2 VĒRTSPAPĪRIEM

Eirosistēmas uzturētā TARGET2 sistēma 2017. gadā bija viena no lielākajām maksājumu sistēmām pasaulē. Tā nodrošina reālā laika bruto norēķinus eiro, lai atbalstītu Eurosistēmas monetārās politikas operāciju un starpbanku tirgus darījumu veikšanu, klientu steidzamu maksājumu izpildi un citu maksājumu, vērtspapīru norēķinu un finanšu instrumentu klīringa sistēmu starpbanku norēķinus. Latvijas Banka turpināja uzturēt vienu no 25 TARGET2 komponentsistēmām – TARGET2-Latvija sistēmu.

2017. gada 18. septembrī Latvijas Banka un apvienotais Baltijas valstu centrālais vērtspapīru depozitārijs Nasdaq CSD SE sekmīgi īstenoja Latvijas vērtspapīru tirgus pievienošanu TARGET2 vērtspapīru platformai. Latvijas Banka uzsāka vērtspapīru naudas norēķinu nodrošināšanu 13 Latvijas vērtspapīru tirgus dalībniekiem. Līdz ar Latvijas, Igaunijas, Lietuvas un Spānijas vērtspapīru tirgu pievienošanu TARGET2 vērtspapīru platformai veiksmīgi noslēdzās Eurosistēmas īstenojamais TARGET2 vērtspapīru projekts, kas bija starptautiska mēroga unikāls vērtspapīru norēķinu attīstības projekts, 21 centrālajai bankai, 21 centrālajam depozitārijam kopā ar 20 valstu vērtspapīru tirgus dalībniekiem apvienojoties kopējā projektā, lai nodrošinātu saskaņotus naudas un vērtspapīru darījumu norēķinus vienotā TARGET2 vērtspapīru platformā. TARGET2 vērtspapīru projekts ir līdz šim lielākais Eurosistēmas īstenojamais projekts finanšu tirgus infrastruktūru jomā.

2017. gadā noslēdzoties TARGET2 vērtspapīru projektam, Latvijas Banka kopā ar pārējām Eurosistēmas dalībniecēm uzsāka jaunu stratēģisko projektu – TARGET2 un TARGET2 vērtspapīru konsolidāciju. Tā ietvaros tiks modernizēti TARGET2 sistēmas reālā laika norēķinu servisi, izmantojot TARGET2 vērtspapīru platformas modernās tehnoloģijas. Atjaunotie TARGET2 sistēmas servisi ļaus optimizēt kredītiestāžu likviditātes vadību, kā arī veikt reālā laika naudas un vērtspapīru norēķinus visos Eurosistēmas tirgus infrastruktūras servisos mūsdienīgā un drošā vidē. Latvijas tirgus dalībnieki sāks izmantot atjaunoto TARGET2 sistēmu tās darbības sākumā – 2021. gadā.

Latvijas Banka Eurosistēmas ietvaros piedalījās zibmaksājumu ieviešanā Eiropas mērogā. 2017. gada novembrī TARGET2 sistēmā tika ieviesta jauna norēķinu procedūra tām Eiropas maksājumu sistēmām, t.sk. arī Latvijas Bankas EKS sistēmai, kuras veic zibmaksājumus Eiropas mērogā nepārtraukti dažu sekunžu laikā katru dienu (t.s. 24/7/365 režīmā).

2017. gadā TARGET2 sistēmas, t.sk. TARGET2-Latvija sistēmas, pieejamība bija 100%. TARGET2-Latvija sistēma 2017. gadā apstrādāja 479.8 tūkst. maksājumu 240.4 mljrd. eiro apjomā (sk. 3. tabulu), t.i., vidēji dienā 1.9 tūkst. maksājumu 942.7 milj. eiro apjomā.

3. tabula

TARGET2-LATVIJA SISTĒMĀ APSTRĀDĀTIE MAKSĀJUMI

	Skaitis (tūkst.)			Apjoms (mljrd. eiro)		
	Starpbanku maksājumi	Klientu maksājumi		Starpbanku maksājumi	Klientu maksājumi	
2017	115.2	364.6	479.8	216.8	23.6	240.4
2016	89.8	339.4	429.2	209.7	25.4	235.1
2015	68.3	290.8	359.1	243.6	21.1	264.7
2014	75.1	281.2	356.3	326.9	16.1	343.0
2013	38.3	311.5	349.8	116.4	15.6	132.0

Avots: Latvijas Banka.

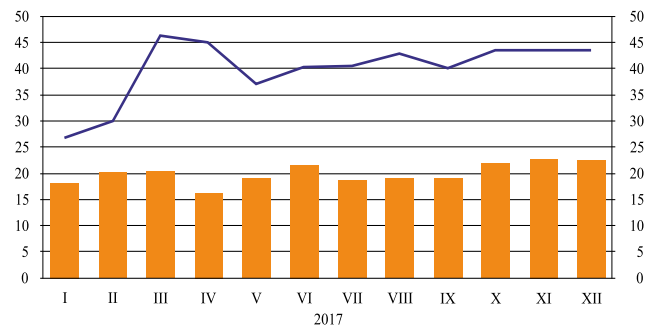
Maksājumu kopskaits salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās par 11.8%, savukārt kopapjoms – par 2.3%. Līdzīgi kā iepriekšējā gadā, maksājumu lielākais apjoms TARGET2-Latvija sistēmā bija vērojams gada pēdējos mēnešos (sk. 17. att.).

17. attēls

TARGET2-LATVIJA SISTĒMĀ
APSTRĀDĀTO MAKSĀJUMU SKAITS UN
APJOMS

— Skaits (tūkst.)
 ■ Apjoms (mljrd. eiro)

Avots: Latvijas Banka.



2017. gada beigās TARGET2-Latvija sistēmas dalībnieces bija 19 kredītiestāžu, Valsts kase un Latvijas Banka. TARGET2-Latvija sistēma nodrošināja arī EKS sistēmas un SIA "Worldline Latvia" karšu norēķinu sistēmas galanorēķinus eiro.

LATVIJAS BANKAS UZTURĒTĀS EKS SISTĒMAS DARBĪBA,
ZIBMAKSĀJUMI UN CITI MAKSĀJUMU PAKALPOJUMI

Lai nodrošinātu ātrus un inovatīvus maksājumu pakalpojumus Latvijas iedzīvotājiem un uzņēmējiem, Latvijas Banka 2017. gada 28. augustā EKS sistēmā ieviesa zibmaksājumu servisu. To, izmantojot jaunākās informācijas tehnoloģijas, izstrādāja Latvijas Bankas darbinieki. Šis serviss sniedz iespēju kredītiestāžu klientiem pārskaitīt naudu no konta vienā kredītiestādē uz kontu citā kredītiestādē dažās sekundēs jebkurā diennakts laikā katru dienu, ieskaitot brīvdienas un svētku dienas.



ZIBMAKSĀJUMS

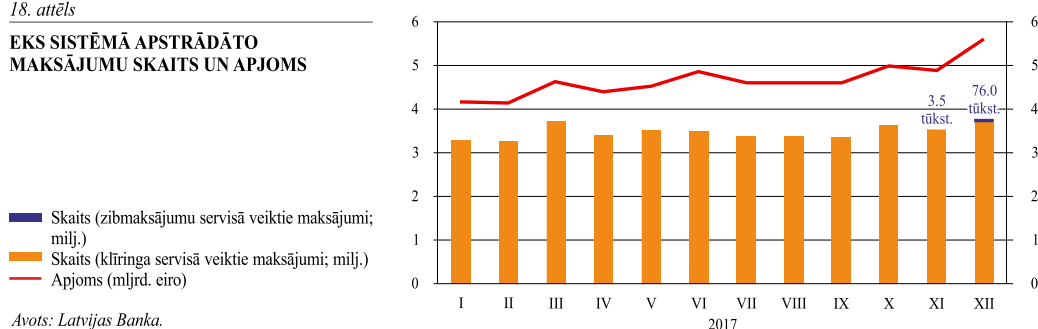
NODROŠINA: | LATVIJAS BANKA
EIRO SISTĒMA

2017. gada 21. novembrī Latvijas Banka kopā ar 16 citām Eiropas bankām pieslēdzās Eiropas zibmaksājumu risinājumam – RT1 sistēmai, kuras darbību nodrošina *EBA Clearing*. Tādējādi Latvijas Banka nodrošināja Latvijas kredītiestādēm un to klientiem iespēju sūtīt un saņemt zibmaksājumus SEPA ietvaros visā Eiropā. Stratēģiski pārdomāta savlaicīga rīcība ļāva Latvijai 2017. gada beigās būt 1. vietā Eiropā veikto zibmaksājumu skaita ziņā, apstrādājot vairāk nekā 5 tūkst. zibmaksājumu diennaktī, t.sk. nozīmīgu skaitu arī ārpus tradicionālā banku darba laika, kad iepriekš veikt starpbanku maksājumus nebija iespējams. Līdz 2017. gada beigām Latvijas Bankas nodrošinātais zibmaksājumu serviss apstrādāja 79.5 tūkst. zibmaksājumu 18.5 milj. eiro apjomā.

Latvijas Bankas uzturētais EKS sistēmas klīringa serviss turpināja nodrošināt klientu maksājumus eiro SEPA ietvaros Latvijas kredītiestādēm un Valsts kasei. Latvijas Banka veica pilnībā automatizētu SEPA kredīta pārvedumu apstrādi EKS sistēmas klīringa servīsā ar norēķinu septiņas reizes dienā Latvijas Bankā atvērtajos dalībnieku norēķinu kontos TARGET2-Latvija sistēmā. EKS sistēmas klīringa serviss nodrošināja naudas pārskaitījumus no viena klienta konta kredītiestādē uz citas kredītiestādes klienta kontu darbadienās dažu stundu laikā.

2017. gadā EKS sistēmā, kuras pieejamība bija 100%, tika veikti 42.1 milj. SEPA kredīta pārvedumu 56.0 mljrd. eiro apjomā, t.i., vidēji dienā 164.0 tūkst. klientu SEPA kredīta pārvedumu 218.8 milj. eiro apjomā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu EKS sistēmā apstrādātais maksājumu skaits un apjoms palielinājās attiecīgi par 4.1% un 3.7%. Turpinājās 2016. gadā novērotā tendence – lielākais EKS sistēmā apstrādāto maksājumu skaits bija gada beigās, bet mazāks – gada sākumā (sk. 18. att.).

18. attēls

EKS SISTĒMĀ APSTRĀDĀTO
MAKSĀJUMU SKAITS UN APJOMS

Avots: Latvijas Banka.

2017. gada beigās EKS sistēmas klīringa servisā kā tiešās dalībnieces piedalījās 14 kredītiestāžu, Valsts kase un Latvijas Banka, kā arī divi netiešie dalībnieki. EKS zibmaksājumu servisā kā tiešās dalībnieces piedalījās divas kredītiestādes.

Latvijas Banka nodrošināja SEPA kredīta pārvedumu veikšanu arī saviem klientiem – tām finanšu iestādēm, kurām atvērti norēķinu konti Latvijas Bankā, bet kuras nebija Latvijas Bankas maksājumu sistēmu tiešās dalībnieces, t.sk. krājaizdevu sabiedrībām, izmantojot to netiešo dalību EKS sistēmā. Tas nodrošināja iespēju veikt un saņemt maksājumus eiro visā SEPA. Pārējiem Latvijas Bankas klientiem, kuri nebija pievienojušies SEPA kredīta pārvedumu shēmai, Latvijas Banka nodrošināja pieeju SEPA, iesniedzot kredīta pārvedumus to vārdā. Lai veicinātu Latvijas finanšu tehnoloģiju (*FinTech*) nozares konkurētspēju maksājumu jomā, 2017. gada sākumā Latvijas Banka sāka piedāvāt iespēju EEZ licencētām maksājumu iestādēm un elektroniskās naudas iestādēm atvērt kontu centrālajā bankā klientu naudas līdzekļu glabāšanai norēķiniem un veikt zibmaksājumus un SEPA kredīta pārvedumus EKS sistēmā, izmantojot Latvijas Bankas pakalpojumus. 2017. gadā Latvijas Banka sniedza maksājumu pakalpojumus eiro FKTK un Latvijas, ārvalstu un starptautiskajām finanšu iestādēm, apstrādājot maksājumus 1.2 mljrd. eiro apjomā (2016. gadā – 1.3 mljrd. eiro apjomā).

MAKSĀJUMU UN VĒRTSPAPĪRU NORĒĶINU SISTĒMU PĀRRAUDZĪBA

Latvijas Banka 2017. gadā piedalījās kopējā Eirosistēmas organizētajā maksājumu un vērtspapīru norēķinu pārraudzībā, veicinot efektīvu un drošu maksājumu sistēmu attīstību ES. Viens no nozīmīgākajiem darbiem attiecībā uz Latvijas maksājumu sistēmām bija Latvijas Bankas veiktā EKS sistēmas inovatīvā zibmaksājumu servisa izveides pārraudzība. Latvijas Banka novērtēja EKS sistēmas zibmaksājumu servisu kā pilnīgi atbilstīgu visiem attiecināmajiem starptautiskajiem "Finanšu tirgus infrastruktūras principiem" (*Principles for financial market infrastructures*; tālāk tekstā – FTIP).

Latvijas Banka kopā ar pārējām Eirosistēmas centrālām bankām 2017. gadā novērtēja Eirosistēmas eiro zonā darbojošos 24 neliela apjoma klientu maksājumu sistēmu atbilstību FTIP. Latvijas Banka šī pārraudzības visaptverošā novērtējuma ietvaros veica citu eiro zonas valstu atsevišķu maksājumu sistēmu novērtējumu profesionālapskati (*peer review*), lai nodrošinātu vienlīdzīgu pieeju eiro zonā darbojošos neliela apjoma maksājumu sistēmu pārraudzības novērtējumā. Pārraudzības visaptverošais novērtējums parādīja, ka eiro zonā darbojošās neliela apjoma klientu maksājumu sistēmas vispārējā līmenī darbojas droši un efektīvi un saskaņā ar FTIP. Papildus tam Latvijas Banka kopā ar citām Eirosistēmas centrālajām bankām turpināja sagatavot pirmo visaptverošo Eirosistēmas sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu novērtējumu atbilstoši Sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pārraudzības regulai¹. Latvijas Banka kopā ar pārējām Eirosistēmas centrālajām bankām un sadarbībā ar citām iestādēm pārraudzīja TARGET2 vērtspapīriem un monitorēja pakāpenisku centrālo vērtspapīru depozitāriju migrāciju uz TARGET2 vērtspapīriem platformu.

¹ Eiropas Centrālās bankas 2014. gada 3. jūlija Regula (ES) Nr. 795/2014 par sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pārraudzību (ECB/2014/28).

2017. gadā Latvijas Bankas eksperti piedalījās atbilstošu Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma grozījumu sagatavošanā saistībā ar atjaunotās Maksājumu pakalpojumu direktīvas¹ (tālāk tekstā – Maksājumu pakalpojumu direktīva) ieviešanu Latvijā. Latvijas Banka ar FKTK atbalstu organizēja darbseminārus par Maksājumu pakalpojumu direktīvas noteiktiem uzdevumiem un iespējām nebanku maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. 2017. gadā Latvijas Banka piedalījās ECB konsultācijās un diskusijās, līdzdarbojoties droša un saskaņota maksājumu tirgus izveidē Eiropā, pārstāvēt Latvijas maksājumu tirgus intereses. Latvijas Banka sadarbībā ar FKTK turpināja aktīvu dalību ECB dibinātajā Eiropas klientu maksājumu drošības forumā, sadarbībā ar EBI izstrādājot vadlīnijas un tehniskos standartus tirgus dalībnieku drošai komunikācijai un lietotāju stingrai autentifikācijai, ko nosaka Maksājumu pakalpojumu direktīva. Šādi tehniskie standarti nepieciešami, lai uzlabotu patērētāju aizsardzību, veicinātu inovācijas un palielinātu maksājumu pakalpojumu drošību.

2017. gadā Eiropā un citur pasaulē palielinātu interesi izraisīja blokķēdes un sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas (*distributed ledger technology*) popularitātes pieaugums. Šai tehnoloģijai ir potenciāls noteiktu uzņēmējdarbības procesu efektivitātes palielināšanai un izmaksu samazināšanai arī finanšu sektora informācijas un darījumu uzskaitē. Latvijas Banka turpināja sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas un tās piedāvāto iespēju izpēti, organizējot darbsemināru tirgus dalībniekiem par šīs tehnoloģijas sniegtajām iespējām un potenciālu uzlabot atsevišķus finanšu procesus un uzņēmējdarbības modeļus. Vienlaikus Latvijas Banka kopā ar citām Eiropas centrālajām bankām uzsāka projektu, lai, izmantojot blokķēdes un sadalītās virsgrāmatas tehnoloģiju, veidotu maksājumu sistēmas prototipu. Šajā projektā Latvijas Banka pilnā apjomā nodrošinās vienu no izkliegtās uzskaites mezglpunktiem. Projekta rezultāti, jaunās tehnoloģijas priekšrocības un trūkumi, izmantojot gūto praktisko pieredzi, tiks apkopoti 2018. gadā.

2017. gada 20. decembrī FKTK ieviesa Inovāciju smilškasti Latvijā, lai atbalstītu inovatīvos risinājumus, kas veicinātu Latvijas finanšu sektora iespēju daudzveidību un pakalpojumu efektivitāti. Latvijas Banka FKTK izveidotās Inovāciju smilškastes ietvaros konsultē maksājumu pakalpojumu sniedzējus par Latvijas maksājumu tirgus attīstību, Latvijas Bankas maksājumu sistēmu darbības principiem, Latvijas Bankas pakalpojumiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kā arī labās prakses principiem, izstrādājot inovatīvos maksājumu pakalpojumus.

2017. gadā vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzības jomā Latvijas Banka sadarbībā ar *Eesti Pank* un *Lietuvos bankas* veica Baltijas valstu centrālo vērtspapīru depozitāriju apvienošanās vienā depozitārijā – Nasdaq CSD SE – projekta pārraudzību, lai veicinātu projekta attīstību atbilstoši FTIP, atbilstību labākajai vērtspapīru norēķinu sistēmu darbības praksei un Latvijas un ES tiesību aktiem, kā arī lai nodrošinātu Latvijas vērtspapīru tirgus veiksmīgu pievienošanos TARGET2 vērtspapīru platformai. Latvijas Banka veica visus šā projekta īstenošanai nepieciešamos novērtējumus, un ECB Padome 2017. gada 24. augustā atzina Igaunijas, Latvijas un Lietuvas vērtspapīru norēķinu sistēmas, kuras pēc to plānotās apvienošanās darbosies jaunā Nasdaq CSD SE pārvaldībā, par atbilstošām izmantošanai Eirosistēmas kredītooperācijās, kā arī Nasdaq CSD SE atbilstību piekļuvei TARGET2 vērtspapīru pakalpojumiem. Baltijas valstu centrālo vērtspapīru depozitāriju apvienošanās rezultātā 2017. gada 15. septembrī tika izveidots viens centrālais vērtspapīru depozitārijs – Nasdaq CSD SE – ar centrālo biroju Latvijā un filiālēm Igaunijā un Lietuvā. Nasdaq CSD SE uzsāka darbību 2017. gada 18. septembrī pēc centrālā vērtspapīru depozitārija licences saņemšanas un ar pievienošanos Eirosistēmas TARGET2 vērtspapīru platformai, tādējādi veiksmīgi pabeidzot Baltijas valstu centrālo vērtspapīru depozitāriju apvienošanās projektu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Direktīva (ES) 2015/2366 par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK.

Latvijas Banka apkopoja un analizēja datus par klientu maksājumu tirgus attīstību Latvijā (sk. 4. tabulu). 2017. gadā Latvijā kopumā veikti 441.2 milj. bezskaidrās naudas maksājumu 248.1 mljrd. eiro apjomā. Salīdzinājumā ar 2016. gadu kopējais bezskaidrās naudas maksājumu skaits pieauga par 10.5%, un to galvenokārt nodrošināja karšu maksājumi, kas bija visbiežāk lietotie bezskaidrās naudas maksājumi. Kopumā 2017. gadā tika veikti 271.9 milj. karšu maksājumu 5.0 mljrd. eiro apjomā. Karšu maksājumu skaits salīdzinājumā ar 2016. gadu palielinājās par 12.0%, bet apjoms – par 9.1%. Otrs plašāk izmantotais bezskaidrās naudas maksāšanas līdzeklis bija klientu kredīta pārvedumi, kuru skaits 2017. gadā sasniedza 167.3 milj. (gada pieaugums – 7.3%), bet apjoms bija 242.6 mljrd. eiro (samazinājums – 14.8%). Citi maksāšanas līdzekļi (čeki, e-naudas maksājumi un pārējie maksāšanas līdzekļi) tika izmantoti samērā reti.

4. tabula

LATVIJĀ LIETOTIE BEZSKAIDRĀS NAUDAS MAKSĀŠANAS LĪDZEKĻI

	Skaits (milj.)				Apjoms (mljrd. eiro)			
	Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki, e-naudas maksājumi, pārējie maksāšanas līdzekļi		Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki, e-naudas maksājumi, pārējie maksāšanas līdzekļi	
2017	167.3	271.9	2.0	441.2	242.6	5.0	0.4	248.1
2016	156.0	242.8	5.0	399.3	284.8	4.6	0.2	289.6
2015	145.9	215.2	0.1	361.2	361.9	4.2	0.0	366.1
2014	138.3	191.0	5.0	334.3	437.9	3.8	0.3	442.0
2013	139.7	151.6	6.4	297.7	575.7	3.2	0.3	579.2

Avots: Latvijas Banka.

FINANŠU STABILITĀTE

2017. gadā Latvijas Banka turpināja ciešu sadarbību ar FKTK, piedaloties ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanas novēršanu saistītu normatīvo aktu izstrādē, un aktīvi konsultēja Latvijas valdību dažādu likumprojektu, ES tiesību aktu grozījumu projektu un regulu projektu izstrādē.

Latvijas Banka piedalījās Latvijas Republikas Labklājības ministrijas organizētajā darba grupā par pārmaiņām valsts fondēto pensiju shēmas (pensiju 2. līmeņa) darbībā, sniedzot priekšlikumus par kopējo pārvaldīšanas izmaksu samazināšanu un komisijas maksas mainīgās daļas aprēķināšanas kārtību. 2017. gada beigās Latvijas Republikas Saeima atbalstīja grozījumus Valsts fondēto pensiju likumā un tika pieņemti saistītie Ministru kabineta noteikumi. Šo normatīvo aktu prasību izpilde 2018. gadā Latvijas iedzīvotājiem kopumā saskaņā ar Latvijas Bankas aplēsēm ietaupīs vismaz 20 milj. eiro.

Turpinoties aktīvai Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbībai finanšu stabilitātes jomā, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Stabilitātes grupas ietvaros 2017. gadā tika pilnveidots un 2018. gada janvārī apstiprināts Ziemeļvalstu un Baltijas valstu saprašanās memorands, kuru parakstīja visu iesaistīto valstu atbildīgie ministri, centrālo banku vadītāji un uzraudzības un neregulējuma iestāžu vadītāji. Tajā paredzēts uzturēt ciešu sadarbību Ziemeļvalstu un Baltijas valstu finanšu stabilitātes jautājumos, t.sk. apmainīties ar finanšu stabilitātei nozīmīgu informāciju, kā arī rosināt un lemt par kopīgiem pasākumiem reģiona sadarbībai finanšu stabilitātes veicināšanā. Memoranda ietvaros var tikt veidotas darba grupas specifisku ar finanšu stabilitāti saistītu tēmu izpētei.

Latvijas Banka piedalījās ECB Finanšu stabilitātes komitejas Makrolīmeņa uzraudzības politikas darba grupas darba plūsmā, veidojot vienotu pieeju makrolīmeņa uzraudzības līdzekļu starprobežu ietekmes analīzei. Darba plūsmā tiek apskatīti teorētiskie makrolīmeņa uzraudzības līdzekļu ietekmes kanāli un dalībvalstu esošā prakse to ietekmes

izvērtēšanai. Balstoties uz iegūto informāciju, tiks izstrādāta vienota metodoloģija, ko dalībvalstis varēs izmantot analizē.

Izmantojot Latvijas Bankas veiktās Mājsaimniecību finanšu un patēriņa aptaujas mikrodatu, Latvijas Banka piedalījās ECB vadītā starptautiskā pētījumā par uz aizņēmēju vērstu makrolīmeņa uzraudzības līdzekļu ietekmi uz nekustamā īpašuma cenu dinamiku un kredītēšanu.

Latvijas Banka turpināja pilnveidot finanšu stabilitātes sistēmisko risku analīzes ietvaru un kvantitatīvo instrumentu klāstu finanšu stabilitātes risku analīzei papildināja ar risku paneli. Tas ir risku novērtēšanas un vizualizācijas rīks, kas papildina finanšu sistēmas stabilitātes novērtējumu ar apjomīgu makrolīmeņa uzraudzības rādītāju skaitu, kuru pārmaiņas sniedz agrīnus brīdinājuma signālus par sistēmisko risku pieaugumu.

2017. gadā Latvijas Banka veica kārtējo mājsaimniecību kredītņēmēju aptauju. Iegūtie dati izmantoti, lai apzinātu mājsaimniecību kredītņēmēju finansiālo situāciju un novērtētu mājsaimniecību maksātspējas noturīgumu pret iespējamiem makrofinansiāliem šokiem.

KREDĪTU REĢISTRA DARBĪBA

Latvijas Banka turpināja uzkrāt ziņas par fizisko un juridisko personu kredītsaistībām un sniegtajiem galvojumiem, vācot un glabājot Kredītu reģistrā ziņas par tā dalībnieku (kredītiestāžu, kredītiestāžu meitas sabiedrību (līzinga sabiedrību), citu komercsabiedrību, kurām ir ciešas attiecības ar kredītiestādēm, krājaizdevu sabiedrību, apdrošinātāju un AS "Attīstības finanšu institūcija Altum") aizņēmējiem un aizņēmēju galvotājiem, to kredītiem un pieļautajiem maksājumu kavējumiem. Izmantojot Kredītu reģistrā iekļautās ziņas, Kredītu reģistra dalībniekiem ir iespēja novērtēt tās personas kredītspēju, kura piesakās kredīta saņemšanai vai vēlas sniegt galvojumu par citas personas saistībām. Tādējādi, izmantojot Kredītu reģistrā iekļautās ziņas, tiek veicināta godprātīga un atbildīga aizdošana un aizņemšanās, stiprinot Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti. Vienlaikus Kredītu reģistrs nodrošina informāciju Latvijas Bankas un FKTK uzdevumu veikšanai, sniedz ieguldījumu ECBS uzdevumu izpildē, kā arī nodrošina valsts institūcijām papildu iespējas saņemt ziņas, kas nepieciešamas normatīvajos aktos noteikto uzdevumu īstenošanai.

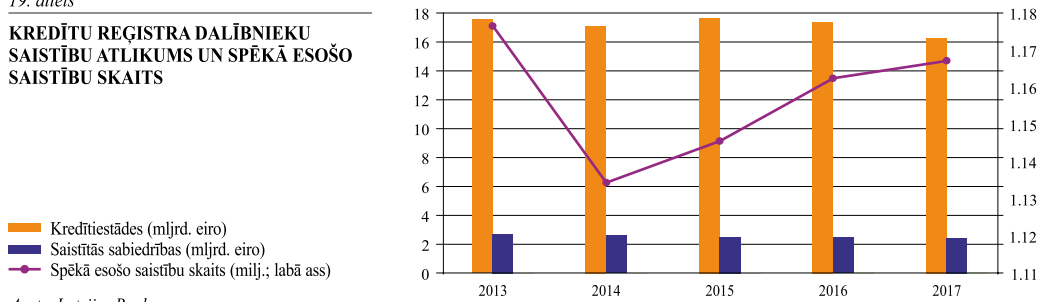
Latvijas Banka 2017. gadā turpināja apjomīgu Kredītu reģistra pilnveidi, lai īstenotu ECB 2016. gada 18. maija Regulas (ES) Nr. 2016/867 par kredītu un kredītriska mikrodatu vākšanu (ECB/2016/13) (tālāk tekstā – Regula) prasības. Īstenojot Regulas prasības, eiro zonas valstu centrālās bankas vienotā kredītu ziņu sistēmā (*Analytical Credit Datasets*) iekļaus detalizētas ziņas par kredītiestāžu juridiskajām personām izsniegtajiem kredītiem. Šāda detalizēta informācija nepieciešama veiksmīgai Eurosistēmas, ECBS un ESRK uzdevumu veikšanai. 2017. gadā Latvijas Banka sagatavoja nepieciešamos grozījumus Kredītu reģistra likumā ("Grozījumi Kredītu reģistra likumā" apstiprināti Latvijas Republikas Saeimā 2017. gada 21. decembrī; spēkā ar 2018. gada 1. aprīli), kā arī Latvijas Bankas noteikumu jaunās redakcijas, lai pilnveidotu Kredītu reģistra darbību regulējošos normatīvos aktus atbilstoši Regulas prasībām, vienlaikus paplašinot FKTK finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības uzdevumu veikšanai nepieciešamās informācijas vākšanas prasības Kredītu reģistrā. Tādējādi Kredītu reģistra dalībnieki ziņas sniegs vienreiz – Kredītu reģistram, nevis divām atsevišķām institūcijām. Minētie grozījumi Kredītu reģistra likumā paredz Valsts kases līdzdalību Kredītu reģistrā no 2018. gada 1. oktobra, kad, iekļaujot ziņas par Valsts kases izsniegtajiem aizdevumiem un galvojumiem (garantijām), citiem Kredītu reģistra dalībniekiem tiks sniegta paplašināta informācija par personu kredītsaistībām un vienlaikus Valsts kasei tiks nodrošinātas iespējas regulāri vērtēt personu kredītspēju.

2017. gada beigās Kredītu reģistrā bija 104 dalībnieki, kuri darbam ar Kredītu reģistru pilnvaroja 825 lietotājus (2016. gadā – attiecīgi 105 dalībnieki un 788 lietotāji). Kredītu

reģistrā bija uzkrāti dati par 1.2 milj. personu un 4.6 milj. saistību (2016. gada beigās – par 1.1 milj. personu un 4.2 milj. saistību), no kurām 1.2 milj. saistību bija spēkā esošas. Kredītu reģistra dalībnieku kopējais saistību atlikums bija 18.8 mljrd. eiro (2016. gada beigās – 19.9 mljrd. eiro; sk. 19. att.).

19. attēls

KREDĪTU REĢISTRA DALĪBNIKU SAISTĪBU ATLIKUMS UN SPĒKĀ ESOŠO SAISTĪBU SKAITS



Avots: Latvijas Banka.

Piezīme. Piecu gadu periodā vidējais saistību atlikums apdrošinātājiem bija 0.012 mljrd. eiro un kooperatīvajām krājaizdevu sabiedrībām – 0.019 mljrd. eiro.

Latvijas Banka nodrošināja, ka jebkura persona bez maksas var saņemt par sevi Kredītu reģistrā iekļautās ziņas. 2017. gadā šo iespēju Latvijas Bankā klātienē izmantoja 4.6 tūkst. personu (2016. gadā – 4.8 tūkst. personu). Elektroniskā veidā par sevi Kredītu reģistrā iekļautās ziņas fiziskā persona var saņemt interneta vietnē <https://manidati.kreg.lv> nekavējoties, un gada laikā fiziskās personas elektroniskā veidā ziņas par sevi pieprasīja 1 066 reizes (2016. gadā – 949 reizes). Kredītu reģistra dalībnieki savu esošo vai iespējamo aizņēmēju un aizņēmēju galvnieku kredītspējas vērtēšanai Kredītu reģistrā veica 13.2 milj. pieprasījumu (2016. gadā – 12.4 milj. pieprasījumu).

2017. gadā Latvijas Banka turpināja rūpēties par Kredītu reģistrā iekļauto ziņu kvalitāti un veikto pieprasījumu pamatotību, regulāri pārbaudot Kredītu reģistra dalībnieku veiktās darbības.

STATISTIKA

Latvijas Banka vāc un apkopo finanšu un monetāro statistiku un maksājumu bilances statistiku, kā arī sagatavo ceturkšņa finanšu kontu un valdības finanšu statistiku. Saskaņā ar ECB pieprasījumu Latvijas Banka ir iesaistīta arī atsevišķu tautsaimniecības statistikas jomu metodoloģijas jautājumu risināšanā un noteiktu rādītāju sagatavošanā.

Latvijas Banka statistisko informāciju izmanto, lai veiktu finanšu un makroekonomisko analīzi, izvērtētu finanšu stabilitāti, kā arī informētu sabiedrību par norisēm finanšu sektorā un tautsaimniecībā. ECB Latvijas Bankas sagatavoto statistisko informāciju izmanto Eirosistēmas monetārās statistikas un attiecīgo eiro zonas statistisko datu sagatavošanai, kā arī citu savu uzdevumu veikšanai.

Latvijas Banka turpināja regulāro statistisko datu pārraidīšanu uz ECB, SNB, Eurostat, OECD, Pasaules Banku un SVF un sniedza statistisko informāciju citiem datu lietotājiem Latvijā un ārvalstīs. Lai ar informāciju laikus nodrošinātu plašu datu lietotāju loku, Latvijas Banka publicēja Latvijas finanšu un monetārās statistikas, maksājumu bilances statistikas un ceturkšņa finanšu kontu statistikas datus savos regulārajos izdevumos un interneta vietnē un sagatavoja datus publicēšanai ECB izdevumos un Statistisko datu noliktavā (*Statistical Data Warehouse*), kā arī SVF izdevumos un interneta vietnē un SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta ietvaros. Latvijas Banka papildināja ar jauniem rādītājiem finanšu stabilitātes rādītāju datu klāstu sūtīšanai SVF, kā arī piedalījās SVF "Finanšu pieejamības apsekojumā" (*Financial Access Survey*), uzrādot datus, kas raksturo to pakalpojumu pieejamību un apjomu, kurus iedzīvotājiem sniedz Latvijas kredītiestādes un citas finanšu iestādes. Latvijas Banka piedalījās ECBS statistikas vietnes "Mūsu statistika" sadaļas "Finansēšanas un ieguldījumu dinamika" jaunā vizualizācijas rīka popularizēšanā, publicējot informāciju Latvijas Bankas interneta vietnē. 2017. gadā

ar jaunu tēmu "Aktuālais rādītājs" tika paplašināta Latvijas Bankas interneta vietnes sadaļa "Statistika".

2017. gada 5. jūlijā SVF Statistikas departaments tika informēts par Latvijas nodomu pievienoties SVF Speciālajam datu izplatīšanas standartam "Plus", kā arī par to, ka Latvijas Banka pārņem SVF Speciālo datu izplatīšanas standartu koordinators lomu Latvijā. Lai nodrošinātu visas 15 Latvijas Bankas atbildībā esošās SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta "Plus" datu kategorijas, Latvijas Bankas interneta statistikas datubāzes INTS finanšu kontu statistikas sadaļa tika papildināta ar divām jaunām datu kategorijām – citu finanšu sabiedrību dati un parāda vērtspapīru dati.

FINANŠU UN MONETĀRĀ STATISTIKA

Finanšu un monetārās statistikas jomā 2017. gadā veiksmīgi tika nodrošināta regulāra statistiskās informācijas sagatavošana saskaņā ar ECB un citu datu lietotāju prasībām. Latvijas Banka pirmo reizi sagatavoja un nosūtīja ECB gada datus par apdrošināšanas sabiedrību prēmijām, prasībām un komisijām, nodrošinot ECB 2014. gada 28. novembra Regulas Nr. 1374/2014 par statistikas pārskatu sniegšanas prasībām apdrošināšanas sabiedrībām (ECB/2014/50) un ECB 2014. gada 4. aprīļa Pamatnostādnes ECB/2014/15 par monetāro un finanšu statistiku (2014/810/ES) prasības. Turklāt tika veikta izpētes un izmaksu aptauja saistībā ar plānoto ECB regulu pensiju fondu statistikas jomā, kā arī pēfīti atsevišķi metodoloģiskie jautājumi. Latvijas Bankas eksperti veiksmīgi darbojās ECB organizētajās uzdevumu grupās, kurām izvirzīts mērķis sniegt priekšlikumus Eiropas ziņošanas sistēmas izveidei, kā arī ECB Iestāžu un filiāļu datubāzes reģistra (RIAD) pilnveidei.

Latvijas Banka 2017. gadā pētīja kredītiestāžu pieredzi saistībā ar virtuālās naudas līdzekļu konsolidācijas (*notional cash pooling*) pakalpojumu sniegšanu. Iegūtos rezultātus ECB izmantos, lai veiktu grozījumus ECB 2014. gada 4. aprīļa Pamatnostādne ECB/2014/15 par monetāro un finanšu statistiku (2014/810/ES).

Saskaņā ar ECBS darba plāniem un Latvijas Bankas 2017. gada statistikas programmu bija plānots izpētes un izmaksu aptauju saistībā ar Eiropas ziņošanas sistēmas izveidi veikt 2017. gadā, tomēr, ņemot vērā metodoloģiskā darba apjomu, kas ietvēra arī valstu statistisko datu vākšanas prakses apsekojuma veikšanu un datu apkopošanu un analīzi, kā arī nepieciešamību veikt aptauju satura saskaņošanu ES līmenī, ir sagatavota tikai izpētes aptauja, kuru plānots kredītiestādēm nosūtīt 2018. gadā.

Latvijas Banka 2017. gadā pilnveidoja informācijas sistēmas, lai ieviestu tās jaunās ECB prasības RIAD jomā, kuras nosaka nefinanšu sabiedrību rādītājus, kas ļauj identificēt rezidentu nefinanšu sabiedrības un kas nepieciešami ECBS saistībā ar kredītu reģistru statistikas sagatavošanu, kā arī piedalījās ECB rīkotajā minēto rādītāju nosūtīšanas procesā iesaistīto informācijas sistēmu testēšanā. Saskaņā ar ECBS darba plāniem un Latvijas Bankas 2017. gada statistikas programmu bija jāuzsāk šādu datu sūtīšana ECB, tomēr, ņemot vērā ECB tehnisko risinājumu ieviešanas termiņu atlikšanu, datu sūtīšana tiks uzsākta 2018. gadā. Saskaņā ar ECBS darba plānu mainīts arī maksājumu statistikas jomā plānotās izpētes un izmaksu aptaujas veikšanas laiks, iekļaujot aptauju Latvijas Bankas 2018. gada statistikas programmā.

MAKSĀJUMU BILANCES STATISTIKA

Lai kredītiestādes varētu iesniegt informāciju par to īpašumā esošajiem tirgojamiem un netirgojamiem parāda vērtspapīriem saskaņā ar 9. starptautisko finanšu pārskatu standartu "Finanšu instrumenti", tika veikti grozījumi Latvijas Bankas 2014. gada 16. maija noteikumos Nr. 136 "Vērtspapīru pārskatu sagatavošanas noteikumi" (spēkā ar 01.01.2018.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja Latvijas Bankas 2017. gada 14. septembra noteiku-

mus Nr. 154 "Ceturkšņa finanšu pārskata (1-FP)" sagatavošanas noteikumi" (spēkā ar 01.01.2018.), lai nodrošinātu citu finanšu iestāžu finanšu aktīvu un pasīvu apsekojuma (3-FAP) pārņemšanu no CSP. Šā apsekojuma pārņemšana nodrošina saskaņotu datu izmantošanu finanšu kontu statistikas, maksājumu bilances statistikas un citu finanšu starpnieku statistikas sagatavošanā finanšu stabilitātes analīzes vajadzībām, kā arī novērš situāciju, ka attiecībā uz finanšu aktīviem un pasīviem ar nerezidentiem citas finanšu iestādes sniedz līdzīgus datus gan CSP, gan Latvijas Bankai. Stājoties spēkā šiem noteikumiem, tiks samazināts to respondentu loks, uz kuriem attiecas Latvijas Bankas 2013. gada 11. jūlija noteikumi Nr. 110 "Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskata (1-MB)" sagatavošanas noteikumi", jo "Ceturkšņa finanšu pārskata (1-FP)" respondentiem nebūs jāsniedz "Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskats (1-MB)".

TAUTSAIMNIECĪBAS UN VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA

2017. gadā Latvijas Banka un CSP vienojās par gada finanšu kontu sagatavošanas nodošanu Latvijas Bankai, sākot ar 2018. gadu. Tādējādi gan ceturkšņa, gan gada finanšu kontu statistiku sagatavos Latvijas Banka, nodrošinot kvalitatīvas un saskaņīgas gada un ceturkšņa finanšu kontu datu laicrindas.

Latvijas Banka sāka 2017.–2019. gada mājsaimniecību finanšu un patēriņa aptauju. Latvijā tā ir jau otrā šāda veida aptauja, kas saskaņā ar ECB prasībām tiek veikta reizi trijos gados, lai iegūtu datus par mājsaimniecību reālajiem un finanšu aktīviem, kredītsaistībām, ienākumiem un patēriņu. 2017. gadā sadarbībā ar CSP tika atjaunināta iepriekšējā 2014.–2016. gada aptaujā izmantotā mājsaimniecību izlase. Izlases veidošanā tika izmantota paneļa pieceja, kas ļauj gūt pilnīgāku informāciju par mājsaimniecību finanšu un patēriņa pārmaiņām ilgākā laika periodā. Saskaņā ar paneļa pieceju jaunveidojamā izlasē tiek iekļautas iepriekš atbildes sniegušās mājsaimniecības, tomēr datu kvalitātes nolūkos mājsaimniecība parasti netiek intervēta vairāk kā trīs aptaujās pēc kārtas. 2017. gada rudenī notika izlasē iekļauto mājsaimniecību intervēšana. 2017. gadā Latvijas Banka savas interneta vietnes sadaļā "Statistika" pirmo reizi publicēja 2014.–2016. gada aptaujā iegūtos mājsaimniecību finanšu un patēriņa statistikas rādītājus. Turklāt pētniecības vajadzībām pēc pieprasījuma ir pieejamas 2014.–2016. gada mājsaimniecību finanšu un patēriņa aptaujas datu anonimizētas datnes.

FINANŠU PAKALPOJUMI VALDĪBAI

Lai atbalstītu Latvijas budžeta maksājumu efektīvu un drošu veikšanu, 2017. gadā Latvijas Banka nodrošināja Latvijas Bankā atvērto Valsts kases norēķinu kontu apkalpošanu. Norēķinu veikšanai Valsts kase izmantoja Latvijas Bankas sniegtos maksājumu pakalpojumus, kā arī piedalījās Latvijas Bankas maksājumu sistēmās kā tiešā dalībniece. 2017. gadā Latvijas Bankā bija atvērti Valsts kases norēķinu konti norēķiniem eiro un ārvalstu valūtās. Gada laikā Latvijas Banka izpildīja 1.3 tūkst. Valsts kases maksājumu eiro un ārvalstu valūtās par kopējo summu 14.8 mljrd. eiro (pieaugums salīdzinājumā ar 2016. gadu – attiecīgi 35.9% un 2.5 reizes).

VALDĪBAS UN CITU INSTITŪCIJU KONSULTĒŠANA

Viens no Latvijas Bankas uzdevumiem ir konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu par monetāro politiku un citiem ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītiem jautājumiem.

2017. gadā Latvijas Bankas prezidents, citas Latvijas Bankas amatpersonas un darbinieki regulāri tikās ar Latvijas Republikas Saeimas un valdības pārstāvjiem, t.sk. piedalījās Latvijas Republikas Saeimas komisiju sēdēs, Latvijas Republikas Ministru kabineta sēdēs un vairāku valdības veidotu komiteju darbā, sniedzot viedokli finanšu un tautsaimniecības

attīstības jautājumos un priekšlikumus strukturālo reformu jomā. Analizējot Latvijas tautsaimniecības attīstības perspektīvas, Latvijas Banka 2017. gadā īpašu uzmanību veltīja nodokļu sistēmas un izglītības reformu jautājumiem. Latvijas Banka publicēja "Nodokļu stratēģiju 20/20", kas orientēta uz Latvijas ekonomiskās izaugsmes, uzņēmumu konkurētspējas un iedzīvotāju labklājības veicināšanu, un iesaistījās diskusijās par nodokļu politikas pamatnostādņēm. Pētot Latvijas tautsaimniecību ietekmējošos faktorus, Latvijas Banka analizēja Latvijas izglītības sistēmas iezīmes, t.sk. skolu raksturlielumus un augstākās izglītības globālās konkurētspējas paaugstināšanas iespējas.

Latvijas Bankas darbinieki deva ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības attīstības veicināšanā, darbojoties dažādās darba grupās un profesionālajās organizācijās, daloties pieredzē un sniedzot tām konsultācijas, t.sk. vērtspapīru norēķinu un maksājumu jomā, kā arī finanšu sektoru, finanšu pakalpojumus, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu u.c. jomas regulējošo tiesību aktu un to grozījumu izstrādes procesā.

Latvijas Bankas speciālisti sniedza atbalstu valdībai aktīvas Latvijas dalības nodrošināšanai ES un OECD, kā arī nodrošinot informācijas sniegšanu starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām un tās apmaiņu.

Latvijas Bankas darbinieki piedalījās ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības komitejas un apakškomiteju darbā, konsultējot par ES 2014.–2020. gada budžeta plānošanas perioda plānošanas dokumentu izstrādi, kā arī iesaistījās ES struktūrfondu līdzekļu izmantošanas izvērtēšanas uzraudzībā un atsevišķās jomās saņemto projektu pieteikumu izvērtēšanā.

Valsts budžeta izdevumu jomā Latvijas Bankas eksperti piedalījās vairāku darba grupu darbā un sniedza priekšlikumus efektīvākam valsts budžeta līdzekļu izlietojumam, savukārt valsts budžeta ieņēmumu jomā – priekšlikumus un vērtējumu Nodokļu politikas pamatnostādņu 2018.–2021. gadam izstrādes ietvaros.

Latvijas Bankas speciālisti eksperta statusā turpināja līdzdarboties CSP vadītajā valsts budžeta deficīta un parāda notifikācijas sagatavošanas darba grupā, sagatavojot 2016. gada valsts budžeta deficīta un parāda notifikācijas datus un risinot ar Eiropas Nacionālo un reģionālo kontu sistēmas uzskaiti saistītos metodoloģiskos jautājumus.

Latvijas Bankas pārstāvji līdzdarbojās uzņēmumu vērtēšanā Latvijas Republikas Patentu valdes un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras rīkotā konkursa "Gada preču zīme" un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras sadarbībā ar Latvijas Republikas Ekonomikas ministriju rīkotā konkursa "Eksporta un inovācijas balva" ietvaros.

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN IZGLĪTOŠANA

NOZĪMĪGĀKIE KOMUNIKĀCIJAS ASPEKTI

Latvijas Bankas darba būtiska sastāvdaļa ir sabiedrības informēšana un izglītošana, jo tā veicina ekonomisko izglītību, palīdz iedzīvotājiem un uzņēmējiem izprast makroekonomiskās attīstības likumsakarības, monetārās politikas un citu jomu attīstību veicinošas politikas ietekmi uz tautsaimniecības izaugsmi, Latvijas tautsaimniecības konkurētspēju un sabiedrības labklājības kāpumu.

2017. gadā Latvijas Banka turpināja informēt sabiedrību par nozīmīgiem Eirosistēmas monetārās politikas lēmumiem un Latvijas Bankas līdzdalību šo lēmumu īstenošanā. Pamatojoties uz ekonomikas ekspertu veikto analīzi, Latvijas Banka aktīvi puda savu viedokli Latvijas un eiro zonas tautsaimniecības attīstības jomā, t.sk. publicējot strukturālo reformu priekšlikumus veselības aprūpes finansējuma jomā un izglītības politikā, kā arī par valsts konkurētspēju veicinošas nodokļu sistēmas būtiskākajiem elementiem.

Latvijas Bankas prezidents preses konferencēs regulāri informēja par eiro zonas un Latvijas tautsaimniecības attīstību un problēmām, nepieciešamajām strukturālajām reformām, fiskālo disciplīnu un ECB Padomes pieņemtajiem lēmumiem.

Turpinot iepriekšējos gados iesākto analītisko darbu konkurētspējas šķēršļu apzināšanā un priekšlikumu izstrādē to novēršanai, Latvijas Bankas uzmanības lokā 2017. gadā bija vairākas sabiedrībai un tautsaimniecības izaugsmei svarīgas tēmas. Problēmas darbaspēka piesaistes jomā kavē attīstību un augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanu.

Kā ierasts, sabiedrība tika informēta par naudas dizaina un drošības jautājumiem, t.sk. eiro naudas zīmju pretviltošanas elementiem un aizdomīgu naudas zīmju pārbaudes iespējām nacionālajā centrālajā bankā izveidotajā vienotajā naudas pārbaudes centrā.

Sabiedrība tika informēta par zibmaksājumu infrastruktūras ieviešanas galvenajām priekšrocībām un projekta ieviešanas gaitu. Latvijas Banka turpina pilnveidot šo servisu, turklāt zibenīgus un drošus maksājumus kopš 2017. gada novembra iespējams veikt visā eiro zonā, un Latvija ir līdere zibmaksājumu infrastruktūras ieviešanā.

PUBLIKĀCIJAS

2017. gadā Latvijas Banka turpināja veidot plašu regulāro izdevumu klāstu. Izmantojot Latvijas Bankas, CSP, Latvijas Republikas Finanšu ministrijas, FKTK un citu institūciju datus, izdevumā "Makroekonomisko Norišu Pārskats" jūnijā un decembrī vērtētas ārējā sektora, finanšu tirgus, iekšzemes pieprasījuma un piedāvājuma, izmaksu un cenu, kā arī maksājumu bilances norises un sniegtas IKP un inflācijas prognozes. Latvijas Bankas apkopotā maksājumu bilances statistika publicēta izdevumā "Latvijas Maksājumu Bilance. *Latvia's Balance of Payments. 2016*", savukārt galvenie finanšu stabilitātes riski vērtēti izdevumā "Finanšu Stabilitātes Pārskats". 2017. gadā Latvijas Bankas interneta vietnēs publicēti 4 Latvijas Bankas speciālistu pētījumi.

Latvijas Banka saskaņā ar ECBS un ECB Statūtu prasībām nodrošināja ECB 2016. gada pārskata un to ECB "Tautsaimniecības Biļetena" numuru, kuri publicēti pēc monetārajai politikai veltītajām ECB Padomes sanāksmēm martā, jūnijā, septembrī un decembrī, tulkošanu latviešu valodā (publicēti interneta versijā).

Latvijas Bankas ekonomikas pētnieku sagatavotie pētījumi tika publicēti Latvijas Bankas interneta vietnēs un respektablos starptautiskos pētījumu izdevumos, sērijās un žurnālos (*Macroeconomic Dynamics (Cambridge University Press)*, *Structural Change and Economic Dynamics Articles (Elsevier)*, *Comparative Economic Research, Economics and Business*, ECB Pētījumu sērijā un OECD Ekonomikas departamenta Pētījumu sērijā).

Kopumā par jautājumiem, kas skar Latvijas Bankas darbību un makroekonomisko un finanšu analīzi, gada laikā fiksēts vairāk nekā 17 000 publikāciju dažādos Latvijas plašsaziņas līdzekļos, sniegtas atbildes uz vairāk nekā 500 žurnālistu jautājumiem un publicēts vairāk nekā 130 interviju ar Latvijas Bankas amatpersonām, ekonomistiem u.c. ekspertiem.

LATVIJAS BANKAS INTERNETA VIETNES

Lai plašu sabiedrību informētu par Eirosistēmas darbību un monetārās politikas mērķiem un instrumentiem, interneta vietnē www.bank.lv regulāri publicēti Latvijas Bankas komentāri par ECB Padomes sanāksmēs lemtu un eiro zonas tautsaimniecības un finanšu tirgu attīstību. Tika publicēta informācija par monetārās politikas instrumentu lietojumu un rezultātiem.

Interneta vietnē iedzīvotāji varēja uzzināt gan par Latvijas Bankas sniegtajiem pakalpojumiem, gan tās uzdevumiem, gan arī saņemt plašu skaidrojošu informāciju par tēmām, kas saistītas ar Latvijas Bankas darbu.

Gatavojoties Latvijas valsts un Latvijas Bankas 100 gadu jubilejai, 2017. gada novembrī izveidota mikrovietne www.lb100.lv, kurā tiek publicēti raksti, fotoattēli un dokumenti par Latvijas Bankas darbību, tās darbiniekiem un ēkām šajos 100 gados.

Ekonomikas interesentiem un lietpratējiem – pasniedzējiem, studentiem, valsts iestāžu speciālistiem, uzņēmumu vadītājiem, pētniekiem un citiem ekonomisko procesu vērotājiem – vērtīgs informācijas un datu avots ir Latvijas Bankas uzturētā ekonomiskās analīzes vietne makroekonomika.lv. Tajā iespējams vienuviet atrast nozīmīgākos makroekonomiskos datus, to analīzi un pētījumus, kā arī Latvijas Bankas ekonomikas ekspertu viedokli par norisēm Latvijā, eiro zonas un pasaules tautsaimniecībā.

2017. gadā visvairāk lasīti Latvijas Bankas ekonomikas prognozes un materiāli no Latvijas Bankas rīkotās gadskārtējās konferences, t.sk. rakstu sērija par izglītības attīstības problemātiku, kā arī dažādu nozaru raksturojumi, tautsaimniecības aktualitātes un monetārās politikas norišu skaidrojumi. Kopumā vietnē makroekonomika.lv 2017. gadā tika publicēti 63 analītiskie raksti un 63 ekonomistu sagatavotie viedokļi par aktuālajiem datiem un attīstības tendencēm.

2017. gadā tika turpināta 2016. gadā sāktā interneta vietnes www.makroekonomika.lv pilnveide nolūkā nodrošināt labāku satura uztveramību.

Latvijas Banka ar sabiedrību aktīvi komunicēja arī sociālajos tīklos (*Twitter.com*, *Facebook.com*, *draugiem.lv*, *Slideshare.com*, *Youtube.com* un *Flickr.com*), kā arī izmantoja infografiku izveides tiešsaistes rīku *Infogr.am*.

GADSKĀRTĒJĀ KONFERENCE UN EKSPERTU SARUNAS

2017. gada 27. septembrī Latvijas Banka rīkoja tautsaimniecības konferenci "Izglītība: no viduvējības uz izcilību", kura bija veltīta sabiedrībā ļoti gaidītajām reformām izglītības nozarē.

Viens no Latvijas Bankas uzdevumiem ir rūpēties par ilgtermiņa stabilitāti, veidojot pamatus turīgai valsts nākotnei. Tas nav iespējams bez labi izglītotas, globāli konkurētspējīgas jaunās paaudzes. Latvijas Bankas konference pulcēja nozares līderus, skolotājus, augstskolu pasniedzējus un ekspertus, lai kopīgi domātu, kā aizvest Latvijas vispārējo un augstāko izglītību no pašreizējās viduvējības uz izcilību nākotnē.

Konference izsauca plašu interesi, t.sk. interneta tiešraidei sekoja gandrīz 1 200 skatītāju.

Lai veicinātu uz makroekonomisko attīstību vērstu lēmumu pieņemšanu valstī un uzturētu profesionālu diskusiju par Latvijas tautsaimniecībai būtiskiem jautājumiem, kā arī dalītos ekspertīzē par aktualitātēm eiro zonā un pasaules tautsaimniecībā, Latvijas Banka rīkoja tradicionālās Ekspertu sarunas. Pulcējot augsta līmeņa ekspertus no valsts pārvaldes, finanšu un ekonomikas jomas, uzņēmēju vides un akadēmiskajām aprindām, 2017. gadā tika diskutēti par ātrajiem maksājumiem jeb zibmaksājumiem, kuru infrastruktūru Latvija Banka ieviesa kā vienu no pirmajām centrālajām bankām Eiropā, kā arī plašāk par globālām tendencēm maksājumu tirgū. 2017. gadā tika diskutēti arī par nesen ievēlētā ASV prezidenta Donalda Trampa (*Donald Trump*) prezidentūru un tās ietekmi uz Eiropas, t.sk. Latvijas, tautsaimniecību.

EKONOMIKAS ZINĀŠANU PILNVEIDE

2017. gadā sabiedrības izglītošanā turpinātas vairākas iepriekšējos gados atsaucību guvušas aktivitātes, kā arī uzsākta jaunu izglītības programmu veidošana makroekonomikas un finanšu jautājumos.

2017. gadā tika rekonstruēts Latvijas Bankas zināšanu centrs "Naudas pasaule", kas ir Latvijas Bankas ekonomikas izglītošanas programmas bāzes elements. Ņemot vērā eiro ieviešanu un pārmaiņas nacionālās centrālās bankas uzdevumos, radās nepieciešamība

pakāpeniski modernizēt un paplašināt "Naudas pasauli", piedāvājot jaunajai situācijai atbilstošu pilnvērtīgu saturu un modernizējot tehnoloģisko risinājumu.

Zināšanu centra pilnveide īstenota gan Latvijas Bankas speciālistu spēkiem, īpaši attiecībā uz satura izveidi, gan piesaistot ekspozīciju un multimediju ekspertus un partnerus no citām institūcijām – FKTK, Latvijas Komercbanku asociācijas, SIA "First Data Latvia" un AS "Nasdaq Riga".

Jau ceturto gadu tika organizēts seminārs ekonomikas skolotājiem "Aktualitātes ekonomikā", lai sniegtu jaunāko informāciju un diskutētu par Latvijas tautsaimniecības attīstības tendencēm, darba tirgus aktualitātēm un to, kā tehnoloģiju attīstība ietekmē ikdienas norēķinus un finanšu pakalpojumus un kas par to jāzina arī skolēniem. Sadarbībā ar Valsts Izglītības satura centru, FKTK, Patērētāju tiesību aizsardzības centru, Fiskālās disciplīnas padomi un Jelgavas Spīdolas ģimnāziju tika organizētas izglītojošas nodarbības skolēniem un semināri skolotājiem par dažādiem finanšu jautājumiem Dobeles novadā, Preiļu novadā, Kuldīgā, kā arī Ziemeļvalstu ģimnāzijā un Zvejniekiema vidusskolā.

Lai veicinātu jauniešu interesi par finanšu, naudas un ekonomikas jautājumiem, 2017. gada Finanšu izglītības nedēļas ietvaros Latvijas Banka kopā ar FKTK iesaistījās Ekonomikas un kultūras augstskolas piedāvātās finanšu olimpiādes skolēniem "Finanšu ābece 2017" organizēšanā. Kopā ar vairākiem Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības stratēģijas izpildē iesaistītiem partneriem 2017. gada sākumā tika pabeigta Finanšu prātības kompetenču standartu izstrāde pieaugušajiem.

Vairākus gadus Latvijas Bankas veiktais izglītojošais darbs ar skolotājiem un skolēniem 2017. gadā tika arī starptautiski novērtēts. Finanšu izglītību veicinoša starptautiska bezpeļņas organizācija *Child & Youth Finance International* (CYFI) konkursam nominācijā "CYFI Country Award 2017" Eiropas un Vidusāzijas valstu grupā FKTK un Latvijas Bankas kopīgi iesniegto projektu "National Strategy for Financial Literacy in Latvia (2014–2020)" and "Diversity of Teaching and Learning Methodologies for Training Financial Literacy" nominēja finālam kā vienu no pieciem labākajiem.

Latvijas Banka atbalstīja biedrību *Junior Achievement – Young Enterprise Latvia* konkursa sākumskolas skolēniem "Mana vārduciņa" organizēšanā un uzvarētāju noteikšanā, tādējādi veicinot bērnu izglītību par ekonomikas un naudas jautājumiem.

No 2016. gada 14. novembra līdz 2017. gada 10. janvārim Latvijas Banka organizēja bērnu zīmējumu konkursu eiro kolekcijas monētas "Mana Latvija" dizaina izstrādei. Šis bija jau trešais Latvijas Bankas organizētais bērnu zīmējumu konkurss, un tajā varēja piedalīties bērni, kuri vēl nebija sasnieguši 13 gadu vecumu. Konkursā piedalījās 6 742 bērni ar vairāk nekā 10 tūkst. zīmējumu, aptverot visplašāko tēmu loku. 1. vietas ieguvēja Elizabetes Kanderes (10 gadu; Grobiņas novads) zīmējums Latvijas Republikas 100 gadu jubilejas gadā pārtaps kolekcijas monētā.

Tradicionālajā sabiedrības aptaujā, kurā tiek noskaidrots sabiedrības un mākslas ekspertu vērtējums gada veikumam monētu mākslas žanrā, par "Latvijas gada monētu 2016" atzīta "Pasaku monēta II. Eža kažociņš". Balsojumā piedalījās 16 581 dalībnieks, un par monētu "Pasaku monēta II. Eža kažociņš" tika nodota 7 601 balss. Latvijas Nacionālās mākslas muzeja ekspertu komisijas balvu ieguva kolekcijas monēta "Nacionālais uzņēmējs".

SADARBĪBA AR STARPTAUTISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM UN ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas pārstāve ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās. Latvijas Banka var piedalīties citu starptautisko finanšu un kredīta organizāciju darbībā, kas atbilst tās mērķiem un uzdevumiem.

2017. gadā Latvijas Banka turpināja pārstāvēt Latvijas intereses SVF Pilnvaroto sanāksmēs un ikdienas jautājumu koordinēšanā. SVF politikas prioritārie jautājumi galvenokārt bija saistīti ar norisēm pasaules tautsaimniecībā un finanšu sistēmā. SVF turpināja norādīt, ka pašlaik vērojamā globālās tautsaimniecības izaugsmes tempa atveseļošanās ir piemērots brīdis reformu veikšanai. Tas mazinātu vidēja termiņa riskus un paaugstinātu valstu ekonomiskās izaugsmes potenciālu. Vienlaikus nepieciešams lielāku uzmanību pievērst globalizācijas un tehnoloģiju attīstībai un rūpēties, lai pozitīvi guvumi ir visai sabiedrībai. SVF analizēja norises starptautiskajā monetārajā sistēmā un iespējamo nepieciešamību stiprināt globālo finanšu drošības tīklu, pārskatot SVF aizdevumu instrumentus un izvērtējot sadarbības principus ar reģionālajiem finansēšanas instrumentiem. Tika izvērtēta SVF resursu pietiekamība, un joprojām turpinās SVF 15. kvotu pārskata pilnveide un kvotu apjomu nosakošās kvotas formulas izvērtēšana.

Latvijas intereses SVF tika pārstāvētas SVF Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā, kurā ietilpst Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija. Šo valstu grupu SVF Izpilddirektoru valdē pārstāvēja viens izpilddirektors, un tai kopumā bija 3.3% balsu.

Latvijas Bankas pārstāvji turpināja darboties Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejā, kas izveidota stratēģisko virzienu un vadlīniju noteikšanai un saskaņota viedokļa izstrādāšanai SVF darbības jautājumos. 2017. gadā gan Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas sanāksme, gan arī komitejas vietnieku grupas sanāksme notika Rīgā.

2017. gadā turpinājās sadarbība ar SVF, pamatojoties uz SVF Vienošanās līguma IV panta konsultācijām.

2017. gadā Latvijas Banka turpināja līdzdalību SNB.

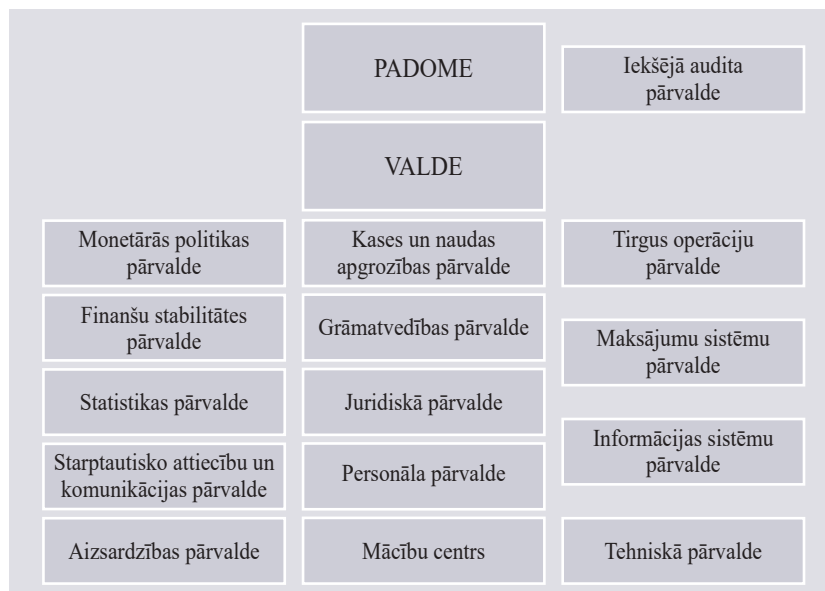
2017. gadā Rīgā tika organizētas vairākas Eirosistēmas/ECBS komiteju un to darba grupu izbraukuma sanāksmes, kā arī citi pasākumi. Maijā Latvijas Banka organizēja Eirosistēmas/ECBS komunikācijas komitejas un Eirosistēmas Skaidrās naudas komunikācijas darba grupas izbraukuma sanāksmes, savukārt vasarā notika Eirosistēmas Darba grupas ārējo rezervju pārvaldīšanas jautājumos izbraukuma sanāksme. 2017. gadā Latvijas Bankā norisinājās arī vairāki ECBS un VUM mācību semināri dažādu profesionālo prasmju uzlabošanai, kā arī pētniecības semināri ar dažādu valstu centrālo banku un ECB ekspertu dalību. Turpinājās arī Baltijas valstu centrālo banku sadarbība, augustā organizējot Rīgā semināru par skaidrās naudas jautājumiem.

2017. gadā savstarpējās pieredzes apmaiņas vizītēs turpinājās sadarbība ar Baltkrievijas Nacionālo banku. Latvijas Bankas darbinieki dalījās pieredzē arī ar Kazahstānas Nacionālās bankas speciālistiem (informācijas tehnoloģiju sistēmu jautājumos) un Krievijas Federācijas Centrālās bankas ekspertiem (izglītojoša apmeklētāju centra darbības un attīstības jautājumos).

Starptautiskās finanšu organizācijas un ārvalstu centrālās bankas 2017. gadā sniedza atbalstu Latvijas Bankai, piedāvājot iespēju piedalīties šo institūciju rīkotajos semināros unursos. Latvijas Bankas darbinieki piedalījās EK, ECB, SVF, Apvienotā Vīnes institūta, *Study Center Gerzensee*, Ņujorkas Federālo rezervju bankas, kā arī Apvienotās Karalistes, Francijas, Īrijas, Itālijas, Lietuvas, Nīderlandes, Portugāles un Somijas centrālās bankas organizētajosursos, semināros un konferencēs.

LATVIJAS BANKAS PĀRVALDĪBA UN ORGANIZĀCIJA





LATVIJAS BANKAS PADOME

Latvijas Bankas padome pieņem lēmumus Latvijas Bankas vārdā. Latvijas Bankas prezidenta, prezidenta vietnieka un padomes locekļu pilnvaru laiks ir seši gadi. Latvijas Bankas padome 2017. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

- prezidents
- prezidenta vietniece
- padomes locekļi:

Ilmārs Rimšēvičs;
Zoja Razmusa;
Edvards Kušners,
Vita Pilsuma,
Arvils Sautiņš,
Aivars Skopiņš.

Latvijas Bankas padomes sēdes sasauca pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi ceturksnī. 2017. gadā notika 12 Latvijas Bankas padomes sēžu. Īstenojot likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus, Latvijas Bankas padome 2017. gadā kopumā pieņēma 109 tiesību aktus monetārās politikas instrumentu lietošanas, ieguldījumu pārvaldīšanas, skaidrās naudas apgrozībā nodrošināšanas, statistikas nodrošināšanas, maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu darbības un pārraudzības, Kredītu reģistra darbības, ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas licencēšanas un uzraudzības u.c. Latvijas Bankas darbības, pārvaldības un organizācijas jautājumos.

LATVIJAS BANKAS VALDE

Latvijas Bankas praktiskā darba veikšanai un operatīvajai vadīšanai Latvijas Bankas padome izveidojusi pastāvīgi strādājošu Latvijas Bankas valdi, un 2017. gada beigās tā strādāja šādā sastāvā:

- valdes priekšsēdētājs
- valdes priekšsēdētāja vietniece
- valdes locekļi:

Māris Kalis;
Ilze Posuma;
Jānis Blūms,
Jānis Caune,
Harijs Ozols,
Raivo Vanags.

Latvijas Bankas valde vadīja bankas darbu, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" u.c. tiesību aktu prasības un īstenojot Latvijas Bankas padomes lēmumus.

LATVIJAS BANKAS DARBINIEKI

Latvijas Bankā 2017. gada beigās strādāja 528 darbinieki, t.sk. 19 darbinieku, ar kuriem darba līgums noslēgts uz noteiktu laiku (2016. gada beigās – attiecīgi 539 darbinieki un 22 darbinieki). 2017. gada beigās 57% Latvijas Bankas darbinieku bija vīrieši un 43% – sievietes. 2017. gadā Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES strādāja nozares padomnieks, Latvijas Bankas specializētais atašejs.

LATVIJAS BANKAS KOMISIJAS, KOMITEJAS UN DARBA GRUPAS

Lai nodrošinātu kvalitatīvu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, 2017. gadā darbu turpināja vairākas Latvijas Bankas padomes, prezidenta vai valdes apstiprinātas komitejas, komisijas un darba grupas.

Latvijas Bankas naudas zīmju pārvaldības komisija lēma par bojāto eiro un lata apgrozības naudas zīmju apmaiņu, īstenoja naudas zīmju ar viltojuma pazīmēm un viltoto naudas zīmju identifikācijas, uzskaites, glabāšanas un iznīcināšanas kontroli, reģistrēja skaidrās naudas apstrādes iestādes un anulēja to reģistrāciju, kā arī kontrolēja skaidrās naudas apstrādes iestāžu darbību. Lai nodrošinātu ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai kā finanšu pakalpojumam izvirzīto prasību izpildi, Latvijas Bankas licencēšanas komisija izsniedza, pārreģistrēja un pārrakstīja licences kapitālsabiedrībām ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā un kontrolēja licencēto kapitālsabiedrību darbību.

Darbības risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā pārraudzīja Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja. Dažādus ar drošību saistītus jautājumus risināja Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija. Savukārt Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja pārraudzīja un koordinēja ar Latvijas Bankas informācijas sistēmu darbību un attīstību, kā arī ar personas datu apstrādi saistītos jautājumus.

Latvijas Bankas ētikas komiteja pārraudzīja "Latvijas Bankas ētikas kodeksa" īstenošanu.

Latvijas Bankas operacionālā darba vadībā ieguldījumu deva Latvijas Bankas budžeta komisija, kuras mērķis ir veicināt Latvijas Bankas finanšu resursu lietderīgu izmantošanu. Latvijas Bankas iepirkuma pastāvīgā komisija šo mērķi īstenoja Latvijas Bankas veikto iepirkumu jomā. Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādāja un noteica finanšu aktīvu un zelta pārvaldīšanas stratēģiju un taktiku.

Latvijas Bankas revīzijas komiteja Latvijas Bankas padomes uzdevumā pārraudzīja iekšējā audita funkciju, Latvijas Bankas ārējo revidentu darbību un finanšu pārskatu sagatavošanu, kā arī veicināja Latvijas Bankas iekšējās kontroles sistēmas darbību.

LATVIJAS BANKAS KOMISIJAS UN KOMITEJAS 2017. GADA BEIGĀS

Latvijas Bankas budžeta komisija	Latvijas Bankas iepirkuma pastāvīgā komisija
Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja	Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja
Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija	Latvijas Bankas investīciju komiteja
Latvijas Bankas dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija	Latvijas Bankas licencēšanas komisija
Latvijas Bankas dāvanu novērtēšanas, kustamās mantas atsavināšanas un norakstīšanas komisija	Latvijas Bankas monētu dizaina komisija
Latvijas Bankas ētikas komiteja	Latvijas Bankas naudas zīmju pārvaldības komisija
	Latvijas Bankas revīzijas komiteja

PĀRVALDĪBAS PRINCIPI UN ATTĪSTĪBA

Latvijas Bankas pārvaldība nodrošina likumā "Par Latvijas Banku" u.c. normatīvajos aktos noteikto uzdevumu kvalitatīvu izpildi. Latvijas Bankā izmantotais pārvaldības modelis dod iespēju atklāt nepilnības stratēģijas, resursu, darbinieku un procesu vadības un līderības jomā un novērtēt attiecībā uz klientiem, darbiniekiem un sabiedrību kopumā sasniegtos rezultātus.

"Latvijas Bankas vīzijas, misijas un vērtību vēstījumi", kā arī Latvijas Bankas stratēģiskie mērķi bija pamats darbības īstenošanai un attīstības plānošanai. Katru gadu tiek vērtēts noteikto mērķu sasniegšanā paveiktais. Vienlaikus ikdienā tiek uzraudzīta funkciju un procesu izpilde un īstenota regulāra darba plānu izpildes kontrole. Katru otro gadu tiek organizētas klientu aptaujas, aicinot vērtēt Latvijas Bankas pakalpojumu kvalitāti, to pieejamību un ērtumu un sadarbību ar darbiniekiem.

2016. gadā klientu aptaujā gūts augsts pamatfunkciju izpildes vērtējums (4.73 punkti no 5 iespējamiem), savukārt gadskārtējā darbinieku aptaujā par 2017. gadu – augsts atbalsta funkciju izpildes kvalitātes vērtējums (4.65 punkti no 5 iespējamiem).

RESURSU PĀRVALDĪBA

PERSONĀLA RESURSI

Latvijas Banka 2017. gadā turpināja īstenot personāla politikas pamatprincipus, efektīvā personāla atlases procesā piesaistot kvalificētus un profesionālus darbiniekus un veidojot ilgtermiņa darba attiecības, radot motivējošu darba vidi un veicinot profesionālo pilnveidi.

Latvijas Banka personāla attīstības un izaugsmes veicināšanas nolūkā līdzīgi kā iepriekšējos gados izmantoja darbinieku rotāciju un paaugstināšanu amatā. Darbu SVF Ziemeļvalstu un Baltijas valstu biroja izpilddirektora padomnieka amatā turpināja 2015. gadā nominētā Latvijas Bankas darbiniece.

Latvijas Bankas darbinieki turpināja papildināt profesionālās zināšanas monetārās politikas, finanšu stabilitātes, makroekonomikas, ekonometrijas, finanšu tirgus, finanšu institūciju uzraudzības, statistikas, finanšu grāmatvedības, iekšējā audita, personāla vadības, juridiskajā, risku vadības, vērtspapīru operāciju, naudas apstrādes procesa uzraudzības un informācijas tehnoloģiju jomā. Vairāki Latvijas Bankas darbinieki turpināja profesionālo zināšanu pilnveidi starptautiskajās profesionālās sertifikācijas programmās.

Ar Latvijas Bankas darbinieku mācībām saistīto izdevumu apjoms atbilda 1.4% no darba samaksas apjoma (2016. gadā – arī 1.4%).

FINANŠU RESURSI

Latvijas Bankas finanšu vadības sistēma veidota tā, lai nodrošinātu atbalstu lēmumu pieņemšanai, finanšu risku pārvaldīšanu un finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu.

Latvijas Banka savu darbību galvenokārt finansē no finanšu aktīvu pārvaldīšanas ienākumiem. Latvijas Banka nesaņem finansējumu no valsts budžeta, bet veic maksājumus tajā 65% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. Latvijas Banka 2017. gadā guva 23.9 milj. euro peļņu, no kuras valsts ieņēmumos ieskaitāmi 15.5 milj. euro. Latvijas Bankas pēdējo piecu gadu kopējā peļņa ir 161.5 milj. euro, bet ieskaitījums valsts ieņēmumos – 104.9 milj. euro.

Nozīmīgākie Latvijas Bankas finanšu darījumi saistīti ar finanšu aktīvu pārvaldīšanu un monetārās politikas īstenošanu. Finanšu aktīvu pārvaldīšana tiek veikta atbilstoši Latvijas Bankas padomes pieņemtajai "Latvijas Bankas finanšu aktīvu un zelta pārvaldīšanas kārtībā" noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ieguldījumu vērtības saglabāšanu, to

likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Eirosistēmas īstenoto monetāro politiku. Savukārt ar monetārās politikas īstenošanu saistītās operācijas Latvijas Banka veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Dalības Latvijas Bankas organizētajās *Eurosistēmas* monetārās politikas operācijās kārtību".

Lai nodrošinātu vispusīgu un caurredzamu informāciju par Latvijas Bankas finanšu darījumiem, finanšu riskiem un to vadību, kā arī Latvijas Bankas darbības rezultātiem, Latvijas Banka sagatavo un publisko gada finanšu pārskatus. Tos sagatavo saskaņā ar ECBS saistošo ECB tiesību aktu par grāmatvedību un finanšu pārskatiem obligātajām prasībām un Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku", kārtējot grāmatvedību atbilstoši Latvijas Bankas valdes pieņemtajai "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības kārtībai" un citiem Latvijas Bankas normatīvajiem aktiem, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu Latvijas Bankai saistošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības.

Latvijas Banka publicē katra mēneša slēguma bilanci un tās skaidrojuma un citu finanšu informāciju, kas pieejama arī Latvijas Bankas interneta vietnē. Integrētā bankas informācijas sistēma nodrošina standartizētu, automatizētu, drošu un efektīvu Latvijas Bankas finanšu darījumu veikšanu, to vienotu uzskaiti un finanšu pārskatu sagatavošanu. Iekšējās finanšu kontroles sistēmas ietvaros Latvijas Bankas vadība regulāri izvērtē Latvijas Bankas aktīvu un saistību, kā arī ienākumu un izdevumu pārmaiņas, īpašu uzmanību pievēršot gan ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem, gan administratīvo izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu atbilstībai apstiprinātajam Latvijas Bankas budžetam. Latvijas Bankas gada budžetu apstiprina Latvijas Bankas padome, un tā vadība tiek īstenota saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas budžeta vadības kārtību", kuras mērķis ir nodrošināt Latvijas Bankas finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu un kurā noteikta Latvijas Bankas budžeta sagatavošanas, apstiprināšanas un izpildes kontroles kārtība. Budžeta vadības ietvaros Latvijas Banka pastāvīgi izvērtē katra projekta mērķtiecību, izmaksas un cilvēkresursus, lai nodrošinātu lietderīgu līdzekļu izmantošanu. Lai nodrošinātu iekšējā audita funkcijas neatkarību, Latvijas Bankas padome apstiprina arī iekšējā audita pārvaldes izdevumu plānu.

Latvijas Bankas budžeta komisija vērtē Latvijas Bankas valdes sagatavoto budžeta projektu un pārrauga budžeta izpildes gaitu. Savukārt Latvijas Bankas valde kopā ar attiecīgo Latvijas Bankas struktūrvienību vadītājiem sagatavo un iesniedz Latvijas Bankas budžeta komisijai un Latvijas Bankas padomei budžeta projektu un regulāri kontrolē budžeta izpildes gaitu un sniedz par to ziņojumus.

INFRASTRUKTŪRAS RESURSI

Inženiertehniskie infrastruktūras resursi

Latvijas Banka nodrošina un uztur tās darbībai nepieciešamo infrastruktūru. Ēku uzturēšanai nepieciešamie būvdarbi veikti Latvijas Bankas ēkās Rīgā, kā arī Latvijas Bankas Liepājas filiāles ēkā un Mācību centra ēkā.

Latvijas Būvzinieņu savienības un Latvijas Būvnieku asociācijas rīkotajā skatē "Gada labākā būve Latvijā 2017" nominācijā "Atjaunošana" objekts "Latvijas Bankas ēkas daļas atjaunošana K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā" (Latvijas Bankas zināšanu centra "Naudas pasaule" un tam piegulošo telpu atjaunošana valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi, t.sk. pārbūve un restaurācija) ieguva 1. vietu.

2017. gadā veikta Latvijas Bankas ēkas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, ventilācijas sistēmas daļas rekonstrukcija, nodrošinot iespēju attiecīgajās biroju telpās visu gadu uzturēt normatīvu prasībām atbilstošu mikroklimatu. Veikti Latvijas Bankas Rīgas filiāles ēkas videonovērošanas sistēmas modernizācijas darbi, nodrošinot uzlabotu videoattēlu kvalitāti un videonovērošanas efektivitāti un ērtumu.

Informācijas tehnoloģiskie resursi

2017. gadā veiktas pārmaiņas Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūrā, lai saistībā ar zibmaksājumu ieviešanu nodrošinātu tās nepārtrauktu pieejamību 24/7/365 režīmā, vienlaikus dodot iespēju nodrošināt nepārtrauktu pieeju arī Nebanku statistikas sistēmai.

Ieviesta Bankas informācijas sistēmas T24 (*Globus* sistēmas) jaunāka versija, tādējādi iegūstot modernāku, funkcionāli uzlabotu un izstrādātāja pilnībā atbalstītu informācijas sistēmu.

Īstenota pāreja uz jaunu centralizētās datubāzu vadības sistēmas un serveru operētājsistēmas versiju, kā arī veikta vairāku citu svarīgu Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūras komponentu modernizācija (vienotais telekomunikāciju risinājums, e-pasta sistēma, ugunsgrāmu sistēma), tādējādi iegūstot gan tehnoloģiski modernāku risinājumu, gan paaugstinātu drošības un pieejamības līmeni, gan papildu funkcionalitāti.

Veikti Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūras drošības testi un pilnveidoti drošības risinājumi un procedūras, lai mazinātu kibernetikas riskus un ar aktuālākajiem tehnoloģiskajiem apdraudējumiem saistītos riskus.

Vides resursu efektīvāka izmantošana

Latvijas Banka ir videi draudzīga iestāde, kas rūpējas par vides resursu efektīvāku izmantošanu.

Laika gaitā veikti vairāki pasākumi, lai samazinātu papīra (attiecīgi arī tā ražošanai nepieciešamo resursu) izmantošanu, t.sk. turpinot dokumentu aprites elektronizēšanu, kas būtiski samazina dokumentu drukāšanas nepieciešamību. Savukārt izlietotais papīrs tiek nodots otrreizējai pārstrādei.

Tiek izmantots drukas iekārtu izejmateriālus (toneri, tinti un papīru) taupošs drukāšanas režīms, nodrošinot mazāku to patēriņa apjomu un nepieciešamā papīra daudzumu (izmantojot abpusējās drukāšanas iespējas). Darbinieki aicināti izmantot ekonomiskāku informācijas drukāšanas režīmu, novērtējot drukāšanas (īpaši krāsainu materiālu drukāšanas) nepieciešamību.

Energoefektivitātes jomā Latvijas Bankā, īstenojot tehnisko iekārtu modernizācijas projektus, uzmanība tiek pievērsta arī jauno iekārtu energopatēriņam. Energoefektivitātes rādītājs tiek ņemts vērā, atjaunojot datortehniku un citas tehniskās iekārtas, kā arī apgaismojuma risinājumu pilnveidē.

2017. gadā izstrādāts tehniskais projekts saules elektrostacijas izbūvei uz Latvijas Bankas Rīgas filiāles ēkas jumta. Tehniskā projekta īstenošana paredzēta 2018. gadā.

RISKU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankā tiek pārvaldīti stratēģiskie, finanšu un darbības riski. Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas mērķi un pamatprincipus nosaka Latvijas Bankas padomes pieņemtā "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības politika" un "Latvijas Bankas fiziskās drošības politika". Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija nodrošina šo politiku īstenošanas vispusīgu un vienotu pārraudzību.

Risku pārvaldīšana Latvijas Bankā tiek veikta sistemātiska procesa ietvaros, identificējot, analizējot un novērtējot riskus, plānojot un īstenojot risku ierobežošanas pasākumus, pārbaudot un regulāri pārskatot riskus ar mērķi laikus apzināt, attiecīgi novērtēt un efektīvi pārvaldīt riskus, kuri var negatīvi ietekmēt:

- Latvijas Bankas finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātus;
- Latvijas Bankas spēju kvalitatīvi un efektīvi veikt normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus, t.sk. piedalīties ECBS funkciju izpildes nodrošināšanā.

Finanšu riski tiek pārvaldīti ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas finansēm un darbības finanšu rezultātiem finanšu tirgus faktoru nelabvēlīgu pārmaiņu vai darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Pārvaldot finanšu riskus, t.sk. tirgus risku (cenas, procentu likmju un valūtas risku), kredītrisku un likviditātes risku, tiek ievēroti pieļaujamie finanšu risku veidi un to parametri, lai ilgtermiņā nodrošinātu ieguldījumu vērtības saglabāšanu, nepieciešamās likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu.

Ar Latvijas Bankas ieguldījumiem saistītie finanšu riski tiek pārvaldīti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu aktīvu un zelta pārvaldīšanas kārtību".

Ieguldījumi tiek pārvaldīti, tos sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Katram ieguldījumu portfeļa veidam noteikto parametru, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu un ienesīguma mērķi, ievērošanu kontrolē Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa. Ieguldījumu, t.sk. ar tiem saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārrauga ieguldījumu pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē finanšu ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās finanšu tirgus attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ieguldījumu pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Tirgus operāciju pārvalde regulāri informē Latvijas Bankas padomi par ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem.

Latvijas Bankas darbības riski tiek pārvaldīti ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas darbību, reputāciju vai finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātiem Latvijas Bankas procesu neatbilstošas vai kļūdainas izpildes, darbinieka rīcības vai bezdarbības, Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūras, informācijas sistēmu vai pārējās Latvijas Bankas infrastruktūras neatbilstošas darbības vai nepieejamības dēļ vai ārēju apstākļu dēļ.

Latvijas Bankā darbības riski tiek pārvaldīti vienotā darbības risku pārvaldīšanas ietvarā, kur būtiskākie darbības riski ir atbilstības riski (t.sk. interešu konflikta novēršanas, pretkorupcijas kontroles, fizisko personu datu aizsardzības, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas un darba vides aizsardzības nodrošināšanas jomās), darbības nepārtrauktības riski, fiziskās drošības riski, informācijas drošības riski un informācijas sistēmu riski (t.sk. kiberdrošības riski).

Darbības riskus Latvijas Bankā pārvalda procesos un projektos, identificējot un novērtējot riskus un atkarībā no risku vērtējuma nosakot un īstenojot piemērotāko rīcību. Darbības risku pārvaldīšanu organizē Latvijas Bankas darbības risku vadītājs, un to ikdienā veic par Latvijas Bankas procesu izpildi atbildīgās Latvijas Bankas struktūrvienības, projektu vadītāji un citi Latvijas Bankas darbinieki. Darbības risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas valdes izveidotā Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja, kas ikdienā nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordinēšanu un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā.

Atbilstības riski tiek pārvaldīti ar mērķi nodrošināt Latvijas Bankas darbības atbilstību tiesību aktu prasībām.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības riski tiek pārvaldīti ar mērķi mazināt iespējamu

negatīvu ietekmi uz kritisko procesu izpildi, kuru pārtraukšana var radīt negatīvas sekas Latvijas finanšu sistēmai vai negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu, t.sk. nodrošinot kritisko procesu nepārtrauktu izpildi vai atjaunošanu pēc iespējas īsākā laikā un pilnā apmērā to izpildes traucējumu vai pārtraukumu gadījumos, kā arī incidentu efektīvu pārvaldīšanu.

Fiziskās drošības riski, t.sk. ar ugunsdrošību un civilo aizsardzību saistītie riski, tiek pārvaldīti ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas objektā esošu personu, Latvijas Bankas objektu, vērtību pārvaldījumu un Latvijas Bankas rīkoto pasākumu fizisko drošību.

Informācijas drošības riski tiek pārvaldīti ar mērķi nepieļaut aizsargājamas informācijas nesankcionētu izpaušanu vai izmantošanu, klasificējot informāciju atbilstoši tās konfidencialitātei un attiecīgi to aizsargājot, vienlaikus rūpējoties, lai aizsardzības pasākumi Latvijas Banku nekavē laikus sniegt neklasificētu informāciju sadarbības partneriem un sabiedrībai.

Informācijas sistēmu riski, t.sk. kiberdrošības riski, tiek pārvaldīti ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas informācijas sistēmu un infrastruktūras pieejamību, drošību un integritāti. Latvijas Bankā informācijas sistēmas tiek klasificētas atbilstoši to nozīmīgumam Latvijas Bankas uzdevumu veikšanā un tajās apstrādājamo datu konfidencialitātes, integritātes un pieejamības prasībām, nosakot katram klasifikācijas līmenim atbilstošu fizisko un loģisko aizsardzību.

Ņemot vērā augošos kiberdrošības riskus, 2017. gadā tika veiktas papildu drošības pārbaudes un īstenoti pasākumi Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūras un informācijas sistēmu aizsardzības pilnveidei.

Latvijas Bankas darbinieki tiek izglītoti risku pārvaldīšanas jomā, t.sk. nolūkā uzturēt atbilstošas darbinieku zināšanas un iemaņas regulāri tiek rīkotas mācības un testi.

IEKŠĒJAIS AUDITS UN ĀRĒJĀ REVĪZIJA

Iekšējais audits, izmantojot sistēmisku un plānveidīgu pieeju, sniedz Latvijas Bankas vadībai objektīvu un neatkarīgu vērtējumu par Latvijas Bankas pārvaldības, risku pārvaldīšanas, kontroles sistēmas un procesu efektivitāti, kā arī sniedz konsultācijas Latvijas Bankas darbības pilnveidei.

Iekšējo auditu Latvijas Bankā veic Iekšējā audita pārvalde. Iekšējo auditu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas iekšējā audita politiku" un Iekšējā audita pārvaldes nolikumu. Iekšējo auditu veic, ievērojot Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses pamatprincipus", "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskos standartus" un "Ētikas kodeksu".

Iekšējā audita darbības atbilstību Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskajiem standartiem" un "Ētikas kodeksam" reizi piecos gados vērtē arī ārējais vērtētājs. 2015. gadā ārējo novērtējumu veica PricewaterhouseCoopers SIA, un šis novērtējums apstiprināja iekšējā audita darbības atbilstību minētajiem standartiem un "Ētikas kodeksam".

Iekšējais audits aptver visas Latvijas Bankas darbības jomas. Iekšējos auditus plāno un veic, pamatojoties uz risku novērtējumu. Par katra iekšējā audita rezultātiem Iekšējā audita pārvaldes vadītājs ziņo Latvijas Bankas prezidentam un Latvijas Bankas revīzijas komitejai. Reizi ceturksnī Latvijas Bankas revīzijas komiteja kopā ar Iekšējā audita pārvaldes vadītāju izskata iekšējo auditu rezultātus, ieteikumus un to ieviešanas gaitu. Par iekšējā audita darbību reizi gadā tiek ziņots Latvijas Bankas padomei.

Iekšējā audita pārvalde veic iekšējos auditus arī saskaņā ar Eirosistēmas/ECBS Iekšējo auditoru komitejas auditu plānu. 2017. gadā Iekšējā audita pārvalde veikusi divus šādus iekšējos auditus Latvijas Bankā.

Iekšējā audita pārvaldes darbinieki iesaistās arī citu Eirosistēmas/ECBS iekšējā audita uzdevumu izpildē, un 2017. gadā Iekšējā audita pārvaldes darbinieki strādāja trīs darba grupās, kas ir atbildīgas par Eirosistēmas/ECBS iekšējo auditu plānošanu un izpildi, kā arī vienā šādā Eirosistēmas/ECBS iekšējā auditā veica iekšējā audita pārbaudes citās Eirosistēmas centrālajās bankās. Savukārt, lai veicinātu auditoru mobilitāti un zināšanu pilnveidi, tika īstenota iekšējo auditoru īstermiņa apmaiņa ar *Národná banka Slovenska*.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas finanšu pārskatu revīziju veic ECB Padomes ieteikti un ES Padomes apstiprināti neatkarīgi ārējie revidenti. Par Latvijas Bankas 2015.–2019. gada finanšu pārskatu revidentu apstiprināta zvērinātu revidentu komercsabiedrība "KPMG Baltics SIA".

Iekšējā audita un Latvijas Bankas ārējā revidenta, kas veic Latvijas Bankas gada finanšu pārskatu revīziju, darbību pārrauga Latvijas Bankas revīzijas komiteja.

LATVIJAS BANKAS 2017. GADA FINANŠU PĀRSKATI



BILANCE

		(gada beigās; tūkst. eiro)	
	Skaidrojums ¹	2017	2016
AKTĪVI			
Zelts un zeltā izteiktās prasības	6.	230 856	234 305
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	7.	3 608 692	3 092 076
Prasības pret Starptautisko Valūtas fondu		143 477	153 992
Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi		3 465 215	2 938 084
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	8.	355 065	358 839
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	9.	101 333	144 564
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi eiro	10.	244 660	257 160
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas		244 660	257 160
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	11.	438	9 071
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	12.	8 131 197	6 319 754
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri		6 719 984	4 357 306
Pārējie vērtspapīri		1 411 213	1 962 448
Eirosistēmas iekšējās prasības	13.	4 604 114	4 195 918
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā		115 082	115 082
Prasības par Eiropas Centrālajai bankai nodotajām ārējām rezervēm		163 480	163 480
Pārējās prasības Eurosistēmā		4 325 552	3 917 356
Pārējie aktīvi	14.	222 287	160 618
KOPĀ AKTĪVI		17 498 642	14 772 305

¹ No 68. lappuses līdz 109. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

<i>(turpinājums)</i>	<i>(gada beigās; tūkst. eiro)</i>		
	Skaidrojums	2017	2016
PASĪVI			
Banknotes apgrozībā	15.	4 314 088	4 150 106
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	16.	5 712 980	4 191 147
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)		5 712 980	4 191 147
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	17.	22 610	720
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	18.	215 712	212 239
Saistības pret valdību		29 516	46 710
Pārējās saistības		186 196	165 529
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	19.	2 535	17 888
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	20.	144 324	159 844
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	21.	634	–
Eirosistēmas iekšējās saistības	13.	6 339 683	5 292 395
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)		6 339 683	5 292 395
Pārējās saistības	22.	305 552	294 614
Kapitāls un rezerves	23.	440 524	453 352
KOPĀ PASĪVI		17 498 642	14 772 305

PELŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

		(tūkst. eiro)	
	Skaidrojums	2017	2016
Tīrie procentu ienākumi	33.	71 498	56 801
Procentu ienākumi		138 189	102 982
Procentu izdevumi		-66 691	-46 181
Finanšu operāciju, pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā un uzkrājumu finanšu riskiem tīrais rezultāts		-28 175	-100 590
Realizētie finanšu operāciju guvumi	34.	33 292	38 539
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	23., 35.	-18 791	-52 729
Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam	36.	-42 676	-86 400
Tīrie komisijas maksas izdevumi		-3 087	-2 200
Komisijas maksas ienākumi		397	396
Komisijas maksas izdevumi		-3 484	-2 596
Ienākumi no līdzdalības kapitālā	37.	5 258	5 242
Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts	38.	3 651	10 834
Citi bankas darbības ienākumi	39.	12 382	81 051
TĪRIE IENĀKUMI		61 527	51 138
Darba samaksa	40.	-17 616	-17 184
Sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis	40.	-3 962	-3 852
Naudas zīmju iegādes izdevumi	41.	-4 542	-7 283
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	14.	-3 750	-3 755
Pārējie bankas darbības izdevumi	42.	-7 773	-7 291
PĀRSKATA GADA PEĻŅA		23 884	11 773

KOPĒJĀS ATZĪTĀS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU PĀRSKATS

		(tūkst. eiro)	
	Skaidrojums	2017	2016
Pārskata gada peļņa		23 884	11 773
Pārvērtēšana	23.	-18 274	-16 416
Uzkrātā pārvērtēšanas rezultāta realizēšana	23.	-29 576	-26 565
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	23., 35.	18 791	52 729
Pārvērtēšanas konta pārmaiņas kopā	23.	-29 059	9 748
KOPĀ		-5 175	21 521

Latvijas Bankas valde 2018. gada 13. martā apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 64. lappuses līdz 109. lappusei.

LATVIJAS BANKAS VALDE

M. Kālis

I. Posuma

J. Blūms

J. Caune

H. Ozols

R. Vānags

1. PAMATDARBĪBA

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka un ECBS un Eirosistēmas dalībniece. Tā dibināta 1922. gada 19. septembrī (darbība atjaunota 1990. gadā). Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, t.sk. ECB tiesību aktus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un ECBS un ECB Statūtiem.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Latvijas Bankai ir šādi pamatuzdevumi:

- līdzdarboties Eirosistēmas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- pārvaldīt ārējās rezerves un pārējos finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi;
- sadarboties ar ECB, pārējo ES valstu un citu valstu centrālajām bankām un citām finanšu institūcijām;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam un sniegt finanšu pakalpojumus citiem tirgus dalībniekiem;
- konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu monetārās politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos;
- uzturēt Kredītu reģistru;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirksanai un pārdošanai komercdarbības veidā;
- pildīt Valsts analīzes centra un Monētu valsts analīzes centra funkcijas, nodrošinot efektīvu naudas viltojumu analīzi.

Latvijas Banka neprasa un nepieņem norādījumus no Latvijas un citu ES valstu valdībām, ES institūcijām un citām nacionālajām, ārvalstu vai starptautiskajām institūcijām un to struktūrām. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Banka savu darbību tās uzdevumu izpildes ietvaros galvenokārt finansē no finanšu ieguldījumu pārvaldīšanas ienākumiem.

Latvijas Bankas centrālais birojs atrodas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā. Skaidrās naudas glabāšanu, apstrādi un apriti Latvijas Banka nodrošina, izmantojot tās filiāles Rīgā un Liepājā.

2. NOZĪMĪGĀKIE GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Šajā skaidrojumā sniegts finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoto nozīmīgāko Latvijas Bankas grāmatvedības principu īss apraksts.

2.1. FINANŠU PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar ECB 2016. gada 3. novembra Pamatnostādni par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (pārstrādāta versija) (ECB/2016/34), Latvijas Bankas padomes kārtību "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" un likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu.

2.2. FINANŠU PĀRSKATU POSTEŅU NOVĒRTĒŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējo izmaksu grāmatvedības principu. Zelts, parāda vērtspapīri (izņemot līdz termiņa beigām turētos parāda vērtspapīrus un monetārās politikas mērķiem turētos vērtspapīrus, kas novērtēti amortizēto izmaksu vērtībā), līdzdalība kapitālā (izņemot līdzdalību ECB kapitālā), biržā tirgotie valūtas

maiņas nākotnes līgumi un atvasinātie procentu likmju finanšu instrumenti novērtēti patiesajā vērtībā. Biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi novērtēti saskaņā ar 2.15. skaidrojumā aprakstītajiem principiem, un šo līgumu uzskaites vērtības un patiesās vērtības salīdzinājums atspoguļots 5. skaidrojumā.

2.3. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU PATIESĀ VĒRTĪBA

Patiesā vērtība ir cena, par kādu iespējams pārdot finanšu aktīvu vai nodot finanšu saistības ierastā darījumā starp tirgus dalībniekiem novērtēšanas datumā.

Finanšu instrumentu patieso vērtību Latvijas Banka nosaka, pamatojoties uz kotētajām cenām aktīvā tirgū, citiem finanšu tirgus informācijas avotiem vai diskontētajām naudas plūsmām. Diskontētās naudas plūsmas tiek modelētas, pamatojoties uz kotētajām finanšu instrumentu tirgus cenām un naudas tirgus procentu likmēm. Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu, kā arī to finanšu instrumentu, kuri nav novērtēti patiesajā vērtībā, bet kuru aplēstā patiesā vērtībā atšķiras no to uzskaites vērtības, sadalījums, ņemot vērā patiesās vērtības noteikšanas hierarhiju, atspoguļots 5. skaidrojumā.

2.4. ĀRVALSTU VALŪTU UN ZELTA NOVĒRTĒJUMS

Ārvalstu valūtu novērtēšanai Latvijas Banka piemēro ECB publicētos ārvalstu valūtu kursus. Zelta cenu nosaka, pamatojoties uz kotēto zelta tirgus cenu ASV dolāros un ECB publicēto ASV dolāra kursu attiecībā pret eiro. SDR kursu nosaka, pamatojoties uz SVF publicētajiem SDR valūtu groza svāriem un ECB publicētajiem attiecīgo valūtu kursiem.

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteiktas eiro pēc attiecīgā ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Nemonetārie aktīvi un saistības, kas novērtētas sākotnējo vai amortizēto izmaksu vērtībā, izteiktas eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā.

Darījumus ārvalstu valūtās iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijas aprēķinā. Darījumi ārvalstu valūtā, kuri samazina attiecīgo valūtas pozīciju, rada realizētos guvumus vai zaudējumus. Darījumu ārvalstu valūtās un ārvalstu valūtas pozīcijas pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā ārvalstu valūtas pārvērtēšanas rezerve (pārvērtēšanas konts) saskaņā ar 2.23. skaidrojumā aprakstītajiem principiem. Šajā skaidrojumā un 2.23. skaidrojumā aprakstītie darījumu ārvalstu valūtās novērtējuma un uzskaites principi piemēroti arī zeltam.

Nozīmīgākie 2017. gada un 2016. gada beigās bilances sagatavošanā izmantotie ārvalstu valūtu kursi (valūtas vienības par 1 eiro) un zelta cena (eiro par Trojas unci) ir šādi.

(gada beigās)

	2017	2016	Pārmaiņas (%)
ASV dolārs (USD)	1.1993	1.0541	13.8
Japānas jena (JPY)	135.01	123.40	9.4
Kanādas dolārs (CAD)	1.5039	1.4188	6.0
Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)	0.88723	0.85618	3.6
Zelts (XAU)	1081.881	1098.046	-1.5

2.5. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU ATZĪŠANA UN ATZĪŠANAS PĀRTRAUKŠANA

Finanšu aktīvi un finanšu saistības tiek atzītas bilancē tad, kad Latvijas Banka kļuvusi par attiecīgajā finanšu darījumā iesaistīto personu.

Finanšu aktīvu atzīšana tiek pārtraukta, kad beidzas vai ir nodotas līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām, kas izriet no attiecīgā finanšu aktīva, tādējādi ar to saistītie riski un tiesības uz atlīdzību ir nodotas un Latvijas Banka nesaglabā kontroli pār aktīvu. Finanšu saistību atzīšana tiek pārtraukta, kad attiecīgās saistības tiek dzēstas.

Finanšu aktīvu pirkšana vai pārdošana parastajā veidā tiek atzīta un atzīšana tiek pārtraukta norēķinu dienā.

2.6. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU IESKAITS

Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu veic un finanšu pārskatos tīro atlikumu uzrāda tikai tad, ja iepriekš noslēgts līgums par finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu un paredzēta vienlaicīga attiecīgo aktīvu atsavināšana un saistību dzēšana.

2.7. APLĒŠU UN PIENĒMUMU IZMANTOŠANA

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas aplēses un izdarīti pieņēmumi, kas ietekmē atsevišķu finanšu pārskatos uzrādīto aktīvu, saistību un iespējamo saistību apjomu. Notikumi nākotnē var ietekmēt minētās aplēses un pieņēmumus. Šādu aplēšu un pieņēmumu maiņas ietekme tiek uzrādīta pārskata gada un turpmāko gadu, uz kuriem tā attiecas, finanšu pārskatos.

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas šādas svarīgākās aplēses un izdarīti šādi pieņēmumi: attiecībā uz aktīvu vērtības samazināšanos (sk. 2.19. skaidrojumu), SNB akciju novērtēšanas patiesajā vērtībā metodi (sk. 14.2. skaidrojumu), lata banknošu un monētu, kuras nav apmainītas pret eiro naudas zīmēm, apmaiņas iespējamību (sk. 2.20. skaidrojumu), pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu lietderīgās lietošanas laiku (sk. 2.17. un 2.18. skaidrojumu), kolekcijas monētu atpirkšanas iespējamību (sk. 2.21. skaidrojumu), uzkrājumiem tirgus riskam un kredīriskam (sk. 2.22. un 36. skaidrojumu), patiesās vērtības noteikšanas iedalījumu (sk. 5. skaidrojumu) un sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikuma daļas atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā metodi (sk. 23. skaidrojumu).

2.8. ZELTS UN ZELTĀ IZTEIKTĀS PRASĪBAS

Zeltu bilancē uzrāda tā tirgus vērtībā saskaņā ar 2.4. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

Zelta pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā ārvalstu valūtas pārvērtēšanas rezerve saskaņā ar 2.23. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.9. PARĀDA VĒRTSPAPĪRI

Parāda vērtspapīri atspoguļoti bilancē to patiesajā vērtībā, izņemot līdz termiņa beigām turētos parāda vērtspapīrus un monetārās politikas mērķiem turētos vērtspapīrus, kas novērtēti amortizēto izmaksu vērtībā. Līdz termiņa beigām turēti vērtspapīri ir tādi vērtspapīri ar fiksētiem vai nosakāmiem maksājumiem un fiksētu termiņu, kurus Latvijas Bankai ir nolūks turēt līdz to termiņa beigām.

Vērtspapīru procenti, t.sk. prēmija un diskonts, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi (sk. arī 2.24. skaidrojumu).

Parāda vērtspapīru darījumu un patiesajā vērtībā uzrādīto parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā vērtspapīru pārvērtēšanas rezerve saskaņā ar 2.23. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.10. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PIRKŠANU AR ATPĀRDOŠANU

Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas nopirkti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīru pirkšanas rezultātā samaksātie naudas līdzekļi uzrādīti Latvijas Bankas bilancē nominālvērtībā kā prasības pret vērtspapīru pārdevēju.

Vērtspapīru pirkšanas un atpārdošanas cenas starpība pakāpeniski atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi attiecīgā līguma darbības laikā.

2.11. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PĀRDOŠANU AR ATPIRKŠANU

Līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas pārdoti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu, uzrādīti attiecīgajā Latvijas Bankas bilances postenī kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Vērtspapīru pārdošanas rezultātā saņemtie naudas līdzekļi atspoguļoti bilancē nominālvērtībā kā saistības pret vērtspapīru pircēju.

Vērtspapīru pārdošanas un atpirkšanas cenas starpība pakāpeniski atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

2.12. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Vērtspapīri, kas aizdoti saskaņā ar automatizētās vērtspapīru aizdevumu programmas līgumiem, uzrādīti bilancē kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Saņemtais nodrošinājums bilancē uzrādīts tikai tad, ja to veido Latvijas Bankas kontā ieskaitītu naudas līdzekļu ķīla.

Ienākumi par vērtspapīru aizdošanu atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi.

2.13. AIZDEVUMI KREDĪTIESTĀDĒM, NOGULDĪJUMI UN TAMLĪDZĪGAS FINANŠU PRASĪBAS UN FINANŠU SAISTĪBAS

Aizdevumi kredītiestādēm, noguldījumi un tamlīdzīgas finanšu prasības un finanšu saistības bilancē uzrādītas nominālvērtībā.

2.14. LĪDZDALĪBA KAPITĀLĀ

Līdzdalība kapitālā ietver Latvijas Bankas ilgtermiņa ieguldījumus pašu kapitāla instrumentos. Latvijas Bankai nevienā institūcijā nav kontroles vai būtiskas ietekmes, tāpēc līdzdalība kapitālā netiek uzskaitīta kā ieguldījums meitas sabiedrībā vai asociētajā sabiedrībā. Pašu kapitāla instrumenti uzrādīti bilancē patiesajā vērtībā, izņemot līdzdalību ECB kapitālā, ko saskaņā ar ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteikto bilancē uzrāda sākotnējo izmaksu vērtībā.

Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzītas bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve.

2.15. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem, kuru līgumvērtība vai nosacītā vērtība uzrādīta ārpusbilances posteņos. Biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus darījuma dienā iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijā pēc darījuma tagadnes kursa un uzrāda bilancē eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Pārējos atvasinātos finanšu instrumentus uzrāda bilancē patiesajā vērtībā.

Atvasināto finanšu instrumentu procenti, t.sk. biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu tagadnes un nākotnes procentu likmju starpība, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi vai izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā. Biržā tirgoto procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumu, kā arī biržā netirgoto procentu likmju mijmaiņas līgumu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ņemot vērā veikto norēķinu. Pārējo atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve saskaņā ar 2.23. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.16. UZKRĀTIE PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Uzkrātie procentu ienākumi un izdevumi uzrādīti bilancē pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

2.17. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļi ir materiāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Pamatlīdzekļu kapitalizācijas limits ir 150 eiro, izņemot nekustamā īpašuma uzlabojumu un pamatlīdzekļu daļu nomaiņas izmaksas, kurām Latvijas Bankas valde noteikusi augstāku kapitalizācijas limitu atkarībā no to nozīmīguma. Pamatlīdzekļi tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanai, kā arī citu pamatlīdzekļu uzturēšanai un Latvijas Bankas darbības nodrošināšanai.

Pamatlīdzekļi uzrādīti bilancē sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Nolietojumu aprēķina noteiktajā pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laikā pēc lineārās metodes. Būvniecības vai sagatavošanas stadijā esošajiem pamatlīdzekļiem, zemei un mākslas priekšmetiem nolietojums netiek rēķināts. Ēkas un būves tiek uzskaitītas pa atsevišķiem komponentiem, un katram komponentam noteikts atšķirīgs lietderīgās lietošanas laiks.

2017. gadā pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks netika mainīts. 2017. un 2016. gadā noteiktais pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks bija šāds.

	(gados)	
	2017	2016
Ēkas un to sastāvdaļas, teritorijas labiekārtošana, t.sk.	5–100	5–100
ēku būvkonstrukcijas	100	100
ēku apdare, iekārtas un inženierkomunikācijas	5–20	5–20
Transportlīdzekļi	10–15	10–15
Telpu iekārtas un inventārs	5–25	5–25
Naudas apstrādes, pārbaudes un glabāšanas iekārtas	5–15	5–15
Datortehnika un telekomunikāciju aparatūra	2–5	2–5
Pārējie pamatlīdzekļi	5–15	5–15

Saskaņā ar vispārpieņemtajiem risku ierobežojošo darījumu uzskaites principiem atsevišķu pamatlīdzekļu sākotnējo izmaksu vērtībā ietverts ar to izveidi saistīto valūtas risku ierobežojošo finanšu darījumu efektīvais rezultāts.

2.18. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

Nemateriālie aktīvi ir nemateriāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Nemateriālo aktīvu kapitalizācijas limits ir 150 eiro. Nemateriālie aktīvi ietver programmatūru lietošanas tiesības un citas tiesības.

Nemateriālie aktīvi uzrādīti bilancē to sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīta uzkrātā amortizācija un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Attiecīgo tiesību iegādes izmaksu amortizāciju aprēķina to lietderīgās lietošanas laikā, bet ne ilgāk par 10 gadiem, izmantojot lineāro metodi.

Latvijas Bankas veiktās programmatūru izstrādes izmaksas tiek atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

2.19. AKTĪVU VĒRTĪBAS SAMAZINĀŠANĀS

Aktīva vērtības samazināšanās notiek, ja tā uzskaites vērtība pārsniedz atgūstamo vērtību. Atklājot aktīva vērtības samazināšanās pazīmes, attiecīgajam aktīvam tiek aplēsta atgūstamā vērtība un, ja atgūstamā vērtība ir mazāka par attiecīgā aktīva uzskaites vērtību, tiek izveidoti atbilstoši vērtības samazināšanās uzkrājumi. Šos vērtības samazināšanās uzkrājumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā, attiecīgi samazinot aktīva uzskaites vērtību.

Monētārās politikas mērķiem turētajiem vērtspapīriem aktīva vērtības samazināšanās novērtējumu veic ECB, nosakot, vai gaidāmas pārmaiņas nākotnes naudas plūsmās un vai pastāv citi faktori, kas apgrūtinātu vērtspapīra emitenta saistību izpildi. Aktīvu vērtības samazināšanās notiek, ja monetārās politikas mērķiem turēto vērtspapīru uzskaites vērtība pārsniedz atgūstamo vērtību, kas savukārt noteikta kā tagadnes vērtība aplēstajai nākotnes naudas plūsmai. ECB Padome apstiprina ECB veiktā aktīvu vērtības samazināšanās novērtējuma rezultātus.

2.20. NAUDA APGROZĪBĀ

Ievērojot to, ka eiro banknotes emitē visas eiro zonas NCB un ECB, tās savā bilancē uzrāda noteiktu daļu no kopējā Eurosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma. ECB piešķirtā daļa ir 8% no kopējā Eurosistēmas emitēto banknošu apjoma, NCB – pārējie 92%, kas sadalīti atbilstoši katras NCB daļai ECB kapitālā un uzrādīti bilances postenī "Banknotes apgrozībā". Latvijas Bankai piešķirtā daļa no kopējā Eurosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma ir lielāka nekā Latvijas Bankas faktiski emitēto eiro banknošu tīrais apjoms (sk. 15. skaidrojumu), tāpēc bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās prasības" uzrādītas prasības pret ECB par banknošu pārdali Eurosistēmā.

Saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likumu latu skaidrās naudas nomaiņas pret eiro periods Latvijas Bankā ir bez termiņa ierobežojuma.

Latvijas Bankas emitētās lata banknotes un monētas, kuras nav apmainītas pret eiro naudas zīmēm, bilancē uzrāda, ievērojot šo lata naudas zīmju apmaiņas iespējamību 20 gadu laikā kopš eiro ieviešanas.

Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās eiro monētas un tās lata banknotes un monētas, par kurām Latvijas Banka atzinusi saistības, izņemot kolekcijas monētas, uzrādītas bilances postenī "Pārējās saistības" nominālvērtībā.

2.21. KOLEKCIJAS MONĒTAS

Pārdotās kolekcijas monētas neietver bilances saistībās, jo šo monētu atpirkšanas iespējamība ir neliela vai arī tajās esošā dārgmetāla vērtība pārsniedz to nominālvērtību. Kolekcijas monētu pārdošanas ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī. Lata zelta apgrozības un jubilejas un piemiņas monētām piemēro kolekcijas monētām noteiktos grāmatvedības principus.

2.22. UZKRĀJUMI

Uzkrājumi tiek atzīti finanšu pārskatos, ja pagātnes notikumu vai darījumu rezultātā Latvijas Bankai izveidojies juridisks vai prakses radīts pienākums, kura apjoms iespējams ticami novērtēt un kura izpildes rezultātā gaidāma naudas līdzekļu aizplūde no Latvijas Bankas.

Papildus tam, balstoties uz pamatotām risku aplēsēm, Latvijas Bankas padome lemj par uzkrājumu veidošanu tirgus riskam (cenas, procentu likmju un valūtas risks) un kredītriskam saistībā ar Latvijas Bankas ieguldījumu pārvaldīšanas un citiem finanšu darījumiem (sk. arī 36. skaidrojumu).

2.23. FINANŠU INSTRUMENTU UN ĀRVALSTU VALŪTAS UN ZELTA POZĪCIJAS PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU ATZĪŠANA

Finanšu instrumentu un ārvalstu valūtas un zelta pozīcijas peļņa un zaudējumi atzīti saskaņā ar šādiem principiem, kas noteikti ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem:

- a) realizētie guvumi un realizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā;
- b) nerealizētie guvumi atzīti bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve;
- c) pārskata gada beigās bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve ietvertie nerealizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ja tie pārsniedz

iepriekš aprēķinātos attiecīgā finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas pārvērtēšanas guvumus;

d) nerealizētie zaudējumi, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, nākamajos gados netiek reversēti un ieskaitīti ar attiecīgā finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas nerealizētajiem guvumiem;

e) nerealizētos zaudējumus, kas aprēķināti finanšu instrumentam vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai, neieskaita ar citam finanšu instrumentam vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai aprēķinātajiem nerealizētajiem guvumiem.

Realizētos un nerealizētos guvumus un zaudējumus aprēķina pēc finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējo izmaksu metodes. Finanšu instrumenta vai ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējās izmaksas samazina vai palielina par nerealizētajiem zaudējumiem, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

2.24. PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Procentu ienākumi ietver procentus par vērtspapīriem, vērtspapīru aizdošanu, izvietotajiem noguldījumiem, izsniegtajiem aizdevumiem, biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem, Eirosistēmas iekšējām prasībām, kā arī negatīvos procentus par piesaistītajiem noguldījumiem. Procenti par vērtspapīriem ietver arī prēmiju un diskontu, ko amortizē vērtspapīra termiņa laikā pēc lineārās metodes.

Procentu izdevumi ietver procentus par piesaistītajiem Latvijas valdības, kredītiestāžu un citu finanšu institūciju noguldījumiem, procentus par biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem, Eirosistēmas iekšējām saistībām, kā arī negatīvos procentus par izvietotajiem noguldījumiem.

Saņemamie negatīvie procenti peļņas un zaudējumu aprēķinā uzrādīti kā procentu ienākumi, bet maksājamie negatīvie procenti – kā procentu izdevumi. Bilancē uzkrātie negatīvie procenti par saistībām uzrādīti bilances postenī "Pārējie aktīvi", bet uzkrātie negatīvie procenti par aktīviem – bilances postenī "Pārējās saistības".

2.25. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā finanšu instrumenta atsavināšanas brīdī vai norēķinu brīdī.

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi ietver realizētos atvasināto finanšu instrumentu, parāda vērtspapīru un valūtas maiņas darījumu guvumus un zaudējumus.

2.26. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzītas bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve.

Dividendes no līdzdalības kapitālā atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā, iegūstot to saņemšanas tiesības.

Saskaņā ar ECB Padomes lēmumu ECB Padome veic ienākumu, kurus ECB gūst par prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā, kā arī "Vērtspapīru tirgu programmas", "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas", trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" un VSAIP ietvaros gūto ienākumu starpperioda sadali par pārskata gadu, kurā šie ienākumi radušies. ECB starpperioda peļņas sadale notiek nākamā gada janvārī, tomēr ECB Padome var nolemt to neveikt, ja ECB pārskata gada peļņa ir mazāka par ECB ienākumiem, kas iekļauti ECB starpperioda peļņas sadalē, kā arī ja ECB Padome nolemj izveidot uzkrājumus valūtas kursa, procentu likmju un zelta cenas

riskam un kredītriskam. Turklāt ECB Padome var nolemt veikt atskaitījumus no ECB starpperioda peļņas sadales rezultāta par ECB izdevumiem saistībā ar eiro banknošu emisiju un apkalpošanu, bet nepārsniedzot ienākumus par prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā.

Pēc ECB gada finanšu pārskatu apstiprināšanas ECB Padome sadala atlikušo pārskata gadā gūtās ECB peļņas daļu eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā (sk. 13.1. skaidrojumu).

Ienākumi no līdzdalības ECB kapitālā uzrādīti peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Ienākumi no līdzdalības kapitālā".

2.27. TĪRAIS MONETĀRO IENĀKUMU PĀRDALES REZULTĀTS

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem eiro zonas NCB gūst ienākumus, īstenojot Eirosistēmas vienoto monetāro politiku. Eirosistēmas kopējie monetārie ienākumi atbilst ienākumiem no aktīviem, kas rodas, emitējot eiro banknotes un piesaistot kredītiestāžu noguldījumus. Šie ienākumi tiek pārdalīti eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā. Pirmos sešus gadus pēc pievienošanās Eirosistēmai NCB monetārie ienākumi tiek koriģēti saskaņā ar noteiktu koeficientu, lai novērstu nozīmīgas eiro zonas NCB ienākumu svārstības (sk. arī 33. skaidrojumu).

Latvijas Bankas tīrie samaksātie monetārie ienākumi ietver ienākumus par Latvijas Bankas iezīmētajiem aktīviem, no kuriem atskaitīti izdevumi par Latvijas Bankas monetārajām saistībām. Monetāro ienākumu pārdalei iezīmētie Latvijas Bankas aktīvi ietver zeltu, monetārās politikas operāciju rezultātā iegūtos aktīvus, Eirosistēmas iekšējās prasības, kā arī tādu pārējo aktīvu apjomu, kurš nepieciešams, lai pilnībā segtu monetārās saistības. Savukārt Latvijas Bankas monetārās saistības ietver banknotes apgrozībā, kredītiestāžu noguldījumus monetārās politikas operāciju rezultātā, kā arī Eirosistēmas iekšējās saistības.

Latvijas Bankas saņemtie monetārie ienākumi atbilst Latvijas Bankas Eirosistēmas kopējo monetāro ienākumu daļai, kas noteikta, pamatojoties uz Latvijas Bankas daļu ECB kapitālā.

2.28. BANKNOŠU UN MONĒTU IEGĀDES IZDEVUMI

Banknošu un monētu iegādes izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā banknošu un monētu iegādes brīdī.

2.29. PĀRĒJIE IZDEVUMI UN IENĀKUMI

Pārējos bankas darbības izdevumus un ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu. Uzkrāto izdevumu un uzkrāto ienākumu summu pārskata periodam aprēķina atbilstoši pārskata periodā saņemto vai sniegto pakalpojumu apjomam. Nomas maksājumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam.

3. LATVIJAS BANKAS FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA UN DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTU KOPSAVILKUMS

3.1. FINANSIĀLAIS STĀVOKLIS

Latvijas Bankas aktīvi 2017. gadā palielinājās par 2 726.3 milj. eiro, un to galvenokārt noteica vērtspapīru iegādes monetārās politikas mērķiem.

Īstenojot ECB Padomes lēmumus par VSAIP, Latvijas Banka 2017. gadā veica Latvijas valdības un starptautisko institūciju emitētu vērtspapīru iegādes un galvenokārt šo iegāžu rezultātā bilances posteņa "Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri" atlikums pieauga par 2 362.7 milj. eiro. Euro zonas NCB iegādājās VSAIP vērtspapīrus proporcionāli to daļām ECB kapitālā.

Aktīvu pieaugumu bilances postenī "Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi" un atlikuma samazinājumu bilances posteņos "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem" un "Pārējie vērtspapīri" galvenokārt noteica ieguldījumu veikšana atbilstoši ECB Padomes noteiktajiem likviditātes pārvaldības principiem (sk. arī 4. skaidrojumu).

2017. gadā monetārās politikas operāciju (ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju) rezultātā kredītiestādēm izsniegto Latvijas Bankas aizdevumu apjoms samazinājās par 12.5 milj. eiro.

Pārējās prasības Eirosistēmā pieauga par 408.2 milj. eiro, un to galvenokārt noteica prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā pieaugums (sk. arī 13.4. skaidrojumu).

Banknotes apgrozībā 2017. gadā palielinājās par 164.0 milj. eiro atbilstoši eiro zonas NCB kopējā banknošu apgrozībā apjoma pieaugumam.

2017. gada beigās par 1 521.8 milj. eiro palielinājās kredītiestāžu noguldījumu atlikums, kas atspoguļots bilances postenī "Saisības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā".

Pārrobežu maksājumu rezultātā pieauga bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās saistības" uzrādītās saistības pret ECB par norēķinu rezultātu TARGET2 sistēmā (6 339.7 milj. eiro; 2016. gada beigās – 5 292.4 milj. eiro). Minēto pieaugumu galvenokārt noteica Latvijas Bankas maksājumi saistībā ar Latvijas valdības un starptautisko institūciju emitētu vērtspapīru iegādēm, kā arī kredītiestāžu noguldījumu atlikuma pieaugums.

Latvijas Bankas kapitāls un rezerves samazinājās par 12.8 milj. eiro, un to noteica finanšu instrumentu novērtējuma tīrās pārmaiņas (29.1 milj. eiro) un valsts ieņēmumos ieskaitītā 2016. gadā gūtās peļņas daļa (7.7 milj. eiro). Savukārt palielinošu ietekmi radīja 2017. gadā gūtā peļņa (23.9 milj. eiro).

3.2. DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTI

Latvijas Banka 2017. gadā guva 23.9 milj. eiro peļņu (2016. gadā – 11.8 milj. eiro). Tīrie procentu ienākumi 2017. gadā bija par 14.7 milj. eiro lielāki nekā 2016. gadā.

Procentu ienākumu pieaugumu par 35.2 milj. eiro ietekmēja procentu ienākumu par ieguldījumiem kāpums 20.0 milj. eiro apjomā, augot ienesīguma likmēm. Procentu ienākumi par monetārajām operācijām palielinājās par 15.1 milj. eiro galvenokārt sakarā ar 2017. gadā VSAIP ietvaros īstenotajām vērtspapīru iegādēm un lielākiem saņemtajiem negatīvajiem procentiem par kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumiem.

Procentu izdevumu pieaugumu par 20.5 milj. eiro galvenokārt noteica procentu izdevumu par ieguldījumiem kāpums saistībā ar Latvijas Bankas veiktajiem valūtas riska ierobežošanas darījumiem.

Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā apjoms bija 18.8 milj. eiro, un to ietekmēja vērtspapīru negatīvais pārvērtēšanas rezultāts, kuru noteica ienesīguma likmju kāpums 2017. gada nogalē.

2017. gadā tika izveidoti papildu uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam 42.7 milj. eiro apjomā (par 43.7 milj. eiro mazāk nekā 2016. gadā).

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ienākumi, ko eiro zonas NCB gūst, īstenojot Eirosistēmas monetāro politiku, tiek pārdalīti eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā. Latvijas Bankas tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts 2017. gadā bija 3.7 milj. eiro (2016. gadā – 10.8 milj. eiro).

Citu bankas darbības ienākumu samazinājumu galvenokārt noteica mazāki ienākumi no saistību par emitētajām lata naudas zīmēm pārvērtēšanas.

Kopējais atzītais finanšu rezultāts, kas ietver arī pārvērtēšanas konta atlikuma pārmaiņas, samazinājās par 26.7 milj. eiro, un to galvenokārt noteica mazāks peļņas un zaudējumu aprēķinā atzītais finanšu instrumentu negatīvais rezultāts (33.9 milj. eiro), lielāks pārvērtēšanas konta samazinājums (38.8 milj. eiro) un pārskata gada peļņas pieaugums par 12.1 milj. eiro salīdzinājumā ar 2016. gadu.

Latvijas Bankas darbības turpmāko finanšu rezultātu galvenokārt ietekmēs Eirosistēmas īstenotā monetārā politika un procentu likmju attīstība eiro zonas un ASV finanšu tirgos, jo Latvijas Banka pakļauta procentu likmju riskam.

4. FINANŠU IEGULDĪJUMU POLITIKA

Ieguldījumu pārvaldīšana tiek veikta saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ieguldījumu vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Eirosistēmas īstenoto monetāro politiku.

Ieguldījumi ietver bilances posteņos "Zelts un zeltā izteiktās prasības", "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem", "Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm" un "Pārējie vērtspapīri" uzrādītos aktīvus, kā arī atvasinātos finanšu instrumentus un valūtas maiņas tagadnes līgumus, kuru uzskaites vērtība uzrādīta bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

Ieguldījumi tiek pārvaldīti, pēc ieguldījumu stratēģijas un līdzekļu avota tos sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Piesaistīto ieguldījumu portfeļos ietver ieguldījumu daļu, kam atbilst Latvijas Bankas saistības ārvalstu valūtā pret valdību jeb valdības noguldījumi. Ieguldījumi, kas nav iekļauti piesaistīto ieguldījumu portfeļos (tīrie ieguldījumi), ietverti 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru, ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru, ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru, Latvijas valdības vērtspapīru un citos portfeļos. Daļu 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļos ietverti ieguldījumu un ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļus pārvalda ārējie ieguldījumu pārvaldītāji.

1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru, ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļiem un piesaistīto ieguldījumu portfeļiem noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi.

Ieguldījumu sadalījums pēc ieguldījumu portfeļa veida 2017. gada un 2016. gada beigās bija šāds.

	Portfeļa apjoms (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2017	2016	2017	2016
1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļi	3 708 630	3 043 063	63.9	52.5
Valdības 10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelis	–	1 156 619	–	19.9
Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļi	1 158 211	1 156 594	20.0	19.9
Ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelis	502 820	–	8.7	–
Zelta portfelis	230 856	234 505	4.0	4.0
Piesaistīto ieguldījumu portfeļi	144 324	159 844	2.5	2.8
Latvijas valdības vērtspapīru portfelis	49 481	49 606	0.9	0.9
Kopā	5 794 322	5 800 231	100.0	100.0

1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļu neitrālo portfeļu 2017. gada beigās veidoja Apvienotās Karalistes, ASV, eiro zonas valstu un Kanādas valdības 1–10 gadu vērtspapīru svērtais indekss.

Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļu neitrālo portfeļu veidoja ASV emitēto un ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru indekss.

2017. gada vidū Latvijas Banka izveidoja ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļu, ko veido eiro zonas valstu valdības vērtspapīri, kuri denominēti eiro un kuru sākotnējais termiņš ir 10 gadu.

Zelta portfeļu veido Latvijas Bankas zelta krājumi.

Piesaistīto ieguldījumu portfeļu neitrālo portfeļu veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem.

Latvijas valdības vērtspapīru portfeļu veido eiro denominēti Latvijas valdības vērtspapīri, kuru atlikušais termiņš to iegādes brīdī bija 5–10 gadu.

Latvijas Bankas ieguldījumu, izņemot piesaistītos ieguldījumus un zelta portfeļu, neitrālā portfeļa valūta ir eiro, ierobežojot valūtas risku. Piesaistīto ieguldījumu portfeļiem neitrālā portfeļa valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību valūtai.

Finanšu risku pārvaldīšanā izmantoto galveno metožu izklāsts sniegts 25.1. skaidrojumā.

BILANCES SKAIDROJUMI

5. PATIESĀS VĒRTĪBAS NOVĒRTĒJUMS

Latvijas Bankas aktīvu patiesā vērtība noteikta, ievērojot šādu hierarhiju (sk. arī 2.3. skaidrojumu):

- kotēta tirgus cena. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu identiska finanšu instrumenta cenu;
- tirgū novērojami dati. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu līdzīga finanšu instrumenta cenu, neaktīvā tirgū kotētu līdzīga vai identiska finanšu instrumenta cenu vai ar modeli, kura datu avots ir tirgū novērojami dati;
- tirgū nenovērojami dati. Patieso vērtību nosaka ar modeli, kurā tirgū nenovērojamu datu izmantojums ir nozīmīgs.

2017. gada un 2016. gada beigās Latvijas Bankas patiesajā vērtībā novērtētie aktīvi galvenokārt novērtēti, izmantojot kotētu tirgus cenu.

2017. gada un 2016. gada beigās līdzdalība SNB kapitālā novērtēta, izmantojot tirgū nenovērojamus datus. Novērtējums veikts, izmantojot 70% tīro aktīvu vērtības metodi (sk. arī 14.2. skaidrojumu).

Patiesajā vērtībā novērtēto finanšu instrumentu un zelta un to finanšu instrumentu, kuru patiesā vērtība atšķiras no to uzskaites vērtības, iedalījums pēc patiesās vērtības noteikšanas hierarhijas 2017. gada un 2016. gada beigās bija šāds.

	Uzskaites vērtība	Patiesā vērtība			Patiesā vērtība kopā	Uzskaites un patiesās vērtības starpība
		Kotēta tirgus cena	Tirgū novērojami dati	Tirgū nenovērojami dati		
2017. gada 31. decembrī						
Zelts	230 856	230 856	–	–	230 856	–
Vērtspapīri ieguldījumu portfeļos	5 280 437	4 766 081	517 419	–	5 283 500	3 063
Biržā netirgotie valūtas maiņas līgumi	30 907	–	27 971	–	27 971	–2 936
Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	6 781 748	6 811 835	–	–	6 811 835	30 087
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	30 414	–	–	30 414	30 414	–
Kopā	12 354 362	11 808 772	545 390	30 414	12 384 576	30 214
2016. gada 31. decembrī						
Zelts	234 305	234 305	–	–	234 305	–
Vērtspapīri ieguldījumu portfeļos	5 268 697	4 743 742	524 955	–	5 268 697	–
Biržā netirgotie valūtas maiņas līgumi	–13 237	–	–19 110	–	–19 110	–5 873
Procentu likmju mijmaiņas līgumi	–1	–	–1	–	–1	–
Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	4 401 629	4 423 185	–	–	4 423 185	21 556
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	32 235	–	–	32 235	32 235	–
Kopā	9 923 628	9 401 232	505 844	32 235	9 939 311	15 683

Šajā skaidrojumā ietvertie parāda vērtspapīri, t.sk. uzkrātie procentu ienākumi par šiem vērtspapīriem, uzrādīti bilances posteņos "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem", "Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro", "Pārējie aktīvi" un "Pārējās saistības".

Biržā netirgoto valūtas maiņas līgumu uzskaites vērtība uzrādīta bilances posteņos "Pārējie aktīvi" vai "Pārējās saistības", savukārt šajā skaidrojumā ietverta kopējā tīrā uzskaites vērtība.

Pārskata gada pēdējās tirgus dienas vidējās tirgus cenas noteiktas, izmantojot elektronisko informācijas sistēmu *Bloomberg* un *Interactive Data* informāciju (kotēta tirgus cena, ja attiecīgā finanšu instrumenta tirgus ir aktīvs; tirgū novērojami dati, ja tirgus ir neaktīvs). Ja minētā kotētā tirgus cena kādam finanšu instrumentam šajās elektroniskajās informācijas sistēmās nav pieejama un finanšu instrumenta tirgus ir neaktīvs, finanšu instrumenta novērtēšanai izmantota tirgus dalībnieka sniegtā cena vai diskontētā naudas plūsma (tirgū novērojami dati).

6. ZELTS UN ZELTĀ IZTEIKTĀS PRASĪBAS

	Trojas unces	Tūkst. eiro
2015. gada 31. decembrī	213 384	207 670
2016. gadā		
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	26 635
2016. gada 31. decembrī	213 384	234 305
2017. gadā		
Zelta tirgus vērtības samazinājums	x	–3 449
2017. gada 31. decembrī	213 384	230 856

Latvijas Banka 2017. gadā pārtrauca ierobežot zelta cenas svārstību risku (sk. 26. skaidrojumu). Zelta cenas svārstību riska ierobežošanas nolūkā iepriekš slēgto biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu, kā arī zelta pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve, bet biržā tirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts, ņemot vērā veikto norēķinu, – peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Realizētie finanšu operāciju guvumi".

2017. gada un 2016. gada beigās Latvijas Bankai nebija zeltā izteiktu prasību.

7. PRASĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

7.1. PRASĪBAS PRET STARPTAUTISKO VALŪTAS FONDU

Atbilstoši likumam "Par Latvijas Republikas iestāšanos Starptautiskajā Valūtas fondā" Latvijas Banka pilda SVF depozitārja funkcijas un bez atlīdzības apkalpo SVF kontus, kuros uzskaitīti SVF turējumi dalībvalsts nacionālajā valūtā. SVF turējumi eiro ietver Latvijas valdības parādzīmes, kontu Nr. 1, kas tiek izmantots finanšu darījumu veikšanai ar SVF, un kontu Nr. 2, kas tiek izmantots SVF administratīvo izmaksu segšanai un maksājumu saņemšanai.

Latvijas prasības pret SVF ietver SDR un Latvijas kvotu SVF. SDR ir SVF izveidoti starptautiskie rezervju aktīvi, kas tiek izmantoti darījumos starp SVF un tā dalībvalstīm. Kvota SVF atspoguļo attiecīgās valsts dalības apjomu SVF. Latvijas kvota SVF nodrošināta ar tam izsniegto Latvijas valdības parādzīmi un izteikta SDR.

Latvijas saistības pret SVF veido SVF turējumi eiro un SVF asignējumi. 2017. gada beigās Latvijas Bankas bilancē uzrādītās prasības pret SVF veido SDR 143 477 tūkst. eiro apjomā (2016. gada beigās – 153 992 tūkst. eiro), bet saistības pret SVF veido SVF rīcībā esošie resursi 1 007 tūkst. eiro apjomā (2016. gada beigās – 1 081 tūkst. eiro), kas izvietoti SVF kontā Nr. 1 un Nr. 2 (sk. arī 19. skaidrojumu).

Latvijas tīrās prasības pret SVF 2017. gada un 2016. gada beigās bija šādas.

	(tūkst. eiro)		(tūkst. SDR)	
	2017	2016	2017	2016
Latvijas kvota Starptautiskajā Valūtas fondā	394 640	423 550	332 300	332 300
Starptautiskā Valūtas fonda turējumi eiro	-394 595	-423 501	-332 262	-332 262
Latvijas valdības parādzīme	-393 587	-422 420	-331 414	-331 414
Konts Nr. 1	-987	-1 059	-831	-831
Konts Nr. 2	-21	-22	-17	-17
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	66	71	55	55
SDR	143 477	153 992	120 813	120 817
Vispārējais asignējums	-111 632	-119 810	-93 998	-93 998
Speciālais asignējums	-31 856	-34 190	-26 824	-26 824
Latvijas tīrās prasības pret Starptautisko Valūtas fondu	55	63	46	50

Rezerves pozīcija SVF ir Latvijas kvotas SVF un SVF turējumu eiro starpība, neietverot konta Nr. 2 atlikumu.

7.2. ATLIKUMI KREDĪTIESTĀDĒS UN IEGULDĪJUMI VĒRTSPAPĪROS, ĀRĒJIE AIZDEVUMI UN CITI ĀRĒJIE AKTĪVI

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Parāda vērtspapīri	3 395 413	2 798 318
Pieprasījuma noguldījumi	51 436	61 190
Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu	18 344	78 550
Ārvalstu valūta kasē	22	26
Kopā	3 465 215	2 938 084

8. PRASĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTIEM

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Parāda vērtspapīri	354 947	356 993
Pieprasījuma noguldījumi	118	1 846
Kopā	355 065	358 839

9. PRASĪBAS EIRO PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Parāda vērtspapīri	96 414	133 942
Pieprasījuma noguldījumi	4 919	10 622
Kopā	101 333	144 564

10. EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM MONETĀRĀS POLITIKAS OPERĀCIJU REZULTĀTĀ IZSNIEGTI AIZDEVUMI EIRO

Eirosistēmas aizdevumu monetārās politikas operāciju ietvaros kopapjoms 2017. gada beigās sasniedza 764 310 milj. eiro (2016. gada beigās – 595 874 milj. eiro), t.sk. Latvijas Bankas izsniegto aizdevumu atlikums bija 244.7 milj. eiro (2016. gada beigās – 257.2 milj. eiro). Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ar monetārās politikas īstenošanu saistītie ienākumi un riski, tiem īstenojoties, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā (sk. arī 2.27. skaidrojumu). Zaudējumi no Eurosistēmas aizdevumiem monetārās politikas operāciju ietvaros var rasties tikai tad, ja darījuma partneris neizpilda saistības un darījuma partnera sniegtā nodrošinājuma atsavināšanas rezultātā atgūtie līdzekļi nav pietiekami (sk. arī 25.1.2. skaidrojumu).

10.1. GALVENĀS REFINANSĒŠANAS OPERĀCIJAS

Galvenās refinansēšanas operācijas ir atklātā tirgus operācijas, kuras tiek veiktas likviditāti palielinošo reverso darījumu veidā. Šādas operācijas veic katru nedēļu standartizolēs, un to termiņš ir 1 nedēļa. Šīm operācijām ir svarīga nozīme, lai ietekmētu procentu likmju virzību, pārvaldītu likviditāti tirgū un paustu monetārās politikas nostāju. Latvijas Banka 2017. gada un 2016. gada beigās nebija izsniegusi aizdevumus galveno refinansēšanas operāciju ietvaros.

10.2. ILGĀKA TERMIŅA REFINANSĒŠANAS OPERĀCIJAS

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ir atklātā tirgus operācijas, kuru termiņš ir ilgāks par 1 nedēļu un kuras tiek veiktas reverso darījumu veidā ar mērķi nodrošināt kredītiestādēm ilgāka termiņa papildu finansējumu. Latvijas Bankai 2017. gada beigās nebija ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju atlikuma (2016. gada beigās – 12 500 tūkst. eiro). Saskaņā ar ECB Padomes lēmumu 2014. gadā tika uzsāktas ilgāka termiņa refinan-

sēšanas mērķoperācijas. Tās ir likviditāti nodrošinošas reversās operācijas, kuras īsteno ar standartizsoļu palīdzību, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūras, un kuru mērķis ir veicināt kredītiestāžu veikto mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kredītēšanu eiro zonas valstīs. Latvijas Bankas veikto ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju atlikums 2017. gada beigās bija 244 660 tūkst. eiro (beigu termiņš – 2020. gadā; 2016. gada beigās – 244 660 tūkst. eiro).

11. PĀRĒJĀS PRASĪBAS EIRO PRET EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM

Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm galvenokārt ietver Latvijas Bankas aprgrūtinātos aktīvus, lai nodrošinātu darījumus ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem (sk. arī 44. skaidrojumu). 2017. gada beigās aprgrūtināto aktīvu uzskaites un tirgus vērtība bija 270 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 8 780 tūkst. eiro). Šajā postenī ietverti arī Latvijas Bankas eiro zonas valstu kredītiestādēs eiro veiktie pieprasījuma noguldījumi (2017. gada beigās – 168 tūkst. eiro; 2016. gada beigās – 291 tūkst. eiro).

12. EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTU VĒRTSPAPĪRI EIRO

2017. gadā Latvijas Banka iegādājās Latvijas valdības un starptautisko institūciju vērtspapīrus VSAIP ietvaros, un bilances postenis "Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri" pieauga par 2 362.7 milj. eiro.

Eirosistēmas monetārās politikas mērķiem turēto vērtspapīru kopapjoms 2017. gada beigās bija 2 386 012 milj. eiro (2016. gada beigās – 1 654 026 milj. eiro), no tiem Latvijas Bankas turējumā bija 6 719 984 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 4 357 306 tūkst. eiro). Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ienākumi, kā arī zaudējumi, tiem īstenojoties, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā, izņemot riskus saistībā ar VSAIP ietvaros Latvijas Bankas un citu eiro zonas NCB veiktajām valdības vērtspapīru iegādēm. No Eurosistēmas monetārās politikas mērķiem turēto vērtspapīru kopapjoma 2017. gada beigās VSAIP ietvaros eiro zonas NCB iegādāto valdības vērtspapīru apjoms bija 1 508 842 milj. eiro (2016. gada beigās – 1 002 725 milj. eiro), no tiem Latvijas Bankas turējumā bija 982 537 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 706 919 tūkst. eiro).

ECB Padome nolēma no 2016. gada aprīļa palielināt PAIP ietvaros veiktās vērtspapīru iegādes mēneša apjomu no 60 000 milj. eiro līdz 80 000 milj. eiro un pēc 2017. gada marta turpināt veikt vērtspapīru mēneša iegādes 60 000 milj. eiro apjomā līdz 2017. gada decembrim, savukārt laika periodā no 2018. gada janvāra līdz septembrim vai, ja nepieciešams, ilgāk mēneša iegādes apjomu noteikt 30 000 milj. eiro apjomā.

Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri un līdz termiņa beigām turētie vērtspapīri novērtēti amortizētajā iegādes vērtībā. Savukārt šo vērtspapīru uzskaites vērtības un patiesās vērtības salīdzinājums atspoguļots 5. skaidrojumā. Pārējie vērtspapīri novērtēti patiesajā vērtībā.

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	6 719 984	4 357 306
Latvijas valdības vērtspapīri	982 537	706 919
Starptautisko institūciju vērtspapīri	5 737 447	3 650 387
Pārējie vērtspapīri	1 411 213	1 962 448
Līdz termiņa beigām neturētie parāda vērtspapīri	908 393	1 962 448
Līdz termiņa beigām turētie parāda vērtspapīri	502 820	–
Kopā	8 131 197	6 319 754

13. EIROSISTĒMAS IEKŠĒJĀS PRASĪBAS/SAISTĪBAS (-)

(tūkst. eiro)

	Skaidrojums	2017	2016
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	13.1.	115 082	115 082
Prasības par Eiropas Centrālajai bankai nodotajām ārējām rezervēm	13.2.	163 480	163 480
Prasības par banknošu pārdali Eirosistēmā	13.4.	4 317 942	3 902 650
Citas prasības Eirosistēmā	13.5.	7 610	14 706
Eirosistēmas iekšējās prasības kopā		4 604 114	4 195 918
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	13.3.	-6 339 683	-5 292 395
Eirosistēmas iekšējās saistības kopā		-6 339 683	-5 292 395
Eirosistēmas tīrās iekšējās saistības		-1 735 569	-1 096 477

13.1. LĪDZDALĪBA EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS KAPITĀLĀ

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES Latvijas Banka kļuva par ECB kapitāla daļu turētāju. Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēga aprēķināta atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem, pamatojoties uz datiem par tās iedzīvotāju skaitu un iekšzemes kopprodukta apjomu. NCB kapitāla atslēgas koriģē ik pēc pieciem gadiem vai agrāk, mainoties ES valstu skaitam. Kopš 2014. gada 1. janvāra Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēga ir 0.2821%, kas atbilst 30 537 tūkst. eiro.

ECBS un ECB Statūti nosaka, ka eiro zonas NCB pilnā apjomā apmaksā tās parakstīto daļu ECB kapitālā, kā arī iemaksā ECB rezerves kapitālā, uzkrājumos, kas pielīdzināmi rezervēm, un finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā, šos maksājumus veicot proporcionāli savai daļai ECB kapitālā. Kopš 2014. gada 1. janvāra līdzdalība ECB kapitālā sastāv no apmaksātās daļas ECB kapitālā 30 537 tūkst. eiro, iemaksas finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā 42 752 tūkst. eiro un ECB nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības un atbilstošās eiro denominētās prasības pret ECB vērtības starpības 41 793 tūkst. eiro apjomā (sk. arī 13.2. skaidrojumu).

ECB kapitāla daļas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū, un Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjomu iespējams palielināt vai samazināt vienīgi šajā skaidrojumā minētajos gadījumos.

	2017	2016
Eiropas Centrālās bankas kopējais parakstītā kapitāla apjoms (tūkst. eiro)	10 825 007	10 825 007
Latvijas Bankas parakstītā un apmaksātā daļa Eiropas Centrālās bankas kapitālā (tūkst. eiro)	30 537	30 537
Latvijas Bankas procentuālā daļa Eiropas Centrālās bankas kapitālā (%)	0.2821	0.2821

NCB procentuālās daļas ECB kapitālā (kapitāla atslēgas) 2017. gada un 2016. gada beigās bija šādas.

	(%)	
	2017	2016
<i>Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique</i>	2.4778	2.4778
<i>Deutsche Bundesbank</i>	17.9973	17.9973
<i>Eesti Pank</i>	0.1928	0.1928
<i>Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland</i>	1.1607	1.1607
<i>Bank of Greece</i>	2.0332	2.0332
<i>Banco de España</i>	8.8409	8.8409
<i>Banque de France</i>	14.1792	14.1792
<i>Banca d'Italia</i>	12.3108	12.3108
<i>Central Bank of Cyprus</i>	0.1513	0.1513
<i>Latvijas Banka</i>	0.2821	0.2821
<i>Lietuvos bankas</i>	0.4132	0.4132
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	0.2030	0.2030
<i>Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta</i>	0.0648	0.0648
<i>De Nederlandsche Bank</i>	4.0035	4.0035
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	1.9631	1.9631
<i>Banco de Portugal</i>	1.7434	1.7434
<i>Banka Slovenije</i>	0.3455	0.3455
<i>Národná banka Slovenska</i>	0.7725	0.7725
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	1.2564	1.2564
Eiro zonas NCB starpsumma	70.3915	70.3915
<i>Българска народна банка (Bulgārijas Nacionālā banka)</i>	0.8590	0.8590
<i>Česká národní banka</i>	1.6075	1.6075
<i>Danmarks Nationalbank</i>	1.4873	1.4873
<i>Hrvatska narodna banka</i>	0.6023	0.6023
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	1.3798	1.3798
<i>Narodowy Bank Polski</i>	5.1230	5.1230
<i>Banca Națională a României</i>	2.6024	2.6024
<i>Sveriges Riksbank</i>	2.2729	2.2729
<i>Bank of England</i>	13.6743	13.6743
Ārpus eiro zonas esošo NCB starpsumma	29.6085	29.6085
Kopā	100.0000	100.0000

ECB kopējā parakstītā kapitāla un kopējā apmaksātā kapitāla apjoms 2017. gadā nemainījās.

NCB parakstītās un apmaksātās daļas ECB kapitālā 2017. gada un 2016. gada beigās bija šādas.

	(tūkst. eiro)			
	Parakstītais kapitāls		Apmaksātais kapitāls	
	2017	2016	2017	2016
<i>Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique</i>	268 222	268 222	268 222	268 222
<i>Deutsche Bundesbank</i>	1 948 209	1 948 209	1 948 209	1 948 209
<i>Eesti Pank</i>	20 871	20 871	20 871	20 871
<i>Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland</i>	125 646	125 646	125 646	125 646
<i>Bank of Greece</i>	220 094	220 094	220 094	220 094
<i>Banco de España</i>	957 028	957 028	957 028	957 028
<i>Banque de France</i>	1 534 899	1 534 899	1 534 899	1 534 899
<i>Banca d'Italia</i>	1 332 645	1 332 645	1 332 645	1 332 645
<i>Central Bank of Cyprus</i>	16 378	16 378	16 378	16 378
Latvijas Banka	30 537	30 537	30 537	30 537
<i>Lietuvos bankas</i>	44 729	44 729	44 729	44 729
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	21 975	21 975	21 975	21 975
<i>Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta</i>	7 015	7 015	7 015	7 015
<i>De Nederlandsche Bank</i>	433 379	433 379	433 379	433 379
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	212 506	212 506	212 506	212 506
<i>Banco de Portugal</i>	188 723	188 723	188 723	188 723
<i>Banka Slovenije</i>	37 400	37 400	37 400	37 400
<i>Národná banka Slovenska</i>	83 623	83 623	83 623	83 623
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	136 005	136 005	136 005	136 005
Eiro zonas NCB starpsumma	7 619 885	7 619 885	7 619 885	7 619 885
<i>Българска народна банка (Bulgārijas Nacionālā banka)</i>	92 987	92 987	3 487	3 487
<i>Česká národní banka</i>	174 012	174 012	6 525	6 525
<i>Danmarks Nationalbank</i>	161 000	161 000	6 038	6 038
<i>Hrvatska narodna banka</i>	65 199	65 199	2 445	2 445
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	149 363	149 363	5 601	5 601
<i>Narodowy Bank Polski</i>	554 565	554 565	20 796	20 796
<i>Banca Națională a României</i>	281 710	281 710	10 564	10 564
<i>Sveriges Riksbank</i>	246 042	246 042	9 227	9 227
<i>Bank of England</i>	1 480 244	1 480 244	55 509	55 509
Ārpus eiro zonas esošo NCB starpsumma	3 205 122	3 205 122	120 192	120 192
Kopā ¹	10 825 007	10 825 007	7 740 077	7 740 077

13.2. PRASĪBAS PAR EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI NODOTAJĀM ĀRĒJĀM REZERVĒM

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem eiro zonas NCB nodod ECB pārvaldīšanā noteiktu ārējo rezervju apjomu. Nododamo ārējo rezervju apjomu nosaka atbilstoši katras eiro zonas NCB procentuālajai daļai ECB kapitālā. Par ECB nodotajām ārējām rezervēm Latvijas Banka saņēma eiro denominētu prasību pret ECB 163 480 tūkst. eiro apjomā, t.i.,

¹ Noapaļošanas dēļ iespējamas atšķirības starp komponentu summu un kopsummu.

proporcionāli pārējo eiro zonas NCB attiecīgo prasību vērtībai. ECB nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības un atbilstošās eiro denominētās prasības vērtības starpība 41 793 tūkst. eiro apjomā uzrādīta kā līdzdalība ECB kapitālā (sk. arī 13.1. skaidrojumu). Prasībām par ECB nodotajām ārējām rezervēm piemēro ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi (sk. arī 33. skaidrojumu).

13.3. PRASĪBAS/SAISTĪBAS PAR TARGET2 SISTĒMAS NORĒĶINIEM UN NACIONĀLO CENTRĀLO BANKU KORESPONDENTKONTIEM (NETO)

TARGET2 sistēma ir reālā laika bruto norēķinu sistēma liela apjoma maksājumiem eiro. Prasības un saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem veidojas pārrobežu maksājumu rezultātā, par kuriem norēķini tiek veikti ar NCB līdzekļiem. Minēto norēķinu rezultātā veidojas divpusējas prasības un saistības NCB TARGET2 sistēmas kontos. Katru dienu tiek aprēķinātas šo divpusējo atlikumu neto pozīcijas, kas tiek attiecinātas uz ECB, katrai NCB veidojoties vienai neto pozīcijai attiecībā pret ECB. Tā tiek uzrādīta NCB bilancē kā tīrās prasības vai tīrās saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem.

2017. gadā kredītiestāžu un Latvijas Bankas veikto pārrobežu maksājumu rezultātā palielinājās saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un NCB korespondentkontiem (neto). Minēto pieaugumu galvenokārt noteica Latvijas Bankas maksājumi saistībā ar Latvijas valdības un starptautisko institūciju emitētu vērtspapīru iegādēm.

Minētajām prasībām vai saistībām piemēro ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi.

13.4. PRASĪBAS PAR BANKNOŠU PĀRDALI EIROSISTĒMĀ

Ievērojot to, ka eiro banknotes emitē eiro zonas NCB un ECB, tās savā bilancē uzrāda noteiktu daļu no kopējā Eurosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma. Ņemot vērā, ka Latvijas Bankai piešķirtā daļa no kopējā emitēto eiro banknošu apjoma ir lielāka nekā Latvijas Bankas faktiski emitēto eiro banknošu tīrais apjoms (sk. 15. skaidrojumu), banknošu apgrozībā korekcijas rezultātā rodas attiecīgas prasības pret ECB par banknošu pārdali Eurosistēmā, kas uzrādītas bilances postenī "Pārējās prasības Eurosistēmā" (sk. 13. skaidrojumu).

13.5. CITAS PRASĪBAS EIROSISTĒMĀ

Citas prasības Eurosistēmā ietver prasības pret ECB par tīro monetāro ienākumu pārdales rezultātu un par ECB starpperioda peļņas sadali.

Latvijas Bankas saņemamie monetārie ienākumi 2017. gadā bija lielāki par tās maksājamiem monetārajiem ienākumiem. Tas radīja prasības pret ECB par tīro monetāro ienākumu pārdales rezultātu, kas 2017. gada beigās bija 3 651 tūkst. eiro (sk. arī 2.27. un 38. skaidrojumu).

Prasības par ECB starpperioda peļņas sadali 3 959 tūkst. eiro apjomā noteiktas atbilstoši Latvijas Bankas procentuālajai daļai ECB kapitālā (sk. arī 2.26. un 37. skaidrojumu).

14. PĀRĒJIE AKTĪVI

(tūkst. eiro)

	Skaidrojums	2017	2016
Uzkrātie ienākumi par parāda vērtspapīriem		83 973	63 744
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	24.	42 551	21 961
Pamatlīdzekļi	14.1.	39 665	37 611
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	14.2.	30 414	32 235
Prasības par ātro maksājumu sistēmas izmantošanas nodrošinājumu	17.	20 960	–
Nemateriālie aktīvi	14.3.	2 363	1 973
Nākamo periodu izdevumi		867	1 024
Pārējie uzkrātie ienākumi		791	886
Citi pārējie aktīvi		703	1 184
Kopā		222 287	160 618

14.1. PAMATLĪDZEKĻI

(tūkst. eiro)

	Ēkas, teritorijas labiekārtošana un zeme	Telpu iekārtas un inventārs	Dator- tehnika, telekomu- nikāciju aparātūra	Naudas apstrādes, pārbaudes un glabāša- nas iekārtas	Transport- līdzekļi	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā
2015. gada 31. decembrī							
Izmaksas	57 957	4 961	5 271	6 920	1 758	7 816	84 683
Uzkrātais nolietojums	–25 836	–3 940	–3 601	–4 731	–1 227	–6 504	–45 839
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	32 121	1 021	1 670	2 189	531	1 312	38 844
2016. gadā							
Pieaugums	1 349	93	536	127	47	155	2 307
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	–	–293	–380	–14	–78	–48	–813
Izmaksu tīrās pārmaiņas	1 349	–200	156	113	–31	107	1 494
Nolietojums	–1 846	–132	–758	–408	–82	–300	–3 526
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	–	280	380	14	78	47	799
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	–1 846	148	–378	–394	–4	–253	–2 727
2016. gada 31. decembrī							
Izmaksas	59 306	4 761	5 427	7 033	1 727	7 923	86 177
Uzkrātais nolietojums	–27 682	–3 792	–3 979	–5 125	–1 231	–6 757	–48 566
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	31 624	969	1 448	1 908	496	1 166	37 611
2017. gadā							
Pieaugums	2 154	1 597	679	175	110	787	5 502
Pārklasifikācija	–5	66	–	12	–	–73	–
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	–	–66	–171	–134	–85	–234	–690
Izmaksu tīrās pārmaiņas	2 149	1 597	508	53	25	480	4 812
Nolietojums	–1 884	–148	–617	–388	–88	–301	–3 426
Pārklasifikācija	–	–61	–	–12	–	73	–
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	–	51	170	132	82	233	668
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	–1 884	–158	–447	–268	–6	5	–2 758
2017. gada 31. decembrī							
Izmaksas	61 455	6 358	5 935	7 086	1 752	8 403	90 989
Uzkrātais nolietojums	–29 566	–3 950	–4 426	–5 393	–1 237	–6 752	–51 324
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	31 889	2 408	1 509	1 693	515	1 651	39 665

Latvijas Bankas līgumsaistības par pamatlīdzekļu iegādi 2017. gada beigās bija 306 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 2 222 tūkst. eiro).

14.2. LĪDZDALĪBA STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS KAPITĀLĀ
2017. gada un 2016. gada beigās Latvijas Bankai piederēja 1 070 SNB akciju, kas atbilda 0.19% no kopējā SNB parakstītā un apmaksātā kapitāla.

Latvijas Bankas īpašumā esošo SNB akciju kopējā nominālvērtība ir 5 350 tūkst. SDR (katras akcijas nominālvērtība ir 5 tūkst. SDR), kas apmaksāta 1 338 tūkst. SDR jeb 25% apmērā (sk. arī 46. skaidrojumu). Latvijas Bankas bilancē 2017. gada un 2016. gada beigās SNB akcijas uzrādītas patiesajā vērtībā. SNB akcijas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū. Pēc Latvijas Bankas vadības vērtējuma piemērotākā SNB akciju patiesās vērtības noteikšanas metode ir 70% no SNB tīrajiem aktīviem, pamatojoties uz aktuālākajiem publicētajiem SNB finanšu pārskatiem. Šo novērtēšanas metodi SNB izmantoja, nosakot tās emitēto akciju cenu, un arī Hāgas Starptautiskā tiesa to atzinusi par piemērotu akciju novērtēšanai, tās atpērkot no SNB bijušajiem privātajiem akcionāriem. Saskaņā ar SNB Statūtiem tās akcionāri ir vienīgi centrālās bankas. SNB akciju aplēstā patiesā vērtība 2017. gada beigās bija 30 414 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 32 235 tūkst. eiro).

14.3. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

	(tūkst. eiro)
2015. gada 31. decembrī	
Izmaksas	6 508
Uzkrātā amortizācija	–4 600
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	1 908
2016. gadā	
Pieaugums	298
Izslēgtie nemateriālie aktīvi	–189
Izmaksu tīrās pārmaiņas	109
Amortizācija	–229
Izslēgto nemateriālo aktīvu uzkrātā amortizācija	185
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	–44
2016. gada 31. decembrī	
Izmaksas	6 617
Uzkrātā amortizācija	–4 644
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	1 973
2017. gadā	
Pieaugums	718
Izslēgtie nemateriālie aktīvi	–77
Izmaksu tīrās pārmaiņas	641
Amortizācija	–324
Izslēgto nemateriālo aktīvu uzkrātā amortizācija	73
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	–251
2017. gada 31. decembrī	
Izmaksas	7 258
Uzkrātā amortizācija	–4 895
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	2 363

15. BANKNOTES APGROZĪBĀ

(tūkst. eiro)

	2017	2016
Eiro banknotes	4 314 088	4 150 106
Latvijas Bankas eiro banknošu tīrā emisija	-3 854	247 456
Banknošu pārdales Eirosistēmā korekcija	4 317 942	3 902 650
Kopā	4 314 088	4 150 106

Latvijas Bankas emitētās eiro monētas uzrādītas bilances postenī "Pārējās saistības" (sk. arī 22. skaidrojumu).

Eiro banknošu pārrobežu plūsmas rezultātā 2017. gada beigās Latvijas Bankā iemaksāto eiro banknošu apjoms pārsniedza izmaksāto eiro banknošu apjomu, tāpēc Latvijas Bankas eiro banknošu tīrā emisija bija negatīva.

16. SAISTĪBAS EIRO PRET EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM MONETĀRĀS POLITIKAS OPERĀCIJU REZULTĀTĀ**16.1. PIEPRASĪJUMA NOGULDĪJUMU KONTI (IETVERT OBLIGĀTO REZERVJU SISTĒMU)**

Pieprasījuma noguldījumu konti ietver kredītiestāžu, kurām ir pienākums glabāt obligātās rezerves, līdzekļu atlikumus. Šo kontu atlikumam rezervju prasību ietvaros piemēro pēdējo pieejamo Eirosistēmas galveno refinansēšanas operāciju izsolēs izmantoto procentu likmi. Konta atlikumam, kas pārsniedz rezervju prasībās paredzēto apjomu, kopš 2014. gada jūnija piemērota zemākā no procentu likmēm (0% vai ECB noguldījumu iespējas procentu likme). Latvijas Bankā 2017. gada beigās izvietoto pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums bija 5 712 980 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 4 191 147 tūkst. eiro), t.sk. obligātās rezerves 211.7 milj. eiro (2016. gada beigās – 228.9 milj. eiro).

16.2. NOGULDĪJUMU IESPĒJA

Noguldījumu iespēja ir Eirosistēmas pastāvīgā iespēja, kuru kredītiestādes izmanto, lai veiktu noguldījumus uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi. Latvijas Bankā 2017. gada un 2016. gada beigās nebija izvietoti šādi noguldījumi.

17. PĀRĒJĀS SAISTĪBAS EIRO PRET EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM

Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm veidoja naudas līdzekļi, kas saņemti kā nodrošinājums ātro maksājumu sistēmas izmantošanai un biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes darījumiem (2017. gada beigās – 22 610 tūkst. eiro; 2016. gada beigās – 720 tūkst. eiro). No kredītiestādēm saņemtais nodrošinājums ātro maksājumu sistēmas izmantošanai nodots attiecīgajam pakalpojumu sniedzējam (sk. arī 14. skaidrojumu).

18. SAISTĪBAS EIRO PRET CITIEM EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTIEM

Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidenti ietver Latvijas valdības un citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumus. Valdības noguldījumi ietver Latvijas Bankas pieņemtos Valsts kases pieprasījuma noguldījumus, Latvijas Bankai veicot Latvijas valdības finanšu aģenta funkcijas (sk. arī 43. skaidrojumu).

Citu finanšu institūciju noguldījumi galvenokārt ietver FKTK un tās pārvaldībā esošo Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda līdzekļus 163 446 tūkst. eiro apjomā (2016. gada beigās – 137 125 tūkst. eiro).

19. SAISTĪBAS EIRO PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Citas finanšu institūcijas	1 342	2 260
Starptautiskais Valūtas fonds	1 007	1 081
Eiropas Komisija	186	14 547
Kopā	2 535	17 888

20. SAISTĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTIEM

Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem ietver Latvijas valdības pieprasījuma noguldījumus ārvalstu valūtā (2017. gada beigās – 144 324 tūkst. eiro; 2016. gada beigās – 159 844 tūkst. eiro; sk. arī 43. skaidrojumu).

21. SAISTĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem veidoja naudas līdzekļi, kas saņemti kā nodrošinājums biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes darījumiem. (2017. gada beigās – 634 tūkst. eiro; 2016. gada beigās – 0).

22. PĀRĒJĀS SAISTĪBAS

		(tūkst. eiro)	
	Skaidrojums	2017	2016
Uzkrājumi tirgus riskam un kredīriskam	36.	179 176	136 500
Eiro monētas apgrozībā	22.1.	67 099	60 728
Lata banknotes apgrozībā	22.1.	34 091	45 226
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi	24.	11 404	37 624
Uzkrātie izdevumi un tamlīdzīgas saistības		7 408	6 278
Lata monētas apgrozībā	22.1.	4 440	6 580
Nodokļu saistības	22.2.	75	159
Citas pārējās saistības		1 859	1 519
Kopā		305 552	294 614

22.1. BANKNOTES UN MONĒTAS APGROZĪBĀ

Papildus bilances saistībās uzrādītajām Latvijas Bankas emitētajām lata un eiro apgrozības monētām 2017. gada beigās apgrozībā bija arī eiro kolekcijas monētas, lata jubilejas un piemiņas monētas un dārgmetāla apgrozības monētas (kopējā nominālvērtība – 6 703 tūkst. eiro; 2016. gada beigās – 6 529 tūkst. eiro). Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Pārējās saistības" (sk. arī 2.21. un 46. skaidrojumu).

Bilances saistībās nav uzrādītas lata naudas zīmes 88 400 tūkst. eiro apjomā (lata banknotes 29 731 tūkst. eiro apjomā un lata monētas 58 669 tūkst. eiro apjomā; 2016. gada beigās – 78 100 tūkst. eiro, t.sk. lata banknotes 21 325 tūkst. eiro apjomā un lata monētas 56 775 tūkst. eiro apjomā), kuru apmaiņas iespējamība ir zema (sk. arī 46. skaidrojumu).

22.2. NODOKĻU SAISTĪBAS

2017. gada un 2016. gada beigās Latvijas Bankas nodokļu saistības bija šādas.

	IIN	VSAOI un SN (darba devējs)	VSAOI un SN (darba ņēmējs)	NĪN	PVN	Pārējie nodokļi un nodevas	Kopā
Saistības 2015. gada 31. decembrī	–	6	2	–	189	–	197
2016. gadā							
Aprēķināts	3 085	3 852	1 689	160	1 155	2	9 943
Atlikto saistību samazinājums	–	–64	–	–	–	–	–64
Samaksāts	–3 085	–3 794	–1 691	–160	–1 185	–2	–9 917
Saistības 2016. gada 31. decembrī	–	–	–	–	159	–	159
2017. gadā							
Aprēķināts	3 254	3 962	1 764	228	1 379	2	10 589
Atlikto saistību palielinājums	–	2	–	–	–	–	2
Samaksāts	–3 254	–3 964	–1 760	–228	–1 467	–2	–10 675
Saistības 2017. gada 31. decembrī	–	–	4	–	71	–	75

Papildus šajā skaidrojumā uzrādītajiem nodokļu maksājumiem Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu 65% apmērā, t.sk. maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu (2017. gadā – 7 653 tūkst. eiro; 2016. gadā – 19 524 tūkst. eiro; sk. arī 23. un 43. skaidrojumu). Latvijas Banka nav uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja.

23. KAPITĀLS UN REZERVES

	Pamat- kapitāls	Rezerves kapitāls	Pārvērtē- šanas konts	Pārskata gada peļņa	Kapitāls un rezerves
2015. gada 31. decembrī	100 000	213 370	107 948	30 037	451 355
2016. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā rezultātā	x	x	9 748	x	9 748
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	–19 524	–19 524
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	10 513	x	–10 513	–
Pārskata gada peļņa	x	x	x	11 773	11 773
2016. gada 31. decembrī	100 000	223 883	117 696	11 773	453 352
2017. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un pārvērtēšanas rezultāta atzīšanas peļņas un zaudējumu aprēķinā rezultātā	x	x	–29 059	x	–29 059
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	–7 653	–7 653
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	4 120	x	–4 120	–
Pārskata gada peļņa	x	x	x	23 884	23 884
2017. gada 31. decembrī	100 000	228 003	88 637	23 884	440 524

Latvijas Bankas kapitālu un rezerves veido pamatkapitāls, rezerves kapitāls, pārvērtēšanas konts, kā arī nesadalītā pārskata gada peļņa.

Tiesību akti nenosaka kapitāla pietiekamības prasības Latvijas Bankai, tomēr tās kapitāla apjomam jābūt atbilstošam, lai veicinātu uzticēšanos īstenotajai monetārajai politikai un nodrošinātu Latvijas Bankas darbību un finansiālo neatkarību, īstenojot ECBS un ECB Statūtos un likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus. Monetārās politikas

īstenošana, kā arī pakļautība citiem finanšu un darbības riskiem var negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas ienākumus vai radīt zaudējumus, kas sedzami no Latvijas Bankas kapitāla un rezervēm.

Latvijas Bankas pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi, pārvedumi no rezerves kapitāla un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi.

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" rezidentiem noteikto nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 50% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas, kā arī to, ka Latvijas Bankas padomei, apstiprinot gada pārskatu, ir tiesības pieņemt lēmumu par maksājuma procentu apmēra samazināšanu par valsts kapitāla izmantošanu, ja tas nepieciešams Latvijas Bankas rezerves kapitāla palielināšanai saistībā ar finanšu riskiem, kuriem Latvijas Banka pakļauta tās uzdevumu izpildē. 2017. gada un 2016. gada beigās spēkā esošā Latvijas rezidentiem noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme bija 15%. Tādējādi, ja Latvijas Bankas padome neņem citādi, valsts ieņēmumos 15 dienu laikā pēc tam, kad Latvijas Bankas padome apstiprinājusi 2017. gada pārskatu, ieskaitāmi 65% no Latvijas Bankas pārskata gadā gūtās peļņas jeb 15 525 tūkst. eiro.

Pēc minēto atskaitījumu veikšanas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas peļņas atlikums ieskaitāms rezerves kapitālā. Rezerves kapitāls izveidots iespējamo zaudējumu segšanai.

Pārvērtēšanas konts ietver finanšu instrumentu un zelta pozitīvo pārvērtēšanas rezultātu. Grāmatvedības politika, kas saskaņota ar ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteiktajiem grāmatvedības pamatprincipiem un aprakstīta 2. skaidrojumā, nosaka, ka tikai pēc finanšu instrumenta atsavināšanas vai norēķinu veikšanas realizētie guvumi tiek atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, bet nerealizētie guvumi – bilances posteņi "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve, jo tas veicina kapitāla saglabāšanu finanšu instrumentu cenu, procentu likmju un valūtas kursu pārmaiņu apstākļos.

Pārvērtēšanas konta pārmaiņas 2017. un 2016. gadā bija šādas.

	2017	Atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	Pārvēr- tēšana	Realī- zēšana	2016
Sākotnējais pārvērtēšanas konts	8 521	x	x	-8 395	16 916
Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve	27 905	-	-1 821	-	29 726
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	32 446	2 862	-5 626	-239	35 449
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	19 765	15 929	-10 827	-20 942	35 605
Kopā	88 637	18 791	-18 274	-29 576	117 696

	2016	Atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	Pārvēr- tēšana	Realī- zēšana	2015
Sākotnējais pārvērtēšanas konts	16 916	x	x	-11 036	27 952
Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve	29 726	-	1 536	-	28 190
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	35 449	72	10 343	-26	25 060
Procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	-	-	-	-185	185
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	35 605	52 657	-28 295	-15 318	26 561
Kopā	117 696	52 729	-16 416	-26 565	107 948

Ievērojot ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteikto, 2014. gada 1. janvārī Latvijas Banka uzkrāto ārvalstu valūtas pozīciju pārvērtēšanas rezultātu pārklasificēja uz sākotnējo pārvērtēšanas kontu. Sākotnējais pārvērtēšanas konts ietver arī pirms grāmatvedības politikas maiņas 2007. gada 1. janvārī uzkrāto finanšu instrumentu un zelta pārvērtēšanas rezultātu.

Sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikumu atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā, lai kompensētu zemākus ienākumus par prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā saskaņā ar koeficientiem, kurus saskaņā ar ECB Padomes lēmumiem piemēro prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā atlīdzināmās daļas korekcijas aprēķinam pirmos sešus gadus pēc NCB pievienošanās Eirosistēmai (sk. 33. skaidrojumu). Peļņas un zaudējumu aprēķinā atzīstamo summu attiecīgajā gadā aprēķina, reizīnot sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikumu 2014. gada 1. janvārī ar 33. skaidrojumā norādīto attiecīgā gada kompensācijas summas aprēķina koeficienta īpatsvaru šo koeficientu kopsummā pārejas periodā, kurā prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā korekciju summas tiek aprēķinātas.

Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve izveidota, lai uzskaitītu SNB akciju pārvērtēšanas rezultātu. SNB akciju pārvērtēšanas rezultātu neatzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā.

24. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI UN VALŪTAS MAIŅAS TAGADNES LĪGUMI

Lai pārvaldītu ar ieguldījumiem saistīto procentu likmju risku un valūtas risku, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem, vērtspapīru nākotnes darījumus un darījumus ar biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem. Šo darījumu līgumvērtība vai nosacītā vērtība un uzskaites vērtība 2017. gada un 2016. gada beigās bija šāda.

(tūkst. eiro)

	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Uzskaites vērtība			
	2017	2016	Aktīvi		Saistības	
			2017	2016	2017	2016
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	4 230 740	4 864 061	41 165	19 451	10 709	33 068
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	391 716	399 382	451	396	–	16
Vērtspapīru nākotnes darījumi	1 223 116	1 453 643	935	2 114	695	4 539
Procentu likmju mijmaiņas līgumi	11 257	17 380	–	–	–	1
Kopā	x	x	42 551	21 961	11 404	37 624
Atvasinātie biržā tirgotie līgumi						
Procentu likmju nākotnes līgumi	1 030 055	1 102 247	x	x	x	x
Valūtas maiņas nākotnes līgumi	100 000	189 710	x	x	x	x

Atvasināto biržā netirgoto līgumu un valūtas maiņas tagadnes līgumu uzskaites vērtība uzrādīta bilances postenī "Pārējie aktīvi" vai "Pārējās saistības" (sk. arī 14. un 22. skaidrojumu). Tā kā par atvasināto biržā tirgoto līgumu patiesās vērtības pārmaiņām veikts norēķins, tās uzrādītas kā pieprasījuma noguldījumi attiecīgajā bilances aktīvu postenī.

NOZĪMĪGĀKIE RISKI UN TO PĀRVALDĪŠANAS PRINCIPI

25. RISKU PĀRVALDĪŠANA

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un darbības riski. Latvijas Banka risku pārvaldīšanu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politiku".

Risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā veic sistemātiska procesa ietvaros, identificējot, analizējot un novērtējot riskus, plānojot un īstenojot risku ierobežošanas pasākumus, pārtraugot un regulāri pārskatot riskus ar mērķi laikus apzināt, attiecīgi novērtēt un efektīvi pārvaldīt riskus, kuri var negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātus, kā arī Latvijas Bankas spēju kvalitatīvi un efektīvi veikt normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus, t.sk. piedalīties ECBS funkciju izpildes nodrošināšanā.

Risku pārvaldīšanas procesu organizē saskaņā ar starptautiskiem labās prakses principiem risku pārvaldīšanas jomā, ņemot vērā Latvijas Bankas mērķus un uzdevumus un ārējās vides norises, kā arī ievērojot ECB noteiktās prasības risku pārvaldīšanas jomā. Latvijas Bankas finanšu risku un darbības risku pārvaldīšanu pārbauda Iekšējā audita pārvalde. Minēto risku pārvaldīšanu attiecīgajā jomā pārtrauga Latvijas Bankas budžeta komisija, Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija un Latvijas Bankas revīzijas komiteja, kurās darbojas Latvijas Bankas padomes locekļi.

25.1. FINANŠU RISKI

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenas, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks.

Latvijas Banka ar tās ieguldījumiem saistītos finanšu riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto kārtību, kurā noteiktās ieguldījumu politikas galvenie principi izklāstīti 4. skaidrojumā. Ieguldījumi tiek pārvaldīti, tos sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Finanšu instrumentu ieguldījumu portfeļiem noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi. Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa kontrolē ieguldījumu atbilstību noteiktajām prasībām.

Ieguldījumu, t.sk. ar tiem saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārtrauga ārējo pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja ne retāk kā reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē finanšu ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās finanšu tirgus attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ieguldījumu pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Tirgus operāciju pārvalde regulāri informē Latvijas Bankas padomi un valdi par ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem.

VSAIP ietvaros Latvijas Banka veic aktīvu iegādes saskaņā ar ECB Padomes lēmumiem. Latvijas Banka tās īsteno un finanšu riskus pārvalda atbilstoši ECB Padomes pamatnostādņēm un Latvijas Bankas valdes pieņemtajai kārtībai. Finanšu riski, kas rodas monetārās politikas īstenošanas rezultātā, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā, izņemot riskus saistībā ar VSAIP ietvaros Latvijas Bankas veiktajām Latvijas valdības vērtspapīru iegādēm.

25.1.1. TIRGUS RISKS

Tirgus risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Procentu likmju risku Latvijas Bankai rada ieguldījumi procentu likmju maiņai pakļautos ārvalstu parāda vērtspapīros un atvasinātajos procentu likmju finanšu instrumentos, kas

iegādāti ieguldījumu pārvaldīšanas ietvaros. Latvijas Banka pārvalda procentu likmju risku, izmantojot katram ieguldījumu portfelim atsevišķi noteikto modificētā procentu riska indeksu (*modified duration*) un pieļaujamo noviržu limitus.

Latvijas Bankas pakļautību valūtas riskam nosaka tās ieguldījumu struktūra. Latvijas Banka pārvalda valūtas risku, nosakot, ka neitrālais portfelis ir izteikts eiro, novēršot valūtas risku (izņemot zelta portfeli, jo Latvijas Banka 2017. gadā pārtrauca zelta cenas svārstību riska ierobežošanu) un izmantojot sekošanas novirzes (*tracking error*) limitus attiecībā pret atbilstošo neitrālo portfeli. Sekošanas novirzi aprēķina kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmo gada ienesīgumu starpības standartnovirzi. 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļos un ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļos iekļauto ieguldījumu (sk. 4. skaidrojumu) kopējais tirgus risks un kredītrisks tiek ierobežots, nosakot maksimāli pieļaujamo sekošanas novirzi. Sekošanas novirze 2017. un 2016. gadā atspoguļota 28. skaidrojumā.

Ieguldījumu portfeļu, izņemot piesaistīto ieguldījumu portfeļus un zelta portfeli, neitrālā portfeļa valūta ir eiro. Piesaistīto ieguldījumu portfeļiem neitrālo valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību valūtai. Novirzes no neitrālās valūtas struktūras rada atklāto valūtas pozīciju. Lai panāktu atklāto valūtas pozīciju atbilstību limitiem, Latvijas Banka ierobežo valūtas risku, izmantojot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus.

Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa kontrolē ieguldījumu portfeļu modificētā procentu likmju riska indeksa, sekošanas novirzes un atklāto valūtas pozīciju atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai un attiecīgajiem Latvijas Bankas investīciju komitejas lēmumiem.

Latvijas Bankas pakļautība tirgus riskam (stāvoklis 2017. gada un 2016. gada beigās) atspoguļota 26.–28. skaidrojumā.

25.1.2. KREDĪTRISKS

Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu finanšu instrumentos, kā arī monetārās politikas operāciju rezultātā. Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ar monetārās politikas īstenošanu saistītie riski, tiem īstenojoties, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā, izņemot riskus saistībā ar VSAIP ietvaros Latvijas Bankas veiktajām Latvijas valdības vērtspapīru iegādēm.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu finanšu instrumentos saistīto kredītrisku, nosakot limitus ieguldījumiem ar dažādu kredītqualitāti. Kredītqualitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service*, *Standard & Poor's* un DBRS noteiktajiem kredītreitingiem. Ieguldījumus atļauts veikt OECD valstīs reģistrētajos noteiktas kredītqualitātes finanšu instrumentos. Ierobežojumi noteikti arī maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī ar vienu partneri noslēgto un viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam. Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru nākotnes darījumi daļēji nodrošināti ar īstermiņa finanšu instrumentiem. Lai samazinātu kredītrisku attiecībā uz biržā netirgoto atvasināto finanšu instrumentu darījuma partneriem, Latvijas Banka slēdz ar tiem Starptautiskās Mijmaiņas darījumu un atvasināto finanšu instrumentu asociācijas (*International Swaps and Derivatives Association, Inc.*; ISDA) standartizētos līgumus (*ISDA Master Agreement*) un to pielikumus par finanšu nodrošinājumu (*Credit Support Annex*), kā arī ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļu ārējie pārvaldītāji slēdz ar darījuma partneriem *Treasury Market Practices Group* (TMPG) standartizētos līgumus (*Master Securities Forward Transaction Agreement*). Lai kontrolētu ar Latvijas Bankas ieguldījumiem saistīto kredītrisku, Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa uzrauga esošā kredītriska atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai.

Kreditiestādēm 2017. un 2016. gadā izsniegtie aizdevumi monetārās politikas operāciju rezultātā bija nodrošināti ar vērtspapīru ķīlu atbilstoši ECB noteiktajām prasībām. Tirgus operāciju pārvalde regulāri kontrolē attiecīgo aizdevumu nodrošinājuma pietiekamību un tā atbilstību ECB noteiktajām prasībām, kā arī uztur Latvijas Republikā emitēto un glabāto monetārās politikas operācijās izmantojamo atbilstošo vērtspapīru sarakstu.

Latvijas Bankas pakļautība kredītriskam (stāvoklis 2017. gada un 2016. gada beigās) atspoguļota 30.–32. skaidrojumā.

25.1.3. LIKVIDITĀTES RISKS

Likviditātes risks raksturo nespēju īsā laikā un par konkurējošu tirgus cenu realizēt ieguldījumus. Līdz ar Latvijas dalību eiro zonā mazinājusies likviditātes nepieciešamība, kā arī risks, kas izriet no nespējas laikus izpildīt saistības. Īstenojot ieguldījumu stratēģiju, Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, noteiktu ieguldījumu apjomu izvietojot likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību un korporatīvā sektora emitētos parāda vērtspapīros, īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās un citos finanšu instrumentos. Latvijas Bankas aktīvu un saistību likviditātes struktūra 2017. gada un 2016. gada beigās atspoguļota 29. skaidrojumā.

Likviditātes risku var ierobežot, diversificējot ieguldījumus. Tāpēc Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, nosakot ierobežojumus maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam.

25.2. DARBĪBAS RISKI

Darbības risku pārvaldīšanas mērķi un pamatprincipus nosaka Latvijas Bankas padomes pieņemtā "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības politika" un "Latvijas Bankas fiziskās drošības politika". Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija nodrošina šo politiku īstenošanas vispusīgu un vienotu pārraudzību.

Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanu atbilstoši Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem īsteno Latvijas Bankas valde.

Darbības riskus pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas darbību, reputāciju vai finansiālo stāvokli un darbības finanšu rezultātiem neatbilstošas vai kļūdainas procesa izpildes, Latvijas Bankas amatpersonas vai darbinieka rīcības, informācijas sistēmu infrastruktūras vai informācijas sistēmas vai infrastruktūras neatbilstošas darbības, nepieejamības vai ārēju apstākļu dēļ.

Latvijas Banka darbības riskus pārvalda vienotā darbības risku pārvaldīšanas ietvarā, kur būtiskākie no darbības riskiem ir atbilstības riski (t.sk. interešu konflikta novēršanas, pretkorupcijas kontroles, fizisko personu datu aizsardzības, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas un darba vides aizsardzības nodrošināšanas jomās), darbības nepārtrauktības riski, fiziskās drošības riski, informācijas drošības riski un informācijas sistēmu riski (t.sk. kibernetiskās drošības riski).

Darbības riskus Latvijas Bankā pārvalda procesos un projektos, identificējot un novērtējot riskus un atkarībā no risku vērtējuma nosakot un īstenojot piemērotāko rīcību. Darbības risku pārvaldīšanu organizē Latvijas Bankas darbības risku vadītājs, un to ikdienā veic par Latvijas Bankas procesu izpildi atbildīgās Latvijas Bankas struktūrvienības, projektu vadītāji un citi Latvijas Bankas darbinieki. Darbības risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas valdes izveidotā Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja, kas nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordinēšanu un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā.

Atbilstības riskus pārvalda ar mērķi nodrošināt Latvijas Bankas darbības atbilstību tiesību aktu prasībām.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības riskus pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz kritisko procesu izpildi, kuru pārtraukšana var izraisīt negatīvas sekas Latvijas finanšu sistēmai vai negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu, t.sk. nodrošinot kritisko procesu nepārtrauktu izpildi vai atjaunošanu pēc iespējas īsākā laikā un pilnā apmērā to izpildes traucējumu vai pārtraukumu gadījumos, kā arī incidentu efektīvu pārvaldīšanu.

Fiziskās drošības riskus, t.sk. ar ugunsdrošību un civilo aizsardzību saistītus riskus, pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas objektā esošu personu, Latvijas Bankas objektu, vērtību pārvadājumu un Latvijas Bankas rīkoto pasākumu fizisko drošību.

Informācijas drošības riskus pārvalda ar mērķi nepieļaut aizsargājamas informācijas nesankcionētu izpaušanu vai izmantošanu, klasificējot informāciju pēc tās konfidencialitātes un atbilstoši to aizsargājot, vienlaikus rūpējoties, lai aizsardzības pasākumi Latvijas Bankai nekavētu laikus sniegt neklasificētu informāciju tās sadarbības partneriem un sabiedrībai.

Informācijas sistēmu riskus, t.sk. kiberdrošības riskus, pārvalda ar mērķi mazināt iespējamu negatīvu ietekmi uz Latvijas Bankas informācijas sistēmu un infrastruktūras pieejamību, drošību un integritāti. Latvijas Bankas valde nosaka informācijas sistēmu klasifikācijas līmeni, ņemot vērā to nozīmīgumu Latvijas Bankas uzdevumu veikšanā un tajās apstrādājamo datu konfidencialitātes, integritātes un pieejamības prasības, kā arī nosaka katram klasifikācijas līmenim atbilstošu fizisko un loģisko aizsardzību.

Latvijas Bankā nodrošina darbinieku izglītošanu risku pārvaldīšanas jomā, t.sk. nolūkā uzturēt atbilstošas darbinieku zināšanas un iemaņas un regulāri rīko mācības un testus.

Darbības risku ierobežošanas pasākumu ietvaros Latvijas Banka ir apdrošināta pret noteiktu darbības risku iespējamām sekām.

2017. gadā darbības riski, t.sk. ar Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības, informācijas un informācijas sistēmu, kā arī ar fiziskās drošības nodrošināšanu saistītie riski tika atbilstoši pārvaldīti, un tie nav būtiski traucējuši Latvijas Bankas darbību.

Ņemot vērā arvien augošos kiberdrošības riskus, 2017. gadā veiktas papildu drošības pārbaudes un īstenoti pasākumi Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūras un informācijas sistēmu aizsardzības pilnveidei.

26. VALŪTU STRUKTŪRA

(tūkst. eiro)

98

	EUR	USD	CAD	GBP	Zelts	Pārējie	Kopā
2017. gada 31. decembrī							
Kopā aktīvi	13 337 282	3 207 840	365 280	320 727	230 856	36 657	17 498 642
Kopā pasīvi	17 393 027	66 822	246	11 879	–	26 668	17 498 642
Bilances tīrā pozīcija	–4 055 745	3 141 018	365 034	308 848	230 856	9 989	0
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	3 851 322	–3 131 099	–364 533	–306 232	–	–18 311	31 147
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–204 423	9 919	501	2 616	230 856	–8 322	31 147
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas attiecība pret kopējiem aktīviem (%)	–1.2	0.1	0.0	0.0	1.3	0.0	0.2
2016. gada 31. decembrī							
Kopā aktīvi	11 123 287	2 934 068	162 661	277 936	234 305	40 048	14 772 305
Kopā pasīvi	14 653 109	78 069	141	12 299	–	28 687	14 772 305
Bilances tīrā pozīcija	–3 529 822	2 855 999	162 520	265 637	234 305	11 361	–
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	3 506 985	–2 842 977	–165 874	–265 516	–234 323	–13 958	–15 663
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–22 837	13 022	–3 354	121	–18	–2 597	–15 663
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas attiecība pret kopējiem aktīviem (%)	–0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	–0.1

27. PROCENTU LIKMJU MAIŅAS TERMIŅŠ

Tabulā atspoguļota Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu pakļautība procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie posteņi uzrādīti to uzskaites vērtībā, izņemot ārpusbilances posteņus iekļautos biržā tirgotos procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumus un vērtspapīru nākotnes darījumus, kas uzrādīti to nosacītajā vērtībā. Tabulā iekļautie un procentu likmju maiņai pakļautie posteņi klasificēti pēc pārskata gada 31. decembrim tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

(tūkst. eiro)

	Līdz 3 mēn.	3–12 mēn.	1–3 gadi	3–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Bez pro- centiem	Kopā
2017. gada 31. decembrī							
Zelts un zeltā izteiktās prasības	–	–	–	–	–	230 856	230 856
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	67 100	121 206	68 878	831 120	2 325 453	194 935	3 608 692
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	3 326	–	44 883	178 647	128 091	118	355 065
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	–	–	–	6 011	90 403	4 919	101 333
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi eiro	–	–	–	244 660	–	–	244 660
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	–	–	–	–	–	438	438
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	–	–	47 224	300 226	7 783 747	–	8 131 197
Eirosistēmas iekšējās prasības	–	–	–	–	–	4 604 114	4 604 114
Pārējie aktīvi	3	–	424	5 286	78 056	138 518	222 287
Kopā aktīvi	70 429	121 206	161 409	1 565 950	10 405 750	5 173 898	17 498 642

(turpinājums)	(tūkst. eiro)						
	Līdz 3 mēn.	3–12 mēn.	1–3 gadi	3–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Bez pro- centiem	Kopā
Banknotes apgrozībā	–	–	–	–	–	4 314 088	4 314 088
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	5 712 980	–	–	–	–	–	5 712 980
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	22 610	–	–	–	–	–	22 610
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	213 147	–	–	–	–	2 565	215 712
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	1 528	–	–	–	–	1 007	2 535
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	144 324	–	–	–	–	–	144 324
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	634	–	–	–	–	–	634
Eirosistēmas iekšējās saistības	6 339 683	–	–	–	–	–	6 339 683
Pārējās saistības	–	–	–	–	–	305 552	305 552
Kapitāls un rezerves	–	–	–	–	–	440 524	440 524
Kopā pasīvi	12 434 906	–	–	–	–	5 063 736	17 498 642
Bilances tīrā pozīcija	–12 364 477	121 206	161 409	1 565 950	10 405 750	110 162	–
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	5 438 300	3 335	168 598	165 842	1 184 268	–	6 960 343
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	6 352 409	2 501	182 468	30 850	360 968	–	6 929 196
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–13 278 586	122 040	147 539	1 700 942	11 229 050	110 162	31 147
2016. gada 31. decembrī							
Zelts un zeltā izteiktās prasības	–	–	–	–	–	234 305	234 305
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	131 505	116 403	88 249	584 899	1 934 402	236 618	3 092 076
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	30 486	3 349	123 019	–	200 139	1 846	358 839
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	26 570	1 412	26 276	–	79 684	10 622	144 564
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi eiro	12 500	–	–	244 660	–	–	257 160
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	–	–	–	–	–	9 071	9 071
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	–	–	249 983	128 884	5 940 887	–	6 319 754
Eirosistēmas iekšējās prasības	–	–	–	–	–	4 195 918	4 195 918
Pārējie aktīvi	10	18	165	828	51 160	108 437	160 618
Kopā aktīvi	201 071	121 182	487 692	959 271	8 206 272	4 796 817	14 772 305
Banknotes apgrozībā	–	–	–	–	–	4 150 106	4 150 106
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	4 191 147	–	–	–	–	–	4 191 147
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	720	–	–	–	–	–	720
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	209 835	–	–	–	–	2 404	212 239
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	16 767	–	–	–	–	1 121	17 888

(turpinājums)	(tūkst. eiro)						
	Līdz 3 mēn.	3–12 mēn.	1–3 gadi	3–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Bez pro- centiem	Kopā
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	159 844	–	–	–	–	–	159 844
Eirosistēmas iekšējās saistības	5 292 395	–	–	–	–	–	5 292 395
Pārējās saistības	–	–	–	–	–	294 614	294 614
Kapitāls un rezerves	–	–	–	–	–	453 352	453 352
Kopā pasīvi	9 870 708	–	–	–	–	4 901 597	14 772 305
Bilances tīrā pozīcija	–9 669 637	121 182	487 692	959 271	8 206 272	–104 780	–
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	6 217 398	99 611	170 382	211 626	1 296 391	–	7 995 408
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	7 234 395	167 502	122 770	19 494	466 910	–	8 011 071
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–10 686 634	53 291	535 304	1 151 403	9 035 753	–104 780	–15 663

28. SEKOŠANAS NOVIRZE

1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļos un ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļos iekļauto ieguldījumu pakļautību kopējam tirgus riskam un kredīriskam raksturo sekošanas novirze, ko mēra kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmās gada ienesīgumu starpības standartnovirzi (sk. arī 25.1. skaidrojumu). 2017. gada un 2016. gada beigās 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļiem faktiskā (*ex post*) sekošanas novirze bija attiecīgi 16 bāzes punktu un 25 bāzes punkti, bet ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļiem – attiecīgi 53 bāzes punkti un 79 bāzes punkti.

Paredzamā (*ex ante*) sekošanas novirze gada laikā bija šādos bāzes punktu intervālos.

	Uzskaites vērtība (gada beigās; tūkst. eiro)	Paredzamā sekošanas novirze (darbadienu skaits)		
		10–39	40–69	70–99
2017. gadā				
1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļi	3 708 630	253	–	–
Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļi	1 158 211	13	240	–
2016. gadā				
1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļi	3 043 063	86	–	–
1–3 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeļi	–	167	–	–
Ar nekustamo īpašumu nodrošinātu vērtspapīru portfeļi	1 156 594	3	207	43
Valdības 1–10 gadu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelis	–	167	–	–

29. LIKVIDITĀTES STRUKTŪRA

Likviditātes struktūrā aktīvu posteņi uzrādīti atkarībā no Latvijas Bankas spējas tos pārvērst naudā. Saistību posteņi uzrādīti pēc to gaidāmā dzēšanas termiņa.

(tūkst. eiro)

	Līdz 3 mēn.	Ilgāk par 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā
2017. gada 31. decembrī				
Aktīvi				
Zelts un zeltā izteiktās prasības	230 856	–	–	230 856
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	3 608 692	–	–	3 608 692
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	355 065	–	–	355 065
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	101 333	–	–	101 333
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi eiro	–	244 660	–	244 660
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	438	–	–	438
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	7 628 377	502 820	–	8 131 197
Eirosistēmas iekšējās prasības	7 610	–	4 596 504	4 604 114
Pārējie aktīvi	148 275	–	74 012	222 287
Kopā aktīvi	12 080 646	747 480	4 670 516	17 498 642
Saistības				
Banknotes apgrozībā	–	–	4 314 088	4 314 088
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	5 712 980	–	–	5 712 980
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	22 610	–	–	22 610
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	215 712	–	–	215 712
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	2 535	–	–	2 535
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	144 324	–	–	144 324
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	634	–	–	634
Eirosistēmas iekšējās saistības	6 339 683	–	–	6 339 683
Pārējās saistības	199 894	–	105 658	305 552
Kopā saistības	12 638 372	–	4 419 746	17 058 118
Bilances tīrā pozīcija	–557 726	747 480	250 770	x
2016. gada 31. decembrī				
Aktīvi				
Zelts un zeltā izteiktās prasības	234 305	–	–	234 305
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	3 092 076	–	–	3 092 076
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	358 839	–	–	358 839
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	144 564	–	–	144 564
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi eiro	12 500	244 660	–	257 160
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	9 071	–	–	9 071
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	6 319 754	–	–	6 319 754
Eirosistēmas iekšējās prasības	14 706	–	4 181 212	4 195 918
Pārējie aktīvi	86 591	–	74 027	160 618
Kopā aktīvi	10 272 406	244 660	4 255 239	14 772 305

(turpinājums)	(tūkst. eiro)			
	Līdz 3 mēn.	Ilgāk par 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā
Saistības				
Banknotes apgrozībā	–	–	4 150 106	4 150 106
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	4 191 147	–	–	4 191 147
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	720	–	–	720
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	212 239	–	–	212 239
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	17 888	–	–	17 888
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	159 844	–	–	159 844
Eirosistēmas iekšējās saistības	5 292 395	–	–	5 292 395
Pārējās saistības	182 050	–	112 564	294 614
Kopā saistības	10 056 283	–	4 262 670	14 318 953
Bilances tirā pozīcija	216 123	244 660	–7 431	x

30. AKTĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2017	2016	2017	2016
Starptautiskās institūcijas	4 661 390	2 492 350	26.6	16.9
Eiropas Centrālā banka	4 604 114	4 195 932	26.3	28.4
Centrālās valdības un citas valsts institūcijas	3 872 539	3 830 747	22.1	25.9
Citas finanšu institūcijas	3 100 377	3 014 455	17.7	20.4
Centrālās bankas un kredītiestādes	985 722	1 077 208	5.6	7.3
Vietējās valdības	165 704	84 388	0.9	0.6
Nefinanšu sabiedrības	42 895	37 419	0.2	0.3
Neklasificēti aktīvi	65 901	39 806	0.6	0.2
Kopā	17 498 642	14 772 305	100.0	100.0

31. AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO ATRAŠANĀS VAI DARĪJUMA PARTNERU REZIDENCES VIETAS

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2017	2016	2017	2016
Starptautiskās institūcijas	4 661 390	2 492 350	26.6	16.9
Eiropas Centrālā banka	4 604 114	4 195 932	26.3	28.4
Eiro zonas valstis	4 506 818	4 843 351	25.8	32.8
ASV	2 005 183	1 788 884	11.5	12.1
Apvienotā Karaliste	625 523	618 873	3.6	4.2
Kanāda	585 857	310 337	3.3	2.1
Pārējās Eiropas Savienības valstis	160 235	188 658	0.9	1.3
Japāna	73 199	65 581	0.4	0.4
Pārējās valstis	276 323	268 339	1.6	1.8
Kopā	17 498 642	14 772 305	100.0	100.0

32. AKTĪVI KREDĪTREITINGU DALĪJUMĀ

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2017	2016	2017	2016
Eiropas Centrālā banka	4 604 114	4 195 932	26.3	28.4
AAA	6 261 804	4 090 375	35.8	27.7
AA	4 171 968	4 455 291	23.8	30.2
A	1 446 160	1 201 468	8.3	8.1
BBB	704 458	529 726	4.0	3.6
Kredītriskam nepakļauti aktīvi un aktīvi bez darījuma partnera kredītreitinga	310 138	299 513	1.8	2.0
Kopā	17 498 642	14 772 305	100.0	100.0

Tabulā atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu dalījums gada beigās pēc darījuma partneru kredītreitingiem, pamatojoties uz *Standard & Poor's* vai līdzvērtīgu citas starptautiskās kredītreitingu aģentūras piešķirtu novērtējumu. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredītspējas novērtējums, kas liecina, ka darījuma partnera finansiālais stāvoklis ir izcils un tas pārliecinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredītspēju kā ļoti labu, "A" – kā labu, "BBB" – kā vidēju un tiek uzskatīts par zemāko investīciju līmeņa novērtējumu.

Kredītriskam nepakļautos aktīvus un aktīvus bez darījuma partnera kredītreitinga galvenokārt veido ilgāka termiņa refinansēšanas operācijās ar Latvijas kredītiestādēm iegādātie vērtspapīri (244 660 tūkst eiro; 2016. gada beigās – 257 160 tūkst. eiro) un pamatlīdzekļi (39 665 tūkst eiro; 2016. gada beigās – 37 611 tūkst. eiro).

PELŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINA SKAIDROJUMI

33. TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Procentu ienākumi	138 189	102 982
Procenti par ieguldījumiem	91 353	71 342
Procenti par pieņemtajiem noguldījumiem	881	531
Procenti par monetārās politikas operācijām	45 955	30 879
Procenti par Eirosistēmas iekšējām prasībām	–	230
Procentu izdevumi	–66 691	–46 181
Procenti par ieguldījumiem	–64 404	–45 102
Procenti par monetārās politikas operācijām	–2 287	–776
Procenti par Eirosistēmas iekšējām saistībām	–	–303
Tīrie procentu ienākumi	71 498	56 801

Tīros procentu ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no parāda vērtspapīriem. Tīrie procentu ienākumi 2017. gadā bija par 14 697 tūkst. eiro lielāki nekā 2016. gadā. Pozitīva ietekme galvenokārt bija ieguldījumu ienesīguma likmju kāpumam un monetārās politikas operāciju apjoma pieaugumam, bet negatīva ietekme – lielākiem procentu izdevumiem par ieguldījumiem, un to galvenokārt noteica valūtas riska ierobežošanas izmaksu kāpums, palielinoties starpībai starp eiro un citu Latvijas Bankas ieguldījumu valūtu procentu likmēm.

Procentu ienākumi un izdevumi par Eirosistēmas iekšējām prasībām un saistībām tiek atļūdināti, piemērojot ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, un ietver

ienākumus par ECB nodotajām ārējām rezervēm un prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā un izdevumus par saistībām par TARGET2 sistēmas norēķiniem.

Saskaņā ar ECB Padomes lēmumu par monetāro ienākumu pārdali pirmos sešus gadus pēc eiro ieviešanas prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā NCB atlīdzināmā daļa tiek samazināta saskaņā ar noteiktu koeficientu, lai novērstu nozīmīgas NCB ienākumu svārstības. Latvijas Bankas prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā atlīdzināmās daļas samazinājuma korekcija sešu gadu periodā ir šāda.

Pārskata gads	Koeficients (%)
2014	100.00000
2015	86.06735
2016	70.13472
2017	53.34835
2018	35.98237
2019	18.17225

Procentu ienākumu par monetārās politikas operācijām pieaugumu 2017. gadā noteica lielāks vidējais kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumu atlikums (sk. 16. skaidrojumu) un VSAIP īstenošana.

Procentu par noguldījumiem piemērošanu nosaka ECB 2014. gada 20. februāra Pamatnostādne ECB/2014/9 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām (2014/304/ES).

34. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Parāda vērtspapīri	15 073	63 540
Valūtas maiņas darījumi	9 466	12 439
Atvasinātie finanšu instrumenti	8 753	-37 440
Kopā	33 292	38 539

Parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumi bija par 48 467 tūkst. eiro mazāki nekā 2016. gadā, un to galvenokārt noteica ienesīguma likmju kāpums.

Realizēto finanšu operāciju rezultātu pozitīvi ietekmēja atvasināto finanšu instrumentu rezultāts, kas bija par 46 193 tūkst. eiro lielāks nekā 2016. gadā. Tas galvenokārt saistīts ar biržā tirgto procentu likmju nākotnes līgumu rezultātu, kā arī valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu rezultātu. Riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu pozitīvo rezultātu līdzvērtīgā apjomā kompensē pret ārvalstu valūtas risku ierobežoto bilances posteņu negatīvais pārvērtēšanas rezultāts.

2017. un 2016. gadā valūtas maiņas darījumu realizētos guvumus pamatā noteica sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikuma daļas atzišana peļņas un zaudējumu aprēķinā (sk. arī 23. skaidrojumu).

35. FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA ATZĪŠANA PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINĀ

(tūkst. eiro)

	2017	2016
Parāda vērtspapīri	-15 929	-52 657
Ārvalstu valūtas pozīcijas	-2 862	-72
Kopā	-18 791	-52 729

Atsevišķu parāda vērtspapīru, ārvalstu valūtas pozīciju un procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts 2017. gada un 2016. gada beigās bija negatīvs, un tas atzīts peļņas un zaudējumu aprēķinā. Savukārt parāda vērtspapīru, ārvalstu valūtas pozīciju un procentu likmju mijmaiņas līgumu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā vērtspapīru, ārvalstu valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezerve (sk. arī 23. skaidrojumu).

Vērtspapīru negatīvā pārvērtēšanas rezultāta samazinājums saistīts ar mazāku ienesīguma likmju kāpumu 2017. gada nogalē.

36. UZKRĀJUMI TIRGUS RISKAM UN KREDĪTRISKAM

Latvijas Bankas finanšu riskus galvenokārt nosaka tās ieguldījumi finanšu instrumentos un ar Latvijas Bankas dalību Eirosistēmā saistītā vienotās monetārās politikas operāciju īstenošana un saistīto risku un finanšu rezultātu pārdale. Latvijas Bankas finanšu aktīvi galvenokārt pakļauti tirgus riskam (procentu likmju riskam un valūtas riskam) un kredītriskam (kredītreitīga samazināšanas un saistību neizpildes riskam). 2017. gadā pārtraucot zelta cenas svārstību riska ierobežošanu, Latvijas Banka tika pakļauta vēl vienam tirgus riska komponentam – zelta cenas svārstību riskam. Latvijas Banka veic tās finanšu risku un finanšu rezervju novērtēšanu saskaņā ar ECB pieņemto vienoto Eirosistēmas finanšu risku novērtēšanas metodiku. Saskaņā ar Eirosistēmas finanšu risku novērtēšanas metodiku risku novērtēšanai tiek izmantots paredzamā deficīta rādītājs (*Expected Shortfall*; ES) ar 99% ticamības līmeni (ES99%) viena gada perspektīvā. ES99% raksturo zaudējumu apmēru, ko nosaka 1% nelabvēlīgāko simulēto ienesīguma scenāriju vidējā vērtība. Minētā metodika ņem vērā dažādus tirgus riska un kredītriska faktorus, kā arī izmanto vēsturiskos datus un Eirosistēmas/ECBS Riska vadības komitejas pieņemumus. Tiek ņemti vērā pieņēmumi par nelabvēlīgu finanšu tirgus faktoru attīstību (piemēram, procentu likmju kāpums, procentu likmju starpības (*spread*) palielināšanās, eiro kursa kāpums un kredītreitīgu samazināšanās). Ņemot vērā ES99% aprēķinā izmantotos ierobežojumus un konservatīvo pieeju risku aplēsēm, Latvijas Bankas vadība izdarījusi pieņēmumu, ka uzkrājumu mērķa apjoms procentu likmju riskam un kredītriskam nosakāms mazāks nekā aprēķinātais ES99%. Novērtētais uzkrājumu procentu likmju riskam un kredītriskam mērķa apjoms noteikts 220 000 tūkst. eiro (2016. gadā – 250 000 tūkst. eiro). Novērtētā uzkrājumu procentu likmju riskam un kredītriskam mērķa apjoma samazinājumu 2017. gadā noteica pārmaiņas Latvijas Bankas ieguldījumu portfeļos, samazinoties procentu likmju riskam pakļauto ieguldījumu portfeļu apjomam un modificētajam procentu likmju riska indeksam. Savukārt uzkrājumu zelta cenas riskam mērķa apjoms atbilst zaudējumu apjomam, kas rastos, ja īstenotos zelta cenas samazināšanās scenārijs. Novērtētais uzkrājumu mērķa apjoms tiek pārskatīts katru gadu, ņemot vērā finanšu risku līmeni, pieejamās finanšu rezerves un finanšu tirgus ilgtermiņa attīstības prognozes.

Balstoties uz minēto risku novērtējumu, Latvijas Bankas padome nolēma 2017. gadā izveidot papildu uzkrājumus 42 400 tūkst. eiro apjomā (2016. gadā – 86 400 tūkst. eiro) tirgus riskam un kredītriskam saistībā ar Latvijas Bankas pārvaldītajiem finanšu ieguldījumiem. Papildus tam tika izveidoti uzkrājumi saistībā ar Eirosistēmas monetārās politikas operāciju kredītrisku 276 tūkst. eiro apjomā, tādējādi kopējam uzkrājumu atlikumam 2017. gada beigās sasniedzot 179 176 tūkst. eiro.

Uzkrājumus tirgus riskam un kredītriskam plānots turpināt veidot ilgākā laika periodā, novērtēto uzkrājumu mērķa apjomu sasniedzot tuvāko gadu laikā. Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam var tikt samazināti, īstenojoties finanšu riskiem, ja tos nesedz uzkrātais finanšu instrumentu pārvērtēšanas rezultāts un citi ienākumi, kā arī samazinoties finanšu risku apjomam.

37. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Ienākumi no līdzdalības kapitālā ietver saņemtās dividendes no līdzdalības SNB kapitālā 390 tūkst. eiro apjomā (2016. gadā – 289 tūkst. eiro; sk. arī 14.2. skaidrojumu), kā arī ienākumus no ECB starpperioda peļņas sadales par pārskata gadu un atlikušās iepriekšējā gadā gūtās ECB peļņas sadales 4 868 tūkst. eiro apjomā (2016. gadā – 4 953 tūkst. eiro; sk. arī 2.26. skaidrojumu).

38. TĪRAIS MONETĀRO IENĀKUMU PĀRDALES REZULTĀTS

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Iemaksātie monetārie ienākumi	-39 575	-28 871
Saņemtie monetārie ienākumi	43 226	39 705
Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts	3 651	10 834

Saņemtie monetārie ienākumi pieauga, palielinoties VSAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru apjomam. Iemaksāto monetāro ienākumu pieaugumu kompensē attiecīgs procentu par monetārās politikas operācijām kāpums.

39. CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Saistību par emitētajām lata naudas zīmēm pārvērtēšana	10 300	78 100
Kolekcijas monētu pārdošanas ienākumi	1 536	1 686
Pārējie bankas darbības ienākumi	546	1 265
Kopā	12 382	81 051

Saistību par emitētajām lata naudas zīmēm pārvērtēšanas rezultātā tika gūti ienākumi tāpēc, ka lata naudas zīmes ar zemu apmaiņas iespējamību netiek uzrādītas bilancē saskaņā ar "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" (sk. arī 2.20. skaidrojumu). Saistības par emitētajām lata naudas zīmēm tiek pārvērtētas katru gadu, ņemot vērā aktuālos lata naudas zīmju apmaiņas pret eiro naudas zīmēm datus. 2017. gadā samazinoties lata naudas zīmju apmaiņas tempam, saistību par emitētajām lata naudas zīmēm novērtējums būtiski samazinājās (sk. arī 22.1. skaidrojumu).

40. DARBA SAMAKSA, SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS IZDEVUMI UN SOLIDARITĀTES NODOKLIS

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Darba samaksa		
Padomes un valdes locekļu darba samaksa	-1 561	-1 581
Pārējo darbinieku darba samaksa	-16 055	-15 603
Kopā darba samaksa	-17 616	-17 184
Sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis	-3 962	-3 852
Kopā darba samaksa, sociālās apdrošināšanas izdevumi un solidaritātes nodoklis	-21 578	-21 036

To Latvijas Bankas valdes locekļu darba samaksā, kuri vienlaikus ir Latvijas Bankas pārvalžu vadītāji, ietverta arī atlīdzība par šo pienākumu veikšanu.

2017. gada beigās Latvijas Bankā bija 528 darbinieki (2016. gada beigās – 539 darbinieki). 2017. gadā tas atbilda 511 pilna laika ekvivalentiem (2016. gadā – 517 pilna laika ekvivalentiem).

41. NAUDAS ZĪMJU IEGĀDES IZDEVUMI

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Banknošu iegāde	-3 148	-5 741
Kolekcijas monētu iegāde	-1 159	-1 276
Apgrozības monētu iegāde	-235	-266
Kopā	-4 542	-7 283

42. PĀRĒJIE BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Informācijas sistēmu uzturēšana un izmantošana	-3 404	-3 577
Komunālie pakalpojumi	-837	-809
Ēku, teritorijas un inventāra uzturēšana	-614	-520
Dienesta komandējumi	-516	-576
Sabiedrības informēšana	-410	-267
Mazvērtīgā inventāra iegāde	-322	-163
Telekomunikāciju pakalpojumi un sistēmu uzturēšana	-288	-254
Personāla profesionālā pilnveide	-285	-233
Nekustamā īpašuma nodoklis	-228	-160
Risku apdrošināšana	-189	-221
Transportlīdzekļu nodrošināšana	-106	-71
Pasākumu nodrošināšana	-102	-69
Citi pārējie bankas darbības izdevumi	-472	-371
Kopā	-7 773	-7 291

Citi pārējie bankas darbības izdevumi ietver arī atlīdzību "KPMG Baltics SIA" par Latvijas Bankas 2017. gada finanšu pārskatu revīziju 29 tūkst. eiro apjomā (2016. gadā – 29 tūkst. eiro apjomā).

PĀRĒJIE FINANŠU PĀRSKATU SKAIDROJUMI

43. DARĪJUMI AR LATVIJAS VALDĪBU

Latvijas Banka, kuras kapitāls pilnībā pieder Latvijas valstij, veic darījumus ar Valsts kasi, darbojoties kā Latvijas valdības finanšu aģents. Šīs funkcijas ietvaros Latvijas Banka apkalpo Valsts kases kontus eiro un ārvalstu valūtās. Veicot šos darījumus, Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā. Valsts kases pieprasījuma noguldījumi tiek uzskaitīti bilances postenī "Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem" un "Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem".

Darījumos ar Latvijas valdību izmantotās procentu likmes un valūtu kursi tiek noteikti pēc tirgus procentu likmēm un valūtu kursiem, ievērojot ECB lēmumus. Komisijas maksa par darījumiem ar Latvijas valdību netiek iekasēta.

Saskaņā ar ECB Padomes 2014. gada 20. februāra Pamatnostādni ECB/2014/9 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām (2014/304/ES) par Valsts kases noguldījumiem eiro līdz 200 milj. eiro apjomā Latvijas Banka piemēro eiro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksu EONIA (2017. gada un 2016. gada beigās tas bija negatīvs – attiecīgi –0.346% un –0.329%). Valsts kases norēķinu kontu eiro un ārvalstu valūtā atlikumu kopsummai, kas pārsniedz 200 milj. eiro, Latvijas Banka piemēro ECB noguldījumu iespējas procentu likmi (2017. gada un 2016. gada beigās tā bija negatīva – –0.40%).

Latvijas Bankas prasību un saistību pret Latvijas valdību sadalījums 2017. gada un 2016. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Prasības		
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	982 537	706 919
Pārējie vērtspapīri	48 629	48 754
Uzkrātie procenti par parāda vērtspapīriem	13 984	12 145
Kopā prasības	1 045 150	767 818
Saistības		
Pieprasījuma noguldījumi eiro	29 516	46 710
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu valūtā	144 324	159 844
Nodokļu saistības	75	159
Kopā saistības	173 915	206 713

Latvijas Bankas ar Latvijas valdību saistītie ienākumi un izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas iepriekšējā gada peļņas daļa 2017. un 2016. gadā bija šāda (sk. arī 22.2. un 23. skaidrojumu).

	(tūkst. eiro)	
	2017	2016
Ienākumi (–)/izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas peļņas daļa		
Procenti par parāda vērtspapīriem	–4 459	–2 272
Negatīvie procenti par valdības noguldījumiem	–263	–85
Parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāta atzīšana peļņas un zaudējumu aprēķinā	–	1 188
Nodokļu izdevumi	10 589	9 943
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	7 653	19 524
Kopā tīrie izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas peļņas daļa	13 520	28 298

44. APGRŪTINĀTIE AKTĪVI

2017. gada beigās bija apgrūtināti Latvijas Bankas iegādātie vērtspapīri un citi finanšu instrumenti, kuru tirgus vērtība bija 28 671 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 33 038 tūkst. eiro), lai nodrošinātu biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes darījumu, biržā tirgoto procentu likmju, valūtas maiņas nākotnes darījumu veikšanu un maksājumu sistēmu darbību.

45. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Latvijas Bankas uzdevumā tās aģenti automatizētās vērtspapīru aizdevumu programmas līgumu ietvaros veic vērtspapīru aizdošanas darījumus, aizdodot Latvijas Bankas īpašumā esošos vērtspapīrus pret naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīlu. Vērtspapīru aizdošanas darījumi nodrošina papildu ienākumus, būtiski neietekmējot ieguldījumu likviditāti, jo

aizdotie vērtspapīri Latvijas Bankai ir ātri pieejami. Minētie aģenti administrē vērtspapīru aizdošanas darījumus un kontrolē šo darījumu un to nodrošinājuma atbilstību. Vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājuma patiesā vērtība ir lielāka par aizdoto vērtspapīru patieso vērtību.

Lai veicinātu vērtspapīru tirgus likviditāti, Latvijas Banka vienlaikus ar citām eiro zonas NCB veic VSAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru aizdošanu, un Latvijas Banka to īsteno automatizētās vērtspapīru aizdevumu programmas ietvaros.

2017. gada beigās aizdoto vērtspapīru patiesā vērtība, kas noteikta saskaņā ar kotētām cenām aktīvā tirgū, bija 7 427 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 118 129 tūkst. eiro), t.sk. VSAIP ietvaros iegādāto un aizdoto vērtspapīru patiesā vērtība 2017. gada beigās bija 2 073 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 11 101 tūkst. eiro.).

Naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīla, kas saņemta Latvijas Bankas vērtspapīru automātiskās aizdošanas programmas aģenta kontā kā vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājums, nav uzrādīta Latvijas Bankas bilancē (sk. arī 2.12. skaidrojumu).

46. IESPĒJAMĀS SAISTĪBAS UN APŅEMŠANĀS

Latvijas Bankai piederošo SNB akciju neapmaksātā daļa ir 75% no šo akciju nominālvērtības, un tā apmaksājama pēc attiecīga SNB Valdes lēmuma pieņemšanas. 2017. gada beigās šo akciju neapmaksātā daļa bija 4 013 tūkst. SDR (4 766 tūkst. eiro; 2016. gada beigās – 4 013 tūkst. SDR (5 115 tūkst. eiro); sk. arī 14.2. skaidrojumu).

2017. gada beigās Latvijas Banka bija emitējusi eiro kolekcijas monētas, lata jubilejas un piemiņas monētas un dārgmetāla apgrozības monētas ar 6 703 tūkst. eiro nominālvērtību (2016. gada beigās – 6 529 tūkst. eiro). Šīs monētas var apmainīt Latvijas Bankā atbilstoši nominālvērtībai. Saskaņā ar Latvijas Bankas vadības vērtējumu iespējamība, ka Latvijas Bankai nāktos šīs monētas atpirkt no monētu turētājiem, ir neliela, un uzkrājumi nav izveidoti.

2017. gada beigās Latvijas Banka bija emitējusi lata naudas zīmes ar 126 931 tūkst. eiro nominālvērtību (2016. gada beigās – 129 906 tūkst. eiro), kas bilancē uzrādītas 38 531 tūkst. eiro apjomā (2016. gada beigās – 51 806 tūkst. eiro). Saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likumu lata skaidrās naudas nomaņas pret eiro periods Latvijas Bankā ir bez termiņa ierobežojuma. Saskaņā ar Latvijas Bankas vadības vērtējumu iespējamība, ka Latvijas Bankai nāktos apmainīt lata naudas zīmes 88 400 tūkst. eiro (2016. gada beigās – 78 100 tūkst. eiro) nominālvērtībā, ir neliela.

47. NOTIKUMI PĒC PĀRSKATA PERIODA BEIGĀM

Ārkārtas likviditātes operāciju ietvaros Latvijas Banka 2018. gada februārī izsniedza īstermiņa aizdevumus ABLV Bank, AS 297 200 tūkst. eiro kopapjomā, kas bija nodrošināti ar augstas kredītkvalitātes vērtspapīriem, kuru tirgus vērtība šo aizdevumu izsniegšanas brīdī bija 557 936 tūkst. eiro. Pēc tam Eiropas Centrālā banka 2018. gada 23. februārī pieņēma lēmumu atzīt ABLV Bank, AS par tādu, kurai ir finanšu grūtības vai kura, iespējams, nonāks finanšu grūtībās (*failing or likely to fail*). ABLV Bank, AS 2018. gada 26. februārī paziņoja par tās ārkārtas akcionāru pilnsapulcē pieņemto lēmumu par ABLV Bank, AS pašlikvidāciju. 2018. gada 2. martā ABLV Bank, AS pilnībā atmaksāja minētos aizdevumus.

Kopš 2018. gada 19. februāra Latvijas Bankas prezidentam I. Rimšēvičam piemērots aizliegums veikt darbības, kas saistītas ar lēmumu pieņemšanas, kontroles un uzraudzības funkcijām Latvijas Bankā. Latvijas Bankas vadības vērtējumā minētais apstāklis neietekmē Latvijas Bankas finansiālo stāvokli vai tās darbības finanšu rezultātus, kā arī Latvijas Bankas spēju pildīt tās uzdevumus.

LATVIJAS BANKAS PADOMEI

Mūsu atzinums par finanšu pārskatiem

Esam veikuši pievienoto Latvijas Bankas (Banka) finanšu pārskatu no 64. lapas līdz 109. lapai revīziju. Pievienotie finanšu pārskati ietver:

- bilanci 2017. gada 31. decembrī;
- peļņas un zaudējumu aprēķinu par gadu, kas noslēdzās 2017. gada 31. decembrī;
- kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskatu par gadu, kas noslēdzās 2017. gada 31. decembrī, kā arī
- finanšu pārskatu skaidrojumus, kas ietver nozīmīgāko grāmatvedības principu aprakstu un citu paskaidrojošu informāciju.

Mūsaprāt, pievienotie finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Latvijas Bankas finansiālo stāvokli 2017. gada 31. decembrī un par tās darbības finanšu rezultātiem gadā, kas noslēdzās 2017. gada 31. decembrī, saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas 2016. gada 3. novembra Pamatnostādni (ES) 2016/2249 par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (ECB/2016/34), Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un Latvijas Republikas likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu.

Atzinuma pamatojums

Atbilstoši Latvijas Republikas "Revīzijas pakalpojumu likumam" mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem (SRS). Mūsu atbildība, kas noteikta šajos standartos, aprakstīta mūsu ziņojuma sadaļā *Revidentu atbildība par finanšu pārskatu revīziju*.

Mēs esam neatkarīgi no Bankas saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu ētikas standartu padomes izstrādātā Profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksa (SGĒSP kodekss) prasībām un Latvijas Republikas Revīzijas pakalpojumu likumā iekļautajām neatkarības prasībām, kas ir piemērojamas mūsu veiktajai finanšu pārskatu revīzijai. Mēs esam ievērojuši arī SGĒSP kodeksā un Latvijas Republikas Revīzijas pakalpojumu likumā noteiktos pārējos profesionālās ētikas principus un objektivitātes prasības.

Mēs uzskatām, ka mūsu iegūtie revīzijas pierādījumi dod pietiekamu un atbilstošu pamatojumu mūsu atzinumam.

Bankas valdes un personu, kurām uzticēta Bankas pārvalde, atbildība par finanšu pārskatiem

Bankas valde ir atbildīga par tādu finanšu pārskatu, kas sniedz patiesu un skaidru priekšstatu, sagatavošanu saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas 2016. gada 3. novembra Pamatnostādni (ES) 2016/2249 par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (ECB/2016/34), Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un Latvijas Republikas likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu. Bankas valde ir arī atbildīga par tādas iekšējās kontroles sistēmas uzturēšanu, kāda saskaņā ar Bankas valdes viedokli ir nepieciešama, lai nodrošinātu finanšu pārskatu, kas nesatur ne krāpšanas, ne kļūdas dēļ izraisītas būtiskas neatbilstības, sagatavošanu.

Ievērojot Latvijas Republikas likumu "Par Latvijas Banku", Bankas valdes pienākums ir sagatavot finanšu pārskatus, piemērojot darbības turpināšanas principu.

Personas, kurām uzticēta Bankas pārvalde, ir atbildīgas par Bankas finanšu pārskatu sagatavošanas procesa uzraudzību.

Revidentu atbildība par finanšu pārskatu revīziju

Mūsu revīzijas mērķis ir iegūt pietiekamu pārlicību par to, ka finanšu pārskati kopumā nesatur kļūdas vai krāpšanas dēļ izraisītas būtiskas neatbilstības, un sniegt revidentu ziņojumu, kurā izteikts atzinums. Pietiekama pārlicība ir augsta līmeņa pārlicība, bet tā negarantē, ka revīzijā, kas veikta saskaņā ar SRS, vienmēr tiks atklāta būtiska neatbilstība, ja tāda pastāv. Neatbilstības var rasties krāpšanas vai kļūdas dēļ, un tās ir uzskatāmas par būtiskām, ja var pamatoti uzskatīt, ka tās katra atsevišķi vai visas kopā varētu ietekmēt saimnieciskos lēmumus, ko lietotāji pieņem, balstoties uz šiem finanšu pārskatiem.

Veicot revīziju saskaņā ar SRS, visa revīzijas procesa gaitā mēs izdarām profesionālus spriedumus un saglabājam profesionālo skepticismu. Mēs arī:

- identificējam un izvērtējam riskus, ka finanšu pārskatos varētu būt krāpšanas vai kļūdas dēļ izraisītas būtiskas neatbilstības, izstrādājam un veicam revīzijas procedūras šo risku mazināšanai, kā arī iegūstam revīzijas pierādījumus, kas sniedz pietiekamu un atbilstošu pamatojumu mūsu atzinumam. Risks, ka netiek atklātas būtiskas neatbilstības krāpšanas dēļ, ir augstāks nekā risks, ka netiek atklātas kļūdas izraisītas neatbilstības, jo krāpšana var ietvert slepenas vienošanās, dokumentu viltošānu, informācijas neuzrādīšanu ar nodomu, informācijas nepatiesu atspoguļošanu vai iekšējās kontroles pārkāpumus;
- iegūstam izpratni par iekšējo kontroli, kas ir būtiska revīzijas veikšanai, lai izstrādātu konkrētajiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, bet nevis lai sniegtu atzinumu par Bankas iekšējās kontroles efektivitāti;
- izvērtējam pielietoto grāmatvedības politiku atbilstību un vadības izdarīto grāmatvedības aplēšu un attiecīgās finanšu pārskatos sniegtās informācijas pamatojību;
- izdarām secinājumu par vadības piemērotā darbības turpināšanas principa atbilstību, un, pamatojoties uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, par to, vai pastāv būtiska nenoteiktība attiecībā uz notikumiem vai apstākļiem, kas var radīt nozīmīgas šaubas par iestādes spēju turpināt darbību. Ja mēs secinām, ka pastāv būtiska nenoteiktība, revidentu ziņojumā tiek vērsta uzmanība uz finanšu pārskatos sniegto informāciju par šiem apstākļiem, vai, ja šāda informācija nav sniegta, mēs sniedzam modificētu atzinumu. Mūsu secinājumi ir pamatoti ar revīzijas pierādījumiem, kas iegūti līdz revidentu ziņojuma datumam. Tomēr nākotnes notikumu vai apstākļu ietekmē iestāde savu darbību var pārtraukt;
- izvērtējam vispārējo finanšu pārskatu struktūru un saturu, t.sk. atklāto informāciju un pievienotos skaidrojumus, un to, vai finanšu pārskati patiesi atspoguļo to pamatā esošos darījumus un notikumus.

Mēs sazināties ar personām, kurām uzticēta Bankas pārvalde, un, cita starpā, sniedzam informāciju par plānoto revīzijas apjomu un laiku, kā arī par svarīgiem revīzijas novērojumiem, t.sk. par jebkuriem būtiskiem iekšējās kontroles trūkumiem, kādus mēs identificējam revīzijas laikā.

KPMG Baltics SIA
Licence Nr. 55

Armine Movsisjana
Valdes priekšsēdētāja
Zvērināta revidente
Sertifikāta Nr. 178
Rīga, Latvija

2018. gada 13. martā



MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 2017. GADĀ

(perioda beigās; milj. eiro)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
LATVIJAS BANKA												
Latvijas devums eiro zonas naudas bāzē	8 109.5	8 201.1	8 020.7	8 545.8	8 254.9	8 305.3	8 120.4	8 377.1	8 477.4	9 433.6	9 381.4	10 143.0
Skaidrā nauda apgrozībā	4 199.3	4 206.7	4 217.5	4 256.8	4 260.0	4 300.4	4 322.7	4 317.7	4 326.7	4 339.9	4 334.2	4 430.0
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	3 910.2	3 994.4	3 803.2	4 289.0	3 994.9	4 005.0	3 797.7	4 059.4	4 150.8	5 093.8	5 047.2	5 713.0
Noguldījumu iespēja un pārējās ar monetārās politikas operācijām saistītās saistības	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ārējie aktīvi ārpus eiro zonas	3 416.7	3 540.9	3 459.5	3 407.2	3 424.9	3 460.5	3 473.3	3 537.7	3 611.8	3 660.1	3 968.6	3 940.9
Ārzemju saistības ārpus eiro zonas	6.6	1.1	9.1	13.5	24.3	11.1	19.8	23.5	4.9	1.1	12.2	3.2
Kredīti	7 059.7	6 741.3	7 011.0	7 239.5	7 402.1	7 039.7	7 683.2	7 818.3	8 004.4	8 176.4	8 539.4	8 731.4
Eiro zonas MFI	520.8	530.2	523.2	519.9	530.6	524.8	504.6	499.2	495.1	482.8	509.6	506.8
Eiro zonas valdības sektoram	2 242.4	1 698.1	1 746.0	1 794.1	1 824.1	1 297.1	1 822.9	1 846.5	1 871.4	1 899.9	2 055.1	2 099.3
Citiem eiro zonas rezidentiem	4 296.5	4 512.9	4 741.8	4 925.5	5 047.4	5 217.7	5 355.8	5 472.6	5 638.0	5 793.7	5 974.7	6 125.3
MFI												
Noguldījumi uz nakti (Latvijas devums eiro zonas M1)	9 937.6	10 216.0	10 275.3	10 441.3	10 274.5	10 235.7	10 135.2	10 305.6	10 023.9	10 359.1	10 586.7	10 762.8
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	1 225.7	1 153.5	1 143.0	1 138.7	1 169.3	1 070.0	1 037.1	1 071.4	1 112.2	1 070.1	1 044.7	1 014.5
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	884.7	893.1	881.2	893.2	890.1	895.1	897.9	901.9	904.9	908.1	914.9	951.2
Latvijas devums eiro zonas M2	12 048.0	12 262.6	12 299.5	12 473.2	12 333.9	12 200.8	12 070.2	12 278.9	12 041.0	12 337.3	12 546.3	12 728.5
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	80.2	40.9	46.5	35.6	33.9	18.5	23.0	27.8	24.1	26.7	25.2	45.1
Latvijas devums eiro zonas M3	12 128.2	12 303.5	12 346.0	12 508.8	12 367.8	12 219.3	12 093.2	12 306.7	12 065.1	12 364.0	12 571.5	12 773.7
Trie ārējie aktīvi ārpus eiro zonas	-932.3	-383.9	-595.6	-811.7	-473.1	-1 256.7	-667.3	-859.6	446.4	-164.7	382.8	-152.1
Kredīti eiro zonas finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	14 275.2	14 274.0	14 303.5	14 285.9	14 246.4	14 236.6	14 299.2	14 379.0	13 841.5	14 045.6	14 058.2	14 005.8
Aizdevumi rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	12 735.4	12 736.2	12 752.0	12 767.6	12 702.7	12 746.8	12 784.9	12 786.7	12 243.3	12 408.9	12 449.9	12 392.8
Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumi	10 839.5	11 001.0	10 958.9	11 023.9	10 854.1	10 942.3	10 872.9	10 992.3	10 797.3	11 008.3	11 203.5	11 401.6
PROCENTU LIKMES												
Galveno refinansēšanas operāciju procentu likme (perioda beigās; %)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Euro veikto darījumu vidējās svērtās procentu likmes (%)												
Starpbanku tirgū izsniegtie kredīti	-0.37	-0.42	-0.40	-0.33	-0.40	-0.40	-0.39	-0.40	-0.40	-0.20	-0.40	-0.40
Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti ar mainīgo procentu likmi un procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam (jaunie darījumi)	2.8	2.7	2.5	2.8	2.9	2.8	2.6	3.0	2.9	2.6	3.1	2.6
Nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību termiņnoguldījumi (jaunie darījumi)	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.1	0.2	0.1	0.3	0.5	0.4	0.4

LATVIJAS BANKAS 2017. GADA MĒNEŠU BILANCES

(mēneša beigās; tūkst. eiro)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
AKTĪVI	14 857 145	14 622 747	14 853 935	15 133 547	15 371 604	15 053 023	15 804 825	16 024 192	16 240 933	16 486 858	17 248 595	17 498 642
Zelts un zeltā izteiktās prasības	239 028	252 488	247 873	247 627	240 824	232 568	230 788	235 615	232 542	233 259	230 582	230 856
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	3 058 938	3 158 370	3 101 334	3 048 711	3 070 740	3 104 898	3 121 021	3 189 303	3 263 594	3 307 360	3 635 091	3 608 692
Prasības pret SVF	152 700	154 331	153 437	151 504	149 083	147 343	144 987	144 238	144 601	145 821	144 395	143 477
Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi	2 906 238	3 004 039	2 947 897	2 897 207	2 921 657	2 957 555	2 976 034	3 045 065	3 118 993	3 161 539	3 490 696	3 465 215
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	299 674	310 337	326 004	328 754	307 984	302 318	288 753	294 281	297 793	283 088	339 204	355 065
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	118 725	130 040	110 307	110 833	113 291	123 082	121 478	112 756	115 712	119 462	102 907	101 333
Eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi eiro	257 160	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660
Galvenās refinansēšanas operācijas	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas	257 160	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660	244 660
Precizējošās reversās operācijas	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Strukturālās reversās operācijas	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Aizdevumu iespēja uz nakti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Papildu nodrošinājuma pieprasījumu aizdevumi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	39	9 683	63	66	72	250	1 384	87	1 991	6 507	148	438
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	6 502 782	6 176 597	6 440 317	6 665 976	6 849 378	6 492 423	7 148 433	7 279 312	7 459 972	7 642 135	7 955 345	8 131 197
Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	4 586 629	4 823 761	5 075 249	5 275 675	5 465 352	5 666 011	5 860 800	6 018 675	6 214 466	6 411 283	6 602 856	6 719 984
Pārējie vērtspapīri	1 916 153	1 352 836	1 365 068	1 390 301	1 384 026	826 412	1 287 633	1 260 637	1 245 506	1 230 852	1 352 489	1 411 213
Eirosistēmas iekšējās prasības	4 177 382	4 196 001	4 221 059	4 272 239	4 311 101	4 355 405	4 399 745	4 441 424	4 466 132	4 502 055	4 518 342	4 604 114
Līdzdalība ECB kapitālā	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082
Prasības par ECB nodotajām ārējām rezervēm	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480
Prasības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pārējās prasības Eurosistēmā	3 898 820	3 917 439	3 942 497	3 993 677	4 032 539	4 076 843	4 121 183	4 162 862	4 187 570	4 223 493	4 239 780	4 325 552
Nepabeigtie norēķini	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pārējie aktīvi	203 417	144 571	162 318	214 681	233 554	197 419	248 563	226 754	158 537	148 332	222 316	222 287

2. pielikums (turpinājums)

115

(mēneša beigās; tūkst. eiro)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
PASĪVI	14 857 145	14 622 747	14 853 935	15 133 547	15 371 604	15 053 023	15 804 825	16 024 192	16 240 933	16 486 858	17 248 595	17 498 642
Banknotes apgrozībā	4 087 019	4 094 190	4 106 763	4 146 565	4 149 741	4 189 399	4 211 203	4 205 499	4 213 849	4 226 702	4 219 498	4 314 088
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	3 910 189	3 994 387	3 803 222	4 289 043	3 994 866	4 004 951	3 797 675	4 059 402	4 150 761	5 093 762	5 047 181	5 712 980
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	3 910 189	3 994 387	3 803 222	4 289 043	3 994 866	4 004 951	3 797 675	4 059 402	4 150 761	5 093 762	5 047 181	5 712 980
Noguldījumu iespēja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Termiņnoguldījumi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Precizējošās reversās operācijas	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Papildu nodrošinājuma pieprasījumu noguldījumi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	5 970	–	5 870	9 470	12 170	5 190	18 690	30 420	1 390	–	7 550	22 610
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	181 674	225 713	192 870	208 555	190 134	262 660	277 691	324 222	243 553	206 157	204 726	215 712
Saistības pret valdību	10 928	55 730	23 674	33 533	15 676	89 019	98 224	145 455	61 453	18 271	17 582	29 516
Pārējās saistības	170 746	169 983	169 196	175 022	174 458	173 641	179 467	178 767	182 100	187 886	187 144	186 196
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	6 401	1 132	8 695	12 606	22 098	9 794	16 571	18 674	4 002	1 072	10 544	2 535
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	155 873	163 909	160 337	153 262	149 092	154 502	149 461	146 146	150 409	148 540	150 553	144 324
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	149	–	421	915	2 174	1 349	3 181	4 795	881	–	1 629	634
Eirosistēmas iekšējās saistības	5 830 138	5 399 788	5 860 489	5 571 983	6 103 949	5 688 722	6 587 960	6 463 362	6 703 435	6 025 663	6 860 056	6 339 683
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	5 830 138	5 399 788	5 860 489	5 571 983	6 103 949	5 688 722	6 587 960	6 463 362	6 703 435	6 025 663	6 860 056	6 339 683
Pārējās saistības Eirosistēmā	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nepabeigtie norēķini	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pārējās saistības	272 506	297 981	273 911	279 504	263 421	260 323	264 436	271 352	292 167	301 697	269 665	305 552
Kapitāls un rezerves	407 226	445 647	441 357	461 644	483 959	476 133	477 957	500 320	480 486	483 265	477 193	440 524

3. pielikums

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENĪBAS 2017. GADA BEIGĀS

1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE

- 1.1. Analītiskā daļa
- 1.2. Bruņojuma daļa
- 1.3. Centrālā nodaļa
- 1.4. Rīgas nodaļa
- 1.5. Liepājas nodaļa

2. FINANŠU STABILITĀTES PĀRVALDE

- 2.1. Finanšu stabilitātes daļa

3. GRĀMATVEDĪBAS PĀRVALDE

- 3.1. Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļa
- 3.2. Bankas iekšējo operāciju daļa

4. IEKŠĒJĀ AUDITA PĀRVALDE

5. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE

- 5.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa
- 5.2. Datortīklu un serveru sistēmu daļa
- 5.3. Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļa
- 5.4. Informācijas sistēmu drošības daļa
- 5.5. Informācijas sistēmu kvalitātes kontroles daļa
- 5.6. Sistēmu uzturēšanas daļa

6. JURIDISKĀ PĀRVALDE

7. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE

- 7.1. Kases operāciju daļa
- 7.2. Monētu daļa
- 7.3. Naudas tehnoloģiju daļa
- 7.4. Rīgas filiāle
- 7.5. Liepājas filiāle

8. MAKSĀJUMU SISTĒMU PĀRVALDE

- 8.1. Maksājumu sistēmu politikas daļa
- 8.2. Maksājumu sistēmu operāciju daļa
- 8.3. Maksājumu un norēķinu daļa
- 8.4. Kredītu reģistra daļa

9. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE

- 9.1. Makroekonomikas analīzes daļa
- 9.2. Finanšu tirgus analīzes daļa
- 9.3. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa

10. PERSONĀLA PĀRVALDE

11. STARPTAUTISKO ATTIECĪBU UN KOMUNIKĀCIJAS PĀRVALDE

- 11.1. Dokumentu pārvaldības un bibliotēkas daļa
- 11.2. Izdevniecības daļa
- 11.3. Sabiedrisko attiecību daļa
- 11.4. Starptautisko attiecību un protokola daļa

12. STATISTIKAS PĀRVALDE

- 12.1. Finanšu tirgus un monetārās statistikas daļa
- 12.2. Maksājumu bilances statistikas daļa
- 12.3. Tautsaimniecības un finanšu statistikas daļa

3. pielikums (turpinājums)

13. TEHNISKĀ PĀRVALDE

13.1. Saimniecības daļa

13.2. Ēku sistēmu daļa

13.3. Drošības sistēmu daļa

14. TIRGUS OPERĀCIJU PĀRVALDE

14.1. Darījumu un investīciju daļa

14.2. Riska vadības daļa

15. MĀCĪBU CENTRS

**LATVIJAS BANKAS DALĪBA EIROSISTĒMĀ UN EIROPAS CENTRĀLO
BANKU SISTĒMĀ**

ECB Padome

ECB Ģenerālpadome

ECB Uzraudzības valde

Banknošu komiteja

Budžeta komiteja

Cilvēkresursu konference

Eirosistēmas/ECBS komunikācijas komiteja

Finanšu stabilitātes komiteja

Grāmatvedības un monetāro ienākumu komiteja

Iekšējo auditoru komiteja

Informācijas tehnoloģiju komiteja

Juridiskā komiteja

Kontroles komiteja

Tirgus infrastruktūras un maksājumu komiteja

Monetārās politikas komiteja

Organizācijas attīstības komiteja

Riska vadības komiteja

Starptautisko attiecību komiteja

Statistikas komiteja

Tirgus operāciju komiteja

**LATVIJAS BANKAS PĀRSTĀVniecība STARPTAUTISKAJĀS
ORGANIZĀCIJĀS**

EIROPAS SAVIENĪBA

ESRK

ESRK Konsultatīvā speciālistu komiteja

ES Padomes Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK)

EFK apakškomiteja eiro monētu jautājumos

EFK apakškomiteja SVF jautājumos

EBI Uzraugu padome

Latvijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecība ES

Monētārās, finanšu un maksājumu bilances statistikas komiteja

EK Valsts administrācijas grupa

STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Pilnvaroto padome

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komiteja

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas

vietnieku grupa

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs Vašingtonā

6. pielikums

2017. GADĀ PUBLICĒTIE LATVIJAS BANKAS IZDEVUMI UN NOZĪMĪGĀKĀS LATVIJAS BANKAS DARBINIEKU PUBLIKĀCIJAS

Šajā sarakstā iekļautie Latvijas Bankas izdevumi pieejami Latvijas Bankas interneta vietnē (www.bank.lv).

REGULĀRIE IZDEVUMI UN TURPINĀJUMIZDEVUMI

"Finanšu Stabilitātes Pārskats. 2017"

"Latvijas Bankas 2016. gada pārskats"

"Latvijas Maksājumu Bilance. *Latvia's Balance of Payments*. 2016"

"Makroekonomisko Norišu Pārskats" (2017. gada jūnijs un decembris; Nr. 25 un Nr. 26)

PĒTĪJUMI

BUŠS, Ginters. *Algu veidošana, bezdarbs un ekonomiskās attīstības cikls Latvijā*. Rīga: Latvijas Banka, Nr. 1, 2017. 70 lpp.

BENKOVSKIS Konstantīns, BLŪMS, Benjamins (*Benjamin BLUHM*), BOBEIKA, Elena (*Elena BOBEICA*), OSBATA, Kjara (*Chiara OSBAT*), CEIGNERS, Stefans (*Stefan ZEUGNER*). *Eksporta tirgus daļu dinamika (empīriskā analīze, izmantojot Beijesa modeļu svērumu)*. Rīga: Latvijas Banka, Nr. 2, 2017. 37 lpp.

KRASNOPJOROVŠ, Oļegs. *Kāpēc mācību sasniegumi dažādās Latvijas skolās ir tik atšķirīgi?* Rīga: Latvijas Banka, Nr. 3, 2017. 55 lpp.

BODNĀRE, Katalina (*Katalin BODNÁR*), FADEJEVA, Ludmila, JORDAKE, Stefānija (*Stefania IORDACHE*), MALKA, Līna (*Liina MALK*), PASKALOVA, Desislava (*Desislava PASKALEVA*), PEŠĻAKAITE, Jurga (*Jurga PESLIAKAITĒ*), TODOROVĪČA-JEMECA, Nataša (*Nataša TODOROVĪČ JEMEC*), TOTS, Pēters (*Peter TÓTH*), VIŠIŅSKIS, Roberts (*Robert WYSZYŃSKI*). *Kā uzņēmumi pielāgojas minimālās algas kāpumam? Centrālās Eiropas un Austrumeiropas apsekojuma rezultāti*. Rīga: Latvijas Banka, Nr. 4, 2017. 48 lpp.

PUBLIKĀCIJAS

AJEVSKIS, Viktors. Nonlocal Solutions to Dynamic Equilibrium Models: The Approximate Stable Manifolds Approach. *Macroeconomic Dynamics (Cambridge University Press)*. Pieejams doi.org/10.1017/S1365100517000803.

AJEVSKIS, Viktors. Semi-Global Solutions to DSGE Models: Perturbation around a Deterministic Path. *Studies in Nonlinear Dynamics & Econometrics*. Ed. by Mizrach, Bruce. Vol. 21, issue 2, De Gruyter. Pieejams doi.org/10.1515/snde-2016-0065.

BENKOVSKIS, Konstantīns, MASSO, Jaan, TKACEVS, Oļegs, VAHTER, Priit, YASHIRO, Naomitsu. *Export and Productivity in Global Value Chains: Comparative Evidence from Latvia and Estonia*. OECD Economics Department Working Papers, No. 1448, OECD Publishing, 2017. 39 p.

BENKOVSKIS, Konstantīns, WÖRZ, Julia. What Drives the Market Share Changes? Price Versus Non-Price Factors. *Structural Change and Economic Dynamics Articles (Elsevier)*. Pieejams doi.org/10.1016/j.strueco.2017.12.001.

OSBAT, Chiara, BENKOVSKIS, Konstantīns, BLUHM, Benjamin, BOBEICA, Elena, ZEUGNER, Stefan. *What Drives Export Market Shares? It Depends! An Empirical Analysis Using Bayesian Model Averaging*. European Central Bank Working Paper, No. 2090, July 2017. 40 p.

VILERTS, Karlis, KRASNOPJOROVŠ, Oļegs, BREKIS, Edgars. Returns to Education During and After the Economic Crisis: Evidence from Latvia 2006–2012. *Comparative Economic Research*, vol. 20, issue 1, De Gruyter. Pieejams doi.org/10.1515/cer-2017-0008.

VILERTS, Kārlis, KRASNOPJOROVŠ, Oļegs. Can Differences in Characteristics Explain Ethnic Wage Gap in Latvia? *Economics and Business*, vol. 30, issue 1, De Gruyter. Pieejams doi.org/10.1515/eb-2017-0001.

7. pielikums

**EIROSISTĒMAS MONETĀRĀS POLITIKAS UN CITU SVARĪGU
UZDEVUMU 2017. GADA AKTUALITĀTES**

11. janvārī ECB Padome pieņēma Lēmumu (ES) 2017/100, ar ko groza Lēmumu (ES) 2015/774 par otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programmu (ECB/2017/1), Lēmumu (ES) 2017/101, ar ko groza Lēmumu ECB/2014/40 par nodrošināto obligāciju iegādes trešās programmas īstenošanu (ECB/2017/2), Lēmumu (ES) 2017/102, ar ko groza Lēmumu (ES) 2015/5 par ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes programmas īstenošanu (ECB/2017/3), un Lēmumu (ES) 2017/103, ar ko groza Lēmumu (EU) 2016/948 par uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas īstenošanu (ECB/2017/4).

19. janvārī ECB Padome nolēma nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi (saglabājot attiecīgi 0.00%, 0.25% un -0.40%), joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī vai būs zemākas.

19. janvārī ECB Padome apstiprināja, ka līdz 2017. gada marta beigām tiks turpinātas iegādes aktīvu iegādes programmas ietvaros, saglabājot pašreizējo mēneša apjomu 80 mljrd. eiro, un ka, sākot ar 2017. gada aprīli, paredzēts turpināt neto aktīvu iegādes ar mēneša apjomu 60 mljrd. eiro līdz 2017. gada decembra beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk, bet jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad ECB Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa korekcija atbilstoši tās inflācijas mērķim. Neto iegādes tiks veiktas, vienlaikus atkārtoti ieguldot aktīvu iegādes programmas ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas maksājumus. Ja perspektīva kļūst mazāk labvēlīga vai finansēšanas nosacījumi nebūs atbilstoši turpmākai virzībai uz noturīgu inflācijas līmeņa korekciju, ECB Padome ir gatava palielināt programmas apjomu un/vai ilgumu.

25. janvārī ECB Padome apstiprināja Tirgus infrastruktūras valdes (izveidota 2016. gada martā atbalsta sniegšanai Eirosistēmai tās tirgus infrastruktūras pakalpojumu darbībā un attīstīšanā) pilnvaras un nolēma pagarināt tās locekļu pilnvaras no 2017. gada 1. februāra līdz 2019. gada 31. janvārim.

25. janvārī ECB Padome atļāva publicēt 10. apsekojumu par korespondentattiecību izmantošanu eiro maksājumiem (*Tenth survey on correspondent banking in euro: 2016*).

26. janvārī ECB Padome pieņēma Lēmumu (ES) 2017/468, ar ko groza Lēmumu ECB/2010/10 par statistikas pārskatu sniegšanas prasību neievērošanu (ECB/2017/5).

2. februārī ECB Padome atļāva publicēt pārskatu par Eirosistēmas monetārās politikas instrumentu izmantošanu un darbības regulējumu kopš 2012. gada (*The use of the Eurosystem's monetary policy instruments and operational framework since 2012. Occasional Paper Series, No. 188*).

9. martā ECB Padome nolēma nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi, joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī vai būs zemākas.

9. martā ECB Padome apstiprināja, ka tiks turpināti ECB Padomes 19. janvārī apstiprinātie nestandarta monetārās politikas pasākumi.

10. martā ECB Padome jaunā redakcijā apstiprināja ārējo revidentu izvēles un pilnvarojuma labāko praksi saskaņā ar ECBS/ECB Statūtu 27.1. pantu (*Good Practices for the selection and mandate of External Auditors according to Article 27.1 of the ESCB/ECB Statute*).

7. pielikums (turpinājums)

22. martā ECB Padome nolēma pilnveidot noteikumus, kurus Eirosistēmas monetārās politikas darījuma partneru regulējuma kontekstā piemēro likvidēšanas mērķa iestādēm, lai nodrošinātu konsekventu attieksmi pret tām piekļuvē Eirosistēmas monetārās politikas operācijām (ECB 2017. gada 18. maija Pamatnostādne (ES) 2017/1362, ar ko groza Pamatnostādni (ES) 2015/510 par Eirosistēmas monetārās politikas regulējuma īstenošanu (ECB/2017/12); 2017. gada 18. maija Lēmums (ES) 2017/1359, ar ko groza Lēmumu (ES) 2016/948 par uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas īstenošanu (ECB/2017/13); 2017. gada 18. maija Lēmums (ES) 2017/1360, ar ko groza Lēmumu ECB/2014/40 par nodrošināto obligāciju iegādes trešās programmas īstenošanu (ECB/2017/14); 2017. gada 18. maija Lēmums (ES) 2017/1361, ar ko groza Lēmumu (ES) 2015/5 par ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes programmas īstenošanu (ECB/2017/15)).

29. martā ECB Padome pieņēma zināšanai 2016. gada progresa ziņojumu par kredītu mikrodatu vākšanas ilgtermiņa sistēmas sagatavošanas pasākumiem saistībā ar analītisko kredītu datu kopu (*AnaCredit*) projektu.

6. aprīlī ECB Padome pieņēma zināšanai, ka 2017. gada 19. maijā saistībā ar ECB un EK kopīgo konferenci par finanšu tirgu integrāciju un stabilitāti Eiropā tiks publicēts ECB ziņojuma "Finanšu integrācija Eiropā" (*Financial integration in Europe*) 11. izdevums.

10. aprīlī ECB Padome atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību, kas uztic ECB uzdevumu uzraudzīt, kā ES valstu centrālās bankas ievēro šā līguma 123. un 124. pantā un ar tiem saistītajās regulās noteiktos aizliegumus, apstiprināja attiecīgo pārskatu par 2016. gadu (sk. ECB 2016. gada pārskata sadaļu "Monetārās finansēšanas un privileģētās piekļuves aizlieguma ievērošana").

12. aprīlī ECB Padome saskaņā ar Latvijas Bankas lūgumu pieņēma Atzinumu CON/2017/13 par kredītu reģistrā iekļauto datu apjoma palielināšanu.

27. aprīlī ECB Padome nolēma nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi, joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī vai būs zemākas.

27. aprīlī ECB Padome apstiprināja, ka neto aktīvu iegādes ar mēneša apjomu 60 mljrd. eiro turpināsies līdz 2017. gada decembra beigām vai vajadzības gadījumā ilgāk, bet jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad ECB Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa korekcija atbilstoši tās inflācijas mērķim. Neto iegādes tiks veiktas, vienlaikus atkārtoti ieguldot aktīvu iegādes programmas ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas maksājumus. Ja perspektīva kļūst mazāk labvēlīga vai finansēšanas nosacījumi nebūs atbilstoši turpmākai virzībai uz noturīgu inflācijas līmeņa korekciju, ECB Padome ir gatava palielināt programmas apjomu un/vai ilgumu.

5. maijā ECB Padome apstiprināja TARGET2, EURO1 un STEP2-T visaptverošo novērtējumu un pieņēma zināšanai *Banque de France* veikto CORE(FR) visaptverošo novērtējumu (šīs četras maksājumu sistēmas klasificētas kā sistēmiski nozīmīgas maksājumu sistēmas).

5. maijā ECB Padome pieņēma lēmumu iecelt ECB par Eiropas Maksājumu padomes SEPA ātro kredīta pārvedumu (*SCT Inst*) sistēmas un EBA CLEARING ātro maksājumu infrastruktūras risinājuma galveno pārraugu.

17. maijā ECB Padome atļāva publicēt 2017. gada maija "Finanšu Stabilitātes Pārskatu" (*Financial Stability Review. May 2017*).

7. pielikums (turpinājums)

17. maijā ECB Padome nolēma publiskot Vienošanas par ārkārtas likviditātes palīdzību (*Agreement on emergency liquidity assistance. 17 May 2017*).

18. maijā ECB Padome pieņēma zināšanai TARGET 2016. gada pārskatu (*TARGET Annual Report 2016*).

18. maijā ECB Padome apstiprināja 2016. gada kvalitātes pārskatu par eiro zonas monetāro un finanšu statistiku (*Euro area monetary and financial statistics: 2016 quality report*).

25. maijā ECB publicēja ECB Padomes un Ģenerālpadomes apstiprinātu paziņojumu preseī, atzinīgi vērtējot Globālā valūtas tirgus ētikas kodeksa (*Foreign Exchange Global Code of Conduct*) publicēšanu.

8. jūnijā ECB Padome nolēma nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi, joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī.

8. jūnijā ECB Padome apstiprināja, ka tiks turpināti 27. aprīlī ECB Padomes apstiprinātie nestandarta monetārās politikas pasākumi.

21. jūnijā ECB Padome apstiprināja Eiropas mēroga ātro maksājumu norēķinu pakalpojuma "TARGET ātro maksājumu norēķini" (*TARGET Instant Payment Settlement; TIPS*) izstrādes uzsākšanu.

21. jūnijā ECB Padome atļāva publicēt 16. gada pārskatu par eiro starptautisko lomu (*The international role of the euro*).

22. jūnijā ECB Padome pieņēma Ieteikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko groza Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu 22. pantu (ECB/2017/18).

5. jūlijā ECB Padome pieņēma Lēmumu (ES) 2017/1258 par lēmumu deleģēšanu par konfidenciālas statistiskās informācijas nosūtīšanu Vienotajai noregulējuma valdei (ECB/2017/22).

18. jūlijā ECB Padome apstiprināja ECB atbildi saistībā ar ESRK veikto atbilstības ESRK ieteikumam par makrouzraudzības politikas pasākumu pārrobežu ietekmes novērtēšanu un brīvprātīgu savstarpēju atzīšanu (ESRB/2015/2) novērtējumu. ECB uzskata, ka tā pilnībā atbilst ieteikumiem, kas attiecas uz ECB.

20. jūlijā ECB Padome nolēma nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi, joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī.

20. jūlijā ECB Padome apstiprināja, ka tiks turpināti 8. jūnijā ECB Padomes apstiprinātie nestandarta monetārās politikas pasākumi.

20. jūlijā ECB Padome apstiprināja ECB Regulas par statistikas pārskatu sniegšanas prasībām pensiju fondiem projekta sabiedriskās apspriešanas uzsākšanu (apspriešanas laiks līdz 2017. gada 29. septembrim).

28. jūlijā ECB Padome apstiprināja Eirosistēmas standartus trīspusējo aģentu izmantošanai Eirosistēmas kredītooperācijās (*Eurosystem standards for the use of triparty agents in Eurosystem credit operations*).

7. pielikums (turpinājums)

24. augustā ECB Padome apstiprināja Eirosistēmas politiku attiecībā uz finanšu tirgus infrastruktūras kritisko pakalpojumu sniedzēju identifikāciju un pārraudzību.

24. augustā ECB Padome atzina Igaunijas, Latvijas un Lietuvas vērtspapīru norēķinu sistēmas (VNS), kuras pēc to plānotās apvienošanās darbosies jaunā Nasdaq CSD SE pārvaldībā, par atbilstošām izmantošanai Eirosistēmas kredītooperācijās, kā arī Nasdaq CSD SE atbilstību piekļuvei TARGET2 vērtspapīriem pakalpojumiem.

7. septembrī ECB Padome nolēma nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi, joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī.

7. septembrī ECB Padome apstiprināja, ka tiks turpināti tās 20. jūlijā apstiprinātie ne-standarta monetārās politikas pasākumi.

20. septembrī ECB Padome pieņēma lēmumu izstrādāt nenodrošinātu eiro veikto darījumu uz nakti procentu likmi, par pamatu izmantojot Eirosistēmai jau pieejamus datus (šī procentu likme tiks noteikta līdz 2020. gadam, un tās svarīgākie parametri tiks paziņoti tirgus dalībniekiem 2018. gadā).

22. septembrī ECB Padome pieņēma Pamatnostādni (ES) 2017/2082, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2012/27 par Eiropas automatizēto reālā laika bruto norēķinu sistēmu (TARGET2) (ECB/2017/28).

22. septembrī ECB Padome pieņēma Lēmumu (ES) 2017/2080, ar ko groza Lēmumu ECB/2010/9 par piekļuvi TARGET2 datiem un to izmantošanu (ECB/2017/29).

4. oktobrī ECB Padome pieņēma lēmumu no 2018. gada 1. februāra neatļaut "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) ietvaros iegādāties t.s. nodrošinātās obligācijas ar atmaksas nosacījuma pagarinājumu (*conditional pass-through covered bonds*), ja tās emitējusi iestāde ar pirmo labāko reitingu zem trešās kredītu kvalitātes pakāpes.

19. oktobrī ECB Padome apstiprināja publicēšanai ECB 2017. gada ziņojumu par finanšu struktūrām (*Report on financial structures. October 2017*).

26. oktobrī ECB Padome nolēma:

1) nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi, joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī;

2) aktīvu iegādes programmas ietvaros veiktās iegādes ar mēneša apjomu 60 mljrd. eiro turpināt līdz 2017. gada decembra beigām;

3) aktīvu iegādes programmas ietvaros veikto neto iegāžu mēneša apjomu samazināt no 60 mljrd. eiro no 2018. gada janvāra līdz 30 mljrd. eiro līdz 2018. gada septembra beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk, bet jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad ECB Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa korekcija atbilstoši tās inflācijas mērķim. Ja perspektīva kļūs mazāk labvēlīga vai finansēšanas nosacījumi nebūs atbilstoši turpmākai virzībai uz noturīgu inflācijas līmeņa korekciju, ECB Padome ir gatava palielināt programmas apjomu un/vai ilgumu;

4) atkārtoti investēt PAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas maksājumus ilgāku laiku pēc neto aktīvu iegāžu pārtraukšanas un jebkurā gadījumā tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, lai veicinātu gan labvēlīgus likviditātes apstākļus, gan atbilstošu monetārās politikas nostāju;

5) galvenās refinansēšanas operācijas un ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (ITRO) ar termiņu 3 mēneši arī turpmāk veikt, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles

7. pielikums (turpinājums)

procedūru ar pilna apjoma piešķirumu, tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, un vismaz līdz 2019. gada pēdējā rezervju prasību izpildes perioda beigām;

6) sniegt papildu informāciju par vērtspapīru dzēšanu, kā arī informāciju par atkārtotu investēšanu un privātā sektora aktīvu iegādes programmu lomu, lai nodrošinātu aktīvu iegāžu nepārtrauktu un raitu īstenošanu.

3. novembrī ECB Padome pieņēma Regulu (ES) 2017/2094, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 795/2014 par sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pārraudzību (ECB/2017/32), un ar to saistītos trīs tiesību aktus, t.i., Lēmumu (ES) 2017/2098 par procedūru, kuru ievēro, nosakot koriģējošus pasākumus par neatbilstību Regulas (ES) Nr. 795/2014 noteikumiem (ECB/2017/33), Regulu (ES) 2017/2095, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2157/1999 par Eiropas Centrālās bankas pilnvarām piemērot sankcijas ECB/2017/34, un Lēmumu (ES) 2017/2097 par metodoloģiju, saskaņā ar kuru aprēķina sankcijas par sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pārraudzības prasību pārkāpumiem (ECB/2017/35), kā arī nolēma publicēt skaidrojumu, lai veicinātu labu izpratni par grozījumiem un to pamatā esošajiem apsvērumiem.

8. novembrī ECB Padome saskaņā ar ES Padomes un Eiropas Parlamenta lūgumu pieņēma Atzinumu CON/2017/47 par ES krīžu pārvaldīšanas ietvara pārskatīšanu.

15. novembrī ECB Padome pieņēma zināšanai, ka turpmāk regulāri tiks publicēta eiro naudas tirgus statistika, balstoties uz naudas tirgus statistikas pārskatu mikrodatiem, atbilstoši ECB Statistikas kvalitātes sistēmai un saskaņā ar ECBS publisko apņemšanos par Eiropas statistiku.

22. novembrī ECB Padome atļāva publicēt 2017. gada novembra "Finanšu Stabilitātes Pārskatu" (*Financial Stability Review. November 2017*).

20. novembrī ECB Padome pieņēma Lēmumu (ES) 2017/2199, ar ko groza Lēmumu ECB/2014/40 par nodrošināto obligāciju iegādes trešās programmas īstenošanu (ECB/2017/37).

20. novembrī ECB Padome apstiprināja Eirosistēmas 2016. gada pārraudzības ziņojumu (*Eurosystem oversight report 2016*).

22. novembrī ECB Padome apstiprināja sabiedriskās apspriešanas uzsākšanu par jaunas eiro uz nakti izsniegto nenodrošināto kredītu procentu likmes svarīgākajiem parametriem (apspriešanas laiks līdz 2018. gada 12. janvārim).

23. novembrī ECB Padome apstiprināja Pamatnostādni (ES) 2017/2335 par kredītu un kredītriska mikrodatu vākšanas procedūrām (ECB/2017/38).

6. decembrī ECB Padome apstiprināja divu būtisku projektu ieviešanu tirgus infrastruktūras un maksājumu jomā, un tie ir šādi.

1) Pirmais projekts konsolidēs TARGET2 sistēmu un TARGET2 vērtspapīriem platformu un nodrošinās tirgus dalībniekiem uzlabotas likviditātes pārvaldības procedūras (gaidāmā darbības uzsākšana 2021. gada novembrī).

2) Otrais projekts izveidos Eirosistēmas nodrošinājuma pārvaldības sistēmu, kas radīs saskaņotu platformu nodrošinājuma operācijām visā Eirosistēmā un aizstās virkni esošo nacionālo sistēmu funkciju (gaidāmā darbības uzsākšana 2022. gada novembrī).

7. decembrī ECB Padome apstiprināja TARGET2 vērtspapīriem 2016. gada finanšu pārskatus (*T2S financial statements for the fiscal year 2016*).

8. decembrī ECB Padome pieņēma:

1) Lēmumu (ES) 2017/2442, ar ko groza Lēmumu (ES) 2016/2164 par 2017. gada monētu emisijas apjoma apstiprināšanu (ECB/2017/39);

7. pielikums (turpinājums)

2) Lēmumu (ES) 2017/2443 par 2018. gada monētu emisijas apjoma apstiprināšanu (ECB/2017/40);

3) Lēmumu (ES) 2017/2444, ar ko groza Lēmumu (ES) 2015/2332 par euro monētu emisijas apjoma apstiprināšanas procedūru (ECB/2017/41).

13. decembrī ECB Padome pieņēma lēmumu par pārmaiņām nodrošinājuma atbilstības kritērijos, kas piemērojami nenodrošinātajām banku obligācijām, t.i., nenodrošinātajiem parāda instrumentiem, kurus emitējušas kredītiestādes, ieguldījumu sabiedrības vai ar tām cieši saistītas struktūras.

14. decembrī ECB Padome nolēma nemainīt galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi, kā arī aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi, joprojām paredzot, ka galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī.

14. decembrī ECB Padome apstiprināja, ka tiks turpināti tās 26. oktobrī apstiprinātie nestandarta monetārās politikas pasākumi.

**LATVIJAS BANKAS PAMATUZDEVUMU IZPILDES 2017. GADA
NORMATĪVĀS AKTUALITĀTES**

Normatīvais akts	Nr.	Pieņemšanas datums (spēkā stāšanās datums)	Latvijas Bankas padomes pieņemtā normatīvā akta nosaukums
Noteikumi	149	23.03.2017. (01.04.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2014. gada 16. maija noteikumos Nr. 132 "Monetāro finanšu iestāžu "Mēneša bilances pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	150	23.03.2017. (01.04.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2014. gada 16. maija noteikumos Nr. 133 "Monetāro finanšu iestāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Kārtība	254/6	23.03.2017. (01.05.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2015. gada 27. aprīļa kārtībā Nr. 232/5 "Dalības kārtība skaidrās naudas darījumos Latvijas Bankā"
Kārtība	256/2	31.05.2017. (14.07.2017.)	Grozījums Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā kliringa sistēmā"
Kārtība	258/2	13.07.2017. (21.07.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 12. decembra kārtībā Nr. 217/1 "Dalības Latvijas Bankas organizētajās Eurosistēmas monetārās politikas operācijās kārtība"
Kārtība	258/3	13.07.2017. (18.09.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 11. novembra kārtībā Nr. 216/7 "Dalības kārtība Latvijas Bankas VNS sistēmā"
Noteikumi	151	13.07.2017. (01.08.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2013. gada 12. decembra noteikumos Nr. 130 "Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku"
Kārtība	260/2	14.09.2017. (31.10.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 12. decembra kārtībā Nr. 217/1 "Dalības Latvijas Bankas organizētajās Eurosistēmas monetārās politikas operācijās kārtība"
Noteikumi	152	14.09.2017. (01.01.2018.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2014. gada 16. maija noteikumos Nr. 132 "Monetāro finanšu iestāžu "Mēneša bilances pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	153	14.09.2017. (01.01.2018.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2014. gada 16. maija noteikumos Nr. 136 "Vērtspapīru pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	154	14.09.2017. (01.01.2018.)	"Ceturkšņa finanšu pārskata (1-FP)" sagatavošanas noteikumi
Noteikumi	155	14.09.2017. (01.01.2018.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2013. gada 11. jūlija noteikumos Nr. 110 ""Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskata (1-MB)" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	156	14.09.2017. (01.01.2018.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2013. gada 11. jūlija noteikumos Nr. 111 ""Ārējo aktīvu un pasīvu gada pārskata (1-MB)" sagatavošanas noteikumi"
Kārtība	261/1	27.10.2017. (13.11.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 4. novembra kārtībā Nr. 186/4 "Dalības kārtība sistēmā TARGET2-Latvija"
Kārtība	261/2	27.10.2017. (21.11.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā kliringa sistēmā"
Noteikumi	157	30.10.2017. (09.11.2017.)	Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 36 "Ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumi"
Noteikumi	158	30.10.2017. (09.11.2017.)	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu

9. pielikums

TERMINI

Aizdevumu iespēja uz nakti (*marginal lending facility*) – Eirosistēmas piedāvātā pastāvīgā iespēja, ko Latvijas Republikā reģistrētās kredītiestādes un citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijas Republikā, var izmantot, lai no Latvijas Bankas saņemtu aizdevumu uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi pret atbilstošiem aktīviem.

"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma" (ABSIP) (*asset-backed securities purchase programme (ABSPP)*) – programma, kuras ietvaros Eirosistēma iegādājas atbilstošus ar aktīviem nodrošinātus vērtspapīrus.

Atklātā tirgus operācija (*open market operation*) – operācija, ko finanšu tirgū veic pēc centrālās bankas iniciatīvas. Atkarībā no to mērķa, regularitātes un procedūrām Eirosistēmas atklātā tirgus operācijas var iedalīt četrās kategorijās: galvenās refinansēšanas operācijas, ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas, precizējošās operācijas un strukturālās operācijas.

Atlikušais termiņš – līdz parāda instrumenta dzēšanas vai aizdevuma atmaksas datumam vai kādas citas finanšu operācijas beigu datumam atlikušais laiks.

Ātrie maksājumi (zibmaksājumi) – naudas pārskaitījumi 24 stundas diennaktī, 7 dienas nedēļā, 365 dienas gadā, ieskaitot svētku dienas, izpildot kredītiestāžu klientu maksājumus dažu sekunžu laikā un dodot iespēju šiem kredītiestāžu klientiem saņemt naudu nekavējoties izmantot.

Banku savienība – ES līmeņa banku uzraudzības un noregulējuma sistēma, kas darbojas, pamatojoties uz visā ES piemērojamiem noteikumiem. Banku savienības dalībvalstis ir eiro zonas valstis un tās ES valstis, kuras nav eiro zonas valstis, bet kuras izvēlas piedalīties šajā savienībā.

Blokķēde – pastāvīgi augošs ierakstu kopums, kas sastāv no ierakstu blokiem, kuri ir saistīti un nodrošināti, izmantojot kriptogrāfiju. Katrā ierakstu blokā parasti ir iezīmēšanas rindas rādītājs kā saite uz iepriekšējo bloku, laika zīmogu un transakcijas datiem.

Bruto norēķinu sistēma – pārvedumu sistēma, kurā norēķins par katru naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu tiek veikts, pamatojoties uz katru atsevišķu maksājuma rīkojumu atbilstoši to saņemšanas secībai.

Centrālā valdība – valsts institucionālās vienības, t.sk. ministrijas, vēstniecības, pārstāvniecības, aģentūras, padomes, izglītības, veselības aizsardzības, tiesībsargājošās, kultūras un citas valsts iestādes, kuru kompetence attiecas uz visu valsts ekonomisko teritoriju, izņemot sociālās nodrošināšanas fondu administrēšanu. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.

Cenu stabilitāte – cenu stabilitātes saglabāšana ir Eirosistēmas galvenais mērķis. ECB Padome definējusi cenu stabilitāti kā eiro zonas saskaņotā patēriņa cenu indeksa pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu mazāku par 2%. ECB Padome arī darījusi zināmu, ka, lai nodrošinātu cenu stabilitāti, tā vidējā termiņā cenšas saglabāt inflāciju zemāku par 2%, bet tuvu tam.

EBA CLEARING (*ABE Clearing S.A.S. à capital variable*) – Eiropas un starptautisko lielāko banku dibināta kapitālsabiedrība, kas nodrošina Eiropas visaptverošas maksājumu infrastruktūras risinājumus, piedāvājot gan liela apjoma, gan neliela apjoma eiro veiktu maksājumu klīringa un norēķinu pakalpojumus plašam banku lokam ES.

9. pielikums (turpinājums)

ECB Ģenerālpadome – viena no ECB lēmējinstītūcijām, kuras sastāvā ir ECB prezidents, viņa vietnieks un visu ES valstu centrālo banku prezidenti.

ECB Padome – galvenā ECB lēmējinstītūcija, kuras sastāvā ir ECB Valdes locekļi un eiro zonas valstu centrālo banku vadītāji.

Eiro zona – ES valstis, kuras saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ieviešanas eiro kā to vienoto valūtu un kurās tiek īstenota vienota monetārā politika, par ko atbild ECB Padome. 2017. gada beigās eiro zonu veidoja Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Itālija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija un Vācija.

Eiropadome (European Council) – ES iestāde, kas nosaka ES vispārējo politisko ievirzi un prioritātes. To veido ES valstu vai to valdību vadītāji, kā arī Eiropadomes priekšsēdētājs un EK priekšsēdētājs.

Eiropas Banku iestāde (EBI) (European Banking Authority (EBA)) – ES iestāde ar juridiskās personas statusu, kas ir Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas daļa un darbojas, lai nodrošinātu efektīvu un atbilstīgu uzraudzības regulējuma un uzraudzības līmeni visā ES banku nozarē. Tās vispārējais mērķis ir saglabāt finanšu stabilitāti ES un nodrošināt banku nozares integritāti un efektīvu un pienācīgu darbību.

Eiropas Centrālā banka (ECB) – ECBS un Eirosistēmas centrālā institūcija, kam saskaņā ar ES normatīvajiem aktiem piešķirts juridiskās personas statuss. ECB, sadarbojoties ar ES valstu centrālajām bankām, īsteno Eirosistēmai un ECBS izvirzītos uzdevumus saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem.

Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) – ietver ECB un ES valstu centrālās bankas. Centrālās bankas tajās ES valstīs, kuras vēl nav ieviešas eiro, īsteno neatkarīgu monetāro politiku saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem un tādējādi nav iesaistītas Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanā.

Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) (European Systemic Risk Board (ESRB)) – neatkarīga ES struktūra, kas ir Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas daļa un atbild par ES finanšu sistēmas makrouzraudzību, lai palīdzētu novērst vai mazināt ES finanšu stabilitātes sistēmiskos riskus, kas rodas finanšu sistēmas attīstības gaitā, ņemot vērā makroekonomisko attīstību, un izvairītos no plašu finansiālo grūtību periodiem. Tā veicina iekšējā tirgus netraucētu darbību un šādi nodrošina finanšu sektora ilgtspējīgu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmē.

Eirosistēma – ietver ECB un eiro zonas valstu centrālās bankas. Eirosistēmas lēmēj-institūcijas ir ECB Padome un ECB Valde.

Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK) – padomdevēja struktūra, kas izveidota, lai veicinātu ES valstu politikas koordinēšanu tautsaimniecības un finanšu jomā. EFK pēc ES Padomes un EK pieprasījuma sniedz atzinumus savas kompetences jomās, nodrošina dialogu starp Padomi un ECB un palīdz sagatavot Padomes darbu. EFK darbojas ES valstu valdību (parasti Finanšu ministriju) un centrālo banku pārstāvji, kā arī EK un ECB pārstāvji.

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)) – starptautiska organizācija, kas nodrošina valdībām foruma iespēju, lai meklētu risinājumus kopīgām problēmām, dalītos pieredzē un veicinātu politiku, kas uzlabo cilvēku ekonomisko un sociālo labklājību.

EONIA (eiro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss) (EONIA; euro overnight index average) – efektīvās procentu likmes, kas dominē eiro starpbanku

9. pielikums (turpinājums)

darījumu uz nakti tirgū, rādītājs. To aprēķina kā eiro denominēto beznodrošinājuma aizdevumu uz nakti procentu likmju vidējo svērtu rādītāju saskaņā ar sarakstā iekļauto banku sniegtajiem datiem.

ES Padome – iestāde, kurā tiek pārstāvētas ES valstu valdības. ES Padomē tiekas ES valstu ministri, lai pieņemtu tiesību aktus un koordinētu politiku. ES Padome ir būtiska ES lēmumu pieņēmēja. Juridiski ES Padome ir viena iestāde, bet tā tiekas 10 dažādos sastāvos atkarībā no tā, kādus jautājumus paredzēts apspriest. ES Padomes nozīmīgākie uzdevumi ir risināt sarunas par tiesību aktiem un pieņemt tos, attīstīt ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku, slēgt ES vārdā starptautiskus nolīgumus, kā arī kopā ar Eiropas Parlamentu pieņemt ES budžetu.

EURIBOR (eiro starpbanku piedāvājuma procentu likmju indekss) (*EURIBOR: euro interbank offered rate*) – procentu likme, par kādu eiro zonā plkst. 11.00 pēc Viduseiropas laika viena kredītiestāde, kas ir aktīva eiro naudas tirgus dalībniece, piedāvā starpbanku termiņnoguldījumus eiro citai šāda veida kredītiestādei.

Fiksētas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupons nemainās visā instrumenta darbības laikā.

Finanšu konts – maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo finanšu aktīvus un finanšu pasīvus (tiešās investīcijas, portfeļieguldījumi, atvasinātie finanšu instrumenti, citi ieguldījumi un rezerves aktīvi) starp Latvijas rezidenti un pārējo valstu rezidenti.

Finanšu stabilitāte – tāds finanšu sistēmas (finanšu starpnieki, tirgi un tirgus infrastruktūras) stāvoklis, kādā tā spēj izturēt šokus, neradot nozīmīgus finanšu starpniecības un kopējo finanšu pakalpojumu piedāvājuma traucējumus.

Galvenā refinansēšanas operācija – regulāra atklātā tirgus operācija, ko Eirosistēma veic reverso darījumu veidā. Šādas operācijas veic katru nedēļu ar standartizsoļu palīdzību, un to termiņš parasti ir 1 nedēļa.

Galvenās ECB procentu likmes – ECB Padomes noteiktās galveno refinansēšanas operāciju, aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likmes.

Ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (ITRMO) (*targeted longer-term refinancing operations (TLTRO)*) – Eirosistēmas reversās operācijas, kas ar pievilcīgiem nosacījumiem nodrošina kredītiestādēm ilgāka termiņa likviditāti, lai tās turpinātu atvieglot privātajam sektoram izsniegto kredītu nosacījumus un tiktu stimulētas kredītēt reālo tautsaimniecību.

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācija (ITRO) (*longer-term refinancing operation (LTRO)*) – atklātā tirgus operācija, kuras termiņš ir ilgāks par galvenās refinansēšanas operācijas termiņu. Regulāro ITRO termiņš ir 3 mēneši, un Eirosistēma tās veic katru mēnesi reverso darījumu veidā, izmantojot standartizsoles. Eirosistēma var veikt neregulāras ITRO, kuru termiņš ir ilgāks par 3 mēnešiem (ITRMO termiņš sasniedz 48 mēnešus) un kuru mērķis ir nodrošināt papildu ilgāka termiņa likviditāti un kalpot monetārās politikas mērķu sasniegšanai.

Kapitāla konts – maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo neproducēto nefinanšu aktīvu bruto iegādi/atsavināšanu un kapitāla pārvedumus starp Latvijas rezidenti un pārējo valstu rezidenti.

Kapitāla vērtspapīri – vērtspapīri, kas nodrošina līdzdalību komercsabiedrības kapitālā. Tie ietver biržas sarakstā iekļautas akcijas (kotētas akcijas), biržas sarakstā neiekļautas akcijas (nekotētas akcijas) un citus kapitāla vērtspapīru veidus. Kapitāla vērtspapīri parasti nodrošina ienākumus dividenžu veidā.

9. pielikums (turpinājums)

Klīrings (tīrvērtē) – maksājuma dokumentu vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu nosūtīšanas, apstrādes un savstarpējās saskaņošanas process, kas notiek pirms norēķina un kā rezultātā, pamatojoties uz visiem norēķinu dalībnieku iesniegtajiem maksājuma dokumentiem, aprēķina katra norēķinu dalībnieka klīringa neto pozīciju, t.i., kopējās naudas līdzekļu saistības vai prasības pret pārējiem norēķinu dalībniekiem.

Kredītiestāde – kapitālsabiedrība, kas dibināta, lai pieņemtu noguldījumus un citus atmaksājamus līdzekļus no neierobežota klientu loka un savā vārdā izsniegtu kredītus, un sniegtu citus finanšu pakalpojumus.

Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS sistēma) – Latvijas Bankas neto norēķinu sistēma, kas nodrošina klientu maksājuma rīkojumu apstrādi un klīringa (tīrvērtē) norēķinus.

M1 – šaurās naudas rādītājs, kas ietver skaidro naudu apgrozībā un eiro zonas rezidentu uz nakti veiktos noguldījumus MFI.

M2 – vidējās naudas rādītājs, kas ietver M1 un eiro zonas rezidentu MFI veiktos noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem ieskaitot (īstermiņa krājnoguldījumus) un noguldījumus ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot (īstermiņa noguldījumus).

M3 – plašās naudas rādītājs, kas ietver M2, tirgojamus instrumentus, īpaši atpirkšanas līgumus, naudas tirgus fondu akcijas un daļas, kā arī MFI emitētos parāda vērtspapīrus ar termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot.

Maksājumu bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo darījumus starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem. Tā ietver tekošo kontu, kapitāla kontu un finanšu kontu.

Mājsaimniecība – fiziskā persona vai fizisko personu grupa kā patērētājs un tikai pašu galapatēriņam domātu preču ražotājs un nefinanšu pakalpojumu sniedzējs, pašnodarbinātais, kas ir fiziskās personas vai fizisko personu grupas veidota saimnieciski organizatoriska vienība, par kuras saistībām šī fiziskā persona vai fizisko personu grupa atbild ar visu savu mantu un kuras grāmatvedība tiek kārtota vienkāršā ieraksta sistēmā.

Monetārā finanšu iestāde (MFI) – centrālā banka, kredītiestāde, krājaizdevu sabiedrība, naudas tirgus fonds un cita finanšu iestāde, kas pieņem noguldījumus vai tuvus noguldījumu aizstājējus no klientiem, kuri nav MFI, uz sava rēķina piešķir kredītus un veic ieguldījumus vērtspapīros, kā arī elektroniskās naudas iestāde, kuras pamatdarbība ir elektroniskās naudas emisija. Latvijas Banka izveido, uztur un regulāri aktualizē "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstu" Latvijas Bankas interneta vietnes (www.bank.lv) sadaļā "Statistika". Šo sarakstu iekļauj arī ECB savā interneta vietnē, kur tā regulāri publicē ES valstu MFI sarakstu. Latvijā 2017. gada beigās bija 57 MFI.

Monetārie ienākumi – Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanas procesā uzkrātie eiro zonas valstu centrālo banku ienākumi, ko iegūst no saskaņā ar ECB Padomes vadlīnijām izēmītiem aktīviem, kurus tur apmaiņā pret apgrozībā esošām banknotēm un kredītiestāžu noguldījumiem eiro zonas valstu centrālajās bankās.

Naudas bāze – skaidrā nauda (banknotes un monētas) apgrozībā, kredītiestāžu obligātās rezerves Eirosistēmā, kā arī kredītiestāžu virsrezerves Eirosistēmas noguldījumu iespējas un pārējo ar monetārās politikas operācijām saistīto saistību ietvaros.

Nefinanšu sabiedrība – institucionāla vienība, kuras pamatdarbība ir preču ražošana un nefinanšu pakalpojumu sniegšana, t.sk. fiziskās personas vai fizisko personu grupas

9. pielikums (turpinājums)

veidota saimnieciski organizatoriska vienība, par kuras saistībām šī fiziskā persona vai fizisko personu grupa atbild ar visu savu mantu un kuras grāmatvedība tiek kārtota divkāršā ieraksta sistēmā.

Nodrošinājums – ieķīlāti vai kā citādi nodoti aktīvi, kas garantē aizdevuma atmaksu, kā arī aktīvi, kas tiek pārdoti saskaņā ar atpiršanas līgumiem. Eirosistēmas reversajos darījumos lietotajam nodrošinājumam jāatbilst noteiktiem atbilstības kritērijiem.

"Nodrošināto obligāciju iegādes programma" (NOIP) (covered bond purchase programme (CBPP)) – programma, kuras ietvaros Eirosistēma iegādājas atbilstošas nodrošinātās obligācijas.

Noguldījumi – MFI kontos uz noteiktu vai nenoteiktu laiku ar vai bez procentiem noguldīti naudas līdzekļi.

Noguldījums ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI, nenosakot termiņu, un kurus iespējams izņemt, vai nu iepriekš brīdinot MFI atbilstoši līgumā noteiktajam brīdinājuma termiņam, vai arī samaksājot tai nozīmīgu soda naudu.

Noguldījumu iespēja (deposit facility) – Eirosistēmas pastāvīgā iespēja, ko Latvijas Republikā reģistrētās kredītiestādes un citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijas Republikā, var izmantot, lai Latvijas Bankā veiktu noguldījumus uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi.

Paplašinātā aktīvu iegādes programma (PAIP) (expanded asset purchase programme (APP)) – visas valsts un privātā sektora aktīvu iegādes programmas, kuras Eirosistēma īsteno, lai ietekmētu pārāk ieilgušo zemas inflācijas periodu. PAIP ietver NOIP3, ABSIP, VSAIP un USAIP.

Parāda vērtspapīrs – vērtspapīrs, kas apliecina emitenta saistības pret tā turētāju un emitenta apņemšanos veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīra turētājam noteiktā datumā vai datumos nākotnē. Šim vērtspapīram parasti ir noteikta procentu likme (kupons), vai arī tas tiek pārdots ar diskontu/uzcenojumu summai, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā.

Precizējoša operācija (fine-tuning operation) – atklātā tirgus operācija, ko Eirosistēma veic, lai novērstu neparedzētas likviditātes svārstības tirgū. Šo operāciju biežums un termiņi nav standartizēti.

Reālā laika bruto norēķinu (RTGS) sistēma – norēķinu sistēma, kurā naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu apstrāde un norēķins notiek individuāli un secīgi (neizmantojot mijieskaitu) reālajā laikā.

Reversais darījums (reverse transaction) – darījums, kurā Eirosistēma pērk un pārdod aktīvus saskaņā ar atpiršanas līgumu vai veic kredītooperācijas pret nodrošinājumu.

Rezervju prasība – prasība kredītiestādēm un krājaizdevu sabiedrībām rezervju prasību izpildes periodā turēt obligātās rezerves centrālajā bankā. Atbilstību prasībām nosaka, pamatojoties uz rezervju konta dienas atlikumu vidējo rādītāju rezervju prasību izpildes periodā.

Sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija – tehnoloģija, kas ar protokolu un atbalsta infrastruktūru palīdzību ļauj datoriem dažādās vietās ierosināt un apstiprināt transakcijas un atjaunināt ierakstus sinhronizēti visā tīklā.

9. pielikums (turpinājums)

Sistēmiskais risks – risks, ka, vienam dalībniekam nespējot nokārtot savas saistības sistēmā, arī citi dalībnieki nespēs nokārtot savas saistības noteiktajā termiņā, izraisot tālāku ietekmi, kas apdraud finanšu sistēmas stabilitāti vai uzticamību. Šādu nespēju pildīt saistības var radīt darbības vai finanšu problēmas.

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) – starptautiska organizācija, kas darbojas, lai veicinātu starptautisko monetāro sadarbību, valūtas kursu stabilitāti, valstu ekonomisko izaugsmi un nodarbinātības pieaugumu un nodrošinātu īslaicīgu finansiālu palīdzību SVF dalībvalstīm maksājumu plūsmu līdzsvarošanai.

Starptautisko investīciju bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo finanšu aktīvu un finanšu pasīvu starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem atlikumu vērtību un sastāvu noteiktā datumā, kā arī šo atlikumu vērtības pārmaiņas attiecīgajā laika periodā.

Starptautisko norēķinu banka (SNB) (*Bank for International Settlements (BIS)*) – starptautiska finanšu organizācija, kas darbojas, lai veicinātu starptautisko monetāro un finanšu sadarbību. SNB darbojas kā centrālo banku banka.

STEP2 sistēma – EBA CLEARING uzturēta maksājumu sistēma, kas paredzēta eiro veiktu neliela apjoma klientu maksājumu apstrādei. STEP2 sistēma ir PE-ACH (*Pan-European Automated Clearing House*) sistēma, kura pilnībā atbilst Eiropas Maksājumu padomes SEPA klīringa un norēķinu infrastruktūru prasībām un kura vienīgā nodrošina visu ES kredītiestāžu sasniedzamību SEPA.

Strukturālās operācijas – atklātā tirgus operācijas, kuras Eirosistēma regulāri vai neregulāri veic gadījumos, kad ECB vēlas korigēt Eirosistēmas strukturālo likviditātes pozīciju attiecībā pret finanšu sektoru.

TARGET (Eiropas Vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu) sistēma (*TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) system*) – Eirosistēmas reālā laika bruto norēķinu sistēma eiro. Pirmās paaudzes TARGET sistēmu 2008. gada maijā nomainīja TARGET2 sistēma.

TARGET2 sistēma – otrās paaudzes TARGET sistēma. Tā veic maksājumu norēķinus eiro, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus, un tās darbības pamatā ir vienota kopēja informācijas tehnoloģiju platforma, kurā visi maksājuma uzdevumi tiek iesniegti apstrādei.

TARGET2 vērtspapīriem (T2V) (*TARGET2-Securities (T2S)*) – Eirosistēmas vienotā tehniskā platforma, kas ļauj centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un centrālajām bankām nodrošināt neitrālus pārrobežu vērtspapīru norēķinu pamatpakalpojumus Eiropā, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus.

TARGET2-Latvija sistēma – TARGET2 komponentsistēma Latvijā, kuras darbību nodrošina Latvijas Banka kopīgi ar tām ECBS centrālajām bankām, kuras piedalās TARGET2 sistēmā.

Tekošais konts – maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo preču, pakalpojumu, sākotnējo ienākumu un otrreizējo ienākumu plūsmas starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem.

Tiešās investīcijas – investīcijas, ko investors (tiešais investors) tiešā vai netiešā (izmantojot meitas sabiedrības vai asociētos uzņēmumus) veidā veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā uzņēmumā (tiešo investīciju uzņēmumā). Tās ietver investīcijas pašu kapitāla un parāda instrumentu veidā.

9. pielikums (turpinājums)

Tiešie darījumi (*outright transactions*) – atklātā tirgus operācijas, kurās Eirosistēma pārēk vai pārdod atbilstošos aktīvus tieši tirgū un kuras veic tikai strukturālos nolūkos.

Tirgus risks – iespēja, ka finanšu instrumentu patiesā vērtība vai naudas plūsma svārstīsies tirgus cenu pārmaiņu ietekmē. Tirgus risks atspoguļo procentu likmju risku, valūtas risku un cenu risku.

"Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma" (USAIP) (*corporate sector purchase programme (CSPP)*) – programma, kuras ietvaros Eirosistēma iegādājas investīciju kategorijas eiro denominētas obligācijas, ko emitējušas eiro zonā dibinātas sabiedrības.

Valdība – valsts institucionālās vienības, kuras bez maksas vai par cenām, kas nav ekonomiski nozīmīgas, ražo preces vai sniedz pakalpojumus, kas paredzēti individuālajam vai kolektīvajam patēriņam, un kuras galvenokārt tiek finansētas no tautsaimniecības dalībnieku obligātajiem maksājumiem (nodokļiem un nodevām), kā arī institucionālās vienības, kuras iesaistītas nacionālā ienākuma vai nacionālās bagātības pārdalē. Latvijas Republikā valdība ietver centrālo valdību, vietējo valdību un sociālās nodrošināšanas fondus. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.

"Valsts sektora aktīvu iegādes programma" (VSAIP) (*public sector asset purchase programme (PSPP)*) – programma, kuras ietvaros Eirosistēma otreizējā tirgū iegādājas eiro zonas valstu valdību, pašvaldību, aģentūru, starptautisku organizāciju un daudzpusēju attīstības banku emitētas obligācijas.

Vērtspapīru norēķinu sistēma – vienošanās starp vismaz trim dalībniekiem, neskaitot sistēmas uzturētāju, par vērtspapīru pārveduma rīkojumu izpildi starp šiem dalībniekiem saskaņā ar vienotiem noteikumiem un standartizētām procedūrām.

Vienotā eiro maksājumu telpa (SEPA) (*Single Euro Payments Area (SEPA)*) – Eiropas banku rosināts un Eirosistēmas un EK atbalstīts projekts ar mērķi saskaņot veidu, kā tiek veikti klientu maksājumi eiro, padarot maksājumus eiro starp Eiropas valstīm tikpat ātrus, drošus un efektīvus kā iekšzemes maksājumi. SEPA nodrošina iespēju patērētājiem, uzņēmējiem un citiem tautsaimniecības dalībniekiem neatkarīgi no to atrašanās vietas veikt gan starpvalstu, gan iekšzemes maksājumus eiro saskaņā ar vieniem un tiem pašiem galvenajiem nosacījumiem, tiesībām un pienākumiem. 2017. gada beigās SEPA aptvēra ES valstis, Islandi, Lihtenšteinu, Monako, Norvēģiju, Sanmarīno un Šveici.

Vienotais uzraudzības mehānisms (VUM) (*Single Supervisory Mechanism (SSM)*) – ES līmeņa sistēma kredītiestāžu prudenciālajai uzraudzībai eiro zonā un tajās ES valstīs, kuras nav eiro zonas valstis, bet kuras izvēlas piedalīties minētajā mehānismā. Tas ir viens no svarīgākajiem banku savienības pīlāriem, kuru veido ECB kā gala atbildīgā uzraudzības iestāde un attiecīgo ES valstu kompetentās iestādes.

Vietējā valdība – valsts vietējās pārvaldes institucionālās vienības, kuru kompetence attiecas tikai uz vietējo ekonomisko teritoriju. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.